T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HUKUK YARGILAMASINDA VEKÂLET ÜCRETİ

Yasemin BAĞLI TAHİROĞLU

2501141483

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi Evren KOÇ

İSTANBUL – 2019

ÖZ

HUKUK YARGILAMASINDA VEKÂLET ÜCRETİ

Yasemin BAĞLI TAHİROĞLU

Tezimizin konusunu hukuk davalarında vekâlet ücreti oluşturmaktadır. Tezimizin birinci bölümünde davaya vekâlet ve vekâlet ücreti kavramlarına yer verilmiştir. Vekâlet ücreti, yargılama gideri olan vekâlet ücreti ve avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan vekâlet ücreti olmak üzere ikiye ayrıldığından çalışmamızın ikinci ve üçüncü bölümü bu kavramlara ayrılmıştır. Tezin ikinci bölümünde yargılama gideri olan vekâlet ücreti inceleneceğinden öncelikle yargılama gideri kavramı açıklanmıştır. Yargılama gideri olan vekâlet ücretinin nasıl hesaplandığı ve kimin lehine hükmedildiği ile yargılamada bazı özellikli durumların yargılama gideri olan vekâlet ücreti bakımından sonuçları irdelenmiştir. Bazı davalar bakımından yargılama gideri olan vekâlet ücretine ilişkin incelemelere yer verilerek ikinci bölüm sonlandırılmıştır. Son bölümde ise sözleşmeden kaynaklanan vekâlet ücreti kapsamında öncelikle avukatlık sözleşmesinin kurulması ve nitelikleri incelenmiştir. Sözleşmesel vekâlet ücretinin kararlaştırılmasında sözleşme serbestisi ve bunun sınırları ile vekâlet ücretinin belirlenmesi bakımından bazı özellik arz eden haller incelenmiştir. Vekâlet ücretinde muacceliyet, zamanaşımı ve faiz gibi hususlar ile vekâlet ücretine ilişkin uyuşmazlıkların çözüm yerleri ve kanun yollarına da değinilmiştir. Sonuç kısmında ise çalışmamızın tümünden varılan belli başlı tespitlere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Vekâlet, Vekâlet Ücreti, Avukatlık Ücreti, Yargılama Gideri, Avukatlık Sözleşmesi

ABSTRACT

ATTORNEY FEE IN CIVIL PROCEDURE

Yasemin BAĞLI TAHİROĞLU

The subject of this thesis consists of attorney fees in civil lawsuits. In the first section of the thesis, the concepts of power of attorney for lawsuit and attorney fee are given. The second and third sections of our study is devoted due to the attorney fee is divided into two parts as the attorney's fee which is the litigation expense and the attorney's fee arising from the attorney retainer agreement. First of all, the concept of litigation expense is explained due to the attorney's fee which is the litigation expense will be examined in the second section. How to calculate attorney's fee, which is the litigation expense, and who is in favor of it, and in some special cases in point of the results of the attorney fee as the litigation expense are explained. The second section has been concluded by including the attorney's fee which is the litigation expense in some lawsuits. In the last section, the establishment and the qualifications of the attorney retainer agreement is examined within the scope of the attorney's fee arising from the attorney retainer agreement. In being decided on the contractual attorney fee, the status that offers some characteristics in point of determining the freedom of contract and its limits and the counsel fee are examined. Issues such as maturities, statute of limitations and interest in the attorney fee, legal remedy and solution points of disputes related to attorney fee are also mentioned. In the conclusion section, the main decretives made from the whole of this study are given.

Keywords: Power of Attorney, Attorney Fee, Litigation Expense, Attorney Retainer Agreement, Civil Procedure.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma ile konunun hem akademik hem uygulamaya dair yönleri ele alınarak genel itibariyle hukuk dünyasına katkı sunulması amaçlanmıştır. Zira, hukukun önemli bir süjesi olan avukatın hem serbest meslek hem kamu hizmeti ifa ediyor oluşu vekâlet ücretini hassas bir gözle irdelemeyi gerektirmektedir.

Tez konusunun belirlenmesinden savunulmasına kadar geçen süreçte, tüm yoğunluğuna rağmen fikirleri ve yönlendirmeleriyle bakış açımı geliştiren ve tezin ortaya konulmasına katkı sağlayan hocam ve tez danışmanım Sayın Dr. Öğretim Üyesi Evren KOÇ'a ve birçok noktada verdiği fikirlerle katkı sunan Sayın Dr. Öğretim Üyesi Cengiz Serhat KONURALP'e şükranlarımı sunarım.

Bir avukat olarak yargının yoğun ve mücadeleli dünyasında birlikte çalışmaktan mutluluk duyduğum ve yüksek lisans tezimi tamamlayabilmem için uygun çalışma ortamı sağlayan hocalarım Sayın Doç Dr. Harun DEMİRBAŞ, Sayın Av. Dr. Emrah KULAKLI ve Sayın Av. Osman BOZKURT'a bu vesile ile teşekkür ederim.

Bir akademik çalışmanın ortaya konması, elbette çalışma özelinde bir araştırma yapılmasını gerektirmekle birlikte yalnızca bu çalışma özelindeki emeği yansıtmaz. Meydana getirilen her çalışma, akademik çalışmanın özündeki araştırma ve öğrenme dürtüsünün başladığı ilk günden son noktanın konulduğu güne kadar verilen emeğin, gösterilen fedakârlıkların tümden bir yansımasıdır. Bir insan, bir hukukçu olarak yetişmemde gösterdikleri emek ve fedakârlıklar ile hayatta en büyük desteğim olan başta anneme ve aileme sonsuz bir minnet borçluyum.

Bu çalışmamı; yüksek lisans ile başlayan akademik yolculuğun yanında hayat yolculuğunda yol arkadaşım ve desteğim olan, kendisi çok daha sancılı bir süreç olan doktora tezinin yazımı ile meşgul olmasına rağmen büyük bir özveri ile çalışmamın hazırlanmasına katkı sunan ve ileride başarılı bir bilim insanı olacağına inandığım sevgili eşim Araş. Gör. Fatih TAHİROĞLU'na ithaf ediyorum.

Üsküdar, 2019

Yasemin BAĞLI TAHİROĞLU

İÇİNDEKİLER

ÖZ iii
ABSTRACT iv
ÖNSÖZ v
KISALTMALAR LİSTESİ xi
GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

VEKÂLETE VE VEKÂLET ÜCRETİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

I. VEKÂLET KAVRAMI 3
A. Temsil 3
1. Kanunî Temsil 3
2. İradî Temsil (Davaya Vekâlet) 10
B. Hukuk Yargılamasında Davaya Vekâletin Esasları 12
1. Vekâlet Verilmesi 12
2. Vekâletnamenin Mahkemeye Verilmesi 15
3. Davaya Vekâlet Ehliyeti 17
4. Vekâletnamenin Kapsamı 20
a. Genel Olarak 20
b. Özel Yetki Gerektiren Haller 23
5. Davaya Vekâletin Sona Ermesi 26
II. VEKÂLET ÜCRETİ KAVRAMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ 28
A. Vekâlet Ücreti Kavramı 28
1. Anlamı 28
2. Terim Sorunu 30
3. Amacı 31
B. Vekâlet Ücretinin Tarihsel Gelişimi 33

İKİNCİ BÖLÜM

YARGILAMA GİDERİ OLAN VEKÂLET ÜCRETİ

I. YARGILAMA GİDERLERİNE İLİŞKİN ESASLAR 35
II. YARGILAMA GİDERİ OLAN VEKÂLET ÜCRETİNE İLİŞKİN ESASLAR . 39
A. Genel Olarak 39

B. Vekâlet Ücretinin Belirlenmesi: Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi 46
C. Vekâlet Ücretinin Sınırları 49
Ç. Vekâlet Ücretine Türk Lirası Olarak Hükmedilmesi 50
D. Vekâlet Ücretinin Aidiyeti 51
E. Vekâlet Ücretinin Haczedilememesi 53
III. YARGILAMA GİDERİ OLAN VEKÂLET ÜCRETİNE İLİŞKİN ÖZELLİK ARZ EDEN BAZI DURUMLAR 54
A. Davanın Kötü Niyetli Ve Haksız Açılması Halinde 54
B. Davaya Müdahalede Bakımından 56
1. Asli Müdahale 56
2. Fer'i Müdahale 58
C. Dava Birleşmesinde Bakımından 59
1. Sübjektif Dava Birleşmesinde 59
a. Mecburi Dava Arkadaşlığında 59
b. İhtiyari Dava Arkadaşlığında 61
2. Objektif Dava Birleşmesinde 63
D. Davayı Sona Erdiren Usûl İşlemler Bakımından 65
1. Feragat 65
2. Kabul 66
3. Sulh 68
E. Davanın Esastan Sonuçlanmadığı Bazı Haller Bakımından 69
1. Davanın Konusuz Kalmasına Karar Verilmesi 69
2. Görevsizlik, Yetkisizlik ve Gönderme Kararı Verilmesi 70
3. Davanın Açılmamış Sayılmasına Karar Verilmesi 71
IV. BAZI DAVALAR BAKIMINDAN YARGILAMA GİDERİ OLAN VEKÂLET ÜCRETİ 72
A. Boşanma Davalarında 72
B. Ortaklığın Giderilmesi (İzaleyi Şüyu) Davalarında 74
C. Nafaka Davalarında 74
Ç. Tahliye Davalarında 75
D. İstihkak Davalarında 76
E. Kamulaştırma Davalarında 77
F. Şuf'a (Önalım) Davalarında 79

G. Kadastro Davalarında 80

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNDEN KAYNAKLANAN VEKÂLET ÜCRETİ

I. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİ KAVRAMI, UNSURLARI VE HUKUKÎ NİTELİĞİ 82
A. Avukatlık Sözleşmesinin Tanımı 82
B. Sözleşmenin Unsurları 84
1. Genel Olarak 84
2. Belirli Bir Hukuki Yardım 86
3. Ücret 87
C. Hukuki Niteliği 88
1. Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Bir Sözleşme Olması 88
2. İvazlı Bir İş Görme Sözleşmesi Olması 89
3. İsimli Bir Sözleşme Olması 90
4. Tekel Hakkına Sahip Kişilerce Yapılabilecek Olması 92
II. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI VE TARAFLARI 93
A. Avukatlık Sözleşmesinin Kurulması 93
1. Avukatlık Sözleşmesinin Sözleşme Serbestisine Tabii Olması 95
a. İş Sahibinin İşinin İki Avukat Tarafından Reddi Üzerine Baro Başkanı Tarafından Görevlendirme 97
b. Baro Başkanı Tarafından Geçici Görevlendirme 97
c. Adli Yardım Kapsamında Görevlendirme 98
B. Avukatlık Sözleşmesinin Tarafları 99
1. Avukat 99
2. Müvekkil 100
III. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİ ÇERÇEVESİNDE VEKÂLET ÜCRETİNİN KARARLAŞTIRILMASI 101
A. Vekâlet Ücretinin Kararlaştırılma Şekli 101
1. Ücretin Yazılı Olarak Kararlaştırılmış Olması 101
a. Genel Olarak 101
b. Maktu Ücret 102
c. Nispi Ücret 102

2. Ücretin Yazılı Olarak Kararlaştırılmamış Olması 103
B. Vekâlet Ücretinin Serbestçe Kararlaştırılması Prensibi Ve İstisnaları 104
1. Serbestçe Kararlaştırılma Prensibi 104
2. İstisnaları 105
a. Ücretin Belli Bir İşe Hasredilmesi 105
b. Ücretsiz Dava Alınmaması ve İstisnası 105
c. Ücretin Taban Miktarın Altına İnememesi 108
ç. Ücretin Tavan Miktarını Aşamaması 109
1) Nispi Ücret Bakımından 109
2) Maktu Ücret Bakımından 110
d. Dava Sonucuna Katılma Yasağı 111
e. İhtilaflı Şeyin Avukata Devri (Çekişmeli Hakları Edinme) Yasağı 116
f. Başarıya Göre Ücret Kararlaştırılıp Kararlaştırılamayacağı 117
g. Diğer Kanunlarda Düzenlenen Sınırlamalar: Kamulaştırma Kanunundaki Sınırlamalar 119
IV. VEKÂLET ÜCRETİNE İLİŞKİN ÖZELLİKLİ HALLER 120
A. Avukatın Hapis Hakkı, Ücret Alacağının Rüçhanlı Olması, Ücret Alacağının Devri ve Takası 120
1. Avukatın Hapis Hakkı 120
2. Ücret Alacağının Rüçhanlı Olması 125
3. Ücret Alacağının Devri 128
4. Ücret Alacağının Takası 130
B. Vekâlet Ücretinde Müteselsil Sorumluluk 131
1. Müvekkilin Birden Çok Olması 132
2. Müvekkil ile Hasmın Müteselsil Sorumluluğu 133
C. Usulüne Uygun Tevkilde Ücret 138
D. Müvekkilin İşi Başka Avukata Vermesinde Ücret 140
E. Avukatın Azil ve İstifasında Ücret 143
1. Genel Olarak 143
2. Avukatın Haksız Nedenle İstifasında 145
3. Avukatın Haklı Nedenle İstifasında 146
4. Avukatın Haklı Nedenle Azlinde 147
5. Avukatın Haksız Nedenle Azlinde 149

V. VEKÂLET ÜCRETİNDE MUACCELLİYET, FAİZ VE ZAMANAŞIMI 152
A. Vekâlet Ücretinde Muacceliyet 152
B. Vekâlet Ücretinde Faiz 154
C. Vekâlet Ücretinde Zamanaşımı 156
VI. VEKÂLET ÜCRETİNE İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ 158
A. Genel Olarak 158
B. Görevli ve Yetkili Mahkeme 159
C. Yargılama Usulü 163
D. Kanun Yolları 164
SONUÇ 166
KAYNAKÇA 171

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e. : Adı Geçen Eser
a.g.m. : Adı Geçen Makale
a.g.t. : Adı Geçen Tez
AAÜT : Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi
ABD : Ankara Barosu Dergisi
AÜHFD : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBE : Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
AÜSBFD : Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi
Av. K. : Avukatlık Kanunu
AYM : Anayasa Mahkemesi
B. No : Bireysel Başvuru Numarası
BATİDER : Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz. : Bakınız
c. : Cümle
C. : Cilt
DEÜHFD : Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
dn. : Dipnot
E. : Esas
EÜHFD : Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GSÜSBE : Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
GÜHFD : Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GÜSBE : Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
HD : Hukuk Dairesi
HGK : Hukuk Genel Kurulu
HMK : Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK : Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
HÜHFD : Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İBD : İstanbul Barosu Dergisi
İİK : İcra ve İflas Kanunu
İKÜSBE : İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

İÜHFM : İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası

İÜSBE : İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

K. : Karar

Karş. : Karşılaştırınız

KDV : Katma Değer Vergisi

KHK : Kanun Hükmünde Kararname

Kazancı : Kazancı İçtihat Bilgi Bankası

KK : Kadastro Kanunu

Lexpera : Lexpera İçtihat Bilgi Bankası

m. : Madde

MÜHFHAD : Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi

MİHDER : Medenî Usûl ve İcra İflas Hukuku Dergisi

R.G. : Resmi Gazete

s. : Sayfa

S. : Sayı

SMK : Sınai Mülkiyet Kanunu

SÜHFD : Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

TBB : Türkiye Barolar Birliği

TBK : Türk Borçlar Kanunu

TKHK : Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

TMK : Türk Medeni Kanunu

TODAİE : Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü

TTK : Türk Ticaret Kanunu

Y. : Yıl

vd. : Ve devamı

vs. : Ve sair

GİRİŞ

Hukukun işlemesinde, adaletin tecellisinde büyük bir payı olan ve savunmanın temsilcisi avukatlık mesleği tarih boyunca onur ve şeref gibi temeller üzerinde gelişmektedir. Bir yanıyla kamu hizmeti diğer yanıyla serbest meslek olan avukatlık ülkemizde de yargı faaliyetinde önemli bir yere sahiptir. Bundan dolayı avukatların yaptıkları iş dolayısıyla ücret alıp almaması ve ücretin koşulları her daim çeşitli yönlerden önem arz etmiştir.

Hukukumuzda vekâlet ücretinin dayanağını hem Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 323. maddesi hem de Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesi oluşturmaktadır. Buna göre vekâlet ücreti, avukat ya da avukatlık ortaklığı ile müvekkili arasındaki avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan vekâlet ücreti ve yargılama sonucunda haksız olduğu tespit edilen taraf aleyhine yükletilen yargılama gideri olan vekâlet ücreti olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Çalışmamızda vekâlet ücreti hukuk davaları bakımından irdelenerek, yargılama gideri olan vekâlet ücreti ile sözleşmeden doğan vekâlet ücretinin nitelikleri konu edinilecektir. Bu bağlamda öncelikle yargılama gideri olan vekâlet ücreti incelenecek, ardından sözleşmeden doğan vekâlet ücretinin de karşı tarafa yükletilip yükletilemeyeceği irdelenecektir.

Birinci bölümde, vekâlet ücreti kavramı incelenmeden önce davada temsil ve vekâlet kavramları üzerinde çalışılacaktır. Ardından genel olarak vekâlet ücreti kavramının tanımı ve amacı açıklanarak vekâlet ücretine tarihsel süreçteki bakış açısına yer verilecektir.

Çalışmamızın ikinci bölümünü yargılama gideri olan vekâlet ücreti oluşturmaktadır. Bu kapsamda, öncelikle yargılama gideri kavramı üzerinde durularak yargılama gideri olan vekâlet ücretinin kime ve nasıl yükletileceği incelenecektir. Yargılama gideri olan vekâlet ücretine hükmedilmesi açısından Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin hazırlanması ve niteliğine ilişkin açıklamalardan sonra, özellik arz eden bazı durumlarda yargılama gideri olan vekâlet ücretine

etkileri üzerinde çalışılacaktır. Bunun yanında yargılama gideri olan vekâlet ücretinin hükmedilmesi bakımından bazı davalara ilişkin açıklamalara yer verilecektir.

Üçüncü bölümde ise, genel olarak avukat ile müvekkil arasındaki sözleşmeden kaynaklanan vekâlet ücretine ilişkin bilgiler yer alacaktır. Bu bölümde öncelikle vekâlet ücretinin kaynağı olan avukatlık sözleşmesinin nitelikleri ve sözleşmenin kurulması incelenecektir. Ardından, sözleşmeden doğan vekâlet ücretinin sözleşme serbestisine tabii olması ve sözleşme serbestisine getirilen sınırlamalar bağlamında vekâlet ücretinin nasıl belirleneceği üzerinde çalışılacaktır. Sözleşmeden doğan vekâlet ücretinin özellikli bazı hallerde nasıl kararlaştırılacağı ve vekâlet ücretinin muacceliyeti, vekâlet ücretinde zamanaşımı ve faiz konuları da incelendikten sonra vekâlet ücretinden doğan uyuşmazlıkların çözüm yeri ve kanun yolları üzerinde durulacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

VEKÂLETE VE VEKÂLET ÜCRETİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

I. VEKÂLET KAVRAMI

A. Temsil

1. Kanunî Temsil

Taraf ehliyeti bir davada davacı ya da davalı olarak yer alabilmeyi ifade eder[1]. Dava ehliyeti, medenî hukuktaki fiil ehliyetinin usûl hukukundaki bir görünümü olup (HMK m. 51), kişilerin kendi adına usul işlemleri yapabilmesini ifade eder[2] ve taraflara ilişkin dava şartlarından biridir (HMK m. 114/1-d)[3].

---

1 Baki Kuru, **İstinafa Göre Medeni Usûl Hukuku**, Birinci Baskıya Ek 1. Tıpkı Baskı, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2016, s. 158; Süha Tanrıver, **Medenî Usûl Hukuku**, Ankara, Yetkin, 2018, s. 500; Ejder Yılmaz, **Hukuk Muhakemeleri Şerhi**, C. I, 3. Baskı, Ankara, Yetkin, 2017, s. 1144; Hakan Pekcanıtez/ Oğuz Atalay/Muhammet Özekes, **Medenî Usûl Hukuku**, 14. Bası, Ankara, Yetkin Yayınları, 2013, s. 294.

2 İlhan E. Postacıoğlu/ Sümer Altay**, Medenî Usul Hukuku Dersleri**, 7. Bası, İstanbul, Vedat, 2015, s. 211; Ali Cem Budak/ Varol Karaaslan, **Medenî Usul Hukuku**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2017, s. 91; Ramazan Arslan/ Ejder Yılmaz/ Sema Taşpınar Ayvaz/ Emel Hanağası, **Medenî Usul Hukuku**, 4. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2018; s. 253; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 170; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.,** s. 298; Timuçin Mıuşul, **Medenî Usûl Hukuku**, 3. Baskı, Ankara, Adalet, 2012, s. 105. Fiil ehliyeti konusunda bkz. Hüseyin Hatemi/Burcu Kalkan Oğuztürk, **Kişiler Hukuku**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 12 vd; Teoman Akünal, **Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler**, Beta, İstanbul 1995, s. 33-34; Mustafa Dural/Tufan Öğüz, **Türk Özel Hukuku, C. II**, Filiz Kitabevi, 19. Bası, İstanbul, 2019, s. 47 ve 50; Serap Helvacı, **Gerçek Kişiler**, Legal Yayıncılık, 5. Bası, İstanbul, 2013, s. 51 vd; Ömer Ergün, **Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinin Ehliyet Durumu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2010, s. 41-42.

3 "…Medeni haklardan istifade (hak) ehliyeti bulunan her tüzel kişi taraf ehliyetine de sahiptir. Tüzel kişiliğin son bulması ile artık eski tüzel kişinin taraf ehliyeti de son bulur. Taraf ehliyeti kamu düzeni ile ilgili olup hâkimin bu hususu re'sen göz önünde bulundurması zorunludur. Dava ehliyeti, gerçek ve tüzel kişinin kendisinin veya yetkili kılacağı bir temsilci veya vekil aracılığı ile bir davayı takip etme ve usuli işlemlerini yapabilme ehliyetidir. Dava ehliyeti dava şartlarından olup davaya bakan hakim tarafından kendiliğinden göz önünde tutulması gerekir…" Yargıtay 21. HD., 21.05.2019, E. 2018/5118, K. 2019/3984 (Kazancı).

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun[4] 71. maddesine göre dava ehliyetine sahip olan herkes, davasını kendisi açıp takip edebileceği gibi, tayin edeceği vekil aracılığıyla da açabilir veya takip edebilir. Davanın bir temsilci aracılığıyla takip edildiği hallerde davanın tarafı temsilci değil, temsil edilendir[5]. Davada taraf temsili medenî hukuk bağlamındaki temsilin[6] usûl hukukundaki bir görünümüdür[7]. Temsil, bir kimsenin temsilci sıfatıyla başka bir kişi adına hukuki işlem yapmasıdır[8]. Medeni hukukta temsil yetkisi, temsilin kaynağına göre iradî ve kanunî olmak üzere ikiye ayrılmaktadır[9]. Medeni usûl hukukunda davada temsil kanunî veya iradî temsil şeklinde olabilir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 52. maddesine göre medenî hakları kullanma ehliyetine sahip olmayan gerçek kişiler davada ancak kanunî temsilcileri ile; kural olarak tüzel kişiler ise yetkili organları aracılığıyla temsil edilir[10]. Gerçek kişiler bakımından ayırt etme gücü bulunan küçükler ile kısıtlılar, istisnaî haller dışında, dava ehliyetine sahip değildir[11]. Ayrıca tam ehliyetsizlerin de dava ehliyeti

---

4 04.02.2011 tarih ve 27836 sayılı R.G.

5 Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 320; Hakan Pekcanıtez/Hülya Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, C.I, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha, 2017, s. 667; Murat Atalı/İbrahim Ermenek/Ersin Erdoğan, **Medenî Usûl Hukuku**, Ankara, Yetkin, 2018, s. 268; Ömer Ulukapı, **Medenî Usûl Hukuku**, 3. Baskı, Konya, Mimoza, 2015, s. 190.

6 Temsil konusunda detaylı bilgi için bkz. M. Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. I, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2019, s. 221 vd.; Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 17. Bası, Ankara, Yetkin Yayınları, 2014, s. 424 vd; Şener Akyol, **Türk Medeni Hukukunda Temsil**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009, s. 3 vd; Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Dora Basım Yayın, 13. Baskı, Bursa, 2019, s. 82; Safa Reisoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Beta, İstanbul, 2010, s. 143 vd.

7 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 667.

8 Oğuzman/Öz, **Genel, C.I**, s. 221; Eren, **Genel**, s. 424; Akyol, **Temsil**, s. 3; Bilgili/Demirkapı, **a.g.e.**, s. 82.

9 Eren, **Genel**, s. 430 vd; Akyol, **Temsil**, s. 43; Bilgili/Demirkapı, **a.g.e.**, s. 83; Oğuzman/Öz, **Genel, C.I**, s. 228.

10 Reisoğlu, **a.g.e.**, s. 143. "… Dava ehliyeti, medeni hakları kullanma (fiil) ehliyetinin medeni usûl hukukunda büründüğü şekil olup ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar kural olarak dava ehliyetine sahip olmadıklarından davada yasal temsilcileri tarafından temsil edilmeleri gerekmektedir…" Yargıtay 17. HD., 13.02.2019, E. 2016/5418, K. 2019/1438 (Kazancı).

11 Kuru, **İstinafa Göre,** s. 171; Yılmaz, **Şerh**, C. I, s. 1188; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 254; Muşul, **Usûl**, s. 106.

yoktur[12]. Dava ehliyeti bulunmayan bu kişilerin kanunî temsilcileri Türk Medeni Kanunu'na[13] göre veli, vasi ya da kayyım olabilir (TMK m. 335, m. 396)[14]. Buna karşın kendisine yasal danışman atanmış sınırlı ehliyetliler bakımından taraf olunan davanın şahsa sıkı sıkıya bağlı haklara ilişkin mi yoksa malvarlığı haklarına ilişkin olduğu önem arz eder. Zira bu kişiler yasal danışmanın oy danışmanı veya yönetim danışmanı olarak atanmasına göre fark etmeksizin şahsa sıkı sıkıya bağlı haklara ilişkin davaları bizzat açıp takip edebilecekken malvarlığı haklarını konu alan davalar bakımından durum farklılık gösterir[15]. Kendisine oy danışmanı atanmış kişilerin fiil ehliyeti tam olduğundan dava açmak ve sulh olmak için danışmanından yalnızca muvafakat almak zorundadır (TMK m. 429/1)[16]. Kişiye yönetim danışmanı atanması halinde ise, malvarlığına ilişkin alanda yönetim danışmanı kanuni temsilci konumunda olduğundan dava açma ve takip etme yetkisini haizdir [17].

Küçük üzerinde velayet hakkı evlilik birliği devam ettikçe anne ve baba tarafından müştereken kullanılır (TMK m. 336/1). Dolayısıyla anne ve babanın küçüğü davada birlikte temsil etmesi gerekir[18]. Anne veya babadan biri küçüğün temsili bağlamında tek başına davayı takip etmesi ya da işlem yapması halinde işlemlerin geçerli olması diğerinin icazetine bağlıdır[19]. Bununla birlikte, anne ve

---

12 Kuru, **İstinafa Göre,** s. 171; Yılmaz, **Şerh**, C. I, s. 1188; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 255.

13 08.12.2001 tarih ve 24607 sayılı R.G.

14 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 171; Yılmaz, **Şerh**, s. 1384; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 256; Dural/Öğüz, **a.g.e.**, s. 78 ve 256.

15 Tanrıver, **Usûl**, s. 515.

16 Dural/Öğüz, **a.g.e.**, s. 67.

17 Tanrıver, **Usûl**, s. 518; Dural/Öğüz, **a.g.e.**, s. 67.

18 Tanrıver, **Usûl**, s. 533; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 256; Helvacı, **a.g.e.**, s. 70.

19 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 668; "…Türk Medeni Kanunu'nun 336. maddesinde, (eşlerden herhangi birisine öncelik veya üstünlük tanınmadan) evlilik devam ettiği sürece ana ve babanın, velayeti birlikte kullanacağı öngörülmüş ve 342. maddesinde de anne ve babanın çocuğu velayetleri çerçevesinde temsil edecekleri ilkesi yine ayırım yapılmadan getirilmiştir. Emredici nitelikteki bu yasa kuralı evlilik birliği içerisinde velayetin kullanılması kapsamında ana ve baba tarafından çocuk adına açılacak tüm davalar yönünden de geçerlidir. Buna göre, asıl olan eşlerin birlikte dava açmaları ise de, bunlardan birisi tarafından açılacak davaya diğer eşin sonradan icazetini bildirip olumlu iradesini ortaya koyması ile velayetin birlikte kullanılması gerçekleşmiş olacağından yeterlidir. Diğer eşin katılımının veya rızasının

babanın küçüğün temsili bakımından uyuşamamaları durumunda hâkimin müdahalesi talep edilebilir (TMK m. 195/1)[20].

Küçük üzerindeki velayet hakkının bir mahkeme kararı ile anne veya babadan birine bırakılmasında kendisine velayet bırakılan ya da anne veya babadan birinin ölmesi durumunda sağ kalan tarafından tek başına kullanılır (TMK m. 336/2). Küçüğün kanuni temsilcisi tarafından takip edilen bir dava sırasında küçüğün ergin olması durumunda kanuni temsil sona erer[21]. Bu durumda dava ergin olan kişi tarafından takip edilir[22]. Buna karşın kanuni temsilci küçüğün taraf olduğu bir davayı takip etmek üzere bir vekil tayin etmişse, küçüğün reşit olması ile birlikte vekilin görevi kendiliğinden sona ermez[23]. Bununla birlikte, dava sırasında reşit olan küçüğün davaya devam etmek istememesi halinde davada davacı veya davalı olarak yer almasına göre feragat, vazgeçme ya da kabul müesseseleri gündeme gelebilir.

Ergin olduğu halde kısıtlanan çocuk hakkında mahkemece vasi atanmasına gerek duyulmadıkça ergin kısıtlı anne ve babanın velayeti altındadır (TMK m.

---

sağlanamadığı davanın ise reddi gerekir. Bu bakımdan mahkemece davacıya, eşinin davaya katılmak ya da duruşmada hazır bulunmak suretiyle icazetini bildirmesi veya icazetini gösteren imzası noterden onaylı belge ibraz etmesi için mehil verilip, bunun sonucuna göre karar verilmesi gerekirken…" Yargıtay 8.HD, 16.2.2017, E. 2017/7349, K. 2017/1993 (Kazancı).

20 Tanrıver, **Usûl**, s. 533.

21 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 669; Tanrıver, **Usûl**, s. 533.

22 "…Davalı Halil, 28.8.1989 doğumlu olup 28.8.2007 tarihinde 18 yaşını doldurmuştur. 28.1.2009 tarihli celsede, davalı vekilinin vefat etmiş olduğu belirtilerek Baroya yazı yazılmış davalı asile vekilinin vefatı ve duruşma gününün tebliğ edilmesi istenmiştir. Bir sonraki celsede M. B. hazır bulunmuş ve hüküm verilmiştir. Söz konusu tarihte H. B. reşit olduğundan babası M. B.'nun kendisini temsil yetkisi kalmamıştır. Davalı H. B.'na tebligat çıkarılarak taraf teşkili sağlandıktan sonra yargılamaya devam edilip karar verilmesi gerekirken buna uyulmaması usul ve yasaya aykırıdır…" Yargıtay 4. HD., 22.11.2011, E.2010/9496, K..2011/12205 (Kazancı).

23 Ejder Yılmaz, "Çocuğun Hakları Açısından: Çocuğun Davada Temsilinin ve İradesinin Önemi", **DEÜHFD**, C. 11, Özel S.: 2009, s. 829; "…Önemle belirtmekte yarar vardır ki, çocuk dava sırasında reşit hale gelirse, kanuni mümessilin temsil görevi sona erer ve davaya (reşit olan) çocuk devam eder. Rüştün gerçekleşmesinden sonra kanuni mümessilin yaptığı işlemler (çocuk icazet vermezse) geçersizdir. Eğer kanuni mümessil, çocuk reşit olmadan davayı takip için vekil tayin etmişse, rüşt ile birlikte vekilin görevi sona ermez. Zira, kanuni mümessilin atadığı vekil, zaten çocuk adına (çocuğu temsilen) seçilmiştir…" Yargıtay HGK, 04.04.2012, E. 2012/21-73, K. 2012/285 (Kazancı).

335/2). Bu bağlamda anne ve babanın ergin kısıtlıyı kanuni temsil yetkisinin kapsamı küçüğün temsili ile aynıdır[24].

Türk Medeni Kanunu'nun 404 ve devamı maddeleri uyarınca, kendisine vasi atanması gereken kişiye aleyhine veya bu kişi lehine dava açılması için öncelikle bu kişiye vasi atanması gerekmektedir[25] [26]. Vasi vesayeti altındaki kişi adına dava açabilmek ya da vesayet altındaki kişiye karşı açılan davayı takip edebilmek için vesayet makamından izin almalıdır (TMK m. 462/8). Vesayet altındaki kişiye karşı açılmış bir davada vasinin davayı takip edebilmek için başvurusunun vesayet makamınca geri çevrilmesi, vesayet altındaki kişinin savunma hakkının kısıtlanmasına ve hukuki dinlenilme hakkının ihlaline (HMK m. 27) sebep olur[27].

Ergin bir kişinin, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri bir sebeple ivedi bir işini kendisi görebilecek veya bir temsilci atayabilecek durumda olmaması halinde; bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaatinin çatışması halinde ve yasal temsilcinin görevini yerine getirmesine bir engel olması halinde ilgilinin isteği üzerine veya re'sen temsil kayyımı atanır (TMK m. 426)[28]. Temsil kayyımı kayyımlığını yaptığı kişinin kanuni temsilcisidir[29]. Kayyımın dava takibi bakımından sahip olduğu yetkiler vasi ile benzerdir[30].

---

24 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 669.

25 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 669.

26 "…hükümlü olmaları nedeniyle kısıtlı olan davalıları davada temsil etmesi gereken vasilerin davaya dahil edilmesi için davacı tarafa kesin süre verildiği, bunun üzerine davacı tarafın kısıtlı davalılara henüz vasi atanmadığını, atanması durumunda mahkemeye bilgi vereceklerini bildirdiği, mahkemenin ise kanuni temsilcilerin kesin süre içinde davaya dahil edilmediği gerekçesiyle dava şartı noksanlığından davayı usulden reddettiği anlaşılmaktadır. Hükümlü kişilerin hangi şartlarda vesayet altına alınacağı, kimlerin istem ve ihbarda bulunacağı, vasi atanması konusunda hangi mahkemenin görevli olduğu Türk Medeni Kanunu'nda açıkça belirtilmiş olup, davacıya, hükümlüye vasi atanması konusunda herhangi bir sorumluluk yüklenemez. Şu halde, mahkemenin, davalıların hükümlü oldukları cezaeviyle ya da ilgili vesayet makamıyla irtibata geçip davalılara vasi atanıp atanmadığını araştırması, atanmamış olması durumunda yasal gereği için ihbarda bulunması gerekirken, yanılgılı değerlendirmeyle yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir…" Yargıtay 4. HD., 24.11.2014, E. 2014/11047, K. 2014/15873 (Kazancı).

27 Tanrıver, **Usûl**, s. 535.

28 "…Görülen davada, baba ile davaya konu küçük çocuklar arasında menfaat çatışması bulunduğundan Türk Medeni Kanununun 426/2. maddesi gereğince çocukları davada

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine göre kanuni temsilcinin gerekli niteliğe sahip olup olmadığı hususu dava şartıdır. Bu bakımdan kanuni temsilcinin nitelikleri mahkemece re'sen davanın her aşamasında araştırılabileceği gibi taraflarca da ileri sürülebilir (HMK m. 115/1)[31]. Devam eden bir yargılamada taraflardan birinin vesayet altına alınması gerekli görülürse, o konu bekletici mesele yapılır ve o konuda kesin karar verilinceye değin yargılama ertelenir[32].

Özel hukuk ve kamu hukuku tüzel kişileri ise yetkili organları tarafından davada temsil edilir (HMK m. 52/1)[33]. Tüzel kişilerin yetkili organlarının kimlerden oluştuğu ve nasıl belirlendiği, tüzel kişinin kuruluş belgesi ve kanunla belirlenir[34].

---

temsil etmek üzere kayyım atanması için vesayet makamına ihbarda bulunulması, açılan davanın sonucunun beklenilmesi, çocukları temsilen atanan kayyımın davaya katılması sağlanarak, gösterdiği takdirde delilleri toplanıp sonucu uyarınca bir karar verilmesi gerektiğinin düşünülmemesi…bozulmasına…" Yargıtay 8. HD., 19.10.2017, E. 2017/2307, K. 2017/13334 (Kazancı).

29 Tanrıver, **Usûl**, s. 536.

30 Tanrıver, **Usûl**, s. 537.

31 Tanrıver, **Usûl**, s. 538; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 171.

32 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 670; Tanrıver, **Usûl**, s. 538; "…davalı ... hakkında kısıtlanmasına dair açılan davanın sonucunun eldeki davada davalının taraf ehliyetini etkileyeceği açıktır. Anılan nedenle, ... 3. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2012/1328 esas sayılı dava dosyasının eldeki dava bakımından bekletici sorun olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Hâl böyle olunca mahkemece; davalının kısıtlanması için açılan davanın eldeki dava açısından bekletici mesele yapılarak, hasıl olacak sonuca göre taraf teşkili sağlandıktan sonra karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmiş olması bozmayı gerektirmiştir…" Yargıtay 17. HD.,05.12.2016, E. 2014/23062, K. 2016/11127 (Kazancı).

33 Tüzel kişilerin davada temsili konusunda detaylı bilgi için bkz. Kuru, **İstinafa Göre**, s. 171; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 258; Seyithan Deliduman, "Tüzel Kişilerin Davada Temsili", **EÜHFD**, S. 1, Y. 1998, s. 177 vd. "…Tüzel kişilerin dava ehliyeti, kanuna ve tüzüklerine göre bunun için gerekli organlara sahip olmaları ile başlar. Dava ehliyeti dava şartı olup, mahkemenin, tüzel kişilerin taraf bulunduğu davalarda, tüzel kişinin yetkili organı veya temsilcisi tarafından temsil edilip edilmediğini kendiliğinden gözetmesi gerekir…" Yargıtay 10. HD., 24.06.2014, E. 2014/10478, K. 2014/15629 (Kazancı). Benzer yönde bkz. Hatemi/Kalkan Oğuztürk, **a.g.e.**, s. 97; Ergün, **a.g.e.**, s. 63; Dural/Öğüz, **a.g.e.**, s. 255.

34 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 670; Budak/Karaaslan, **a.g.e.**, s. 92; Hatemi/Kalkan Oğuztürk, **a.g.e.**, s. 98; Akünal, **a.g.e.**, s. 34; Dural/Öğüz, **a.g.e.**, s. 257-258.

Bununla birlikte tüzel kişiler de davayı takip konusunda bir avukat yetkilendirebilir[35].

Kanuni temsilciler, davanın açılıp yürütülmesinin belli bir makamın iznine bağlı olduğu hâllerde izin belgelerini, tüzel kişilerin organları ise temsil belgelerini, dava veya cevap dilekçesiyle mahkemeye vermek zorundadırlar; aksi halde dava açamaz ve yargılamayla ilgili hiçbir işlem yapamazlar (HMK m. 54/1)[36]. Ancak, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde mahkeme, kanuni temsilcilerin veya tüzel kişilerin organlarının, yukarıda belirtilen eksikliği gidermeleri şartıyla dava açmalarına yahut davayla ilgili işlem yapmalarına izin verebilir (HMK m. 54/1, c. 2). İzin belgesinin alınması için mahkemeye müracaat edilmesi gerekiyorsa ilgiliye, müracaatı için kesin süre verilerek bu süre içinde mahkemeye başvurulması hâlinde bu konuda karar verilinceye kadar beklenir (HMK m. 54/2). Verilen süreye rağmen, süresi içinde belgelerin ibraz edilmemesi veya mahkemeye başvurulmaması hâlinde, dava açılmamış veya gerçekleştirilen işlemler yapılmamış sayılır (HMK m. 54/3).

Birden fazla kanuni temsilci bulunması durumunda tüm temsilciler kanuni temsil yetkisini birlikte kullanır[37]. Bununla birlikte, bir usul işleminin kanuni temsilcilerden birine karşı yapılması yeterlidir[38]. Bunların yanında kanuni temsilin

---

35 Yılmaz, **Şerh**, C. II, s. 1384; Ulukapı, **a.g.e.**, s. 202. Benzer olarak bkz. Ergün, **a.g.e.**, s. 196.

36 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 177 dn. 2; Ulukapı, **a.g.e.**, s. 200. "…vesayet altında bulunan Ş.. K..'nın davasının kanuni temsilcisi vasıtasıyla açılması ve yargılamanın yürütülmesi ve vasiye iş bu davayı açmasına izin verildiğine ilişkin kararın ibrazı zorunludur. Mahkemece vasiye dava dilekçesinin tebliğ edildiğine ilişkin tebligat parçasına dosya içeriğinde rastlanmadığı gibi, İstanbul Anadolu 5. Sulh Hukuk Mahkemesinin cevabi yazısından davacı tarafından açılan iş " bu dava" nedeniyle Ş. K.'nın vasisi olan B. K. 'nın dava açmasına izin verilip verilmediği de tam olarak anlaşılamamaktadır. Bu sebeple Ş.. K.. tarafından davalı Banka aleyhine açılan İstanbul 15. İş Mahkemesinin 04.02.1014 gün 53-66 E,K sayılı davasına ilişkin olarak vasisinin husumete izin için müracaat edip etmediği tespit edilmeli, eldeki dava için müracaat etmediği anlaşılır ise, müracaat etmesi için vasiye kesin süre verilmeli, bu süre içinde mahkemeye izin için başvurulması halinde sonucunun beklenmesi gerektiğinin düşünülmemesi hatalıdır…" Yargıtay 9. HD., 12.06.2014, E. 2014/16722, K. 2014/19102 (Kazancı).

37 Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 269.

38 Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 269.

sona ermesi, kurulmasındaki gibi temsile sebep olan maddi hukuk ilişkisine göre gerçekleşir[39].

2. İradî Temsil (Davaya Vekâlet)

Medenî hukukumuzda bir gerçek ya da tüzel kişi, kendisi adına hukukî işlem kurma iradesini bizzat kullanabileceği gibi bu yetkisini kural olarak tek taraflı bir irade beyanıyla bir başka kişiye de verebilir[40]. Kişi iradesine dayanarak oluşan bu durumda iradi temsilci, temsil yetkisine dayanarak temsil olunan adına hukukî işlem yapar[41]. Medenî yargılamada kural olarak avukatla temsil zorunluluğu bulunmamaktadır[42] [43]. Nitekim, dava ehliyetine sahip olan herkes, davasını kendisi veya tayin ettiği vekil aracılığıyla açabilir ve takip edebilir (HMK m. 71; Av. K. m. 35/3, c. 1). Kanuni temsilci de davayı kendisi takip edebileceği gibi davayı takip için bir avukat tayin edebilir[44].

Medenî usul hukukumuzda, her ne kadar kural olarak vekille temsil zorunluluğu bulunmasa da, istisnaî bazı düzenlemeler söz konusudur. Bu bağlamda davasını kendisi takip eden kişi, duruşmada uygun olmayan tutum ve davranış içerisine girerse, hâkim, kendisini uyarır; bu uyarılara uyulmaması halinde ise gerekli görülürse kendisini vekil ile temsil ettirmesine karar verip, hemen duruşma salonundan dışarıya çıkartılmasını sağlar; vekil ile temsil ettirmemesi durumunda ise

---

39 Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 270.

40 Oğuzman/Öz, **Genel, C.I**, s. 31; Akyol, **Temsil**, s. 43.

41 Akyol, **Temsil**, s. 43.

42 Yılmaz, **Şerh**, C. II, s. 1383. Almanya ve Avusturya gibi yabancı hukuklarda taraflar asliye hukuk mahkemelerindeki davalarını avukatla takip etmek zorundadır. Bu konuda detaylı bilgi için bkz. Mine Akkan, **Avukatla Temsil Zorunluluğu**, Ankara, Yetkin, 2010, s. 64 vd. Buna karşın İsviçre'de avukatla temsil zorunluluğu bulunmamaktadır. Bkz. Kuru, **İstinafa Göre**, s. 178, dn. 4; Muşul, **a.g.e.**, s. 167.

43 6100 sayılı HMK hazırlık çalışmalarında avukatla temsil zorunluluğu benimsenmiş olmasına rağmen TBMM'ye sunulan tasarıda bu zorunluluğa yer verilmemiş ve tasarı bu haliyle yasalaşmıştır.

Adalet Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı tarafından 30.05.2019 günü açıklanan Yargı Reformu Paketi kapsamında, hukuk güvenliğinin artırılması için bazı iş ve işlemlerin avukat aracılığıyla yapılması ve bazı davalarda avukatla temsil zorunluluğu hususunda bir yaklaşım geliştirileceği hedeflenmektedir (http://www.sgb.adalet.gov.tr/ekler/pdf/YRS_TR.pdf).

44 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 177; Yılmaz, **Şerh**, C. II, s. 1384.

tarafın yokluğu hâlinde tatbik edilecek hükümlere göre işlem yapılır (HMK m. 79/2). Ayrıca yargılamada bir tarafın, davasını bizzat takip edecek yeterlilikte olmadığını fark eden hâkim, ona uygun bir süre vererek davasını vekil aracılığıyla takip etmesine karar verebilir (HMK m. 80). Söz konusu süreye rağmen kişi, kendisini vekil ile temsil ettirmezse, yokluğu durumundaki hükümlere göre işlem yapılması söz konusu olur.

Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesinin üçüncü fıkrasında Türk Ticaret Kanunu'nun 332. maddesinde öngörülen esas sermaye miktarının beş katı veya daha fazla esas sermayesi bulunan anonim şirketler ile üye sayısı yüz veya daha fazla olan yapı kooperatiflerinin sözleşmeli bir avukat bulundurmak zorunda olduğu düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin avukatla temsil zorunluluğu olmamasının bir istisnası olmadığı savunulmaktadır[45]. Gerçekten de, bahsi geçen tüzel kişiler bir avukat bulundurmak zorunda olmakla birlikte taraf oldukları davayı yetkili temsilcileri aracılığıyla takip edebilir.

Taraf iradesine dayanan iradi temsil Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda davaya vekâlet olarak ifade edilmektedir (HMK m. 73). Ancak, davaya vekâlet ile Türk Borçlar Kanunu'nun[46] 502 ve devamı maddelerinde yer alan vekâlet sözleşmesi birbirinden farklıdır[47]. Bununla birlikte, vekâlet sözleşmesi ile vekâletname de birbirinden farklıdır[48].

Bir kimse kendisini bir ya da birden çok vekil ile temsil ettirebilir. Birden çok vekilin yetkilendirildiği hallerde her bir vekil yetkilerini birbirinden bağımsız olarak kullanabilir (HMK m. 75). Aksi yöndeki anlaşmalar karşı taraf bakımından geçerli

---

45 Yavuz Alangoya/M. Kamil Yıldırım/Nevhis Deren-Yıldırım, **Medenî Usul Hukuku Esasları**, 8. Baskı, İstanbul, Beta, 2011, s. 145; İbrahim Ercan, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı Bağlamında Medenî Yargıda Avukat ile Temsil Zorunluluğu", **MİHDER**, Y. 2006/3, S. 5, s. 1290.

46 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı R.G.

47 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 178; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 264.

48 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 178.

değildir (HMK m.75, c.2). Bu bağlamda, vekillerin aynı ya da ayrı vekâletname ile yetkilendirilmesi arasında fark bulunmamaktadır[49].

Davaya vekâlet bakımından açıklık olmayan hallerde, özel hükümler saklı kalmak kaydıyla Türk Borçlar Kanunu'ndaki temsile ilişkin hükümler uygulama alanı bulur (HMK m. 72)[50].

Son olarak, vekil ile temsilcinin birbiri ile aynı kavramlar olmadığı da belirtilmelidir. Şöyle ki, vekilin, vekâlet veren kişinin temsilcisi olması vekâlet sözleşmesine dayanmaktadır[51]. Oysa temsilin varlığı için mutlaka taraflar arasında bir sözleşmenin mevcudiyeti aranmaz[52]. Nitekim temsil yetkisi, tek taraflı bir hukukî işlemdir[53].

B. Hukuk Yargılamasında Davaya Vekâletin Esasları

1. Vekâlet Verilmesi

İradi temsilde temsilcinin davayı takip edebilmesi için temsil edilenin davaya vekâlet vermesi gerekir. Davaya vekâlet, temsil edilenin tek taraflı bir irade beyanı ile gerçekleşen tek taraflı bir hukuki işlemdir[54]. Temsil yetkisini içeren yazılı irade beyanına vekâletname denir[55] [56]. Vekâlet verilecek avukatın kendisine vekâlet

---

49 Tanrıver, **a.g.e.**, s. 547.

50 Davaya vekâlet konusunda öncelikle HMK ve Av. K. hükümleri uygulanır. Bu düzenlemelerde açıklık olmaması halinde TBK uygulanır. Bkz. Yılmaz, **Şerh**, C. II, s. 1393; Akyol, **Temsil**, s. 88.

51 Ahmet M. Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 14. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2011, s. 218.

52 Oğuzman/Öz, **Genel, C.I**, s. 31; Akyol, **Temsil**, s. 43.

53 Oğuzman/Öz, **Genel, C.I**, s. 31; Akyol, **Temsil**, s. 43.

54 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 676; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 180; "…Davaya vekalet temsil yetkisi verilmesidir ve tek taraflı bir hukuki işlemdir ve vekalet verenin tek taraflı bir irade beyanı ile olur. Davaya vekalet verilmesi yalnız başına bir sözleşme değildir. Vekaletname vekilin müvekkilini temsil etmeye yetkili olduğunu gösterir…" Yargıtay 2. HD., 20.01.1998, E. 1997/13242, K. 1998/533 (Kazancı).

55 Tanrıver, **a.g.e.**, s. 544; Dava vekâletnamesi konusunda detaylı bilgi için bkz. Seyhan Selçuk, **Medeni Usul Hukukunda Dava Vekâletnameleri**, Ankara, Adalet, 2011, s. 23 vd.

verilmesi için onayına ihtiyaç yoktur[57]. Avukat ile müvekkil arasında öncesinde yapılmış bir sözleşme bulunmaz ise, avukata vekâletname verilmesi icap niteliğinde olup avukatın bu vekâletnameyi kabul etmesiyle müvekkille aralarında sözleşme ilişkisi kurulmuş olur[58]. Bununla birlikte, avukatın vekâletnameyi yani icabı kabul zorunluluğu bulunmamaktadır.

Belli bir ya da birkaç davanın takibi için verilen vekâletname dava vekâletnamesi olarak adlandırılırken, bir kimse açtığı veya açacağı tüm davalarda kendisinin temsil edilmesi için vekâletname veriyorsa buna genel dava vekâletnamesi denir[59]. Özel dava vekâletnamesi ise yalnız belli bir ya da birkaç davanın takibi için verilen vekâletnamedir[60].

Dava vekâletnameleri noter tarafından düzenleme ya da onaylama şeklinde yapılabilir (HMK m. 76/1, NK m. 84, 90-92). Dava vekâletnameleri bakımından bu şekil şartının ispat şartı olduğunu savunan[61] ve geçerlilik şartı olduğunu savunan[62]

---

56 Genel olarak davaya vekâlet kavramı temsil yetkisi ve vekâletname ile temsil belgesi olarak anlaşılmalıdır. Bkz. Levent Börü, "Medenî Usûl Hukukunda Davaya Vekâlet Ehliyeti", **AÜSBE** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s. 7.

57 Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 268.

58 Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 268.

59 Tanrıver, **a.g.e.**, s. 544; Yılmaz, **Şerh**, C. II, s. 1395; "…Dosyaya, dava dilekçesi ekinde sunulan davacı vekiline ait 18.03.2002 tarihli vekaletname; münhasıran "... boşanma davası açma ve açılmış olan boşanma davalarını takip ve neticelendirmeye..." ilişkin özel vekaletnamedir. Genel dava vekaletnamesi niteliğinde değildir. Belirli bir davanın takibi için verilen özel vekaletname, vekalette belirtilenlerden başka davalarda temsil yetkisi vermez. Ve vekaletnamede belirtilen dava ve işini bitirilmesiyle vekalet görevi de sona erer. (HUMK. m. 62) Bu bakımdan, davacı vekili Avukat S. G.'dan genel dava vekaletnamesinin istenerek dosyaya alınması, vekaletname sunulmadığı takdirde kararın davacı asile tebliğ edilmesi…" Yargıtay 2. HD., 24.01.2006, E. 2005/16146, K. 2006/230 (Kazancı).

60 Yılmaz, **Şerh**, C. II, s. 1395.

61 L. Şanal Görgün/ Levent Börü/ Barış Toraman/ Mehmet Kodakoğlu, **Medenî Usul Hukuku**, 7. Baskı, Ankara, Yetkin, 2018, s. 239; Yılmaz, **Şerh, C. II**, s. 1414; Tanrıver, **a.g.e.**, s. 545. Zira bu görüşe göre avukatın vekâletnamesiz yaptığı işlemlere müvekkilin icazet vermesi halinde dahi işlem geçerli hale gelmektedir.

62 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 180 (Buna karşın Kuru, daha önce bunun bir ispat şartı olduğunu savunmaktaydı, Bkz. Kuru, **Usûl, C. II**, s. 1255); Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 269.

görüşler mevcuttur[63]. Kanaatimizce, noter tarafından düzenleme ya da onaylama şeklinde düzenlenen şekil şartı ispat şartıdır. Kadastro işlerinde noterlerin yanı sıra sulh hâkimi veya kadastro hâkimi tarafından da vekâletnameler onaylanabilir (KK. m. 3/1, c. 2)[64].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 76. maddesinin ikinci fıkrasında kamu kurum ve kuruluşlarının avukatlarına, yetkili amirleri tarafından usulüne uygun olarak düzenlenerek verilen temsil belgelerinin (vekâletnamelerin) ayrıca noterde onaylanması gerekmediği düzenlenmiştir. Ancak 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname[65] ile kamu kurum ve kuruluşlarını vekil olarak temsile yetkili olan hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri ve avukatların listesi yazılı olarak veya Adalet Bakanlığınca belirlenen esaslara göre elektronik ortamda ilgili Cumhuriyet başsavcılığına ve bölge idare mahkemesi başkanlıklarına verilerek listede ismi bulunanlar baroya kayıt ve vekâletname ibrazı gerekmeksizin idare vekili olarak her türlü dava ve icra işlemlerini takip edebileceği düzenlenmektedir (659 sayılı KHK m. 6/5). Doktrinde bir görüş bu düzenleme ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 76. maddesinin ikinci fıkrasının zımnen ilga edildiği kabul edilmektedir[66]. Ancak kanaatimizce bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira bir kanun maddesinin mülga olduğu kabul edildiğinde bu maddenin artık yürürlükten kalktığını ve uygulanmayacağını kabul etmek gerekecektir. Oysa söz gelimi bildirilen listede eksiklik olması halinde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 76. maddesinin ikinci fıkrasına göre temsil belgesi ibraz eden avukat kamu kurum ve kuruluşunu vekil olarak temsil edebilecektir. Bununla birlikte yabancı ülkelerdeki Türk Konsolosluğu tarafından onaylanan vekâletnameler de geçerlidir (NK m. 191)[67]. Aynı şekilde,

---

63 "…Kanun vekaletname için şekil şartı aramaktadır. (HUMK.md. 65). Bu bir isbat şartıdır…" Yargıtay 2. HD., 20.01.1998, E. 1997/13242, K. 1998/533 (Kazancı).

64 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 676.

65 02.01.2011 tarih ve 28103 sayılı R.G.

66 Budak/Karaaslan, **a.g.e.**, s. 97.

67 "…yabancı memleketlerde noterlik işlemlerinin yabancı noterler tarafından değil, konsolosluklar tarafından görülmesi zorunludur. Dolayısıyla, yabancı ülkede düzenlenen satış vaadi sözleşmelerinin veya vekaletnamelerin konsolosluklar tarafından yapılması gerekir. Diğer taraftan vekalet sözleşmesi özel bir şekle bağlı kılınmamışsa da "düzenleme şekilde yapılması zorunlu işlemler" başlıklı Noterlik Kanunu'nun 89. maddesine göre niteliği bakımından tapuda işlem yapılmasını gerektiren sözleşme ve vekaletnamelerin düzenleme şeklinde yapılması icap

yabancı bir devlet tarafından onaylanan vekâletnamenin usulüne uygun olduğunun oradaki Türk Konsolosluğu tarafından onaylanması gerekir (NK m. 195)[68].

2. Vekâletnamenin Mahkemeye Verilmesi

Avukatın açtığı ya da takip ettiği dava ve işlerde vekâletnamenin aslını ya da aslına uygun örneğini dava veya takip dosyasına ibrazı zorunludur (HMK m. 76/1). Avukat kendisine verilen vekâletnamenin örneğini çıkarıp bu örneğin aslına uygun olduğunu imzası ile onayladığı onaylı vekâletname örneklerini tüm yargı mercileri, resmi daire ve kurumlar ile gerçek ve tüzel kişiler nezdinde resmi örnek niteliğindedir (Av. K. m. 56/1, Av. K. Yönetmeliği m. 19)[69]. Avukatlar ya da avukatlık ortaklığı, tevkil yetkisi içeren tüm vekâletnameleri kapsayacak şekilde başka bir avukata ya da avukatlık ortaklığına yetki belgesi verebilir. Bu şekilde verilen yetki belgesi vekâletname yerine geçer (Av. K. m. 56/5, Av. K. Yönetmeliği m. 18)[70].

Vekil ile takip edilen davalarda usulüne uygun vekâletnamenin dava dosyasında bulunması dava şartıdır (HMK m. 114/1-f). Dava şartı olması nedeniyle eksikliği halinde davanın usulden reddi sonucu doğacaktır (HMK m. 115/). Buna

---

eder. Satış vaadi sözleşmesine dayanak vekaletname, yabancı ülkede düzenlenmiş ise de konsolosluk tarafından değil, yabancı noter tarafından yapıldığından ve 1512 Sayılı Noterlik Kanunu'nun 89. maddesi hükmüne göre "düzenleme şeklinde" yapılmadığından, bu vekaletnameye dayanılarak tanzim olunan satış vaadi sözleşmesi hüküm ve sonuç meydana getirmez…" Yargıtay 14. HD., 12.07.2011, E. 2011/5035, K. 2011/9154 (Kazancı).

68 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 677; "…Dosyaya sunulan vekaletname yabancı ülkede düzenlenmiştir. 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 195. maddesi gereğince yabancı memleketlerde düzenlenen vekaletname altındaki imza ve mühürün o yer Türk Konsolosluğu tarafından tasdik edilmiş olması gerekir. Yabancı Resmi Belgelerin Tasdikten Muaf Tutulmasına ilişkin 1961 tarihli Lahey Konvansiyonu, bu sözleşmeye taraf devletlerden birinin ülkesinde düzenlenmiş olupta diğer akit devlet ülkesinde kullanılacak olan resmi belgelerin diplomasi ve konsolosluk memurları tarafından onaylanması zorunluluğunu kaldırmış ise de anılan bu sözleşme gereğince belgedeki imzanın, imzalayan kişinin sıfatının, gerektiğinde bu belge üzerindeki mühür ve damganın belgeyi düzenleyen ülkenin yetkili makamınca tasdik edilmiş olması, başka bir ifadeyle apostil şerhini ihtiva etmesi zorunludur. Yargılama sırasında sunulan vekaletname sözü geçen şerhi taşımamaktadır..." Yargıtay 2. HD., 06.07.2009, E. 2009/2972, K. 2009/13376 (Kazancı).

69 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 181.

70 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 181.

karşılık Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 77. maddesinde ise bu eksiklik halinde davanın açılmamış veya gerçekleştirilen işlemlerin yapılmamış sayılacağı düzenlenmiştir (HMK m. 77/2). Her iki maddenin birbirinden farklı usulî sonuçlar öngörmesi karşısında özel bir düzenleme olması ve esasen ortada usulden reddedilecek bir dava bulunmaması nedeniyle 77. madde hükmünün uygulanması gerektiği düşünülmektedir[71]. Bununla birlikte vekâletnameye Türkiye Barolar Birliği tarafından baro pulunun yapıştırılmamış olması vekâletnamenin geçerliliğini etkilemez[72]. Bu durumda dava şartı eksikliğinde olduğu gibi kesin süre verilerek eksikliğin giderilmemesi halinde davanın reddine karar verilemez[73].

Vekâletnamenin aslını ya da onaylı örneğini ibraz etmeyen avukat dava açamaz ya da dava takibiyle ilgili işlemleri yapamaz (HMK m. 77). Ancak bu kurala bir istisna getirilerek, gecikmesinde zarar doğabilecek durumlarda mahkeme tarafından verilecek kesin süre içinde vekâletnamenin ibraz edilmesi koşuluyla

---

71 Budak/Karaaslan, **a.g.e.**, s. 99.

72 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 680; "…, bir vekâletnamede Baro pulunun bulunmamasının, onun geçerliliği açısından sonuca etkili olamayacağı açıktır; böyle durumlarda ortada hukuken geçerli şekilde oluşmuş bir vekâlet ilişkisi herhalükarda mevcuttur. Bir avukatın yasaca kendisine yüklenmiş olan pul yapıştırma yükümlülüğünü mahkemece verilen yasal süre içerisinde yerine getirmemesi, davanın tarafı olan ve açıklanan konuda hiçbir yükümlülüğü bulunmayan müvekkilin, salt bu sebeple hak kaybına uğramasına neden olacak bir olgu olarak kabul edilemez. Kanun'un hükmü de, böyle bir sonucu doğuracak şekilde yorumlanamaz. Avukatlık Kanunu'nun yukarda değinilen 27/3. maddesindeki "işleme konulmama" yaptırımı, maddi hukuk bakımından vekâlet akdinin geçerliliği üzerinde değil, o eksikliği taşıyan bir vekâletnameyi sunmuş olan vekilin, yargılamada vekil sıfatıyla görev yapabilmesi bakımından (Usul hukukuna dair olarak) sonuç doğurur…" Yargıtay 21. HD., 19.01.2016, E. 2015/12634, K. 2016/203 (Kazancı).

73 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 680; "…Yukarıda yapılan açıklamaların da ortaya koyduğu gibi, avukatının anılan yükümlülüğü yerine getirmediğinden haberdar bulunmayan müvekkilin, salt bu nedenle, açtığı veya davalısı olduğu davayla ilgili olarak herhangi bir şekilde hak kaybına uğraması sonucuna yol açacak bir değerlendirme, her şeyden önce, Anayasa'nın hak arama özgürlüğünü düzenleyen 36. maddesi hükmüne uygun düşmez. Öyleyse, bu tür hallerde mahkemece yapılması gereken iş, öncelikle değinilen durumdan ve doğabilecek hukuksal sonuçlardan müvekkili haberdar etmek; bu cümleden olarak, davayı bizzat takip yahut başka bir avukat görevlendirmek suretiyle mevcut usuli sorunu ortadan kaldırabileceği ya da pul yokluğu veya eksikliğini bizzat giderebileceği veyahut da uygun göreceği başka bir yolla, tarafı olduğu davada usul hukuku açısından aleyhine ortaya çıkması muhtemel sonuçları bertaraf edebileceği kendisine açıklanıp, bu yönlerden karar almasına ve tutum belirlemesine yetecek uygun bir süre vermek; böylece ortaya çıkacak sonuç çerçevesinde işlem yapmak olmalıdır…" Yargıtay 3. HD., 17.09.2012, E. 2012/12635, K. 2012/18907 (Kazancı).

avukatın dava açmasına ya da usulî işlemleri yapmasına izin verilebilir (HMK m. 77/1, c.2)[74]. Örneğin, davalının cevap süresini kaçırma tehlikesi söz konusuysa avukat mahkeme tarafından verilecek kesin süre içinde vekâletnamenin ibraz edilmesi koşuluyla, vekâletname sunmaksızın cevap dilekçesi verebilir[75]. Kesin süre içinde vekâletname verilmez ya da asıl taraf yapılan işlemleri kabul ettiğini dilekçeyle mahkemeye bildirmezse dava açılmamış veya gerçekleştirilen işlemler yapılmamış sayılır (HMK m. 77/1, c. 3)[76]. Vekâletname olmadan dava açan ya da işlem yapan vekil haklı bir nedeni olmaksızın kesin süre içinde vekâletnameyi ibraz etmezse, celse harcı ve yargılama giderleri ile karşı tarafın uğradığı zararları ödemeye mahkûm edilir (HMK m. 77/2). Kötüniyetli olarak vekâlet ibraz etmeyen avukat hakkında ceza ve disiplin soruşturması açılmasını sağlamak üzere avukatın bağlı olduğu baroya ve ilgili Cumhuriyet başsavcılığına durum yazı ile bildirilir (HMK m. 77/2, c. 2).

3. Davaya Vekâlet Ehliyeti

Bir kimse adına dava açmak, açılmış olan davada savunma yapmak üzere vekil olarak görevlendirilecek kişinin davaya vekâlet ehliyetinin bulunması gerekmektedir[77]. Türk Borçlar Kanunu'na göre herkes vekil olabileceği halde, dava

---

74 Budak/Karaaslan, **a.g.e.**, s. 96; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, **a.g.e.**, s. 240; Baki Kuru, **Hukuk Muhakemeleri Usulü,** C. II, 6. Baskı, Demir Demir Müşavir ve Yayıncılık, 2001, s. 1268; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 271; Ulukapı, **a.g.e.**, s. 203.

75 Kuru, **Usul**, C. II, s. 1268.

76 Kuru, **Usul**, C. II, s. 1265; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 271. "…O halde, yukarda açıklanan usul hükümleri gereğince, kendilerine haciz ihbarnamesi tebliğ edilen şikayetçi üçüncü kişilerin vekili olduğundan bahisle 2. haciz ihbarnamesine itiraz eden Av.... tarafından HMK.'nun 77/1. maddesi gereğince çıkarılan muhtıra ile verilen süre içerisinde vekaletname ibraz edilmediğinden, anılan avukatın bu haliyle işlem yapma olanağı bulunmamakta olup, itirazı yok hükmündedir. Şikayetçiler tarafından sonradan icazet verilmiş olması da itirazın geçerli sayılmasına sebep teşkil etmez…" Yargıtay 12. HD., 05.06.2018, E. 2017/2538, K. 2018/5844 (Kazancı). Bu kesin süre avukata yönelik olmasına rağmen yaptırımı taraf bakımından doğmaktadır. Bkz. Anıl Köroğlu, "Medeni Usul Hukukunda Sürelere İlişkin Esaslar", **İÜSBE**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014, s. 145-146.

77 Tanrıver, **Usûl**, s. 540; "…Davaya vekalet ehliyeti davanın tarafları dışında üçüncü bir kişinin vekil sıfatıyla bir davayı yürütebilmesi için yasa gereği sahip olması gereken ehliyettir. Türk hukukunda vekil tutma zorunluluğu bulunmamaktadır. Taraflar davalarını kendileri takip edebilirler. Ancak taraflardan biri davayı vekil aracılığı ile takip etmek isterse yalnız belirli kişileri vekil olarak atayabilir. Tarafların davadaki temsili, borçlar hukukundaki temsil

takibi bakımından kural olarak yalnızca baroya kayıtlı avukatlar ve avukatlık ortaklıkları vekil olarak yetkilendirilebilir (Av. K. m. 35/1, m. 44/1)[78] [79]. Bu durum avukatın tekel hakkı olarak ifade edilmekte olup aşağıda incelenmiştir[80]. Bununla birlikte, baroya kayıtlı avukat olmamasına rağmen davaya vekâlet ehliyeti bulunan kişiler hakkında özel kanunlardaki hükümler saklıdır. Bu bağlamda Kadastro Kanunu'nun 31. maddesinin birinci fıkrası, Türk Ticaret Kanunu'nun 105. maddesinin üçüncü fıkrası ile 1070. maddesinin üçüncü fıkrası, Türk Borçlar Kanunu'nun 551. maddesinin ikinci fıkrası örnek verilebilir[81].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine göre, davaya vekâlet ehliyeti dava şartları arasında yer alır. Bu bağlamda, davayı vekil sıfatıyla takip eden kişinin davaya vekâlet ehliyeti bulunup bulunmadığı mahkemece re'sen araştırılmalıdır (HMK m. 115/1)[82]. Bunun yanında taraflar da

---

kurumundan ayrı ve bağımsız bir hukuki kurum olarak düzenlenmiştir. Diğer bir ifade ile bir kimse dilediği kimseye temsil yetkisi vererek kendini davada temsil ettiremez. Bir kimsenin vekil sıfatıyla davada tarafların yerine işlem yapabilmesi, o kimsenin davaya vekâlet ehliyetine sahip olmasını gerektirir. Davaya vekalet ehliyetine ise yalnızca kanunda belirlenmiş olan kimseler sahiptir…Avukatlardan başka kişiler, borçlar hukukuna göre vekil tayin edilebilirse de vekaletnamelerinde dava açmak ve takip etmek için açık bir yetki bulunsa bile vekil sıfatıyla dava açamazlar ve takip edemezler. Davada vekil olamayacak bu kişilerin davaya vekalet ehliyeti yoktur…" Yargıtay HGK, 16.11.2016, E. 2014/12-1309, K. 2016/1065 (Kazancı).

78 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 179; Tanrıver, **Usûl**, s. 540. Avukatın tekel hakkı bakımından bkz. Üçüncü Bölüm I, C, 4. Bunun yanında avukat stajyerleri de avukat yanında çalışmaya başladıktan sonra avukatın muvafakati ile icra mahkemeleri ile sulh mahkemeleri ve sulh ceza hâkimliklerinde avukatın takip ettiği iş ve davalar bakımından duruşmaya girebilir, icra dairelerindeki işleri yapabilir. Bkz. Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 266.

79 Avukatlık Kanunu'nun geçici 17. maddesi doğrultusunda en az üç avukat veya da vekili bulunmayan il ve ilçelerde yargı mercileri, Cumhuriyet savcılıkları, icra memurluğunda yazı işleri müdürlüğü, zabıt katipliği, icra müdür ve müdür yardımcılığı gibi görevlerden birini en az 10 yıl yapmış kişiler vekil olarak yetkilendirilebilir. Bununla birlikte dava vekilleri, 3499 sayılı Avukatlık Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 01.12.1939 tarihinden önce dava vekilliği ruhsatnamesi almış olan kişilerdir. 3499 sayılı Yasa'nın yürürlüğü ile bu müessese sona ermiş olup ülkemizde halihazırda dava vekili mevcut değildir. Bkz. Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 675.

80 Bkz. Bölüm 3, I, C, 4.

81 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 179; Semih Güner, **Avukatlık Hukuku**, 6. Baskı, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2015, s. 170 ve devamı.

82 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 180; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 267. "…Tarafların taraf ve dava ehliyetine sahip olmaları; kanuni temsilin söz konusu olduğu hallerde temsilcinin gerekli niteliğe sahip bulunması ve ayrıca dava yetkisine sahip olunması; ve bunun yanında vekil aracılığı ile takip edilen davalarda, vekilin davaya vekalet ehliyetine sahip olması ve usulüne uygun düzenlenmiş bir vekaletnamesinin bulunması HMK'nın 114. maddesi hükmü

vekil sıfatıyla davayı takip edenin davaya vekâlet ehliyeti bulunmadığını yargılamanın her aşamasında ileri sürebilir.

Davaya vekâlet ehliyeti bulunmamasına rağmen kişinin vekil sıfatıyla dava açması durumunda açılan dava usulden reddedilir[83]. Ancak bu durum giderilmesi mümkün bir eksiklik olduğundan ve usul ekonomisi ilkesi gereği, davanın usulden reddine karar vermeden evvel adına vekâleten dava açılmış olan tarafa icazet verip vermeyeceği hususunda kesin süre vermelidir[84]. Bu durumda taraf, açılmış olan davaya icazet vererek davayı bizzat kendisi takip edebileceği gibi, davaya vekâlet ehliyeti olan birini vekil olarak yetkilendirmesi şeklinde olabilir[85]. Mahkemece verilen kesin süre içinde taraf açılan davaya icazet vermez ise, dava şartı eksikliğinden davanın usulden reddine karar verilir[86]. Davaya vekâlet ehliyeti bulunmadığı halde, devam eden bir yargılamayı takip etmek isteyen vekilin bu talebi mahkeme tarafından kabul edilmez[87].

Vekâlet verilen kişi avukat olmayan ya da yasaklı avukat olan biri olmakla birlikte, vekâletnamesinde tevkil yetkisi bulunuyorsa ve bu yetkiye dayanarak

---

gereğince "dava şartı" olup, yargılamanın her aşamasında mahkemece, re'sen gözetilmesi zorunludur…" Yargıtay 12. HD., 04.02.2019, E. 2018/9275, K. 2019/1210 (Kazancı).

83 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 180; "…ihtiyati haciz kararına yönelik itirazın borçlu şirket yetkilisi ... adına davaya vekalet ehliyeti bulunmayan eşi ... tarafından yapıldığı, müdürler kurulu başkanı olarak atanma işleminin itiraz tarihinden sonra ihtiyati hacze itirazın incelenmesi sırasında gerçekleştiği, davaya vekalet ehliyeti olmayan kişinin işlemine yargılama sırasında olur verilerek itiraza geçerlilik tanımasının da mümkün olmadığı, anılan kişi tarafından yapılan itirazın talep şartı yokluğu sebebiyle reddedilmesi gerektiği gerekçesi ile itirazın reddine karar verilmiş…onanmasına…" Yargıtay 19. HD., 08.05.2017, E. 2017/108, K. 2017/3499; "… eldeki dava borçlu Y. Ö. adına davaya vekalet ehliyeti bulunmayan oğlu Y. Ö. tarafından açılmış olup bu durumda yerel mahkemece anılan kişinin davaya vekalet ehliyeti olmadığı gerekçesiyle davanın esasa girilmeden dava şartı yokluğundan reddedilmesi gerekirken itirazın kabulüne karar verilmesi doğru olmamış, direnme kararının açıklanan bu değişik gerekçeyle bozulması gerekmiştir…" Yargıtay HGK, 11.03.2015, E. 2013/12-1684, K. 2015/1013 (Kazancı).

84 Tanrıver, **Usûl**, s. 543; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 180; Yılmaz, **Şerh**, C. II, s. 1387; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 267.

85 Tanrıver, **Usûl**, s. 543.

86 Tanrıver, **Usûl**, s. 543; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 267.

87 Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 267.

vekâlet veren adına bir avukatı yetkilendirirse bu yetkilendirme geçerli olup, avukat davaya vekâlet edebilir[88].

Davaya vekâlet ehliyeti dava şartı olduğundan bu ehliyetin eksikliği hem mutlak istinaf hem mutlak temyiz nedeni teşkil eder (HMK m. 115/1, m. 355/1, c. 2; m. 353/1, a/4; 371/1, b)[89]. Bunun yanında, davayı vekil sıfatı ile takip eden kişinin davaya vekâlet ehliyeti noksan olduğu halde, yargılama görülmüş, hüküm verilmiş ve hüküm de kesinleşmişse; yalnızca bu eksiklik sebebiyle yargılamanın iadesi yoluna başvurması mümkündür (HMK m. 375/1-c)[90].

4. Vekâletnamenin Kapsamı

a. Genel Olarak

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 73. maddesinde davaya vekâletin kapsamı düzenlenmiştir. Buna göre, kanunda düzenlenen özel yetki verilmesinin zorunlu olduğu haller saklı kalmak kaydıyla, vekil yargılamanın başından hükmün kesinleşmesine kadar bir davanın takibi için yapılması gereken tüm işlemleri yapmaya yetkilidir. Bu bağlamda vekilin dava ve karşı dava açması, cevap ve ikinci

---

88 Yılmaz, **Şerh**, C. II, s. 1392; "…mahkemece davacılar ..., ..., ..., ... ve ... tarafından davacı ... ...'a genel dava vekaletnamesi verildiği ve bu davacı tarafından da vekil tayin edilmek suretiyle davanın açıldığı, HMK'nın 71. maddesi ve Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesi gereğince davasını vekil aracılığıyla takip edecek kişinin bizzat avukat tutmasının gerektiği, tevkil yoluyla avukat tutarak dava açılması halinde avukatın vekaletnamesinin geçersiz olduğu belirtilerek davanın, geçerli bir vekaletname bulunmadığı ve davacıların dava ehliyetine sahip olmadıkları gerekçesiyle usulden reddine karar verilmiştir. Ne var ki, dosya içerisinde bulunan usulüne uygun tevkil yetkisi içeren vekaletnameye dayanarak kardeşleri ..., ..., ..., ve ... tarafından verilen vekaletnameye dayanarak kendisini asaleten diğerlerine vekaleten ... tarafından avukata vekaletname verilerek dava açıldığına ve ..., ... ve ... da avukata bizzat vekaletname vererek temyize konu davayı açmış olduğuna göre, usule uygun biçimde açılmış davaya dair olarak tarafların iddia ve savunmaları çerçevesinde araştırma ve inceleme yapılarak bir hüküm kurulması gerekirken hükme gerekçe gösterilen kanun maddelerine yanlış anlam yüklenerek davanın usulden reddine dair hüküm kurulması isabetsiz olup, davacılar vekilinin temyiz itirazları açıklanan sebeple yerinde görüldüğünden kabulüyle hükmün bozulmasına…" Yargıtay 16. HD, 23.02.2018, E. 2018/698, K. 2018/1239 (Kazancı).

89 Tanrıver, **Usûl**, s. 543.

90 Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 268; Budak/Karaaslan, **a.g.e.**, s. 99. Buna karşılık *Tanrıver*, bu durumun yargılamanın iadesi sebebi olmadığı görüşündedir. Bkz. Tanrıver, **a.g.e.**, s. 544.

cevap dilekçesi vermesi, karşı tarafın muvafakatıyla davayı geri alması, ihtiyati haciz ya da ihtiyati tedbir gibi geçici hukuki koruma talebinde bulunması, davayı kısmen ıslah etmesi, hükme karşı istinaf ya da temyiz kanun yoluna başvurması, hükmolunan şeyi tahsil ya da tesellüm etmesi davaya vekâletin kapsamı dahilindedir[91]. Aynı şekilde, davaya vekâlet dava sonunda verilen hükmün icrasını da kapsamaktadır[92]. Bu yetkilerin daraltılmasına ilişkin işlemler karşı taraf bakımından geçerli değildir (HMK m. 73/2)[93].

Belirtmek gerekir ki, vekilin özel yetkisi bulunması gereken haller ile özel vekâletname birbirine karıştırılmamalıdır. Zira vekil edenin, vekile özel yetki vermesi gereken hallerde verilen vekâletnamenin genel ya da özel olmasının farkı bulunmamaktadır[94]. Örneğin özel dava vekâletnamesi olan bir vekil; vekâletnamenin konusunu oluşturan davada özel yetki gerektiren haller dışında Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 73. maddesinde düzenlenen kapsamda tüm işlemleri yapabilecekken, kendisine yalnızca bir dava bakımından vekâletname verildiğinden karşı dava dahi açamayacaktır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 73. maddesinde düzenlenen işlemlerin dava vekâletnamesinde bulunması gerekmez[95]. Vekâletnamede açıkça bu yetkiler sayılmasa dahi vekil kanundan doğan bu yetkilerini kullanabilir[96]. Vekil, vekâletin

---

91 Kuru, **Usûl, C. II**, s. 1276; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 182; Tanrıver, **Usûl**, s. 547.

92 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 678, Kuru, **İstinafa Göre**, s. 182.

93 "…6100 Sayılı HMK'nun davaya vekâletin kanuni kapsamı başlıklı 73. maddesinde "Davaya vekâlet, kanunda özel yetki verilmesini gerektiren hususlar saklı kalmak üzere, hüküm kesinleşinceye kadar, vekilin davanın takibi için gereken bütün işlemleri yapmasına, hükmün yerine getirilmesine, yargılama giderlerinin tahsili ile buna dair makbuz vermesine ve bu işlemlerin tamamının kendisine karşı da yapılabilmesine dair yetkiyi kapsar. (2) Belirtilen bu yetkiyi kısıtlamaya yönelik bütün sınırlandırıcı işlemler, karşı taraf yönünden geçersizdir." hükmü düzenlenmiştir. Anılan maddede vekaletin kapsamı belirtilmiş, 2. fıkrada ise bu kapsamın sınırlandırılamayacağı belirtilmiş ise de; vekalet için süre bu kapsamda sayılmadığından süre sınırlandırılmasına dair kayıt geçerlidir. Mahkemece şikayetin bu sebeplerle kabulü gerekirken reddi doğru değildir…" Yargıtay 8. HD, 30.03.2017, E. 2016/21354, K. 2017/4699 (Kazancı).

94 Bkz. Bölüm 1, I, B, 4, b.

95 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 182; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 273.

96 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 182.

kanuni kapsamındaki bu işlemleri yapabileceği gibi bu işlemler vekile karşı da yapılabilir (HMK m. 73/1)[97].

Davaya vekâletin kapsamına ilişkin maddede davanın takibi için gerekli tüm işlemler denilerek usul işlemleri ile maddi işlemler arasında bir ayrım yapılmamıştır[98]. Bundan dolayı doktrinde bir görüşe göre, dava vekâletnamesi özel yetki içermese de vekil davaya konu hak ile ilgili olarak takas, sözleşmenin feshi, feshi ihbar, sözleşmeden dönme gibi maddi hukuk işlemleri yapabilir[99].

Davaya vekâlet durumunda, kural olarak tüm usul işlemleri vekil tarafından yapılır[100]. Bununla birlikte vekâlet verenin şahsına sıkı sıkıya bağlı işlemler vekil tarafından yapılamaz[101]. Örneğin isticvap bakımından bizzat vekâlet verenin mahkemeye gelmesi ve isticvap olunması gerekmektedir[102]. Hem mahkeme hem de karşı taraf, tüm usul işlemlerini vekile karşı gerçekleştirir[103]. Örneğin, kural olarak tüm tebligatlar vekile çıkartılır (Teb. K. m. 11/1)[104]. Davaya vekâlet halinde, yapılan

---

97 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 182; Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl, C.I**, s. 677.

98 Pekcanıtez/Taş Korkmaz. **Pekcanıtez Usûl, C.I**, s. 677-678; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 274.

99 Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 274; Tanrıver, **Usûl**, s. 548.

100 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 188.

101 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 188.

102 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 189. Bununla birlikte kanuni temsilde, işlemlerin taraf adına yapılması ve taraf üzerinde sonuç doğurması dışında yargılamaya ilişkin usul işlemlerini yapabilme bakımından bizzat taraf gibidir. Şöyle ki, kanuni temsilci taraf gibi isticvap olunur, yemin kanuni temsilci tarafından edilir. Bkz. Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 269.

103 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 189.

104 Muşul, **Usûl**, s. 169. "…6100 sayılı yasanın 73. maddesinin birinci fıkrasına göre; 'Davaya vekâlet, kanunda özel yetki verilmesini gerektiren hususlar saklı kalmak üzere, hüküm kesinleşinceye kadar, vekilin davanın takibi için gereken bütün işlemleri yapmasına, hükmün yerine getirilmesine, yargılama giderlerinin tahsili ile buna ilişkin makbuz vermesine ve bu işlemlerin tamamının kendisine karşı da yapılabilmesine ilişkin yetkiyi kapsar.' hükmü bulunmakta olup yine 7201 Sayılı Tebligat Kanunu m.11 maddesinde vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde tebligat vekile yapılacağı hükmü bulunmaktadır. Buna göre dosya içerisinde; davacı vekilinin vekillikten çekildiği veya davacı tarafından azledildiğine ilişkin bir bilgi ve belgeye de rastlanılmamış olup, buna göre Av. ...'nın davacı ... vekilliğine devam edip etmediğinin açıklığa kavuşturularak, vekilliğin devam ettiğinin belirtilmesi halinde davacı vekiline gerekçeli karar tebliğ edilip temyiz süresi beklendikten sonra, vekilliğe devam etmediğinin anlaşılması halinde ise vekilliğinin sona erdiği tarih araştırılıp buna dair bilgi ve belgelerin dosyaya konulduktan sonra dosyanın gönderilmesi için dosyanın mahal mahkemesine

tüm işlemlerin hukuki sonucu vekâlet veren üzerinde doğar[105]. Bu nedenle vekil, dürüstlük kurallarına aykırı olmamak kaydıyla müvekkilin talimatlarına uymakla yükümlüdür[106].

b. Özel Yetki Gerektiren Haller

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 74. maddesinde vekilin[107] hangi hallerde özel olarak yetkilendirilmiş olmadıkça işlem yapamayacağı düzenlenmiştir. Buna göre, sulh olma, hakimi reddetme, davanın tamamını ıslah etme, yemin teklif etme, yemini kabul, iade ve reddetme, başkasını tevkil, haczi kaldırma, müvekkilin iflasını isteme, tahkim veya hakem sözleşmesi yapma, konkordato ya da sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması teklifinde bulunma ve bunlara muvafakat verme, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvurma, davadan veya kanun yollarından feragat etme, karşı tarafı ibra ve davasını kabul etme, yargılamanın iadesine başvurma, hâkimlerin fiillerinden dolayı devlete karşı tazminat davası açma ve hangilerine ilişkin yetkilendirildiği açıklanmadıkça şahsa sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili davaları açma veya takip etme hallerinde vekilin özel olarak yetkilendirilmesi gerekmektedir.

Her ne kadar, vekil özel yetki gerektiren durumlar bakımından vekâletnamede yetkilendirilmiş olsa da bu yetkilerini kullanmadan evvel müvekkilinden talimat almaması vekilin müvekkiline karşı sorumluğunu doğurabilir[108] [109].

Vekilin özel yetkilendirilmiş olması gereken durumlar arasında ikrar sayılmamıştır. Bununla birlikte, vekilin ikrarı için özel yetki aranıp aranmayacağı

---

geri çevrilmesi gerekmiştir…" Yargıtay 13. HD, 26.11.2018, E. 2018/6021, K. 2018/11166 (Kazancı).

105 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 189.

106 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 189. Ayrıca vekilin müvekkilin talimatına uyma yükümlülüğü konusunda bkz. Üçüncü Bölüm, I, B, 1.

107 Bu düzenlemedeki vekil kavramının kapsamına avukatlar ile kanuni temsilci ve tereke mümessili de dahildir. Bkz. Yılmaz, **Şerh**, C. II, s. 1397.

108 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 184.

109 Avukatın yasal olarak yetkisinin bulunması müvekkili ile iç ilişkisinde müvekkiline karşı Avukatlık Kanunu'ndan kaynaklanan yükümlülükleri nedeniyle sorumlu olabilir ve hatta haklı nedenle azledilebilir.

hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre; vekilin ikrarının karşı tarafın ileri sürdüğü tüm vakıaları kapsaması halinde davayı kabul anlamına geleceğinden vekâletnamede ikrar veya kabul için özel yetki bulunmalıdır[110]. Hakim olan karşıt görüşe göre ise; vekilin ikrarda bulunabilmesi için özel yetkiye ihtiyacı bulunmamaktadır[111]. Bir diğer görüşe göre; kural olarak ikrarda bulunmak için vekilin özel yetkisinin aranması gerekmemekle birlikte, ikrar beyanının davanın konusu vakıaların tamamını kapsar mahiyette olması yani tam ikrar halinde vekilin özel yetkisinin aranması uygun olacaktır[112].

Vekâletnamede özel yetki bulunmasını gerektiren hallerden haciz bakımından yalnızca kesin haciz için değil, geçici haciz, ihtiyati haciz, ilave haciz gibi haciz

---

110 Mustafa Reşit Belgesay, **Hukuk ve Ceza Usulü Muhakemesinde Deliller**, Güven Basımevi, İstanbul, 1940, s. 130.

111 İsmail Hakkı Karafakih, **Hukuk Muhakemeleri Usulü Esasları**, Ankara, 1952, s. 242. "…HMK.nun 188. (HUMK.236) maddesi gereği alacaklı vekili ikrarı ile imhalin doğrulandığının anlaşılmasına, vekilin bir vakayı ikrar edebilmesi için vekaletnamesinde özel bir ikrar yetkisinin bulunmasının gerekmediğine…" Yargıtay 12. HD, 07.03.2012, E. 2011/20950, K. 2012/6811 (Kazancı); müvekkillerinin profesyonel futbolcu olup, Isparta Spor Kulübü ile 2006/2007 Futbol Sezonu için trasfer görüşmeleri yaptıklarını ve ileride Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi imzalamak üzere sözlü olarak anlaştıklarını, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi Yapma Vaadi Sözleşmesi gereğince kulüp tarafından senedin müvekkiline verildiğini beyan ve kabul ettikleri görülmektedir. Alacaklı vekilinin bu beyanları davanın kabulü değil HUMK'un 236.maddesinde düzenlenen ikrar niteliğindedir. Davayı kabul ikrardan farklıdır. İkrarın konusu vakıalardır. Oysa kabul talep sonucuna ilişkindir. İkrar ile bir vakıanın doğru olduğu bildirilir. Davayı kabul ise, davacının dava dilekçesindeki talep sonucuna, yani davacının ileri sürdüğü bütün vakıalardan çıkarmış olduğu sonuca rıza gösterilir. Vekilin bir vakıayı ikrar edebilmesi için vekaletnamesinde özel bir ikrar (veya kabul) yetkisinin bulunmasına gerek yoktur…" Yargıtay 12. HD, 20.10.2009, E. 2009/18436, K. 2009/19628 (Kazancı); "…Alacaklı vekilinin 05.12.2005 tarihli duruşmada dava dilekçesinde sözü edilen ödemelerle ilgili olarak yaptığı açıklamada ilama konu alacak sebebiyle verilen 5.000.000.000.TL.lik çek bedelinin ödendiğini beyan ederek bu miktar ödemeyi kabul ettiği ve yine alacaklı vekili tarafından İcra Mahkemesine verilen 06.12.2005 tarihli dilekçede de; anılan çeke karşılık olarak 14.08.2000 tarihinde 7.000.000.000.TL. ödeme yapıldığının ikrar edildiği anlaşılmaktadır. Alacaklı vekilinin bu beyanları davanın kabulü değil HUMK.nun 236.maddesinde düzenlenen ikrar niteliğindedir. Davayı kabul ikrardan farklıdır. İkrarın konusu vakıalardır. Oysa kabul talep sonucuna ilişkindir. İkrar ile bir vakıanın doğru olduğu bildirilir. Davayı kabul ise, davacının dava dilekçesindeki talep sonucuna, yani davacının ileri sürdüğü bütün vakıalardan çıkarmış olduğu sonuca rıza gösterilir. Vekilin bir vakıayı ikrar edebilmesi için, vekaletnamesinde özel bir ikrar (veya kabul) yetkisinin bulunmasına gerek yoktur…" Yargıtay 12. HD, 21.03.2006, E. 2006/2968, 2006/5718 (Kazancı).

112 Postacıoğlu/Altay**, a.g.e.**, s. 306; Kuru, **Usûl, C. II**, s. 1302; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 275; Taylan Özgür Kiraz, **Medenî Yargılama Hukukunda İkrar**, Bilge Yayınevi, Ankara 2005, s. 69.

türleri için de özel yetki bulunmalıdır[113]. Buna karşın borçlunun mallarına haciz konulması için vekilin talepte bulunabilmesi için özel yetki gerekmez[114].

Davanın geri alınması bakımından ise, vekilin özel yetkisinin bulunması gerekmemektedir[115]. Zira davanın geri alınması karşı tarafın açık onayı ile davanın ileride açılmak üzere geri alınmasıdır.

Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru bakımından ise; davaya vekâletin kanuni kapsamı hüküm şeklî anlamda kesinleşene kadar olan tüm işlemleri kapsadığından ve fakat bireysel başvuru yapabilmek için hükmün kesinleşmiş olması gerektiğinden vekilin özel yetkisinin bulunması gerektiği kabul edilmektedir[116].

Vekilin özel yetki gerektirdiği halde yetkilendirilmeden yaptığı işlemlerin akıbeti bakımından Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 72. maddesi göndermesiyle Türk Borçlar Kanunu'nun 46. maddesinin bir kimsenin yetkisi olmadığı hâlde temsilci olarak bir hukuki işlem yapması halinde, bu işlemin ancak temsil olunan onadığı takdirde temsil olunanı bağlayacağı hükmü uyarınca değerlendirme yapıldığında; vekâlet verenin, vekilin yaptığı işlemlere icazet vermesi halinde bu işlemlerle bağlı olacağı söylenebilir[117]. Vekâlet verenin icazet vermesi vekile söz konusu yetkiyi içerir yeni bir vekâletname vermek şeklinde olabileceği gibi, söz konusu işleme icazet verdiğini yargı mercii önünde açıkça beyan etmesi şeklinde de olabilir[118]. Benzer şekilde vekâlet verenin de bulunduğu duruşmada, vekilinin yaptığı

---

113 Tanrıver, **Usûl**, s. 548.

114 Tanrıver, **Usûl**, s. 548.

115 "…kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle davanın geri alınması (HMK. m. 123) ile davanın baştan itibaren açılmamış sayılacağı ve sonuçlarının ortadan kalkacağı bu nedenle geri alınan bir davanın yenilenmesinin mümkün olmadığının ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun 74. maddesi gereğince; davanın geri alınması için vekaletnamede özel yetki aranmayacağının anlaşılmasına göre…" Yargıtay 2. HD, 06.03.2013, E. 2012/19934, K. 2013/5802 (Kazancı).

116 Tanrıver, **Usûl**, s. 550; Leyla Nur Oduncu, "Bireysel Başvuru Kanun Yolu İçin Dava Vekâletnamesinde Özel Yetkinin Yer Alması Zorunluluğu", **GÜHFD**, C. XVIII, S. 1, 2014, s. 226. Aksi yöndeki görüş için bkz. Sinan Çınar, "Bireysel Başvuruda Bulunma Usulü", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, S. 6, 2015, s. 108-109.

117 Tanrıver, **Usûl**, s. 550.

118 Tanrıver, **Usûl**, s. 550; "…Dava dilekçesine ekli vekaletname genel nitelikte olup, vekil eden davacının nüfus kaydında adının değiştirilmesi konusunda özel bir yetkiyi içermemektedir.

açıklamalara o anda ve açıkça itiraz etmeyen vekâlet veren, yapılan açıklamalara rıza göstermiş kabul edilmektedir (HMK m. 72/1)[119].

5. Davaya Vekâletin Sona Ermesi

Davaya vekâlet esas olarak davanın sonuçlanması ve kesinleşmesi ile hükmün icrası ile sona erer[120]. Bununla birlikte dava devam ederken vekilin (avukatın) istifası ve azli; avukatın ölümü, meslekten ya da işten çıkartılması, geçici olarak işi yapamaz hale gelmesi, mesleği bırakması, meslekten yasaklanması gibi haller[121] ile müvekkilin ölümü[122] hallerinde de davaya vekâlet sona erer.

Vekil, davaya vekâletten istediği herhangi bir zamanda istifa edebilir (TBK m. 512)[123]. Vekilin istifasının, mahkeme ve karşı taraf yönünden hüküm ifade edebilmesi için, istifa beyanın dilekçeyle yapılması ya da tutanağa geçirilmesi ve gerektiğinde ilgilisine yapılması gereken tebligat giderinin de peşinen ödenmesi gerekir (HMK m. 81). Bununla birlikte vekilin istifa etmesi ile birlikte davaya vekâlet görevi derhal sona ermez. Vekilin istifasından sonra davaya vekâlet görevi,

---

Vekilin, kişiye sıkı sıkıya bağlı kişilik hakları ile ilgili böyle bir davayı açabilmesi için vekaletnamesinde özel yetkinin bulunması gerekir. Bu durumda mahkemece, genel vekaletname ile dava açan avukata dava konusu işle ilgili özel yetkiyi içeren vekaletnamesini ibraz etmesi için belli bir süre tanınması, bu süre içerisinde vekil vekaletnamesini getirmediği ya da asil bir dilekçe ile veya bizzat duruşmaya gelerek özel yetkisi bulunmayan vekilin açmış olduğu davaya ve yapılan işlere icazet verdiğini bildirmediği takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi gerekirken, bundan zuhul ile davaya bakılıp esas hakkında hüküm kurulması, doğru görülmemiştir…" Yargıtay 18. HD., 19.10.2010, E. 2010/9036, K. 2010/13410 (Kazancı).

119 Tanrıver, **Usûl**, s. 550.

120 Pekcanıtez/Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 684; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 185.

121 Av. K. m. 42'ye göre bu hallerde baro başkanı, ilgililerin yazılı talebi üzerine ya da iş sahiplerinin yazılı muvafakatini alarak, işleri geçici olarak takip etmek ve yürütmek için bir avukatı görevlendirir ve dosyaları söz konusu avukata devir ve teslim eder. Bu konuda bkz. Üçüncü Bölüm II, A, 2, c.

122 Vekâlet verenin ölümü halinde vekil önceden kendisine verilen vekâletname ile dava açamayacağı gibi, devam eden yargılamada da işlemler mirasçılara karşı yapılır. Ancak vekâlet verenin ölümü ile davaya vekâletin sona ermesi, çölümden önce işlemeye başlayan sürelerin bitmesi gibi hak kaybına sebep olacaksa vekilin söz konusu işlemleri süresi içinde yapması gerekir. Bkz. Kuru, **İstinafa Göre**, s. 188; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 248.

123 Vekilin haklı ya da haksız istifasının vekâlet ücreti bakımından sonuçları için bkz. Üçüncü Bölüm IV, E.

istifanın müvekkiline tebliğinden itibaren iki hafta süreyle devam eder (HMK m. 82/1)[124]. Avukatın istifa etmesi nedeniyle yargılama başka bir güne bırakılamaz (HMK m. 77/4). İstifanın tebliğinden itibaren iki hafta boyunca davaya vekâlet görevi devam eden vekilin dava takibini istifadan önce gösterdiği özenle yapması, bu doğrultuda müvekkilin haklarını korumak için her türlü iş ve işlemi yerine getirmesi gerekmektedir[125].

Vekilin istifa etmiş olmasına ve istifanın tebliğinden itibaren iki haftalık süre geçmesine rağmen, vekâlet veren davayı takip etmediği gibi başka bir vekile vekâletname vermez ise tarafın yokluğu durumunda uygulanacak hükümlere göre işlem yapılır (HMK m. 82/2)[126]. Buna karşın, bir tarafın birden fazla vekili olduğu halde vekillerden yalnızca birinin istifa etmesi durumunda bahsedilen işlemlere gerek olmaksızın halihazırdaki vekili ile yargılamaya devam edilir[127]. Bir tarafın birden fazla vekili olduğu halde vekillerin tümü istifa ederse bu durumda tek vekilin istifa etmesinde uygulanan hükümler gündeme gelecektir[128].

Vekâlet veren, vekili istediği zaman azledebilir (TBK m. 512)[129]. Vekilin azlinin, mahkeme ve karşı taraf yönünden hüküm ifade edebilmesi için, azil beyanın dilekçeyle yapılması ya da tutanağa geçirilmesi ve gerektiğinde ilgilisine yapılması gerekecek olan tebligat giderinin de peşinen ödenmesi gerekmektedir (HMK m. 81). Aksi takdirde mahkeme ve karşı taraf, usul işlemlerini azledildiği henüz mahkemeye bildirilmeyen vekile yapmaya devam edecektir[130]. Örneğin tebligatlar bu vekile yapılacak ve yapılan tebligatlarla süreler işlemeye başlayacaktır[131]. İspat bakımından,

---

124 Av. K. m. 41'de ise avukatın görevinin istifanın müvekkiline tebliğinden itibaren onbeş gün boyunca devam edeceği düzenlenmiştir.

125 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 185.

126 Budak/Karaaslan, **a.g.e.**, s. 98.

127 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 186.

128 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 186.

129 Haklı ve haksız azlin vekâlet ücreti bakımından sonuçları için bkz. Üçüncü Bölüm, IV, E.

130 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 186.

131 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 186.

vekâletten azil işleminin noter tarafından düzenlenecek bir azilname ile yapılması daha yararlıdır[132].

Avukatın azledilmesi sebebiyle yargılama başka bir güne bırakılamaz (HMK m. 77/4). Bu doğrultuda, vekilini azleden tarafa yeni bir duruşma günü bildirmek üzere davetiye çıkartılamaz; tarafın önceden tayin edilen duruşmaya katılması beklenir[133]. Vekâlet veren vekilini azlettikten sonra, davayı takip etmediği gibi iki hafta içinde bir başka vekil de görevlendirmez ise tarafın yokluğu durumunda uygulanacak hükümlere göre işlem yapılır (HMK m. 83). Tevkil yetkisini haiz bir vekilin vekâlet veren tarafından azledilmesi halinde, tevkil olunan vekilin de azledilmesi için açık bir irade beyanı gerekmektedir[134].

Vekâlet veren halihazırda bir vekili olduğu halde başka bir vekili daha yetkilendirir ve ilk vekil bu duruma muvafakat vermez ise, ilk avukatın davaya vekâleti kendiliğinden sona erer (Av. K. m. 172/3).

II. VEKÂLET ÜCRETİ KAVRAMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

A. Vekâlet Ücreti Kavramı

1. Anlamı

Avukatlık, Avukatlık Kanunu'nun[135] birinci maddesinde açıkça belirtiği üzere, serbest meslek olup aynı zamanda kamu hizmetidir. Avukat, Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen vekâlet sözleşmesindeki vekilden farklı olarak verdiği bu hizmete karşılık mutlaka bir ücret alır[136] [137].

---

132 Tanrıver, **Usûl**, s. 551.

133 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 186.

134 Tanrıver, **Usûl**, s. 551.

135 13168 sayılı ve 07.04.1969 tarihli R.G.

136 Murat Aydın, **Avukatlık Ücreti**, 6. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015, s. 65; Meral Sungurtekin Özkan, **Avukatlık Mesleği**, 3. Baskı, İzmir, Barış Yayınları, 2012, s. 220. Nitekim

Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinde, 4667 sayılı Kanun[138] ile değişiklik yapılmadan önce, vekâlet ücreti, "Avukatlık ücreti, avukatın vekâlet hizmetine karşılık olan meblağı ifade eder" şeklinde tanımlanmıştı. Vekâlet ücretine ilişkin kanundaki bu tanım, doktrin tarafından da benimsenmişti[139].

Avukatlık Kanunu'nda, 4667 sayılı Kanun ile yapılmış olan değişiklikten sonra, vekâlet ücreti, 164. maddesinin ilk fıkrasında "Avukatlık ücreti, avukatın hukukî yardımının karşılığı olan meblâğı veya değeri ifade eder." şeklinde tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere, yapılan bu değişiklikle vekâlet ücretinin, sadece avukatın vekâlet hizmetinin karşılığı değil; hukuki yardımının karşılığı olduğu vurgulanmıştır. Böylece avukatın verdiği hizmetin ve dolayısıyla bunun karşılığı olan ücretin kapsamı genişletilmiştir. Nitekim hukuki konularda mütalaa hazırlanması, sözleşmelerin akdedilmesi sürecine katılma gibi işlemler de avukatlık hizmetinin kapsamına dâhil edildiğinden; bu işlemlerin karşılığında da vekâlet ücreti doğması artık söz konusudur. Bununla birlikte yargılama gideri olan vekâlet ücreti de aslında avukatın verdiği hukukî yardımın bir karşılığıdır. Her ne kadar yargılama gideri olan vekâlet ücreti avukatın müvekkiline değil davanın karşı tarafına yükletiliyor olsa da, bu ücret aslında avukatın davaya vekâlet etmesinin ve müvekkiline verdiği hukuki yardımın karşılığını oluşturur[140].

Avukatlık Kanunu'nun vekâlet ücretine ilişkin tanımından anlaşıldığı üzere, bu ücret, belirli bir hukuki yardımın verilmesi konusunda sarf edilen emeğin karşılığıdır. Buna karşılık, avukatın yaptığı iş, tipik bir avukatlık hizmeti, bir başka deyişle avukatın tekel hakkının[141] bulunduğu işlerden değilse, yapılan işin

---

avukatlığın kamu hizmeti niteliği taşımasının avukatın hizmetine karşılık ücret almasıyla çelişen bir durum olarak da düşünülemez. Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. Aydın, **a.g.e.**, s. 64 vd.

137 Bkz. Birinci Bölüm I, B, 2.

138 24398 sayılı ve 07.10.1920 tarihli R.G.

139 Nejat Aday, **Avukatlık Hukukunun Genel Esasları,** 2. Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık, 1997, s. 125.

140 Bkz. Üçüncü Bölüm, I, B, 2.

141 Tekel hakkının kapsamı Avukatlık Kanunu'nun 35 ve 63. maddeleri ile Avukatlık Kanunu Yönetmeliği'nin 14. maddesinde düzenlenmektedir.

karşılığında vekâlet ücreti söz konusu olmaz[142]. Böyle bir durumda, ücret, vekâlet sözleşmesinin tarafı olan vekilin ücretini düzenleyen Türk Borçlar Kanunu'nun 502 ve devamı maddelerine göre belirlenir[143].

2. Terim Sorunu

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda avukatın hem sözleşmeden kaynaklanan hem de yargılama gideri olan ücret hakkı için *"avukatlık ücreti"*[144] ve *"vekâlet ücreti"*[145] terimleri kullanılmıştır. Buna karşılık 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda avukatın gerek sözleşmeden doğan gerekse yargılama gideri olan ücret hakkı için *"vekâlet ücreti"*[146] tercih edilmiştir. Bununla birlikte Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 330. maddesinin gerekçesinde avukatın sözleşmeden kaynaklanan ücret hakkı için *"avukatlık ücreti"* ifadesinin de kullanıldığı görülmektedir.

Doktrinde ise avukatın sözleşmeden kaynaklanan ücret hakkı için *"avukatlık ücreti"*[147], *"vekâlet ücreti"*[148] gibi terimler kullanılmaktadır. Bunun yanında

---

142 Aday, **Genel Esaslar**, s. 126; Hakan Pekcanıtez, "Davanın Sonucuna Katılma Yasağı", **Makaleler**, C. I, İstanbul, On İki Levha, 2016, s.144.

143 Aday, **Genel Esaslar**, s. 126

144 Örneğin Av. K. m. 164 f. 1, 2, 3; Av. K. m. 166 f. 1,4; Av. K. m. 168 f. 3; Av. K. m. 169.

145 Örneğin Av. K. m. 164 f. 4, 5; Av. K. m. 166 f. 2.

146 Örneğin HMK m. 323 f. 1 b. ğ; HMK m. 329 f. 1; HMK m. 330; HMK m. 441 f. 1 b. d.

147 Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 279; Oğuz Atalay, **Pekcenıtez Usûl Medenî Usul Hukuku**, C. III, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha, 2017, s. 2392; Necmettin M. Berkin, **Tatbikatçılara Medenî Usul Hukuku Rehberi**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1981, s. 219; Ulukapı, **a.g.e.**, s. 435; Aydın, **a.g.e.**, s. 67.

148 Baki Kuru, **Hukuk Muhakemeleri Usulü,** C. V, 6. Baskı, Demir Demir Müşavir ve Yayıncılık, 2001, s. 5352; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 717; Atalay, **Pekcanıtez Usul**, s. 2392; Ali Cem Budak/ Varol Karaaslan, **Medenî Usul Hukuku**, Ankara, Adalet, 2017, s. 293; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, **a.g.e.**, s. 629; Postacıoğlu/Altay**, a.g.e.**, s. 979; Tanrıver, **Usûl**, s. 1094.

avukatın yargılama gideri olan ücret hakkı için de *"avukatlık ücreti"*[149], *"vekâlet ücreti"*[150], *"vekil ücreti"*[151] gibi terimler tercih edilmektedir.

Yargıtay kararlarında ise avukatın sözleşmeden kaynaklanan ücret hakkı için *"akdi vekâlet ücreti"*[152]; yargılama gideri olan ücret hakkı için ise *"yasal vekâlet ücreti"*[153], *"karşı vekâlet ücreti"*[154], *"avukatlık ücreti"*[155] gibi terimler kullanılmaktadır.

Çalışmamızda biz de Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile uyumlu olması ve kavram kargaşası oluşmaması için hem yargılama gideri olan hem de sözleşmeden kaynaklanan ücret hakkı için *"vekâlet ücreti"* terimini kullanacağız.

3. Amacı

Avukatlık mesleğinin var oluşundan günümüze gelene kadar avukatın ücret hakkına ilişkin tartışmalar, avukatlık mesleğinin onurunu, tarafsızlığını ve bağımsızlığını koruma düşüncesinden kaynaklanmıştır[156]. Nitekim vekâlet ücretinin, avukatın bağımsızlığını ve onurunu sağlayabilmesi için çok büyük bir öneme sahip olduğundan şüphe yoktur. Zira günümüzde avukat, tüm zamanını ve emeğini avukatlık hizmeti için harcamakta ve geçimini sağlamak için başka bir işe ayıracak

---

149 Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, **a.g.e.**, s.417; Atalay, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2398; Berkin, **Rehber,** s. 223; Postacıoğlu/Altay, **a.g.e.**, s. 979; Aydın, **a.g.e.**, s. 751.

150 Kuru, **Usûl,** C. V, s. 5380; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 820; Atalay, **Pekcanıtez Usul**, s. 2395; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, **a.g.e.**, s. 630; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 719; Şakir Berki, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, Ankara, Ege Matbaası, 1952, s. 81; Postacıoğlu/Altay, **a.g.e.**, s. 978; Tanrıver, **Usûl**, s. 1094.

151 Necmettin M. Berkin, **Medenî Usul Hukuku Esasları**, İstanbul, Hamle Matbaası, 1969, s. 203; Karafakih, **a.g.e.**, s. 242

152 Yargıtay 4. HD. 04.04.2019 tarih ve 2016/13135 E., 2019/2014 K; Yargıtay 13. HD, 23.01.2019 tarih ve 2016/7 E., 2019/518 K.

153 Yargıtay HGK, 08.11.2018 tarih ve 2017/13-2524 E., 201/1668 K.; Yargıtay 13. HD, 05.12.2018 tarih ve 2016/19640 E., 2018/11686 K.

154 Yargıtay 21. HD, 23.05.2019 tarih ve 2018/4897 E., 2019/4072 K; Yargıtay 20. HD, 12.03.2019 tarih ve 2016/8109 E., 2019/1703 K.

155 Yargıtay 22. HD, 23.05.2019 tarih ve 2017/22719 E., 2019/11526 K.; Yargıtay 15. HD, 15.05.2019 tarih ve 2018/5487 E., 2019/2327 K.

156 Aydın, **a.g.e.**, s. 68; Metin Polat, **Avukatlık Sözleşmesinde Ücret**, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2017, s. 93.

vakte sahip olmamaktadır. Ayrıca sınırlı olarak bağdaşanlar hariç[157] diğer işlerin avukatlık mesleği ile bağdaşmayan iş olarak kabul edilmesi ve yasaklanması[158] da göz önüne alındığında ücretin avukatın onurunu ve bağımsızlığına zararı değil faydası söz konusudur. Şöyle ki, avukatın özellikle geçimini sağlayabilmesi ve bu bağlamda ekonomik anlamda bağımsız olabilmesi için avukatlık mesleğinden ücret alması gerekir. Ancak avukatlık hizmetinin aynı zamanda kamu hizmeti niteliğinde olması, bu hizmete ilişkin ücretin birtakım yasal çerçevede düzenlenmesini de zorunlu kılmaktadır. Bu nedenlerle kural olarak avukatın ücretsiz iş alması yasak olmakla birlikte avukat ancak istisnai hallerde ücretsiz iş alabilir[159].

Sonuç olarak, vekâlet ücretine ilişkin hükümler gerek düzenlenirken gerekse yorumlanırken, avukatlık mesleğinin sadece serbest meslek niteliğine değil kamu hizmeti niteliğine de dikkate edilmelidir.

---

157 Av. K. m. 12 ile sayılan bazı işlerin 11. madde dışında olduğu belirtilmiştir. Buna göre;

a) Milletvekilliği, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliği, b) Hukuk alanında profesör ve doçentlik, c) Özel hukuk tüzel kişilerinin hukuk müşavirliğini ve sürekli avukatlığını yapmak ya da bir avukat yazıhanesinde ücret karşılığında avukatlık yapmak, d) Hakemlik, arabuluculuk, tasfiye memurluğu, yargı mercilerinin veya adli bir dairenin verdiği herhangi bir görev veya hizmet, e) Kamu iktisadi Teşebbüsleri Hakkında 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de başka iş ya da hizmetle uğraşmaları yasaklanmamış bulunmak koşuluyla; bu Kanun Hükmünde Kararnamenin kapsamına giren İktisadi Devlet Teşekkülleri, kamu iktisadi kuruluşları ve bunların müesseseleri, bağlı ortaklıkları ve iştirakleri ve iktisadi Devlet Teşekkülleri ile Kamu İktisadi kuruluşları dışında kalıp sermayesi Devlete ve diğer kamu tüzelkişilerine ait bulunan kuruluşların yönetim kurulu başkanlığı, üyeliği, denetçiliği, f) Anonim, limited, kooperatif şirketlerin ortaklığı, yönetim kurulu başkanlığı, üyeliği ve denetçiliği ve komandit şirketlerde komanditer ortaklık, g) Hayri, ilmi ve siyasi kuruluşların yönetim kurulu başkanlığı, üyeliği ve denetçiliği h) Gazete ve dergi sahipliği veya bunların yayım müdürlüğü, e) bendinde gösterilenlerin, Hazinenin, belediye ve özel idarelerin, il ve belediyelerin yönetimi ve denetimi altında bulunan daire ve kurumların, köy tüzel kişiliklerinin ve kamunun hissedar olduğu şirket ve kuruluşların aleyhinde; il genel meclisi ve belediye meclisi üyelerinin de bağlı bulundukları tüzel kişilerin ve yüksek öğretimde görevli profesör ve doçentlerin yüksek öğretim kurum ve kuruluşları aleyhindeki dava ve işleri takip etmeleri yasaktır. Bu yasak, avukatların ortaklarını ve yanlarında çalıştırdıkları avukatları da kapsar. Bir kadroya bağlı olarak aylık veya ücreti Devlet, il veya belediye bütçelerinden yahut Devlet, il veya belediyelerin yönetimi ve denetimi altındaki daire ve müessese ya da şirketlerden verilen müşavir ve avukatlar, yalnız bu daire, müessese ve şirketlere ait işlerde avukatlık faaliyetinde bulunabilir.

158 Av. K. m. 11'e göre aylık, ücret, gündelik veya kesenek gibi ödemeler karşılığında yapılan hiçbir hizmet ve görev, sigorta prodüktörlüğü, tacirlik ve esnaflık ya da meslekin onuru ile bağdaşması mümkün olmayan her türlü iş avukatlıkla birleşmez.

159 Bkz. Bölüm 3, III, B, 2, b.

B. Vekâlet Ücretinin Tarihsel Gelişimi

Eski Yunan ve Roma hukuklarında avukatlık hizmeti kapsamında verilen hukukî yardım onursal bir davranış olarak kabul edildiğinden, karşılığında avukatların ücret alması yasaktı[160]. Nitekim, bu yasağın kural haline geldiği Cincia Yasasında, avukatın ücret veya hediye kabulü ederek avukatlık yapması ve dava yürütmesi açıkça yasaklanmıştı[161]. Esasen bu dönemlere hâkim olan düşünce, avukatın ücret almasının utanç verici olduğuydu[162]. Ancak ücret alınmaması, her ne kadar avukatlar için olumsuz bir durum gibi gözükse de, bu faaliyet dolayısıyla avukatlar toplumda saygı duyulan kişiler haline gelerek kolayca üst mevkilere yükselebilmekteydi[163].

Avukatın ücret almama kuralı tarihsel süreç içerisinde esnetilmiştir[164]. Şöyle ki, ilk zamanlar avukatın, müvekkilin minnettarlık ifadesi olarak kendisine vereceği şeyleri almasına müsaade edilmiştir[165]. Hatta avukata ücret ödenmişse, müvekkilin söz konusu ücreti geri istemesine izin verilmeyerek; vekâlet ücretine, eksik borç niteliği kazandırılmıştır[166]. Sonraları ise Claude döneminde avukatların bir tavan sınırı olmak kaydıyla ücret alabilmeleri yasalaşmıştı[167]. Daha sonraki zamanlar, avukatlar verdikleri hukukî hizmet karşılığında ücret almaya başladılar[168].

Mecellede vekilin ücret hakkı, sözleşmede kararlaştırılmış olması ve vekilin vekâlet görevini tamamlamış olması şartıyla kabul edilmiştir (m. 1467). Ancak sözleşmenin yapıldığı sırada ücretin kararlaştırılmamış olması vekâletin ücretsiz

---

160 Faruk Erem, **Meslek Kuralları (Şerh)**, Güncelleştirilmiş Yeni Baskı, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2007, s. 24.

161 Aydın, **a.g.e.**, s. 67; Güner, **Avukatlık**, s. 318; Erem, **Şerh**, s. 24.

162 Erem, **Şerh**, s. 24; Hakan Pekcanıtez, "Avukatlık Sözleşmesi", **Makaleler**, C. I, İstanbul, On İki Levha, 2016, s. 657; Aydın, **a.g.e.**, s.68; Polat, **a.g.e.**, s. 93.

163 Erem, **Şerh**, s. 24; Aydın, **a.g.e.**, s. 68.

164 Ejder Yılmaz, "Bir Meslek Olarak Dünden Yarına Avukatlık", **AÜHFD**, S. 1-4, C. 44, 1995, s. 195.

165 Aydın, **a.g.e.**, s. 68.

166 Aydın, **a.g.e.**, s. 68.

167 Güner, **Avukatlık,** s. 318; Polat, **a.g.e.**, s. 93.

168 Güner, **Avukatlık,** s. 318; Polat, **a.g.e.**, s. 93.

olduğunu anlamına da gelmezdi. Çünkü sözleşme sırasında şart koşulmamış olsa dahi, vekil bu işi ücretle yapan birisi ise yaptığı işin karşılığında bir ücret alacaktır (m. 1467, c.3). Aksi takdirde vekil yaptığı işi karşılıksız olarak yapmış olacak, ücret talep edemeyecektir (m. 1467, son cümle) [169].

Cumhuriyet döneminde ise, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 423. maddesinde, vekâlet ücretinin yargılama giderlerinden olduğu açıkça düzenlenmişti (m.423/1, b.6). 1086 sayılı Kanun'dan sonra 2011 yılına kadar hazırlanan medenî usûl kanunu tasarılarında da yargılama giderleri arasında vekâlet ücretine yer verilmiştir[170]. Yürürlük tarihi 1 Ekim 2011 olan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda ise 323. maddede vekâlet ücretinin yargılama giderlerinden olduğu belirtilmiştir (m.323/1, bent ğ).

27 Haziran 1938'de kabul edilen 3499 sayılı Avukatlık Kanunu[171] 128 ve devamı maddelerinde avukatın ücret hakkını düzenlemiştir. 19 Mart 1969'da kabul edilen ve 3499 sayılı Avukatlık Kanunu'nu yürürlükten kaldıran 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ise 163. maddesine avukatın ücret hakkını kabul etmiştir. Daha sonra 2001 yılında 4667 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle[172] avukatın ücret hakkı, Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinde düzenlenmiştir.

---

169 Bu hususta daha geniş bilgi için bkz. Seda Örsten Esirgen, "Mecelle ve Fransız Medeni Kanunu Çerçevesinde Vekalet Sözleşmesi", **ABD**, S. 1, 2013, s. 181.

170 Söz konusu tasarılar hakkında geniş bilgi için bkz. Tülay Özer, **HUMK'tan HMK'ya Medeni Usul Kanunu Tasarıları**, İstanbul, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 2012, s.7 vd.

171 14.07.1938 tarihli ve 3959 sayılı R.G.

172 Bu Kanun değişikliğine ilişkin sürece dair geniş bilgi için bkz. Emel Hanağası, "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun Tarihsel Gelişimi", **AÜSBE** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2001, s. 265 vd.

İKİNCİ BÖLÜM

YARGILAMA GİDERİ OLAN VEKÂLET ÜCRETİ

I. YARGILAMA GİDERLERİNE İLİŞKİN ESASLAR

Çağdaş hukuk sistemlerinde kişilerin haklarına kavuşmaları ancak devlet eliyle yapılan yargılamalar ile mümkündür[1]. Bu bağlamda yargı faaliyetinin, esasen devletin diğer kamu hizmetleri gibi karşılıksız olarak verdiği bir kamu hizmeti olduğu söylenebilir[2]. Bununla birlikte yargılama faaliyetine katılan bireyler yargılamanın yürütülebilmesi için belli bir katılım payı öder[3]. Ancak haklarına kavuşmak isteyenlerin birtakım masrafları ödemek zorunda olması, adaletin karşılıksız sağlanması ile çatışmaz[4]. Zira yargılama faaliyetinin tamamen ücretsiz olması, çok fazla dava açılması sonucunu doğurabilir[5]. Bu durum ise devlet için çok ciddi bir mali külfetin doğmasına sebep olabilir. Buna karşılık yargılama giderleri için ödenmesi gereken meblağların çok yüksek olması ise bireylerin yargılama faaliyetine başvurmasına engel olarak hak arama özgürlüğünü kısıtlayabilir[6] [7]. Bu

---

1 Ejder Yılmaz, "Yargılama Giderlerinin İşlevi ve Sosyal Hukuk Devleti" **ABD**, 1984, S. 2, s. 200.

2 Kuru, **Usul,** C. V, s. 5304; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 980; Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2385; karş. Tanrıver, **Usûl**, s. 1086.

3 Kuru, **Usul,** C. V, s. 5304-5305; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 981; Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2385; Tanrıver, **Usûl**, s.1086.

4 Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 981; Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2385.

5 Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 981; Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2385.

6 Kuru, **Usul,** C. V, s. 5305; Ejder Yılmaz, **Yargılama Giderleri**, s. 200; Görgün/Börü/Toraman/ Kodakoğlu, **a.g.e.**, s. 624; benzer şekilde bkz. Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 981; Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2385; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 708. Ayrıca bkz. Cumhur Rüzgaresen, **Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2013, s. 138. Nitekim yargının pahalı olması mahkemeye başvurma hakkının özünü zedeleyecek şekilde bir engel doğuruyorsa Avrupa İnsan hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesi açısından bir ihlale neden olabilmektedir (Sibel İnceoğlu, **İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Adil Yargılanma Hakkı**, 2. Bası, İstanbul, Beta, 2005, s. 123-124; Sibel İnceoğlu, **Adil Yargılanma Hakkı**, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi-4, Avrupa Konseyi, 2018, s. 26).

7 Ekonomik bakımdan yargılama giderlerini karşılayamayacak bireylerin hak arama özgürlüğünü kullanması için yargılama giderlerinden muaf tutulmasını sağlayan adli yardım müessesesi HMK m. 334 vd. maddelerinde düzenlenmektedir. Geniş bilgi için bkz. Kuru, **Usul,** C. V, s. 5418 vd.

bakımdan yargılama giderlerinin söz konusu iki ihtimali de dengeleyen bir politika ile belirlenmesi gerekir[8].

Yargılama giderleri genel olarak; davanın açılması ve sonuçlanması, yargısal bir faaliyetin başlatılması ve devamının sağlanması için ödenmesi lazım gelen ve bu nedenle ortaya çıkan giderlerdir[9]. Yargılama giderleri yargılama boyunca ödenen harçlar, delil ikamesi için yapılan masraflar ve diğer masraflar ile vekâlet ücretinden oluşmaktadır[10]. Bunlardan yargılama sırasında yapılması gereken ve tarafların doğrudan doğruya ödemesi gereken giderler, avans ve ücretler dar anlamda yargılama gideri; yargılama hizmetinin yerine getirilmesi için yapılması gereken diğer tüm giderler ise geniş anlamda yargılama giderlerini oluşturur[11].

Yargılama giderleri Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 323. maddesinde düzenlenmiştir[12]. Bununla birlikte, İş Mahkemeleri Kanunu'nun[13] (m. 3/1) ve Türk

---

8 Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2385. Yargılama giderlerinin belirlenmesinde sosyal hukuk devleti olmanın gereklerinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bkz. Rüzgaresen, **a.g.e.**, s. 147. "…Ulaşılmak istenen kamu yararının gerekleri ile bireylerin temel hakları arasında gözetilmesi gereken adil dengeyi bozan ve başvuruculara çok yüksek bir külfet yükleyen düzenlemeler mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (K4, § 48). 29. Vekâlet ücreti bir yargılama gideri olup kural olarak bu tür giderler mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil eder. Ancak gereksiz başvuruların önlenerek dava sayısının azaltılması ve böylece mahkemelerin gereksiz yere meşgul edilmeksizin uyuşmazlıkları makul sürede bitirebilmesi amacıyla başvuruculara belli yükümlülükler öngörülebilir. Bu yükümlülüklerin kapsamını belirlemek kamu otoritelerinin takdir yetkisi içindedir. Öngörülen yükümlülükler dava açmayı imkânsız hâle getirmedikçe ya da aşırı derecede zorlaştırmadıkça mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği söylenemez (K3, § 39)…" AYM, B. No: 2013/9466 T. 27.10.2015.

9 Kuru, **Usul,** C. V, s. 5327; Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2385; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 711; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 814; Yılmaz, **Şerh,** C. III, s. 3101; Ejder Yılmaz, **Yargılama Giderleri**, s. 200; Tanrıver, **Usûl**, s. 1089.

10 Budak/ Karaaslan, **a.g.e.**, s. 291; Atalay, **Pekcanıtez Usûl, C. III**, s. 2385; Ulukapı, **Usûl**, s. 419.

11 Kuru, **Usul,** C. V, s. 5327; Yılmaz, **Yargılama Giderleri**, s. 200; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 814.

12 HMK m. 323'e göre yargılama giderleri şunlardan oluşur; a) Celse, karar ve ilam harçları, b) Dava nedeniyle yapılan tebliğ ve posta giderleri, c) Dosya ve sair evrak giderleri, ç) Geçici hukuki koruma tedbirleri ve protesto, ihbar, ihtarname ve vekâletname düzenlenmesine ilişkin giderler, d) Keşif giderleri, e) Tanık ile bilirkişiye ödenen ücret ve giderler, f) Resmî dairelerden alınan belgeler için ödenen harç, vergi, ücret ve sair giderler, g) Vekil ile takip edilmeyen davalarda tarafların hazır bulundukları günlere ait gündelik, seyahat ve konaklama giderlerine karşılık hâkimin takdir edeceği miktar; vekili bulunduğu hâlde mahkemece bizzat dinlenmek, isticvap olunmak veya yemin etmek üzere çağrılan taraf için takdir edilecek gündelik, yol ve konaklama giderleri, ğ) Vekille takip edilen davalarda kanun gereğince takdir olunacak vekâlet ücreti, h) Yargılama sırasında yapılan diğer giderler.

Ticaret Kanunu'nun[14] (m. 5/A) dava açılmasından önce zorunlu olarak arabulucuya başvurulmasını düzenleyen maddeleri uyarınca arabulucuya başvurulması durumunda arabuluculuk ücreti de yargılama giderlerindendir[15]. Ayrıca, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun[16] geçici üçüncü maddesinin üçüncü fıkrası[17] ile İcra ve İflas Kanunu'nun[18] 285. maddesinin dördüncü fıkrası[19] da yargılama giderlerini düzenleyen hükümlerdir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 120. maddesine göre, davacı davasını açarken yargılama harçları ile birlikte gider avansını da peşin olarak yatırır. Bahsi geçen gider avansının aynı Kanun'da dava şartlarından biri olduğu düzenlenmiştir (HMK m. 114/1-g)[20]. Bununla birlikte delil avansı ise gider avansından farklı olarak dava şartı değildir. Her bir tarafın ikamesini talep ettiği delil bakımından mahkeme tarafından belirlenen ve kesin süre içinde yatırılması gereken avans delil avansıdır (HMK m. 324/1). Delil avansının yatırılmamasının yaptırımı ise talep olunan delilin ikamesinden vazgeçmiş sayılmadır (HMK m. 324/2)[21]. Tarafların üzerinde serbestçe

---

13 25.10.2017 tarihli ve 30221 sayılı R.G.

14 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.

15 Gökhan Aykut, "Hukuk Davalarında Avukatlık Ücreti", **İKÜSBE**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018, s. 6.

16 10.01.2017 tarihli ve 29944 sayılı R.G.

17 SMK Geçici m. 3 f. 3'e göre yapılacak imha işlemleri, Cumhuriyet savcısı başkanlığında, emanet memuru ve iki zabıt kâtibinden oluşan komisyon tarafından yerine getirilir ve buna ilişkin tutanak düzenlenir. Komisyonda hangi zabıt kâtiplerinin yer alacağı adalet komisyonlarınca belirlenir. İmha edilen eşya için hak sahibine herhangi bir ödeme yapılmaz. İmha masrafları, eşya sahibinden tahsil edilmek şartıyla yargılama gideri olarak Hazineden karşılanır.

18 19.06.1932 tarihli ve 2128 sayılı R.G.

19 İİK m. 285/4'e göre konkordato talebinde bulunan, Adalet Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulan tarifede belirtilen konkordato gider avansını yatırmaya mecburdur. Bu durumda 12.01.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114'üncü ve 115'inci maddeleri kıyasen uygulanır.

20 Ulukapı, **Usûl**, s. 426. Gider avansının dava şartı olarak düzenlenmesinin, hak arama faaliyetinin henüz başında olan taraf için ciddi bir külfet oluşturduğu, esasen yargılamanın sürüncemede kalmasını engellemek amacıyla getirilen bu hükmün anayasal bir hak olan hak arama özgürlüğünün önünde bir engel teşkil ettiği düşünülerek gider avansı için delil avansının düzenleyen 324. maddeye benzer bir düzenleme yapılması gerektiği düşünülmektedir. Bkz. Tanrıver, **a.g.e.**, s. 1091.

21 Kuru, **Usul**, C. V, s. 5330; Ulukapı, **Usûl**, s. 426. Delile dayanmaktan vazgeçmiş sayıldıktan sonra artık o taraf aynı delile dayanamaz. Bu bağlamda karşı taraf lehine usulî müktesep hak doğar. Bkz. Kuru, **İstinafa Göre**, s. 816.

tasarrufta bulunamadıkları yani re'sen araştırma ilkesini geçerli olduğu davalar bakımından ise, hâkim tarafından resen başvurulan deliller için gereken giderlerin, bir haftalık süre içinde bir tarafın ya da belirtilecek oranda her iki tarafın ödenmesine karar verilmesine rağmen verilen süre içinde bu işlemlere ait giderleri karşılayacak miktarda avans ödenmezse, daha sonra bu gideri ödemesi gereken taraftan tahsil edilmek üzere Hazine tarafından ödenmesine hükmedilir (HMK m. 325)[22].

Kural olarak yargılama giderleri yargılamada haksız çıkan tarafa yükletilir (HMK m. 326/1). Haksız çıkan tarafa yüklenen yargılama giderlerinin kapsamına, lehine hüküm verilen tarafın Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 120. maddesi kapsamında peşin olarak ödediği ve devlete ödenecek olan harç ve giderler dahildir[23]. Dava sonucunda taraflardan her biri kısmen haklı kısmen haksız çıkarsa, mahkeme, yargılama giderlerini tarafların haklılık oranına göre paylaştırır (HMK m. 326/2). Aleyhine hüküm verilenlerin birden fazla olması halinde, mahkeme yargılama giderlerini ya bunlar arasında paylaştırabilir ya da müteselsilen sorumlu tutulmalarına karar verebilir (HMK m. 326/3).

Her ne kadar, davada haklı çıkan tarafın lehine yargılama giderlerine hükmedilse de, gereksiz yere davanın uzamasına ya da gider yapılmasına neden olan taraf, davada lehine karar verilse bile, karar ve ilam harcı dışında kalan yargılama giderlerinin tamamını ya da bir kısmını ödemekle sorumlu tutulabilir (HMK m. 327/1).[24] Bununla birlikte, davada sıfatı olmamasına rağmen, davacı tarafı, davalı

---

22 Kuru, **Usul**, C. V, s. 5331; Ulukapı, **Usûl**, s. 426; Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2403; Yılmaz, **Şerh,** C. III, s. 3144. Buna karşın, bu düzenlemenin yalnızca re'sen araştırma ilkesinin uygulandığı davalarla sınırlanmaması gerektiği de düşünülmektedir. Bkz. Tanrıver, **Usûl**, s. 1092.

23 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 817; Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2403.

24 "…Yukarıda açıklanan ilkelerin ışığında, davayı kazanan tarafın yargılama giderlerinden sorumluluğu için; gereksiz yere davanın uzamasına veya gider yapılmasına sebebiyet vermiş olmasının kanıtlanması gerekmekte olup, gerek 1086 sayılı HUMK, gerekse 6100 sayılı HMK'nda, bilerek veya bilmeyerek derdest dava açılması hususu, davayı kazanan tarafın yargılama giderlerinden sorumluluğunu gerektirir bir kıstas olarak öngörülmediği gibi, derdest davanın hukuksal yaptırımları her iki usul Kanunu'nda ayrıca düzenlenmiştir. Somut uyuşmazlıkta davacı veya vekilinin, gereksiz yere davayı uzattığı veya gider yapılmasına sebebiyet vermesi hususu ortaya konulamadığı gibi, 30.12.2009 tarihinde; dört ay gibi kısa sayılabilecek bir süre içinde derdest dava hakkında asıl davanın görüldüğü mahkemeye bilgi verilmiş olması ve davacının birleşen derdest davada da yargılama giderlerinden sorumluluğuna

sıfatını haiz olduğu yönünde yanıltıp, kendisine karşı dava açılmasına ve davanın sıfat yokluğu nedeniyle reddedilmesine sebebiyet veren davalı yararına yargılama giderlerine hükmedilemez (HMK m. 327/2)[25].

Yargılama giderlerine, tarafların talepte bulunmasına gerek olmaksızın mahkemece re'sen hükmedilir (HMK m. 332/1)[26]. Yargılama giderinin cins ile miktarı, kime ve ne oranda yükletildiği ve dökümü hükümde gösterilir (HMK m. 332/2)[27]. Hükümden sonraki yargılama giderlerini hangi tarafın ödeyeceği, miktarı ve dökümü ile bu giderlerin hangi tarafa yükletileceği, mahkemece ilamın altına yazılır (HMK m. 332/3).

II. YARGILAMA GİDERİ OLAN VEKÂLET ÜCRETİNE İLİŞKİN ESASLAR

A. Genel Olarak

Yargılama gideri olan vekâlet ücreti, davayı vekil ile takip eden tarafın davada haklı çıkması halinde lehine hükmedilen vekâlet ücretidir[28]. Yargılama gideri

---

hükmedilmiş olması karşısında, kabulüne karar verilen asıl dava yönünden yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına karar verilmesi isabetsizdir…" Yargıtay HGK, 23.10.2013, E. 2013/10-189, K. 2013/1475 (Kazancı).

25 "…Taraf teşkili sağlandıktan sonra işin esasına yönelik olarak yapılacak inceleme sonucunda, asıl işveren-alt işveren ilişkisinin geçersiz veya muvazaaya dayanması sebebi ile feshin geçersizliğine yönelik karar gerçek işveren hakkında kurulmalı, geçersiz veya muvazaaya dayalı ilişkinin diğer tarafı hakkında sıfat yokluğu davanın reddine karar verilmelidir. Ancak, 6100 Sayılı Kanun'un 327. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca taraf sıfatı olmadığı halde, davacıyı, davalı sıfatı kendisine aitmiş gibi yanıltarak kendisine karşı dava açılmasına sebebiyet verdiği için, davanın sıfat yokluğu sebebi ile hakkındaki davanın reddine karar verilen taraf lehine vekâlet ücreti takdir edilmemelidir…" Yargıtay 22. HD, 17.02.2016, E. 2016/1151, K. 2016/4207 (Kazancı).

26 Ulukapı, **Usûl**, s. 420; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, **a.g.e.**, s. 640. Yargılama giderlerine hükmedilmemiş ve hüküm bir şekilde kesinleşmişse, davayı kazanan taraf yargılama giderleri için ayrı bir dava açamaz. Bkz. Kuru, **Usul,** C. V, s. 5342; Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2403.

27 Kuru, **Usul,** C. V, s. 5340.

28 Tanrıver, **Usûl**, s. 1093; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 820; Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2395; Kuru, **Usûl**, C. V, s. 5352; Acun Papakçı, **6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Uyarınca Yargılama Gideri Olan Vekalet Ücreti**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2016, s. 72; Murat Aydın, **Avukatlık Ücreti**, 6. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015, s. 751; Tülin Kurtoğlu,

olan vekâlet ücretini hukuki niteliğinin belirlenmesinde öncelikle davada haksız çıkan tarafa yüklenen bu vekâlet ücretinin sebebinin incelenmesi gerekmektedir[29]. Yargılama gideri olan vekâlet ücretinin sebeplerine ilişkin teoriler; tazmin teorisi, cezalandırma (yaptırım) teorisi, yargılama makamlarının meşgul edilmesi nedeniyle sistem icabı teorisidir[30].

Tazmin teorisine göre, yargılama nedeniyle avukatla temsil edilen ve davanın sonunda haklı çıkan tarafın kendi avukatına ödediği vekâlet ücreti nedeniyle uğradığı zararın haksız çıkan taraftan tazmin edilmesi gerekir[31]. Bununla birlikte, esasen yargılama gideri olan vekâlet ücreti o tarihte yürürlükte olan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre hükmedileceği için haklı çıkan tarafın zararının tam olarak tazminini sağlamaz[32]. Cezalandırma (yaptırım) teorisine göre, yargılama sonunda haksız çıkan ve dolayısıyla aslında haksız yere dava açan ya da haksız savunmalarda bulunan tarafın yargılama makamlarınca cezalandırılması gerekmektedir[33]. Bununla birlikte, cezalandırma teorisine göre, haksız çıkana yükletilen yargılama giderinin başka kişilerin yargı makamlarını haksız şekilde meşgul etmesinin önüne geçilmesi bakımından caydırıcı bir etkisi olacağı savunulmaktadır[34]. Yargı makamlarının meşgul edilmesi nedeniyle sistem icabı yargılama gideri olarak vekâlet ücretine hükmedilmesini açıklayan teori ise esasen bir sebep belirtmekten ziyade, bu durumun

---

Akdî Vekâlet Ücreti ve Avukatın Hukuki Sorumluluğu, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2016, s. 94.

29 Aykut, **a.g.t.**, s. 33.

30 Aykut, **a.g.t.**, s. 33.

31 Andrezj Jakupecki, Cost and Fee Allocation In Civil Procedure, Poland Report, Topic 2, C. I, 2010, s. 1 (Aykut, **a.g.t.**, s. 33'den naklen); John Yukio Gotanda, "Awarding Costs and Attorneys' Fees in International Commercial Arbitrations", Michigan Journal of International Law 1999, Vol. 21, s. 6 (Cengiz Topel Çelikoğlu, "Karşı Tarafa Tahmil Olunan Avukatlık Ücretinin Hukuki Niteliği", **DEÜHFD, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan**, C. 16, Özel Sayı 2014, İzmir, 2015, s. 1114'ten naklen); Papakçı, **a.g.e.**, s. 73.

32 Marco B. M. Loos, Cost And Fee Allocation In Civil Procedure, Dutch Report, Topic II, C.1, 2010, s. 1 (Aykut, **a.g.t.**, s. 34'ten naklen).

33 Werner Pfennigstorf, "The European Experence With Attorney Fee Shifting", Law and Contemporary Problems Winter 1984, Vol. 47:1„s. 66 (Çelikoğlu, **a.g.m.**, s. 1113'ten naklen).

34 Gotanda, **a.g.m.**, s. 6 (Çelikoğlu, **a.g.e.**, s. 1113'ten naklen).

Roma'dan beri sistemin bir parçası olarak yargılama giderlerine haksız çıkan tarafın katlandığını açıklamaktadır[35].

Yargılama gideri olan vekâlet ücreti, vekille takip edilen yargılamalarda haklı çıkan taraf lehine hükmedilir (HMK m.323/1, ğ)[36]. Avukatlık Kanunu'nun 168. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca söz konusu vekâlet ücretinin miktarı, hukuki yardımın tamamlandığı ya da hüküm verildiği gün yürürlükte olan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre belirlenir[37]. Yargılama gideri olan vekâlet ücreti uygulamada karşı vekâlet ücreti olarak da ifade edilmektedir[38].

Kesin hüküm verilinceye kadar olan dava, iş ve işlemler ücreti karşılığı olan[39] ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre hükmedilecek vekâlet ücreti maktu ücret ve nispi ücret olarak iki türlüdür[40]. Dava konusunun para ile ölçülemediği durumlarda maktu vekâlet ücretine hükmedilirken; dava konusunun para olması ya da parayla ölçülebiliyor olması halindeyse dava konusu değere göre nispi vekâlet ücretine hükmedilir. Ancak hükmedilecek vekâlet ücreti Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre hesaplandığında davanın görüldüğü mahkemeye göre belirlenen maktu karşı vekâlet ücretinden az olmaması gerekmektedir. Avukatlık Asgari Ücret

---

35 Çelikoğlu, **a.g.e.**, s. 1109.

36 "…kendisini vekil ile temsil ettiren ve davasında haklı çıkan taraf lehine avukatlık ücret tarifesi uyarınca nispi vekalet ücreti takdir edilmesi gerekir…" Yargıtay 12. HD. 27.09.2018, E. 2018/8683, K. 2018/8762 (Kazancı). Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 986; Tanrıver, **Usûl**, s. 1093; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 717; Serkan Ağar/M. Kağan Eller, "Yasal Vekalet Vekâlet Ücretinin KDV Karşısındaki Durumu", **TBB Dergisi**, S. 88, 2010, s. 390.

37 "…taraflar yararına hükmolunacak vekalet ücreti boşanma hükmünün verildiği tarihte yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenir…" Yargıtay 2. HD., 05.02.2018, E. 2017/5295, K. 2018/1230 (www.karararama.yargitay.gov.tr). Kuru, **Usul,** C. V, s. 5385; Ulukapı, **Usûl**, s. 432; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, **a.g.e.**, s. 640.

38 "…davacı aleyhine 1.000,00 TL karşı vekalet ücretine hükmolunması gerekirken, 1.500,00 TL vekalet ücretine hükmedilmesi doğru olmayıp bozma sebebi ise de…" Yargıtay 17. HD. 18.03.2019, E. 2016/8625, K. 2019/3158 (www.karararama.yargitay.gov.tr). Muhammet Özekes, **Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, C. III, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha, 2017, s. 2568; Kuru, **Usul,** C. V, s. 5417.

39 Ulukapı, **Usûl**, s. 432.

40 Kuru, **Usul,** C. V, s. 5394; Yılmaz, **Şerh,** C. III, s. 3184; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 989.

Tarifesi'nin 12. maddesinde bulunan bu düzenleme ile nispi vekâlet ücretine bir alt sınır getirilmiştir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 326. maddesinde, Kanun'da yazılı olan durumlar dışında, yargılama giderlerinden, aleyhine karar verilen tarafın sorumlu tutulacağına dair karar verileceği düzenlenmiştir. Bununla birlikte, dava sonucunda taraflardan her biri kısmen haklı kısmen haksız çıkarsa, mahkemece yargılama giderleri tarafların haklılık oranına göre paylaştırılır[41]. Kanun hükmünden de anlaşıldığı üzere; yargılama giderlerinin ve dolayısıyla karşı vekâlet ücretinin hükmedilmesinde tarafların kusurları değil haklılık oranları esas alınmaktadır[42].

Karşı vekâlet ücretine hükmedilmesi için, davada haklı çıkan taraf vekilinin duruşmalara katılıp katılmaması önem arz etmemektedir. Zira karşı vekâlet ücreti, bir kimsenin dava açarak veya kendisine karşı açılan davada hak ya da alacağını elde etmek için bir avukattan hukuki yardım almak zorunda kalması nedeniyle hükmedilmektedir. Bununla birlikte, vekilin davayı başından sonuna kadar takip etmesi de gerekmemektedir[43]. Yargılamanın herhangi bir aşamasında bir tarafın kendisini vekille temsil ettirerek vekil tarafından herhangi bir işlem yapılmış olması halinde o tarafın davada haklı çıkması halinde lehine vekâlet ücreti hükmedilecektir.

Yargıtay'ın bazı kararlarında ise bir vekilin yalnızca bir dilekçe hazırlamış olması ve fakat duruşmalara katılmamış olması halinde tam vekâlet ücretine değil yalnızca dilekçe yazma ücretine hükmedilmesi gerektiği belirtilmiştir[44]. *Kuru*'nun görüşü de Yargıtay'ın görüşü ile aynı yöndedir[45]. *Aydın*'a göre; avukatın vereceği hukuk yardımının duruşmaya katılmakla sınırlandırılması mümkün olmadığından, avukat başka şekillerde de hukuki yardım verebileceğinden ve vekâletname ibraz

---

41 Tanrıver, **a.g.e.**, s. 1096; Atalay, **Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, s. 2404.

42 Rifat Ersoy, **İzahlı-Notlu-İçtihatlı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu**, Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1976, s. 896; "…Vekalet ücreti aleyhine hüküm tesis edilen taraftan alınır. İki taraftan her birinin kısmen haklı çıkması durumunda haklılık oranlarına göre vekalet ücreti belirlenir…" Yargıtay 6. HD. 14.11.2016, E. 2015/12567, K. 2016/6685 (Kazancı).

43 Atalay, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2396; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 988; Tanrıver, **Usûl**, s. 1093; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 719.

44 Yargıtay 10. HD. 06.02.1980, E. 1980/8365, K. 1980/719 (Kuru, **Usûl,** C. V, s. 5382)

45 Kuru, **Usûl,** C.V, s. 5382.

ederek bu işi ücret karşılığı aldığını ve dolayısıyla vergi yükümlüğü altına girdiğini de ispat etmiş olacağından, avukatın vekâletnameyi dava dosyasına ibraz etmesi ve vekilliğine karar verilmesi halinde avukat vekâlet ücretine hak kazanır[46]. Kanaatimizce avukatlık mesleğinin duruşma takibinden çok daha geniş bir yelpazede hukuki yardım sunmak olduğu ve vekâlet ücretinin hukuki yardım için verilen emeğin karşılığı olduğu düşünüldüğünde dosyaya vekâletname sunan avukatın duruşmalara girmemiş olması vekalet ücretine hak kazanmasına engel teşkil etmemelidir.

Bir davada herkes kendisini istediği sayıda avukatla kendisini temsil ettirme bakımından özgürdür. Ancak Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 4. maddesine göre kendisini birden çok vekille temsil ettiren kişi lehine karar verilmiş olsa bile lehine tek bir vekâlet ücretine hükmedilecektir. Bir başka deyişle, aynı davada bir tarafın birden çok vekille takip edilmesi halinde karşı tarafa bir vekâlet ücretinden fazlasına hükmedilmez[47].

Müteselsil sorumlu olan kişilerin aynı davada davalı olarak yer almaları halinde, davalıların her birinin kendini vekille temsil ettirdiğinde kendisine karşı açılan dava reddedilen her bir davalının ret nedenlerine bakılır. Kendisine karşı açılan dava reddedilen davalılardan aynı nedenden dolayı reddedilenler bakımından tek bir vekâlet ücretine, ayrı nedenlerden dolayı reddedilenler için ise ayrı ayrı vekâlet ücretine hükmedilecektir[48]. Aynı nedenden dolayı dava reddedilmişse

---

46 Aydın, **a.g.e.**, s. 773.

47 Atalay, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2396; Kuru, **Usûl,** C.V, s. 5387; Ulukapı, **Usûl**, s. 433; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 988.

48 "…Ayrıca davalılar bakımından red sebebi ortak olup, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 3/2. maddesinde müteselsil sorumluluk da dahil olmak üzere, birden fazla davalı aleyhine açılan davanın reddinde, ret sebebi ortak olan davalılar vekili lehine tek, ret sebebi ayrı olan davalılar vekili lehine ise her ret sebebi için ayrı ayrı avukatlık ücretine hükmolunur düzenlemesi gereğince davalılar lehine tek vekalet ücretine hükmedilmesi gerekirken, karar tarihinde yürürlükte bulunan A.A.Ü.T uyarınca 1.479,80 TL. vekalet ücretinin davacı lehine, red sebebi aynı olan davalılar BELTUR ve İGDAŞ lehine ise karar tarihinde yürürlükte bulunan A.A.Ü.T gereğince 1.500,00 TL. maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olup; bozma sebebi ise de, bu yanlışlıkların düzeltilmesi yeniden yargılamayı gerektirmediğinden hükmün HMK. nun geçici 3/2. maddesi yollaması ile HUMK. nun 438/7. maddesi uyarınca düzeltilerek onanmasına karar verilmiştir…" Yargıtay 9. HD. 11.12.2018, E. 2015/26888, K. 2018/22836 (Kazancı); Yılmaz, **Şerh,** C. III, s. 3192.

davalıların ayrı ayrı vekilleri olmasının ya da ayrı nedenden dolayı dava reddedilmişse davalıların aynı vekille temsil edilmiş olmalarının önemi bulunmamaktadır. Nitekim Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 3. maddesinin ikinci fıkrasında; müteselsil sorumluluk da dahil olmak üzere, birden fazla davalı aleyhine açılan davanın reddinde, ret sebebi ortak olan davalılar vekili lehine tek, ret sebebi ayrı olan davalılar vekili lehine ise her ret sebebi için ayrı ayrı avukatlık ücretine hükmolunacağı düzenlenmiştir.

Vekâlet ücretinin hükmedilmesi için tarafların talebine gerek yoktur. Vekâlet ücretine, diğer yargılama giderlerinde olduğu gibi mahkemece re'sen hükmedilir[49]. Bununla birlikte, kural olarak avukat vekâlet ücretinden vazgeçemez. Avukatın vekâlet ücretinden vazgeçebilmesi için avukatın özel yetkisinin bulunması aranır[50].

Vekâlet ücreti, esas hakka sıkı bir surette bağlı olan fer'i bir hak olması nedeniyle vekâlet ücretine asıl davada re'sen karar verilecektir. Ancak mahkemece vekâlet ücretine ilamda kısmen veya tamamen yer verilmemişse ve ilam bu şekilde kesinleşmişse artık bu vekâlet ücretinin ayrı bir dava açılarak talep edilmesi mümkün

---

49 Kuru, **Usûl,** C. V, s. 5380; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, **a.g.e.**, s. 633.

50 Kuru, **Usûl,** C. II, s. 1284; "…Davacı vekili 11.11.2003 günlü oturumda, "davanın konusuz kaldığını, yargılama giderlerinin dava devam ederken alındığını, vekalet ücretinden feragat ettiklerini" bildirmiş, 16.12.2003 tarihli oturumda ise "önceki celsede vekalet ücretinden feragata ilişkin beyanın sehven verildiğini, kurum vekili olarak böyle bir yetkilinin bulunmadığını" bildirmiştir. Bu durumda, yargılama giderlerinin yeniden alınması gerekmez. Avukatlık ücreti konusunda ise davacı vekilinin feragat yetkisi bulunup bulunmadığı üzerinde durulmaksızın bu kalem isteklerin davalıya yükletilmiş olması yanlıştır…" Yargıtay 19. HD. 29.03.2005, E. 2004/9543, K. 2005/3321 (Kazancı)

değildir[51]. Öte yandan tavzih yolu hükme yeni bir unsur eklenemeyeceği için de, tavzih yolu ile vekâlet ücretinin eklenmesi mümkün değildir[52].

Vekâlet ücretinin asıl hakka bağlı fer'i bir hak olması nedeniyle asıl hükümde vekâlet ücretine ver verilmesine rağmen hüküm kaldırıldığında ya da bozulduğunda vekâlet ücreti usulî kazanılmış hak oluşturmaz. Ancak hüküm esastan temyiz edilirken vekâlet ücreti yönünden de temyiz edilmiş ve vekâlet ücretine ilişkin temyiz itirazları bozma kapsamı dışında kalırsa bu durumda vekâlet ücreti karşı taraf bakımından usulî kazanılmış hak teşkil eder. Bunun yanında, bir taraf lehine vekâlet ücretine olması gerekenden az miktarda hükmedilmiş olması halinde bu taraf hükmü bu yönden temyiz etmez ise artık Yargıtay kararı bu yönden diğer taraf aleyhine bozamaz[53].

Yargılama sonucunda haklı çıkan tarafın lehine hükmedilen vekâlet ücretinin avukat kendi adına ilamlı icraya konu edemez[54]. Zira yargılamada taraf olan iş sahibi lehine hükmedilen vekâlet ücretini avukat ancak müvekkili adına ilamlı icraya konu edebilir. Bununla birlikte Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 73. maddesi[55] uyarınca, avukat vekâletnamesinde ahzu kabza yetkisi bulunmasa bile yargılama gideri olan vekâlet ücretini tahsil edebilir. Buna karşın iş sahibinin avukatını dahil etmeksizin vekâlet ücreti içeren ilamı cebri icraya konu etmesi halinde Avukatlık Kanunu'nun 166. maddesinin üçüncü fıkrasına göre icra dairesinin, takip talebinde bulunan tarafın

---

51 "…Yargılama gideri ve bu cümleden bulunan vekalet ücreti, mahkemece re'sen haksız tarafa yüklenir. Mahkemece yanlışlık yapılmış ise, karar temyiz edilir. Aksi halde talep hakkı düşer. Yani karşı taraf yararına kazanılmış hak doğar. İşte bunun tabii sonucu olarak hüküm kesinleştikten sonra yargılama giderinin (o türden sayılan vekalet ücretinin) ödenmesi için dava açılamaz. Bu yön Yargıtay'ın 29.5.1957 günlü ve 4/6 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı ile teyit olunmuştur. Bu kural yargılama giderlerine münhasır değildir. İcra takibi sırasında yapılan masraf ve vekalet ücretini de kapsar…" Yargıtay 2. HD. 20.03.1989, E. 1989/2873, K. 1989/2955 (Kazancı); Kuru, **Usûl,** C. V, s. 5392; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 720.

52 Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, **a.g.e.**, s. 636.

53 Yargıtay HGK. 17.10.1951, E. 1951/5164, K. 1951/31 (Kuru, **Usûl,** C.V, s. 4728)

54 Yılmaz, **Şerh,** C. III, s. 3197; Kuru, **Usûl,** C. V, s. 5389.

55 HMK m. 73'e göre davaya vekâlet, kanunda özel yetki verilmesini gerektiren durumlar saklı olmak üzere, hüküm kesinleşene kadar, vekilin davanın takibi için gereken bütün işlemleri yapmasına, hükmün yerine getirilmesine, yargılama giderlerinin tahsili ile buna dair makbuz vermesine ve bu işlemlerin tamamının kendisine karşı da yapılabilmesine dair yetkiyi kapsar.

ilamda adı yazılan avukatına, icra emri ile aynı anda düzenleyeceği bir bildiriyi derhal tebliğ etme yükümlülüğü bulunmaktadır[56]. Zira bu bildiri avukata tebliğ edilmedikçe icranın sonraki aşamalarına geçilemeyecektir.

B. Vekâlet Ücretinin Belirlenmesi: Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi

Yargılama gideri olan vekâlet ücretine, karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre hükmedilir (Av. K. m. 168/3)[57]. Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi, tüm ülkede hem sözleşmeden doğan vekâlet ücretleri bakımından bir alt limit olması hem de yargı makamlarının tüm ülkedeki avukatlara aynı meblağ ve oranlarda vekâlet ücretini yargılama gideri olarak hükmetmesini sağlayarak yeknesaklık oluşturmaktadır[58]. Aynı zamanda ülke genelindeki avukatlar arasında haksız rekabetin önlenmesini de amaçlamaktadır[59]. Bununla birlikte bireylere dava açma aşamasında dava sonucunda verilecek karara göre sorumlu olabileceği yargılama gideri miktarını öngörebilme imkânı vermektedir[60]. Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi hem yargılama gideri niteliğindeki vekâlet ücretinin hem de sözleşmeden doğan vekâlet ücretinin belirlenmesinde bir alt limit olduğu düşünüldüğünde avukatların asgari düzeyde maddi tatminini sağlamayı amaçlamaktadır[61].

---

56 Kuru, **Usûl,** C.V, s. 5390.

57 Baki Kuru, "Yeni Avukatlık Asgari ücret Tarifelerinin Yürürlüğü (Uygulama Zamanı)", **ABD**, S. 5, 1976, s. 839.

58 Aykut, **a.g.t.**, s. 34.

59 Acun Papakçı, "Avukatlar Açısından İşbirliği Olanakları", **Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan**, C. II, İstanbul, 2010, s. 1489, dn. 26.

60 Aykut, **a.g.t.**, s. 34.

61 Bununla birlikte asgari olarak düzenlenen ücretlerin diğer Avrupa ülkeleri ile kıyaslandığında ülkemizde düşük olduğu, bu ücretlerin makul seviyeye yükseltilmesi gerektiği ve esasen daha kalıcı bir çözüm için avukatların daha fazla hizmet vermesinin sağlanması ve dolayısıyla zorunlu avukatlık sisteminin getirilmesi, avukatlara vergisel açıdan kolaylık sağlanması gerektiği düşünülmektedir. Bkz. Papakçı, **Vekâlet Ücreti**, s. 172 vd. Tarifenin bir diğer amacının da avukatların meslektaşları olan hâkim ve savcılarla eşit ya da eşite yakın bir maddi gelire ulaşması olduğu da savunulmaktadır. Bkz. Papakçı, **Vekâlet Ücreti**, s. 168 vd.

Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi, Avukatlık Kanunu'nun 168. maddesine göre hazırlanmaktadır. Buna göre, Baroların yönetim kurulları, her yıl eylül ayında, yargı yerlerindeki işlemler ve diğer işlemlerden alınacak vekâlet ücretinin asgarî sınırlarını gösteren birer tarife hazırlayarak Türkiye Barolar Birliği'ne gönderir (Av. K. m. 168/1). Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'nca, baro yönetim kurullarının teklifleri de dikkate alınarak uygulanacak tarife o yılın ekim ayının sonuna kadar hazırlanır ve Adalet Bakanlığı'na gönderilir (Av. K. m. 168/2, c.1). Hazırlanan tarifede; genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davalar ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasından kaynaklanan tüm davalar için vekâlet ücreti maktuen belirlenir (Av. K. m. 168/2, c. 2). Bu tarife Adalet Bakanlığı'na ulaştığından itibaren bir ay içerisinde Bakanlık tarafından karar verilmemesi ya da tarifenin onaylanması halinde kesinleşir (Av. K. m. 168/2, c. 3)[62]. Ancak Adalet Bakanlığı uygun bulmaması halinde bir daha görüşülmek üzere tarifeyi, gösterdiği gerekçeyle birlikte Türkiye Barolar Birliği'ne geri gönderir (Av. K. m.168/2, c.4). Türkiye Barolar Birliği'ne geri gönderilen bu tarifenin, Yönetim Kurulunca üçte iki çoğunlukla aynen kabul edilmesi halinde onaylanmış, aksi halde onaylanmamış kabul edilir; sonuç ise Türkiye Barolar Birliği tarafından Adalet Bakanlığı'na bildirilir (Av. K. m.168/2, c.5). Tarifenin Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca onaylanmaması halinde, tarifede değişiklik yapılarak Adalet Bakanlığı'na gönderilir ve bu kez gönderilen tarife yeni bir tarife olduğundan Bakanlık bu tarifeyi onaylayabileceği gibi onaylamayabilir[63]. Bakanlık tarifeyi geri gönderdiğinde, tarifenin Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca üçte iki çoğunlukla aynen kabul edilmesi halinde onaylanmış, aksi halde onaylanmamış sayılır[64].

Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin yürürlük tarihi hususunda aksine bir düzenleme öngörülmedikçe, her yıl Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihi izleyen kırk

---

62 Bakanlığın bir aylık süre içinde sessiz kalması idare hukukundakinin aksine, kabul anlamına gelerek tarife onaylanmış olacaktır.

63 Aykut, **a.g.t.**, s. 58.

64 Aykut, **a.g.t.**, s. 58.

beşinci günün bitiminde yürürlüğe girer (Kanunların Ve Nizamnamelerin Sureti Neşir Ve İlanı Ve Meriyet Tarihi Hakkında Kanun[65] m. 3). Avukatlık Asgari ücret Tarifesi'nin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ne kadar yürürlükte kalacağı bakımından ise Avukatlık Kanunu'nun geçici 15. maddesi doğrultusunda, yeni tarifenin yürürlüğe girmesine kadar eski tarife yürürlükte kalmaya devam eder[66].

Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi, dayanağını doğrudan ve dolaylı olarak Avukatlık Kanunu'ndan almaktadır (Av. K. m. 110/1,2,3,9,11 ve m. 168/2). Tarife esasen adsız düzenleyici işlem[67] olduğundan adsız düzenleyici işlemlerin bağlayıcı olup olmadığı da incelenmelidir. Adsız düzenleyici işlemlerin kendi içinde bir hiyerarşinin olup olmadığı belirlenememekle[68] birlikte adsız düzenleyici işlemlerin kanun, tüzük ve yönetmeliklerin uygulanmasını göstermek üzere çıkarıldıklarından kanun, tüzük ve yönetmeliklere aykırı olamaz[69]. Bu bağlamda bu işlemlerin yönetmelik altı olduğu kabul edilmektedir[70] [71]. Dolayısıyla Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi de yönetmelik altı işlem olduğundan Avukatlık Kanunu Yönetmeliği'ne aykırı olamaz. Tarife'nin benzer şekilde yönetmelik altı işlem olan Meslek Kuralları'na aykırı olması halinde ise vekâlet ücreti bakımından özel hüküm niteliğindeki Tarife'nin esas alınması gerekmektedir[72].

---

65 04.06.1928 tarihli ve 904 sayılı R.G.

66 Aykut, **a.g.t.**, s. 60.

67 İdarenin KHK, tüzük ve yönetmelik dışında başka isimler altında düzenleyici işlem çıkarması mümkündür. Bunlar talimat, genelge, yönerge, sirküler, tebliğ, duyuru, ilan gibi değişik isimlerle anılmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Yeliz Şanlı Atay, **Türk İdare Hukukunda Adsız Düzenleyici İşlemler**, Ankara, TODAİE Yayınları, 2011.

68 Şanlı Atay, **a.g.e.**, s. 152 vd.

69 Fatma Didem Sevgili Gençay, "Adsız Düzenleyici İşlemlerin normlar Hiyerarşisindeki Yeri", **AÜHFD**, C. 63, S. 2, 2014, s. 415.

70 Sevgili Gençay, **a.g.m.**, s. 415.

71 Yönetmeliklerin Resmi Gazete'de ilan edilme zorunlulukları bulunmaması nedeniyle adsız düzenleyici işlemlerin yönetmelik benzeri işlem olarak anıldığı hususunda bkz. İl Han Özay, **Gün Işığında Yönetim**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2004, s. 428-429.

72 Aykut, **a.g.t.**, s. 74.

C. Vekâlet Ücretinin Sınırları

Avukatlık Kanunu'nun 169. maddesinde yargı mercileri tarafından karşı tarafa yükletilen vekâlet ücretinin, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yazılı miktardan az ve üç katından fazla olamayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu hüküm çok benzer şekilde Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 3. maddesinin ilk fıkrasında da yer aldığı gibi ardından vekâlet ücretinin belirlenmesinde avukatın emeğinin, çabasının, işin öneminin, niteliğinin ve davanın süresinin nazara alınacağı ifade edilmektedir[73]. Buradan hareketle, yargılama gideri olan vekâlet ücretine hükmedilmesi bakımından Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin bağlayıcı olduğu söylenebilir. Bununla birlikte hâkim, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yazılan meblağlar alt sınır ve üç katı üst sınır olmak üzere takdir yetkisi kullanabilir. Esasen hâkimin takdir yetkisinin kaynağı Türk Medeni Kanunu'nun dördüncü maddesine dayanmaktadır[74].

Yargılama gideri olan vekâlet ücretine hükmedilirken değerlendirilmesi gereken sınırlar bakımından bir görüş, Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin ikinci fıkrası ile düzenlenen yüzde yirmi beş oranındaki sınırın da gözetilmesi gerektiğini savunmaktadır[75]. Buna karşılık, biz de Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin ikinci fıkrası ile düzenlenen yüzde yirmi beş oranındaki sınırın yargılama gideri olan vekâlet ücretine hükmedilmesinde uygulanmasının mümkün olmadığını savunan aksi görüşe katılmaktayız[76].

---

73 "…Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına ve taraflar arasında imzalanan 25.12.2001 tarihli sözleşmede açıkça "fatura bedelinin %20'sinin" ödeneceği belirtilmiş olup, bu hususun yoruma müsait bulunmamasına ve karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 3/1. maddesi uyarınca, mahkemece avukatın emeği, çabası, işin önemi, niteliği ve davanın süresi gözetilerek tarifede yazılı miktarın üç katına kadar vekalet ücreti takdir edilebilecek olmasına göre, davacılar vekilinin tüm ve davalılar vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan ve yerinde görülmeyen diğer temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir…" Yargıtay 11. HD. 11.01.2010, E. 2008/8772, K. 2010/77 (Kazancı)

74 Bu konuda bkz. Aylin Dişbudak/F. Mine Bülbül, "Hakimin Takdir Hakkının Yargıtayca Denetlenmesi", **ABD**, S. 1, 2006, s. 11 vd.

75 Aykut, **a.g.t.**, s. 79.

76 Papakçı, **a.g.e.**, s. 127.

Avukatlık Kanunu ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ndeki düzenlemeler yargılama gideri niteliğindeki vekâlet ücretinin takdirinde avukatın emeğinin, çabasının, işin öneminin, niteliğinin ve davanın süresinin dikkate alınacak ölçütler olduğu belirtilmişse de bu ölçütlerle ilgili değerlendirmenin nasıl yapılacağı hususu içtihatlara bırakılmıştır[77].

Yargılama gideri olan vekâlet ücretinin Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yazılı miktarların üç katına kadar hükmedilebileceği yönündeki düzenlemenin avukatın yargılamada gösterdiği emeğin ve çabasının ödüllendirilmesinden ziyade karşı tarafın kötü niyetli davranışını engelleme düşüncesini içerdiği söylenebilir[78]. Zira karşı tarafın kötü niyetli davranması durumunun doğal sonucu olarak diğer taraf vekilinin yargılamanın normal seyrinde yürütülmesini sağlamak için daha çok bilgi, çaba ve emek sarf etmesi olasıdır[79].

Ç. Vekâlet Ücretine Türk Lirası Olarak Hükmedilmesi

Yargılamaya konu olan talebin yabancı para cinsinden olması halinde yargı mercileri karşı vekâlet ücretine Türk Lirası cinsinden karar vermelidir[80]. Zira karşı vekâlet ücreti yargılama giderlerindendir ve yargılama giderlerine Türk Lirası cinsinden hükmedilir.

---

77 Aykut, **a.g.t.**, s. 82; "…03.12.2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 3'üncü maddesinin birinci fıkrasında da, yargı yerlerince avukata ait olmak üzere karşı tarafa yükletilecek avukatlık ücretinin belirlenmesinde, avukatın emeği ve çabasının, işin önemi ve niteliğinin ve davanın süresinin göz önünde tutulacağı açıklanmıştır…" Yargıtay 10. HD., 27.01.2014, E. 2013/22199, K. 2014/1337 (Kazancı).

78 Muhammet Özekes, "Yargılamada Dürüstlük Kuralına Aykırı Davranan Taraf Aleyhine Hükmedilecek Taraf Aleyhine Hükmedilecek Vekâlet Ücreti", **Legal Medeni Usûl ve İcra iflas Hukuku Dergisi**, S. I, 2005, s. 38.

79 Özekes, **Dürüstlük Kuralı**, s. 39.

80 "…Mahkemece, davalının bu yöndeki itirazlarını karşılar şekilde inceleme ve araştırma yapılması gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmadığı gibi, yargılama giderleri Türk lirası olarak yapıldığı halde yabancı para cinsinden yapılan hesaplamaya da itibar edilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir…" Yargıtay 13. HD. 26.10.2015, E. 2005/9295, K. 2005/15957 (Kazancı).

D. Vekâlet Ücretinin Aidiyeti

Yargılama gideri niteliğindeki vekâlet ücretinin kime ait olacağı hususu Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinde düzenlenmektedir. Avukatlık Kanunu'nda 4667 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle 164. maddenin son fıkrasında "Dava sonunda, kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücreti avukata aittir. Bu ücret, iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haczedilemez." denilerek yargılama gideri olan vekâlet ücretinin aidiyeti konusundaki tereddütler giderilmiş bulunmaktadır.

Yargılama gideri olan vekalet ücretinin avukata ait olduğu kanun hükmü ile açık olsa dahi 2017 yılında bir davada davacı tarafça vekâlet ücretinin tahsili amacıyla başlatılan icra takibine yapılan itirazın iptali ve takibin devamı istemiyle ikame edilen bir davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğuna kanaat getiren Mahkeme, hükmün iptali için başvurmuştur. Bu başvuruda; mahkeme tarafından müvekkil lehine belirlenen vekâlet ücretinin doğrudan avukata ait olacağını düzenleyen kuralın taraflara bu konuda farklı şekilde anlaşma yapma imkânı bırakmadığı, bu sebeple avukat ve müvekkili arasındaki eşitliğin bozulduğu, avukatlık mesleğine haklı bir gerekçe olmaksızın ayrıcalık tanındığı, davasını avukatı ile takip etmek isteyen kişilerin davanın sonucunda haklı çıksalar dahi avukata hizmeti karşılığı ödedikleri ücretlerini karşı taraftan alamayacakları ve ödedikleri ücretlerin üzerlerinde kalacağı, bu durumun kişinin avukat ile temsil edilmekten kaçınmasına ve davasını kendi başına takip etmek istemesine sebep olabileceği, bu suretle kişilerin avukat aracılığıyla davalarını takip etmelerinin dolaylı yoldan engellendiği, hak arama özgürlüğü ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle kuralın Anayasa'nın 10., 36. ve 48. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmiştir. Anayasa Mahkemesi tarafından 10.04.2019 tarih ve 2017/154 Esas, 2019/18 Karar sayılı kararında[81] ise karşı vekalet ücretinin, savunma hakkının en önemli unsuru olan hukuki danışmanlık görevinin, konunun uzmanı hukukçularca yapılmasının doğal bir neticesi olması nedeniyle kişilerin davalarını bizzat açma veya davalarını avukatla takip etme imkânını ortadan kaldırmayan itiraz konusu

[81] 16.05.2019 tarih ve 30776 sayılı R.G.

kuralın hak arama özgürlüğüne aykırı olmadığı; itiraz konusu kuralın vekâlet ücretinin avukat ile müvekkil arasındaki bir hukuki ilişkiden doğma ve kişisel bir hak olma niteliğini değiştirmediği ve kuralın emredici hukuk kuralı değil, tamamlayıcı bir hukuk kuralı olduğu; bu bakımdan kuralın avukatlık sözleşmelerinde ücret kararlaştırılırken dava neticesinde karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücretinin vekâlet ücretine dâhil edilip edilmeyeceği hususunu dikkate alarak düzenleme yapmalarına engel olmadığı, tarafların eşit koşullarda özgür iradeleri ile düzenleyecekleri avukatlık sözleşmelerinin hukuki geçerliliği ve içeriğine müdahale oluşturmayan kuralın Anayasa'da koruma altına alınan sözleşme özgürlüğüne ve eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmediği değerlendirmeleri yapılarak başvurunun reddine karar verilmiştir.

Yargılama gideri niteliğindeki vekâlet ücretinin bir tarafın açmak zorunda kaldığı ya da kendisine karşı açılan dava ya da icra takibi için hukuk alanında uzman olan avukatlık mesleği mensuplarından yardım almak mecburiyetinden doğduğu ve söz konusu maddenin aksine sözleşme yapılmasına engel olmadığı birlikte değerlendirildiğinde Anayasa Mahkemesi'nin kararının isabetli olduğu kanaatindeyiz.

Yargılama gideri olan vekâlet ücretinin taraf lehine hükmedileceği Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 330. maddesinde açık bir şekilde düzenlenmiştir. Ancak aidiyetinin avukata olduğu da bir başka kanun hükmü ile açıkça belirtilen karşı vekâlet ücretinin kimin lehine hükmedileceği konusunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre, Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin son fıkrası avukat ve müvekkil arasındaki ilişkiyi düzenlemektedir ve yargılama gideri olan karşı vekâlet ücreti kendisine ait olan avukat o davada taraf olmadığından avukat lehine hükmedilemez[82]. Bununla birlikte başka bir görüş, Avukatlık Kanunu'nun 166. maddesinin 3. fıkrasına işaret ederek ilamda yargılama gideri niteliğindeki vekâlet ücretinin avukata ait olduğu yönünde hüküm kurulması bir an

[82] Kuru, **Usûl,** C.V, s. 5387; Budak/Karaaslan, **a.g.e.**, s. 293; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 988; Tanrıver, **Usûl**, s. 1094; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, **a.g.e.**, s. 639; Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2397; Yılmaz, **Şerh,** C. III, s. 3186; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 720.

için düşünülse bile bu durumda 166. maddenin üçüncü fıkrasının anlamı kalmayacağı için vekâlet ücretinin müvekkil lehine hükmedilmesi gerektiğini savunmaktadır[83]. Diğer bir görüşe göre; vekâlet ücretinin avukat lehine hükmedilmesinin Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi nedeniyle mümkün olmadığı, zira vekâlet ücretinin avukat lehine hükmedilmesi mümkün olsaydı, bu ücretin müvekkilin borcu nedeniyle takas ya da mahsup edilmesi veya haczedilmesi düşünülemeyeceği gibi, vekâlet ücretinin eksik hükmedildiği durumda avukatın müvekkilinin muhalefetine rağmen hükmü temyiz etmesi de düşünülemeyeceğinden, vekâlet ücretinin avukat lehine hükmedilmesi mümkün değildir[84]. Başka bir görüşe göre, vekâlet ücretinin taraf lehine değil avukat lehine hükmedilmesi gerekmektedir[85].

Her ne kadar Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 323. maddesi düzenlemesi doğrultusunda yargılama gideri olan vekâlet ücretinin taraf lehine hükmedileceği kanun lafzı ile açık olsa da, olması gereken hukuk açısından doktrindeki görüşlerin önem arz ettiği kanaatindeyiz. Kaldı ki, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 323. maddesi yürürlüğe girerek bu hususa açıklık getirmişse de, doktrinde bazı görüşlerin dayanağını oluşturan Avukatlık Kanunu'nun 166. maddesinin üçüncü fıkrası ve 164. maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi hala yürürlükteyken mevzuatın birbiri ile uyumu ve hukuk güvenliği bakımından düzenleme yapılması gerektiği düşüncesindeyiz.

E. Vekâlet Ücretinin Haczedilememesi

Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin son fıkrasının son cümlesinde düzenlendiği üzere ücret, yargı mercilerince hükmedilen vekâlet ücreti iş sahibinin borcu nedeniyle takas ya da mahsup edilemez, haczedilemez. Her ne kadar usulen avukat davada taraf olmadığından yargı mercileri vekâlet ücretini taraf olan

---

83 Talih Uyar, "Mahkemelerce Karşı Tarafa Yüklenecek Avukatlık Ücretinin Uygulamada Yarattığı Tereddüt ve Problemler", **ABD**, 1970, S. 2, s. 272; Deniz Küzeci/Kemal Vuraldoğan, "Avukata Ait Olan Vekalet Ücreti Kimin Lehine Hülmedilmelidir?", **ABD**, 2006, S. 1, s. 163.

84 Aydın, **a.g.e.**, s. 281-282.

85 Fahrettin Kıyak, "Avukatlık Ücreti Müvekkil veya Vekilden Hangisi Lehine Hükmolunmalıdır?", **ABD**, 1973, S.3, s. 467; Güner, **Avukatlık**, s. 716.

müvekkil lehine hükmediyorsa da, bu düzenlemede vekâlet ücreti avukata ait olduğu olgusu vurgulanarak vekâlet ücretini iş sahibinin borcundan dolayı takas, mahsup ve haciz işlemlerine konu olmasının önüne geçilmiştir.

III. YARGILAMA GİDERİ OLAN VEKÂLET ÜCRETİNE İLİŞKİN ÖZELLİK ARZ EDEN BAZI DURUMLAR

A. Davanın Kötü Niyetli Ve Haksız Açılması Halinde

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 329. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kötü niyetli olan davalı ya da hiçbir hakkı olmamasına rağmen dava açan taraf, yargılama giderlerinin dışında diğer tarafın vekili ile aralarında kararlaştırılmış olan vekâlet ücretinin tamamını ya da bir kısmını ödemekle sorumlu tutulabilir[86].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 329. maddesinin uygulanabilmesi için davacı tarafın kötü niyetli olması yani, hiçbir hakkı olmadığını bildiği ya da bilmesi gerektiği halde dava açmış olması ve davalıya zarar verme kastı olması

[86] "…O halde; davalı idarenin kötüniyetli olduğu, dava açılmasına sebebiyet verdiği gözetilerek davacılar tarafından talep edilen akdi avukatlık parası bakımından HMK'nin 329. maddesi değerlendirilerek bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde talebin reddine karar verilmiş olması doğru değildir…" Yargıtay 1. HD., 15.07.2015, E.2014/8332, K.2015/6433; "…6100 sayılı HMK'nın 323/1-ğ maddesi uyarınca yargılama giderlerinden sayılan vekalet ücretinin, aynı Yasa'nın 326. maddesine göre aleyhine hüküm verilen taraftan alınması gerekir. Mahkemece dava reddedildiğinden kendisini vekil ile temsil ettiren davalı yararına vekalet ücreti takdiri gerekirken davacı yararına hükmedilmesi doğru olmadığı gibi, davalı kanun gereğince takdir olunacak işbu vekalet ücreti dışında HMK'nın 329. maddesi gereğince de vekalet ücretine hükmedilmesini talep etmesine rağmen bu konuda bir karar verilmemesi de doğru olmayıp kararın bozulması gerekmiştir…" Yargıtay 11. HD., 09.03.2016, E. 2016/2082, K. 2016/2604; "…Şikayetçi alacaklı vekili, ilk olarak 04.06.2012 tarihli talebi ile borçlunun anne, baba ve kardeşlerini gösterir şekilde vukuatlı nüfus kaydının çıkartılması için talepte bulunmuş, icra müdürlüğünce bu talep yerine getirilerek 08.06.2012 tarihli borçlunun anne, baba ve kardeşlerini gösterir şekilde vukuatlı nüfus kaydının dosyaya alındığı tespit edilmiştir. Alacaklı vekilinin 25.06.2012 tarihli aynı talebi icra müdürlüğünce vukuatlı nüfus kaydının dosyada olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. Vukuatlı nüfus kayıtlarının icra dosyasında bulunmasına rağmen mahkemece, davacının ısrarla hiçbir hakkı olmadığı halde kötü niyetle dava açıp açmadığının, davanın açıldığı tarih olan 03.07.2012 tarihi itibariyle uygulanması gereken HMK'nun 329. maddesi gereğince değerlendirilmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, bu hususun gözardı edilmesi doğru bulunmamıştır…" Yargıtay 1. HD., 15.01.2013, E. 2012/23803 K. 2013/405 (Lexpera).

gerekmektedir[87]. Fakat bir tarafın kötü niyetli olduğuna kanaat getirmek için kişinin haklı olduğuna inanarak dava açıp açmamaları titizlikle incelenmeli ve objektif olarak açıkça haklı olmadığı halde dava açan ya da yargılamayı yürüten taraf kötü niyetli olarak kabul edilmelidir[88] [89].

Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 23. maddesi ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 329. maddesi Tarife'ye yansıtılmıştır. Bununla birlikte mahkemece takdir edilecek ücretin Avukatlık Kanunu ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi esas alınarak hükmedileceği de ifade edilmiştir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 329. maddesi ile Avukatlık Kanunu'nun 169. maddesinin tarafların dürüstlük kuralına[90] aykırı dava açmaları, kendilerine karşı dava açılmasına sebebiyet vermeleri gibi durumlar için getirilen düzenlemeler olduğu kabul edilmektedir[91]. Avukatlık Kanunu özel kanun olmakla birlikte Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 329. maddesinin genel kanundaki özel hüküm niteliğinde olduğu; bu bakımdan özel kanundaki genel hüküm ile genel kanundaki özel hüküm kıyaslandığında, dürüstlük kuralına aykırılık durumunda vekâlet ücretine ilişkin özel bir düzenleme olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 329. maddesinin uygulanacağı ifade edilebilir[92] [93].

Tarafların dürüstlük kuralına aykırı davranışının yaptırımı olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 329. maddesinin uygulanması bakımından şartlar

---

87 Ramazan Arslan, **Medenî Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı**, Ankara, Sevinç Yayınevi, 1989, s. 76.

88 Özekes, **Dürüstlük Kuralı**, s. 40.

89 Bu bakımdan hakkın kötü kullanılıp kullanılmadığı bakımından ölçü amaca aykırılık ve menfaat yokluğudur. Bkz. Şener Akyol, **Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı**, 1. Baskı, İstanbul, 1995, s. 21.

90 Dürüstlük kuralı konusunda geniş bilgi için bkz. Akyol, **Dürüstlük Kuralı**, s. 1 vd.

91 Özekes, **Dürüstlük Kuralı**, s. 29.

92 Özekes, **Dürüstlük Kuralı**, s. 45.

93 Her ne kadar Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 329. maddesinin birinci fıkrasına göre kötü niyetli olan davalı ya da hiçbir hakkı bulunmamasına rağmen dava açan tarafa karşı bir yaptırım olarak öngörülmüş bir hüküm olsa da Yargıtay'ın bu hüküm doğrultusunda bir karar vermemiş ya da tutum sergilememiş olması doktrinde eleştirilmektedir. Bkz. Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 986; Atalay, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2395.

oluşmuşsa mahkemenin hükmedeceği vekâlet ücretinin miktarı konusunda Avukatlık Kanunu'nun 169. maddesinin bir üst sınır teşkil edip etmeyeceği tartışılabilir[94]. Bu sınırın kabul edilmesi halinde, kötü niyetli taraf aleyhine hükmedilecek olan karşı tarafın vekili ile arasındaki akdî vekâlet ücretinin tamamına değil Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yazılı miktarın üç katına kadar olan kısmına hükmedilebilecektir. Ancak kanaatimizce, bu şekilde yapılacak yorum iki hükmün lafzına uygun olmakla birlikte, hükmün konuluş amacı ve düzenleniş biçimi göz önüne alındığında Avukatlık Kanunu'nun 169. maddesinde düzenlenen sınır yargılama gideri olan vekâlet ücreti için geçerlidir ve taraf ile vekili arasındaki sözleşmeden kaynaklanan ücret bu sınırı aşsa dahi Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 329. maddesi kapsamında hükmedilebilecektir[95].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 329. maddesinin ikinci fıkrasına göre vekâlet ücretinin miktarı konusunda taraflar arasında uyuşmazlık çıkması ya da mahkemece bu ücretin meblağının fahiş bulunması durumunda, meblağ doğrudan mahkemece belirlenir. Bu şekilde takdir edilecek vekâlet ücretinin miktarı bakımından Avukatlık Kanunu'nun 169. maddesindeki sırının mahkemece dikkate alınması gerektiği; ancak tarafın kötü niyetinin ağır ve açık olması halinde, bilhassa kötü niyetin lehine vekâlet ücreti hükmedilecek tarafça ortaya konulması durumunda bu sınıra uyulmaksızın tam vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiği düşünülmektedir[96].

B. Davaya Müdahalede Bakımından

1. Asli Müdahale

Asli müdahale, görülmekte olan bir yargılamada, dava konusu olan hak veya şey üzerinde kısmen ya da tamamen hak iddiasında bulunan üçüncü kişinin, o yargılamadaki taraflara karşı aynı mahkemede ayrı bir dava açmasıdır (HMK

94 Özekes, **Dürüstlük Kuralı**, s. 44.

95 Özekes, **Dürüstlük Kuralı**, s. 44.

96 Aynı yönde bkz. Özekes, **Dürüstlük Kuralı**, s. 45-46.

m.65/1). Asli müdahale davası ile asıl yargılama beraber yürütülür ve hüküm verilir (HMK m. 65/2).

Asli müdahale davası asıl davadan bağımsız olduğundan[97] ve ayrı bir hüküm ile sona erdiğinden bu davada da ayrıca yargılama giderlerine hükmedilir[98]. Bir başka deyişle asli müdahale davasında yargılama harç ve giderlerinden sorumluluk normal bir davadakinden farklı değildir[99]. Dolayısıyla Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 326. maddesinin birinci fıkrasına göre, yargılama giderlerinin aleyhine karar verilen tarafa yükletilmesine karar verileceğinden, asli müdahil de aleyhine hüküm verilmesi durumunda yargılama giderlerinden sorumlu olur. Bu ihtimalde asli müdahil, yargılama gideri olan vekâlet ücretinden de sorumlu olur[100]. Buna karşılık, asli müdahilin davada haklı çıkması halinde lehine yargılama gideri olan vekâlet ücretine de hükmedilir[101]. Burada davalı tarafta, ilk davanın tarafları zorunlu dava arkadaşı konumundadır[102]. Dolayısıyla zorunlu dava arkadaşları aleyhine tek bir vekâlet ücretine hükmedilir ve dava arkadaşları bu vekâlet ücretinden müteselsilen sorumlu olabileceği gibi payları oranında da sorumlu tutulabilir[103].

---

97 Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 345.

98 Muhammet Özekes, **Medenî Usûl Hukukunda Aslî Müdahale**, İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1995, s.80.

99 Özekes, **Asli Müdahale**, s. 80.

100 "…Davalıların temyiz itirazlarına gelince;birleşen davada davalı H..kendisini vekille temsil ettirdiğine göre avukatlık asgari ücret tarifesi hükümleri gereğince anılan davalı yararına vekalet ücreti takdir ve tayin edilmemesi doğru olmadığı gibi, asli müdahillerin de davası reddedildiğine göre aleyhlerine vekalet ücreti tayin ve takdir edilmemiş olması da doğru değildir…" Yargıtay 1. HD., 12.3.2009 , E. 2009/1159, K. 2009/3209 (Lexpera).

101 "…2-Asli müdahale talebinde bulunan Hazine'nin müdahilliği kabul edilerek lehine hüküm de kurulduğu anlaşıldığından .. yararına vekalet ücretine hükmedilmesi gerekirken vekalet ücreti takdir edilmemesi doğru görülmemiş ise de bu husus kararın bozulmasını ve yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden, HMK'nın 438/7 maddesi uyarınca hüküm sonucunun aşağıdaki şekilde düzeltilerek onanmasına karar vermek gerekmiştir…" Yargıtay 14. HD., 21.12.2015, E. 2015/4866, K. 2015/11863 (Lexpera).

102 Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 771; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 495.

103 Bkz. Bölüm 2, III, C, 1.

2. Fer'i Müdahale

Fer'i müdahale, üçüncü bir kişinin, davayı kazanmasında hukuki yararı olan tarafın yanında ve ona yardımcı olmak için, tahkikat sonuçlanana kadar, davaya katılma imkanı sağlayan bir müessesedir[104].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 328. maddesinde fer'î müdahil sıfatı ile davaya katılan kimsenin, yanında yer aldığı taraf haksız çıkarsa, sadece fer'î müdahale giderinden sorumlu olacağı, aksi takdirde bu giderlerin diğer tarafa yükletileceği düzenlenmiştir[105]. Bu madde Kanun'un Yedinci Kısmının Birinci Bölümü olan Yargılama Giderleri başlığı altında yer almakta ve 323. maddede vekalet ücreti de yargılama giderlerinden biri olarak sayılmaktaysa da 328. maddede yalnızca fer'i müdahil giderlerinden bahsedilmektedir.

Fer'i müdahilin katıldığı asıl davada karar ancak taraflar hakkında verilir. Bir başka deyişle davada, fer'i müdahil yararına ya da fer'i müdahil aleyhine hüküm verilemez[106]. Bununla birlikte fer'i müdahilin müdahale giderlerine mahkûm edilebilmesi mümkündür (karş. HMK m.328)[107]. Ancak fer'i müdahil kendisini avukatla temsil ettirmiş olsa dahi, fer'i müdahil yararına vekâlet ücretine hükmolunamaz[108]. Zira Hukuk Muhakemeleri Kanununun 328. maddesindeki düzenleme müdahale giderleri hakkında olup, kanun uyarınca takdir edilecek vekâlet ücretini kapsamaz[109]. Fakat fer'i müdahil davayı bir avukatla takip etmişse kendi avukatının ücretini ödemekle yükümlüdür[110]. Fer'i müdahil ile avukatı arasında ücret

---

104 Fer'i müdahale konusunda detaylı bilgi için bkz. Hakan Pekcanıtez, **Medenî Usul Hukukunda Fer'i Müdahale**, Ankara, 1992, s. 18 vd.

105 Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 337.

106 Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 345; Pekcanıtez, **Fer'i Müdahale**, s. 164.

107 Pekcanıtez, **Fer'i Müdahale**, s. 165.

108 "…Ayrıca davada taraf sıfatı bulunmayan feri müdahil lehine vekalet ücreti taktiri doğru değildir…" Yargıtay 14. HD., 10.01.2017, E. 2016/14988, K. 2017/95; "… yanında fer'i müdahil olarak katılmış olup, fer'i müdahil yararına hüküm kurulamayacağı gibi vekalet ücretine de hükmedilemez. Bu yön gözetilmeden fer'i müdahil lehine vekalet ücreti takdiri doğru olmayıp bozmayı gerektirmiştir…" Yargıtay 2. HD., 07.07.2014, E. 2014/14995, K. 2014/15549 (Kazancı)

109 Pekcanıtez, **Fer'i Müdahale**, s. 161 vd.

110 Kuru, **Usul**, C. IV, s. 3475.

kararlaştırılmamışsa fer'i müdahil, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin benzer işler için öngördüğü miktarda vekalet ücreti öder (AAÜT m. 20)[111].

C. Dava Birleşmesinde Bakımından

1. Sübjektif Dava Birleşmesinde

a. Mecburi Dava Arkadaşlığında

Davanın iki tarafından birinde veya her iki tarafta birden fazla kişinin yer alması hali; dava arkadaşlığı, sübjektif dava birleşmesi ya da tarafların taaddüdü olarak nitelendirilmektedir[112]. Sübjektif dava birleşmesi mecburi ve ihtiyari dava arkadaşlığı olarak ikiye ayrılmaktadır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 59. maddesi uyarınca maddi hukuka göre, birden fazla kimsenin bir hakkı birlikte kullanmaları ya da birden fazla kimseye karşı birlikte ileri sürülmesi ve tamamı hakkında tek karar verilmesi gereken hâllerde, mecburi dava arkadaşlığı bulunur[113]. Maddi mecburi dava arkadaşlığı olarak da ifade edilen bu durumda, maddi hukuk bakımından bir hakkın birden fazla kişi tarafından kullanılması ya da birden fazla kişiye karşı kullanılması zorunluluğu iki şekilde karşımıza çıkmaktadır[114]. İlk olarak mirasçıların terekedeki mallar bakımından birlikte dava açmaları ya da birlikte dava edilmeleri gibi bir hak veya borç üzerinde kanunun açık hükmü ya da taraflar arasındaki sözleşmeden kaynaklanan birlikte hareket etme gerekliliği söz konusudur[115]. İkinci halde ise, maddi hukuka göre bir hak veya borcun bölünemez olmasından kaynaklanan bir mecburiyet vardır[116]. Her

---

111 Kuru, **Usul**, C. IV, s. 3475.

112 Kapsamlı bilgi için bkz. Yavuz Alangoya, **Medeni Usul Hukukunda Dava Ortaklığı (Tarafların Taaddüdü)**, Tıpkı Basım 1999, s. 23 vd.; Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 252; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 535; Pekcanıtez**, Usûl, C. I**, s. 685.

113 Alangoya, **a.g.e.**, s. 92 vd.; Ömer Ulukapı, **Medeni Usul Hukukunda Dava Arkadaşlığı**, Konya, Mimoza Yayınları, 1991, s. 43.

114 Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 254; Ulukapı, **Usûl,** s. 192.

115 Alangoya, **a.g.e.**, s. 100; Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 254; Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 80.

116 Pekcanıtez**, Usûl, C. I**, s. 703; Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 62; Ulukapı, **Usûl**, s. 192; Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 255.

iki halde de mecburi dava arkadaşları, yalnızca birlikte dava açabilir ve yine yalnızca aleyhlerine dava açılması da birlikte olmaları halinde mümkündür[117]. Bu tür dava arkadaşlığında, dava arkadaşları birlikte hareket etmek zorundadır (HMK m. 60/1). Mecburi dava arkadaşlığında, dava arkadaşları hakkında aynı yönde ve tek bir karar verilir[118]. Dava arkadaşları davada haksız çıkarsa dava arkadaşları aleyhine tek bir vekâlet ücretine hükmedilir ve dava arkadaşları bu vekâlet ücretinden müteselsilen sorumlu olabileceği gibi payları oranında da sorumlu tutulabilir (HMK m. 326/3)[119]. Mahkemece mecburi dava arkadaşlarının vekâlet ücretinden müteselsilen sorumlu olmalarına dair karar verilmemişse dava arkadaşlarının payları oranında sorumlu olduğu kabul edilir[120]. Aynı şekilde, dava arkadaşlarının davada haklı çıkması halinde dava arkadaşları lehine tek bir vekâlet ücretine hükmedilir[121] ve dava arkadaşları bu vekâlet ücretini aralarında paylaşır[122].

Kanun koyucunun özel hükümlerle söz konusu uyuşmazlığın daha iyi çözümlenmesini sağlamak amacıyla birden fazla kişiye birlikte dava açılmasını mecburi kıldığı hallerde ise şekli mecburi dava arkadaşlığı söz konusudur[123]. Şekli mecburi dava arkadaşlığı özel kanun hükümleri ile öngörülen hallerde yalnızca

---

117 Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 59.

118 Tanrıver, **Usûl**, s. 558, Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 48.

119 Hüsnü Aldemir, **Hukuk Davalarında Yargılama Gideri**, 4. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2017, s. 764; Ulukapı, **Usûl**, s. 196.

120 Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 194. *Ulukapı*, Yargıtay 15. HD., 16.06.1980, E. 1980/1509, K. 1980/1522 sayılı kararında (Kazancı) mahkemece paylaştırma yapılmaması halinde müteselsil sorumluluk meydana geleceği yönündeki karara katılmamaktadır. Bkz. Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 194.

121 "…Dava, 3402 sayılı Yasa'ya 5831 sayılı Yasa'nın 8. maddesi ile eklenen Ek-4. maddesine göre yapılan kullanım kadastrosu ile oluşan tapu kaydının beyanlar hanesinin düzeltilmesi istemine ilişkindir. Davacı ... ve müşterekleri (... mirasçıları), dava konusu taşınmazın kullanım hakkının müşterek murisleri ...'dan intikal ettiğini ileri sürerek 3. kişi durumunda bulunan ...'ye karşı, tereke adına dava açmış olup, aralarında zorunlu dava arkadaşlığı bulunmaktadır. O halde; zorunlu dava arkadaşı olan davacılar yönünden eldeki davanın aynı hukuki sebepten doğduğu ve tek bir (aynı) vekil ile temsil edildikleri gözetilerek; davacılar yararına tek bir vekalet ücretine hükmedilmesi gerekirken, her bir davacı için ayrı ayrı vekalet ücretine hükmedilmesi hatalı olup…" Yargıtay 16. HD., 26.9.2017, E. 2015/17864, K. 2017/5806 (Lexpera).

122 Aldemir, **a.g.e.**, s. 765.

123 Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 258; Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 60; Ulukapı, **Usûl**, s. 192.

davalılar arasında söz konusudur[124]. Şekli mecburi dava arkadaşlığında mahkeme dava arkadaşları hakkında farklı farklı kararlar verebilecektir[125]. Bu bağlamda şekli mecburi dava arkadaşları hakkında aynı yönde hüküm kurulmuşsa maddi anlamda dava arkadaşlığındaki esaslar geçerli olacaktır. Fakat şekli anlamda dava arkadaşları hakkında ayrı yönlerde hüküm verilirse, her biri bakımından ayrı ayrı haklılık durumuna göre vekâlet ücretine hükmedilecektir[126].

b. İhtiyari Dava Arkadaşlığında

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 57. maddesinde birden çok kişinin, beraber dava açabilecekleri gibi aleyhlerine de beraber dava açılabilecek olan haller düzenlenmiş olup bu hallerde ihtiyari dava arkadaşlığı söz konusudur[127]. Davacılar ya da davalılar arasında davaya konu olan hak veya borcun, elbirliği ile mülkiyet dışındaki bir nedenle ortak olması; ortak bir işlemle tümünün yararına bir hak doğmuş olması ya da kendilerinin bu şekilde yükümlülük altına girmeleri; davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukuki sebeplerin aynı ya da benzer olması durumu, ihtiyari dava arkadaşlığı teşkil edecektir[128]. İhtiyari dava arkadaşlığında, davaların birbirlerinden bağımsız olduğu Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 58. maddesinde açıkça belirtilmiştir. İhtiyari dava arkadaşlığında görünürde tek bir dava olmasına rağmen gerçekte dava arkadaşı sayısınca hüküm mevcuttur[129]. Nitekim ihtiyari dava arkadaşlığında dava arkadaşlarının her bir davası birbirinden bağımsızdır ve her biri bağımsız hareket edebilir[130].

İhtiyari dava arkadaşlığında, dava arkadaşları aleyhine vekâlet ücretine hükmedilmesi durumunda dava arkadaşlarının haklılık haksızlık durumu

---

124 Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 102; Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 258.

125 Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 60; Ulukapı, **Usûl**, s. 193; Tanrıver, **Usûl**, s. 559.

126 Ulukapı, **Usûl**, s. 196.

127 Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 114; Pekcanıtez**, Usûl, C. I**, s. 687.

128 Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 114; Ulukapı, **Usûl**, s. 194; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 325.

129 Tanrıver, **Usûl**, s. 561; Ulukapı, **Usûl**, s. 195; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 326; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 535.

130 Ulukapı, **Usûl**, s. 195; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 538; Pekcanıtez**, Usûl, C. I**, s. 694.

gözetilecektir[131]. İhtiyari dava arkadaşlarının aleyhine vekâlet ücreti hükmedilirken ihtiyari dava arkadaşları müteselsilen sorumlu tutulabileceği gibi aralarında paylaştırabilir (HMK m. 326//3)[132]. Eğer mahkemece dava arkadaşlarının müteselsilen sorumlu olduğuna dair bir karar verilmemişse her dava arkadaşı vekâlet ücretinden kendi payı oranında sorumlu olacaktır[133]. İhtiyari dava arkadaşlarının davaları aynı nedenden dolayı reddedilirse diğer taraf lehine tek bir vekâlet ücretine hükmedilir[134].

İhtiyari dava arkadaşları davalarında haklı çıkarsa mahkeme, dava arkadaşları lehine yargılama giderleri ile vekâlet ücretine hükmeder ve her dava arkadaşı için lehe hükmedilen yargılama gideri miktarı açıkça gösterilmelidir[135]. Bununla birlikte ihtiyari dava arkadaşlığı birbirinden bağımsız olduğundan vekille davasını takip eden her dava arkadaşı için ayrı ayrı vekâlet ücretine hükmedilir[136]. İhtiyari dava arkadaşlarının davacı tarafta yer alması ve davanın lehine sonuçlanması halinde dava arkadaşları ayrı vekillerle temsil edilmişse ayrı ayrı vekâlet ücretine hükmedilirken aynı vekil ile temsil edilmişlerse davaların seri dava olup olmadığı önem arz eder[137]. Eğer davalar seri dava niteliğinde ise Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 22. maddesi uyarınca vekâlet ücretine hükmedilirken davalar seri dava[138] değilse

---

131 Ulukapı, **Usûl**, s. 198; Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 538.

132 Ulukapı, **Usûl**, s. 199.

133 Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 230; Kuru, **Usûl**, C. III, s. 3371.

134 Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 231. *Kuru*'ya göre Yargıtay'ın bu yöndeki kabulü ihtiyari dava arkadaşlığının niteliğine uygun düşmemektedir. Bkz. Kuru, **Usul,** C.III, s. 3374.

135 Kuru, **Usul,** C.III, s. 3373.

136 Kuru, **Usul,** C.III, s. 3373; Pekcanıtez**, Usûl, C. I**, s. 699; Ulukapı, **Dava Arkadaşlığı**, s. 232. "…Davacı taraftaki ihtiyari dava arkadaşları davayı kazanırsa, mahkemece kendini vekil ile temsil ettirmiş olan her dava arkadaşı yararına kendisine ilişkin bölüm üzerinden ayrı vekalet ücretine hükmedilmesi gerekir…" Yargıtay 21. HD., 08.03.2013, E. 2012/17265, K. 2013/4872 (Kazancı).

137 Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 700.

138 Davaya konu edilen bir hak veya borcun (elbirliği ile mülkiyet dışındaki bir sebeple) ortak olması, ortak bir işlemle hepsinin yararına bir hak doğmuş olması veya kendilerinin bu şekilde yükümlülük altına girmeleri veya davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukuki sebeplerin aynı veya birbirine benzer olması hallerinde, birden fazla kişi isterlerse davacı sıfatıyla, ihtiyari dava arkadaşı olarak tek bir dava dilekçesiyle dava açabilirler. Uygulamada seri dava olarak adlandırılan bu durum hakkında geniş bilgi için bkz. Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, **a.g.e.**, s. 311 vd.

davacılar lehine her bir dava arkadaşı bakımından ayrı vekâlet ücretine hükmedilir[139]. Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 3. maddesinin ikinci fıkrasına göre müteselsil sorumluluk hali de dahil olmak üzere, birden fazla davalı aleyhine açılmış ve davalıların tek vekille temsil edildiği bir davanın reddi durumunda, ret sebebi ortak olan davalıların avukatı lehine tek, ret sebebi ayrı olan davalıların avukatı lehine ise her ret sebebi bakımından ayrı ayrı vekâlet ücreti hükmedilir[140]. Bununla birlikte birden fazla davalıya karşı açılan davada davalıların ayrı ayrı vekillerle temsil edilmeleri halinde, dava aynı sebepten reddedilse davalılar lehine ayrı ayrı vekâlet ücretine hükmedilmelidir[141].

2. Objektif Dava Birleşmesinde

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu döneminde Kanunda düzenlenmemesine rağmen doktrin ve Yargıtay tarafından objektif dava birleşmesi olarak kabul edilen[142] davaların yığılması Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 110. maddesinde "Davacı, aynı davalıya karşı olan, birbirinden bağımsız birden fazla asli talebini, aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir. Bunun için, birlikte dava edilen taleplerin tamamının aynı yargı çeşidi içinde yer alması ve taleplerin tümü bakımından ortak yetkili bir mahkemenin bulunması şarttır." şeklinde düzenlenmiştir. Davaların yığılması halinde, davacı birden fazla asli talebini bir

---

139 Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 700.

140 "…Zira karar tarihi itibariyle yürürlükte olan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 3/2. maddesinde " Müteselsil sorumluluk da dahil olmak üzere birden fazla davalı aleyhine açılan davanın reddinde, ret sebebi ortak olan davalılar vekili lehine tek, ret sebebi ayrı olan davalılar vekili lehine ise her ret sebebi için ayrı ayrı avukatlık ücretine hükmolunur" düzenlemesine yer verilmiş olup, sözü edilen düzenlemenin davalıların birden fazla olması durumunda uygulanacağı, eldeki davada ise davalının tek, davacıların birden fazla olduğu, bu nedenle davacılardan biri yönünden davanın aynı ya da farklı gerekçeyle reddedilmesinin davalı yararına hükmedilecek vekalet ücreti bakımından sonucu değiştirmeyeceği açıktır…" Yargıtay 1. HD., 26.06.2019, E. 2016/11286, K. 2019/4155 (Kazancı).

141 Taş Korkmaz, **Pekcanıtez Usûl**, s. 700.

142 Kuru, **Usûl, C. II**, s. 1496; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 476; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 309; Elif Aksoy, "Objektif Dava Birleşmesi", **TBB Dergisi**, S. 117, 2015, s. 202.

arada talep etmekle birlikte her bir talebinin ayrı ayrı hükme bağlanmasını istemektedir[143].

Davaların yığılması halinde, maktu ya da nispi ayrımı gözetmeksizin her bir talep yönünden ayrı ayrı hesaplama yapılarak vekalet ücretine hükmedilmelidir[144]. Zira davaların yığılması halinde her bir talep için ayrı ayrı hüküm kurulması zorunludur. Bununla birlikte her ne kadar Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 8. maddesinde davaların birleştirilmesi halinde her bir dava için ayrı ayrı vekalet ücretine hükmolunacağı düzenlenmişse de bu düzenlemedeki davaların birleşmesinden Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 166. maddesindeki davaların birleştirilmesi müessesesini anlamak gerekmektedir.

Manevi tazminat davasının, maddi tazminat davası ya da parayla değerlendirilmesi mümkün diğer taleplerle birlikte açılması durumunda davaların yığılması durumu söz konusudur. Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 10. maddesinin dördüncü fıkrasına göre bu halde, manevi tazminat açısından vekâlet ücreti ayrı bir kalem olarak hükmedilmelidir. Ancak bu düzenlemenin dışında kalan davalarda vekalet ücretinin toplu olarak hesaplanacağı anlamı çıkartılmamalıdır[145]. Zira bu düzenlemede hesaplama yöntemi değil, ayrı bir hüküm fıkrası olarak karara bağlanması hususu açıklanmaktadır.

---

143 Kuru, **Usûl, C. II**, s. 1496; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 476; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 310; Uğur Bulut, **Medeni Usûl Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2017, s. 23.

144 Kuru, **Usûl, C. II**, s. 1500; Bulut, **a.g.e.**, s. 425. Buna karşılık bir görüşe göre birlikte talep edilen taleplere ilişkin nispi vekalet ücreti hükmedilecek olması halinde her bir talep için ayrı ayrı, maktu vekalet ücreti hükmedilecek olması halinde ise toplam değer üzerinden hesaplanarak hükmedilmesi gerekmektedir. Bkz. Aksoy, **a.g.e.**, s. 220.

145 Kuru, **Usûl, C. II**, s. 1501; Bulut, **a.g.e.**, s. 426.

D. Davayı Sona Erdiren Usûl İşlemler Bakımından

1. Feragat

Feragat, davacının talep sonucunun bir kısmından veya tamamından vazgeçmesidir (HMK m. 307)[146] [147]. Medenî usûl hukukunda kural olarak bütün davalardan feragat edilebilir[148]. Dolayısıyla tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri davalarda da davadan feragat etmek mümkündür[149]. Bununla birlikte uygulamada bazı davalarda feragatin mümkün olmadığı kabul edilmektedir[150].

Davacı, hüküm kesinleşinceye kadar dilekçeyle veya yargılama sırasında sözlü olarak davasından feragat edebilir (HMK m. 309/1; 310). Feragat, tek taraflı bir usûl işlemidir[151] [152]. Bu nedenle feragatin sonuç doğurabilmesi için karşı tarafın ve mahkemenin onayı gerekmez (HMK m. 309/2). Ayrıca feragat, şarta bağlanamaz (HMK m. 309/3). Bununla birlikte, avukat ile takip edilen davalarda, avukatın davadan feragat edebilmesi ancak vekâletnamesinde bu konuda açık bir yetkinin bulunması ile mümkündür (HMK m. 74).

Feragat, kesin hükümde olduğu gibi sonuç doğurur (HMK m. 311, c. 1). Bu bağlamda feragat eden davacı, dava sonucunda aleyhine karar verilmiş gibi

---

146 Davadan feragat konusunda detaylı bilgi için bkz. Leyla Akyol Aslan, **Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat**, Ankara, Yetkin, 2011, s. 53 vd.

147 Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 567.

148 Akyol Aslan, **a.g.e.**, s. 283; Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 567; Kuru, **Usul**, C. IV, s. 3650; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 536; Yılmaz, **Şerh**, C. III, s. 3001; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu, **a.g.e.**, s. 605, 612; Muşul, **Usûl**, s. 436; Abdurrahim Karslı, **Medenî Muhakeme Hukuku**, 4. Baskı, Alternafif Yayıncılık, 2014, s. 369; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 555.

149 Akyol Aslan, **a.g.e.**, s. 284; Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 567; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 536.

150 Uygulamada hakimlere karşı açılan tazminat davalarından, ortaklığın giderilmesi davalarından, iflas kararından sonra iflas davasından feragat edilemeyeceği kabul edilmektedir. Detaylı bilgi için bkz. Dinçer Yılmaz, "Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragate İlişkin Hükümlerin İdari Yargı Usulünde Uygulanması", **AÜSBE**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2011, s. 42 vd.

151 Kuru, **Usul**, C. IV, s. 3545; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 525; Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 568; Akyol Aslan, **a.g.e.**, s. 128; Murat Atalı, **Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, C. III, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha, 2017, s. 2016.

152 Tek taraflı bir usul işlemi olması konusunda detaylı bilgi için bkz. Evren Koç, "Usulî İşlemlerde İrade Sakatlıkları", **İÜSBE**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009, s. 20 vd.

yargılama giderlerini ödemekle sorumlu tutulur (HMK m. 312/1). Dolayısıyla feragat eden davacı, yargılama giderlerinden olan vekâlet ücretini de ödemeye mahkûm edilir. Ancak kısmi feragat halinde vekâlet ücretine mahkûmiyet, ona göre belirlenir (HMK m. 312/1, c. 2). Bununla birlikte feragatin ön inceleme tutanağının imzalanmasından evvel yapılması durumunda Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde belirlenen ücretlerin yarısına hükmedilir (AAÜT m. 6). Ayrıca davadan feragat eden davacı harçtan muaf olsa dahi davacının aleyhine vekâlet ücretine hükmedilir.

2. Kabul

Kabul, davalının, davacının talep sonucuna kısmen ya da tamamen muvafakat etmesidir (HMK m. 308/1). Medenî usûl hukukunda kabul, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilecekleri davalarda hüküm doğurur (HMK m. 308/2)[153].

Davalı, hüküm kesinleşene kadar dilekçeyle veya yargılama esnasında sözlü olarak davayı kabul edebilir (HMK m. 309/1; 310). Kabul, tek taraflı bir usûl işlemidir[154] [155]. Bu nedenle kabulün sonuç doğurabilmesi için karşı tarafın ve mahkemenin onayı gerekmez (HMK m. 309/2). Ayrıca kabul, şarta bağlanamaz (HMK m. 309/3). Avukat ile takip edilen davalarda, avukatın davayı kabul edebilmesi ancak vekâletnamede açıkça kabule yetkilendirilmiş olması ile mümkündür (HMK m. 74).

Kabul, kesin hükümde olduğu gibi sonuç doğurur (HMK m. 311, c. 1). Bu bağlamda davayı kabul eden davalı, dava sonucunda aleyhine karar verilmiş gibi yargılama giderlerini ödemekle sorumlu tutulur (HMK m. 312/1). Dolayısıyla davayı kabul eden davalı, yargılama giderlerinden olan vekâlet ücretini de ödemeye mahkûm edilir. Ancak kısmi kabul halinde vekâlet ücretine mahkûmiyet de ona göre

---

153 Akyol Aslan, **a.g.e.**, s.80; Kuru, **Usul**, C. IV, s. 3676; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 540; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2025; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s.560; Yılmaz, **Şerh**, C. III, s. 3009; Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 573; Budak/Karaaslan, **a.g.e.**, s. 287; Postacıoğlu/Altay, **a.g.e.**, s. 820; Ergun Önen, "Feragat Ve Kabul Kesin Hüküm Teşkil Etmez", **ABD**, 1976, S.1, s. 28; Tanrıver, **Usûl,** s. 1049.

154 Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 824; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2025; Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 573.

155 Tek taraflı bir usul işlemi olması konusunda detaylı bilgi için bkz. Koç, **a.g.t.**, s. 20 vd.

belirlenir (HMK m. 312/1, c. 2). Bununla birlikte kabulün ön inceleme aşamasının tamamlanmasından evvel yapılması durumunda Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde belirlenen ücretlerin yarısına hükmedilir (AAÜT m. 6)[156].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 312. maddesinin ikinci fıkrasına göre ise davalının, davanın açılmasına kendi hâl ve davranışıyla sebebiyet vermemesi ve yargılamanın ilk duruşmasında davacının netice-i talebini kabul etmesi halinde yargılama giderlerini ödemekle sorumlu tutulmaz. Dolayısıyla söz konusu davalı, davanın açılmasına kendi hâl ve davranışıyla sebebiyet vermemiş ve yargılamanın ilk duruşmasında da davayı kabul etmiş ise vekâlet ücreti ödemeye mahkûm edilmez[157]. Böyle bir durumda yargılama giderlerinin kime hükmedileceği hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre, davacının aleyhine yargılama giderlerine karar verilmelidir[158]. Zira, söz konusu halde davacının davayı kazandığından bahsedilemez[159]. Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre ise, somut olaya göre davacının da hiçbir kusuru yoksa, bir başka deyişle iyi niyet kurallarına aykırı davranmamışsa, taraflardan hiçbirinin yargılama giderlerine mahkûm edilmemesi gerekir. Bu durumda yargılama

---

156 "…Somut olayda; ön inceleme duruşmasında ön inceleme tutanağı imzalanmadan davalı vekili tarafından davanın kabul edildiği, mahkemece de, davalı tarafın kabulü nedeniyle davanın kabulüne karar verildiği; dolayısıyla, yukarıda belirtilen Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 6.maddesı uyarınca, hükmedilecek vekalet ücretinin Tarife hükümleriyle belirlenen ücretlerin yarısı oranında olması gerektiği anlaşılmaktadır. Mahkemece, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi hükümlerine aykırı olacak şekilde, 2.180,00 TL vekalet ücretine (ücretin tamamına) hükmedilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir…" Yargıtay 3. HD., 09.07.2019, E. 2019/1937, K. 2019/6328 (Lexpera).

157 "…Bilindiği üzere, 6100 sayılı HMK'un 312/2. maddesine göre, davalıların yargılama giderlerinden ve vekalet ücretinden sorumlu tutulmamaları için, davanın açılmasına sebebiyet vermemeleri ve yargılamanın ilk duruşmasında da davacının talep sonucunu kabul etmeleri gerekir. Davalılar ... ve ... yargılamaya sebebiyet vermediklerinden ve cevap dilekçelerinde davayı kabul ettiklerinden iş bu davalıların yargılama giderlerinden ve vekalet ücretinden sorumlu olduklarına dair hüküm tesisinde isabet görülmemiştir…" Yargıtay 8. HD., 20.3.2018, E. 2016/15258, K. 2018/9694 (Lexpera).

158 Saim Üstündağ, **Medeni Yargılama Hukuku**, Cilt I-II, 7. Bası, İstanbul, 2000, s. 576; Kuru, **Usûl,** C. IV, s. 3718.

159 Kuru, **Usûl,** C. IV, s. 3719; Üstündağ, **a.g.e.**, s. 576.

giderlerinin Hazine'ye yükletilmesi gerekir[160]. Dolayısıyla bu görüşe göre, yargılama gideri olan vekâlet ücretinden de Hazine sorumlu olacaktır.

3. Sulh

Sulh, tarafların görülmekte olan bir davada aralarındaki uyuşmazlığı kısmen veya tamamen sona erdirmek için mahkeme huzurunda yaptıkları bir sözleşmedir (HMK m. 313/1). Sulh, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilecekleri yargılamalarda sonuç doğurur (HMK m. 313/2)[161].

Sulh, feragat ve kabulün aksine şarta bağlanmak suretiyle yapılabilir. Ayrıca hükmün kesinleşmesine kadar taraflar her zaman sulh olabilirler. Sulh, söz konusu davayı sona erdirir ve kesin hükümde olduğu gibi hukuki sonuç doğurur. Mahkeme ise, tarafların sulhe göre karar verilmesini istemesi halinde, sulh sözleşmesine göre; sulhe göre karar verilmesini istememeleri halinde ise, karar verilmesine yer olmadığına ilişkin karar verir.

Sulh durumunda vekâlet ücretinin kimin üzerinde bırakılacağı konusunda ikili bir ayrım yapılmalıdır. Şöyle ki taraflar, sulh sözleşmesinde vekâlet ücreti konusunda anlaşmışlarsa mahkeme, bu anlaşmaya göre karar verecektir[162]. Buna karşılık taraflar sulh sözleşmesinde vekâlet ücreti konusunda anlaşmamışlarsa mahkeme, tarafların

---

160 İbrahim Ermenek, **Medenî Usul Hukukunda Davayı Kabul**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2009, s. 121.

161 S. Şakir Ansay, "Sulh", **AÜHFD**, C.1, S.2, 1944, s. 202; Kuru, **Usul**, C. IV, s. 3752; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 554; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, **a.g.e.**, s. 564; Süha Tanrıver, "Mahkeme Huzurunda Yapılan Sulhler", **AÜSBFD**, C. 49, S.1, 1994, s. 334; Akyol Aslan, **a.g.e.,** s. 85; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2033; Cenk Akil, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Sulh Ve Sulh Yoluyla Şarta Bağlı Hüküm Verilip Verilemeyeceği Meselesi", **GÜHFD**, C. 16, S. 4, 2012, s. 6.

162 "…Taraflar sulh olurken yargılama giderleri hakkında da bir anlaşmaya varmışlarsa mahkeme buna göre tarafların ödeyecekleri yargılama gideri ve yargılama giderlerinden sayılan vekalet ücretini kararında belirtmelidir. Bu durumda, taraflar arasındaki anlaşma doğrultusunda davacı lehine 1.500,00 TL maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerekirken olumlu yada olumsuz bir karar verilmemiş olması hatalıdır. Bu yanlışlığın düzeltilmesi yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden hükmün 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3. maddesi uyarınca uygulanmasına devam olunan mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 438/7. maddesi uyarınca aşağıda belirtilen şekilde düzeltilerek onanması uygun bulunmuştur…" Yargıtay 22.HD., 30.11.2015, E.2015/31383, K.2015/32625 (Lexpera).

feragat ve kabul oranlarını dikkate alarak, vekâlet ücretine hükmeder (HMK m. 312/1, c.2)[163]. Zira sulh özü itibariyle kısmen kabul kısmen feragatten oluşur[164]. Bununla birlikte sulhun, ön inceleme tutanağının imzalanmasından önce yapılması durumunda Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde belirlenen ücretlerin yarısına hükmedilir (AAÜT m. 6).

Burada son olarak belirtmek gerekir ki; Avukatlık Kanunu'nun 165. maddesine göre sulh sözleşmesiyle sonuçlanan yargılamalarda, tarafların sulh sözleşmesinde vekâlet ücretine ilişkin hüküm bulunup bulunmamasına göre değişmeksizin sulh sözleşmesinin tarafları yargılama gideri olan vekâlet ücretinin ödenmesi hususunda vekile karşı müteselsil borçlu sayılırlar[165].

E. Davanın Esastan Sonuçlanmadığı Bazı Haller Bakımından

1. Davanın Konusuz Kalmasına Karar Verilmesi

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 331. maddesinin birinci fıkrasına göre davanın konusuz kalmasından dolayı davanın esası hakkında bir karar verilmesine gerek olmadığı durumlarda, hâkim, davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumu doğrultusunda yargılama giderlerine takdir eder. Dolayısıyla bu hallerde hâkim, vekâlet ücretine de davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre hükmeder[166]. Bu nedenle hâkim, davanın açıldığı tarihteki haklılık durumunun

---

163 Karş. Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 579; "…Anılan dilekçe içeriğine göre, uyuşmazlığın tarafların anlaşması ile son bulduğu açıktır. Ancak taraflar bu sözleşmede yargılama gideri ve vekalet ücreti konusunda anlaşmamışlardır. Bu durumda, 6100 sayılı Kanun'un 31. maddesi gereğince, hakimin davayı aydınlatma ödevi kapsamında taraflara, yargılama giderleri üzerinde bir anlaşmaya varmaları için imkan tanınmalı, anlaşmaya varamazlarsa yargılama giderleri, sulh anlaşmasındaki kabul ve ret oranında belirlenmelidir. Eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir…" Yargıtay 22.HD., 19.9.2016, E. 2016/21577 K. 2016/19791 (Lexpera).

164 Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 579.

165 Bu hükümde geçen avukatlık ücretinin yalnızca yargılama gideri olan vekâlet ücretini mi kapsadığı yoksa avukat ile müvekkili arasındaki sözleşmesel vekâlet ücretinin de bu hükmün kapsamına girdiği tartışmalıdır. Bu konuda bkz. Üçüncü Bölüm, IV, B, 2.

166 "…Davalı davacı kadın; dava dilekçesiyle ziynet alacağı yanında, harcını da yatırarak belirttiği çeyiz eşyalarının da iadesini olmadığı takdirde bedelini talep etmiş, mahkemece, davaya konu edilen çeyiz eşyalarının yargılama sırasında kadına teslim edildiğinden davanın konusuz kalması

tespiti için yargılamaya devam eder. Bununla birlikte anlaşmazlığın davanın konusuz kalması nedeniyle ön inceleme aşamasının sona ermesinden önce giderilmesi durumunda Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde belirlenen ücretlerin yarısına hükmedilir (AAÜT m. 6).

2. Görevsizlik, Yetkisizlik ve Gönderme Kararı Verilmesi

Görevsizlik, yetkisizlik veya gönderme kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmesi hâlinde, yargılama giderlerine o mahkeme hükmeder (HMK m. 331/2, c. 2). Dolayısıyla bu kararlardan sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmesi hâlinde, vekâlet ücretine de o mahkeme hükmedecektir. Bir başka deyişle, görevsizlik kararı veren mahkeme, bu kararını verirken vekâlet ücretine hükmetmez[167]. Görevsizlik, yetkisizlik veya gönderme kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmemiş ise talep üzerine davanın açıldığı mahkeme dosya üzerinden bu durumu tespit ile davacıyı yargılama giderlerini ödemeye mahkûm eder.

---

sebebiyle karar verilmesine yer olmadığı şeklinde karar verilmiştir. Davanın konusuz kalması sebebiyle esası hakkında bir karar verilmesine gerek bulunmayan hallerde, davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre yargılama giderlerin takdir ve hüküm altına alınması gerekir (HMK. md. 331/1). Çeyiz eşyalarının yargılama sırasında koca tarafından iade edildiğinin anlaşılmasına göre kadın dava tarihinde çeyiz eşyalarını talep etmekte haklıdır, bu talep yönünden kadın yararına yargılama gideri ve karar tarihinde yürürlükte olan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 6. maddesi hükmü dikkate alınarak nispi vekalet ücreti tayini gerekirken…" Yargıtay 2. HD., 9.4.2014, E. 2014/3402, K. 2014/8459 (Lexpera); "…Yerel mahkeme, konusuz kalan boşanma davası hakkında karar verilmesine yer olmadığı kararının yanında davacı taraf lehine vekalet ücretine hükmetmiş yargılama giderlerinin davalı taraftan alınarak hâzineye irat kaydına karar vermiş olmasına rağmen, tarafların dava tarihindeki haklılık durumlarına ve davacı taraf lehine neden vekalet ücretine hükmedildiğine ve yargılama giderlerinin davalıya yüklendiğine ilişkin herhangi bir gerekçeye karar yerinde dayanmamıştır. Bu nedenle yargılama giderlerinin davalıya yükletilmesi ile davacı taraf lehine hükmedilen vekalet ücreti yönünden gerekçesiz şekilde hüküm kurulması usul ve kanuna aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir…" Yargıtay 2. HD., 19.12.2017, E. 2016/8939 K. 2017/14907 (Lexpera).

167 "…Mahkemece görevsizlik kararı verilerek dosyanın sulh hukuk mahkemesine gönderilmesine ve davacı aleyhine vekalet ücreti verilmesine karar verilmiştir. Dava tarihinde yürürlükte bulunan 6100 Sayılı HMK.nun 331/2 maddesi gereğince mahkemece, görevsizlik kararı verilmesi ile yetinilmesi gerekirken yazılı şekilde davalı lehine vekalet ücretine hükmedilmesi doğru değildir…" Yargıtay 6. HD., 10.2.2016, E. 2015/8059 K. 2016/790 (Lexpera).

Görevsizlik veya yetkisizlik nedeniyle dava dilekçesinin reddine veya davanın açılmamış sayılmasına ön inceleme tutanağının imzalanmasından önce karar verilirse Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yazılı ücretin yarısına, ön inceleme tutanağı imzalandıktan sonra karar verilirse tamamına hükmolunur (AAÜT m. 7/1). Bununla birlikte, davanın görüldüğü mahkemeye göre hükmolunacak vekâlet ücreti, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin ikinci kısmının ikinci bölümünde yazılı miktarları geçemez (AAÜT m. 7/2). Yasalar gereği gönderme, yeni mahkemeler kurulması, iş bölümü itirazından dolayı verilen tüm gönderme kararları sebebiyle görevsizlik, gönderme veya yetkisizlik kararı verilmesi halinde vekâlet ücretine hükmedilmez (AAÜT m. 7/3).

3. Davanın Açılmamış Sayılmasına Karar Verilmesi

Davanın açılmamış sayılması kararı, yargılamanın uzun süre takipsiz bırakılmasına karşı kabul edilmiş bir çözüm yoludur[168]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda çeşitli durumlarda davanın açılmamış sayılmasına karar verileceği düzenlenmiştir. Örneğin, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 151. maddesinin birinci fıkrasında, usulüne uygun olarak davet edilen tarafların, duruşmaya gelmediği ya da gelip de davayı takip etmeyeceğini bildirmesi durumunda dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verileceği düzenlenmiştir. İşlemden kaldırıldığı günden itibaren üç ay içinde yenilenmemiş olan davalar, sürenin dolduğu gün itibariyle açılmamış sayılır ve mahkemece re'sen karar verilerek dosya kaydı kapatılır (HMK m. 151/5). İşlemden kaldırılmasına karar verilmiş ve daha sonra yenilenen dava, ilk yenilenmeden sonra birden fazla kez takipsiz bırakılırsa dava açılmamış sayılır (HMK m. 151/6). Görevsizlik ya da yetkisizlik kararı verildiğinde, taraflardan birinin süresinde kanun yoluna başvurmayarak kesinleşmiş olan kararın kesinleştiği tarihten; kanun yoluna başvurmuşsa bu başvurunun reddine dair kararın tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye başvurarak, dava dosyasının görevli ya da yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmemesi halinde, mahkemece söz konusu davanın açılmamış sayılmasına hükmedilir (HMK m. 20).

---

168 Seda Özmumcu, "Davanın Açılmasına Bağlanan Hukuki Sonuçların Davanın Açılmamış Sayılması Halinde Değerlendirilmesi", **İÜHFM**, C. LXX, S. 2, Y. 2012, s. 199.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 331. maddesinin üçüncü fıkrasına göre davanın açılmamış sayılmasına karar verildiği takdirde yargılama giderleri davacıya yükletilir[169]. Dolayısıyla bu hallerde vekâlet ücreti de davacıya yükletilir[170]. Davanın açılmamış sayılmasına dair kararın ön inceleme tutanağı imzalanıncaya kadar verilmesi halinde Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 7. maddesine göre, Tarife'de yazılı ücretin yarısına hükmedilir.

IV. BAZI DAVALAR BAKIMINDAN YARGILAMA GİDERİ OLAN VEKÂLET ÜCRETİ

A. Boşanma Davalarında

Boşanma davalarının konusu şahsa sıkı surette bağlı haklara ilişkin olmasından olayı dava sonunda davanın kabul veya reddine göre, maktu esasa göre karar tarihinde yürürlükte olan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca vekalet ücretine hükmedilir. Boşanma davasında vekalet ücretine hükmedilirken boşanma davası yönünde davanın açıldığı tarihte dava açmakta haklı olup olmadığı değerlendirilmelidir[171].

---

169 "…Dava dilekçesindeki açıklamaya göre dava, Medenî Kanunun 713. maddesi hükmü uyarınca tapusuz olan taşınmazın tesciline ilişkindir. İncelenen dosya kapsamına, kararın dayandığı gerekçeye göre, takip edilmeyen davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır. Ancak; davanın açılmamış sayılmasına karar verildiğinde, yargılama giderleri ve yargılama giderlerinden olan vekâlet ücretine dair istemlerin de mahkemece hüküm altına alınması zorunludur (HMK. m. 323, 331/3, 332; Av. As. Üc. Tar. m.7)…" Yargıtay 20. HD., 6.3.2014, E. 2014/946, K. 2014/2957 (Lexpera).

170 "…Somut olaya gelince; davalı ...kayyımı yargılama sırasında kendisini vekille temsil ettirmiş olması ve mahkemece davanın açılmamış sayılmasına karar verildiğinden, kendisini vekille temsil ettiren davalı...lehine, davacı...aleyhine karar tarihindeki Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre vekalet ücretine hükmedilmesi gerekirken, belirtilen hususun gözetilmemesi doğru görülmemiş ise de bu husus kararın bozulmasını ve yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden HUMK'nın 438/7 maddesi gereğince hüküm sonucunun aşağıdaki şekilde düzeltilerek onanmasına karar vermek gerekmiştir…" Yargıtay 14. HD., 26.2.2016, E. 2015/663 K. 2016/2244 (Lexpera).

171 "…davalı-davacı erkeğin boşanmaya sebep olan olaylarda, tamamen kusurlu bulunduğu nazara alındığında kendisi tarafından açılan boşanma davası yönünden davanın açıldığı tarih itibarıyla erkeğin dava açmakta haklı olmadığı anlaşılmaktadır. O halde, erkeğin boşanma davasında erkek dava açmakta haklı olmadığından kendisini vekille temsil ettiren davacı-davalı kadın yararına maktu vekalet ücreti takdiri gerekirken, bu konuda karar verilmemiş olması doğru görülmemiş

Boşanma davasında verilen tedbir, iştirak ve yoksulluk nafakası ve Türk Medeni Kanun'un 174. maddesi uyarınca tazminat hükmedilmesi halinde bu tazminatlar boşanmanın fer'i sonucu olduğundan bu taleplerin kabulü ya da reddi durumunda ayrıca vekâlet ücretine hükmedilmez[172].

Boşanma davasından bağımsız olarak maddi ve/veya manevi tazminat davası açılması durumunda bu talepler harca tabi olduğu gibi, vekâlet ücretinin de nispi olarak hesaplanması gerekmektedir[173]. Ziynet eşyalarının iadesi talebi ile açılan davalarda da ziynetlerin bedeli üzerinden davanın kabul veya reddine göre nispi vekâlet ücretine hükmedilir[174].

---

ve bozmayı gerektirmiştir…" Yargıtay 2. HD., 24.12.2018, E. 2018/3907, K. 2018/15170 (Kazancı).

172 "…Boşanma davası içinde vaki ve boşanmanın fer'i niteliğinde bulunan 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 174. maddesinde yazılı maddi ve manevi tazminat istekleri ayrıca harca tabi olmadığı gibi, kabul veya reddi de vekalet ücretini gerektirmez. Bu yönler gözetilmeden mahkemece hükme bağlanan maddi ve manevi tazminat üzerinden nispi harç alınmasına ve davacı yararına kabul edilen boşanma davası için maktu vekalet ücreti verilmesi gerekirken, nispi vekalet ücretine hükmedilmesi de bozmayı gerektirmiştir…" Yargıtay 2. HD., 10.12.2014, E. 2014/14771, K. 2014/25327 (Kazancı).

173 "…Dava, evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden sonra açılmış bulunan maddi ve manevi tazminat (TMK m. 174/1-2) talebine ilişkindir. Boşanma davası içinde harca tabi olmadan istenebilecek olan tazminat (TMK m. 174/1-2) taleplerinin boşanma davasından bağımsız olarak talep edilmesi halinde, harca tabi olduğu gibi, vekalet ücretinin de nispi olarak hesaplanması gerektiği tartışmasızdır. Davacı kadın maddi ve manevi tazminat taleplerini ayrı bir dava konusu yapmış ve talep ettiği tazminat miktarı üzerinden hesap edilen peşin nispi harç eksikliğini yargılama aşamasında 14.04.2011 tarihinde tamamlamıştır. Bu hale göre davacının tazminat talebinin kabul edilen kısmı üzerinden 492 Sayılı Harçlar Kanunu uyarınca hesap edilecek olan nispi harcın davalıdan tahsiline, davacı tarafından yatırılmış bulunan peşin harcın ise yargılama gideri meyanında davalıdan alınıp davacıya verilmesine ve yine hüküm altına alınmış bulunan tazminat miktarları da dikkate alınarak karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre vekalet ücretine hükmedilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmayıp bozmayı gerektirmiştir…" Yargıtay 2. HD., 21.04.2014, E. 2014/8034, K. 2014/9362 (Kazancı).

174 "…Dava, ziynet eşyasının aynen, mümkün olmaması halinde bedelinin iadesi istemine dair olup müddeabihin değeri üzerinden nispi harca tabidir. Eldeki davada davacı dava dilekçesinde gösterdiği dava değeri olan 25.000,00 TL üzerinden harç yatırmış olup, taraflarca yargılama sırasında alınan rapor doğrultusunda belirlenen değer üzerinden tamamlama harcı yatırılmamış, mahkemece de harç taraflara tamamlatılmamıştır. O halde, bilirkişi incelemesi neticesinde belirlenen değer üzerinden harç taraflarca tamamlanmadığına ve dava reddedildiğine göre, dava dilekçesinde gösterilen ve harcı tamamlanan 25.000,00 TL üzerinden karar tarihinde yürürlükte olan AAÜT'ye göre davalı lehine 3.600,00 TL nispi vekalet ücretine hükmetmek gerekirken

B. Ortaklığın Giderilmesi (İzaleyi Şüyu) Davalarında

Ortaklığın giderilmesi (izaleyi şüyu) davası paylı (müşterek) veya elbirliği (iştirak halinde) ile mülkiyete[175] konu olan taşınmaz ya da taşınır mallarda paydaşlar arasındaki birlikte mülkiyet ilişkisini sonlandırılarak ferdi mülkiyete geçilmesi sonucunu doğuran iki taraflı bir dava türüdür. Ortaklığın giderilmesi davalarında taraflar hem davacı hem de davalı konumundadır.

Ortaklığın giderilmesi davasında taraflar hem davalı hem de davacı sıfatını konumunda olduğundan, davadaki sıfatının davacı ya da davalı olması fark etmeksizin kendisini vekil ile temsil ettiren tüm taraflar lehine vekâlet ücretine hükmedilecektir. Bu durumda hükmedilen vekaâlet ücretini tüm paydaşlar payları oranında ödemekle yükümlüdür. Yani bir taraf kendisini vekille temsil ettirdiğinde, lehine hükmedilecek vekâlet ücreti belirlenirken avukatlık asgari ücret tarifesi gereği maktu vekâlet ücretinin o tarafın payına düşen kısmının mahsubu ile geriye kalan payı oranında paydaşlardan alınarak o tarafa verilmesine dair hüküm kurulmalıdır[176].

C. Nafaka Davalarında

Nafaka talebi boşanma davası ile birlikte ileri sürüldüğünde boşanmanın fer'isi niteliğinde olduğundan ayrıca vekâlet ücretine hükmedilmez. Ancak nafaka talebi boşanma davasından ayrı olarak talep edilebileceği gibi eş dışındaki kişilerden de talep edilebilir. Bu şekilde açılan nafaka taleplerinde vekâlet ücreti ayrıca düzenlenmiştir. Mahkemece hükmedilecek nafakanın bir yıllık tutarı üzerinden

---

1.500,00 TL vekalet ücretine hükmedilmesi doğru görülmemiştir…" Yargıtay 3. HD., 28.05.2018, E. 2018/3437, K. 2018/5948 (Kazancı).

175 Paylı ve elbirliği ile mülkiyet hakkında bkz. M. Kemal Oğuzman/Özer Seliçi/Saibe Oktay Özdemir, **Eşya Hukuku**, 15. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2012, s. 305 vd.

176 "…gereğince 990 TL maktu vekalet ücretinin davacılardan hisseleri nispetinde alınarak davalı ... Uğur'a verilmesine, davacı hissesinin kendi üzerinde bırakılmasına," ibaresinin hüküm sonucundan çıkarılarak yerine "6- Davalı ... kendini vekille temsil ettirdiğinden, avukatlık asgari ücret tarifesi gereği 990 TL maktu vekalet ücretinin davalı ...'in payına düşenin mahsubu ile geriye kalan payı oranında paydaşlardan alınarak davalı ...'e verilmesine," cümlesinin eklenmesi suretiyle düzeltilmesine, hükmün düzeltilmiş ve değiştirilmiş bu şekli ile onanmasına…" Yargıtay 14. HD., 17.02.2014, E. 2013/16700, K. 2014/1977 (Lexpera).

Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin üçüncü kısmı gereğince hesaplanacak miktarın tamamı, vekâlet ücreti olarak hükmolunur (AAÜT m. 9/1).

Nafaka davalarında vekâlet ücretinin alt sınırı Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin ikinci kısmının ikinci bölümünde söz konusu yargılamanın yapıldığı mahkemeye göre belirlenmiş bulunan ücret olarak belirlenmiştir (AAÜT m. 9/2 c.2). Bununla birlikte nafaka davalarında reddedilen kısım için vekâlet ücretine takdir edilemez (AAÜT m. 9/2).

Nafaka talebinin tümden reddi halinde takdir edilecek vekâlet ücretine ilişkin Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 20. maddesinde Tarife'de yazılı olmayan hukuki yardımlar için işin niteliğine göre, Tarife'deki benzer işlere göre vekâlet ücreti belirleneceği düzenlenmiştir. Bu bağlamda tümden reddedilen nafaka davasının Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 10. maddesinin 3. fıkrası ile benzer olduğundan yola çıkarak reddedilen nafaka davasında davalı lehine maktu vekâlet ücretine hükmedileceği söylenebilir[177].

Ç. Tahliye Davalarında

Tahliye davalarında bir yıllık kira bedeli tutarı üzerinden Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin üçüncü kısmı gereğince hesaplanacak miktar, vekâlet ücreti olarak takdir edilir (AAÜT m. 9/1). Ancak bu şekilde takdir olunacak vekâlet ücreti, Tarife'nin ikinci kısmının ikinci bölümünde davanın görüldüğü mahkemeye göre belirlenmiş olan ücretin altında olamaz (AAÜT m. 9/1 c.2).

Tahliye davalarında iki ayrı sebebe dayanılmışsa davanın kabulü ya da reddi halinde tek bir vekâlet ücretine hükmedilmelidir[178].

---

177 "…Avukatlık ücret tarifesinde nafaka davasının reddi sebebi ile verilecek vekalet ücreti belirtilmemiştir. O halde manevi tazminat ile ilgili olmak üzere tarifenin 11.maddedeki ilkeler gözetilerek, davanın tümünün reddi halinde davacının maktu vekalet ücreti ile yükümlü tutulması gerekir…" Yargıtay 2. HD., 20.04.1978, E. 1978/3024, K. 1978/3156 (Kazancı).

178 "…Davacı, kiralananın tahliyesi isteminde bulunmuştur. Bu istemini temerrüt ve akde aykırılık sebeplerine dayandırılmıştır. Bu hal iki ayrı tahliye davasının varlığının kabulünü gerektirmez.

D. İstihkak Davalarında

Haczedilen bir mal üzerinde üçüncü kişinin, bu haczin tamamen kaldırılması veya sınırlandırılması sonucunu doğuracak nitelikte bir hak iddia etmesi ve bu iddiaya alacaklı ve/veya borçlu tarafından itiraz edilmesi halinde (ya da doğrudan) üçüncü kişinin (veya mal üçüncü kişi elinde haczedilmiş ise alacaklının), söz konusu mal üzerindeki haczin caiz olup olmadığının somut icra takibi bakımından sonuç doğuracak şekilde karara bağlanması amacıyla, yedi gün içinde, icra mahkemesinde açtığı takip hukukuna ilişkin davaya, hacizde istihkak davası adı verilmektedir[179]. İstihkak davası belli bir değeri konu edinen davalardır. Dolayısıyla yargılamalarda nispi vekâlet ücreti hükmedilecektir.

İstihkak davası neticesinde haklılık durumuna göre, vekâlet ücretine hükmedilirken kural olarak hacizli malın değeri ile alacak miktarından hangisi az ise, ona göre belirlenecek dava değeri üzerinden hesaplanacak nispi karar ve ilam harcının başlangıçta 1/4'ünün peşin olarak alınması, vekâlet ücretinin de karar tarihi itibarı ile yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca nispi olarak hesaplanması gerekir[180].

İstihkak davalarında kural olarak nispi vekâlet ücretine hükmedilmesi gerekse de dava dilekçesinde herhangi bir değer belirtilmediği, yargılamanın devamında da

---

Tahliye davası red edildiğine göre yıllık kira bedeli ve Avukatlık Ücret Tarifesinin 10. maddesi nazara alınarak davalı lehine bir vekalet ücreti takdiri gerekirken iki ayrı tahliye davası varmışçasına yazılı şekilde karar verilmesi usul ve kanuna aykırı olmakla hükmün bu yönde bozulması gerekmiştir…" Yargıtay 6. HD., 18.10.1985, E. 1985/9828, K. 1985/10998 (Kazancı).

179 Baki Kuru, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2017, s. 198 vd.; Hakan Pekcanıtez/Oğuz Atalay/Meral Sungurtekin Özkan/Muhammet Özekes, **İcra ve İflas Hukuku**, 4. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017, s. 185 vd.; Timuçin Muşul, **İcra ve İflas Hukuku**, 6. Baskı, C. I, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013, s. 676.

180 "…İstihkak davalarında, nispi harç ve vekalet ücreti takip konusu alacak miktarı ile haczedilen malın kıymeti karşılaştırılarak hangisi az ise, o değer esas alınarak hesaplanır. Alacak miktarı ile mahcuz malın değerinden hangisi az ise o miktar üzerinden hesaplanacak nispi karar ve ilam harcının başlangıçta ¼'ü davacıdan peşin alınmak üzere, kabul ile sonuçlanan davada geriye kalan bakiye kısmına hükmedilir. Aynı şekilde takip konusu alacak tutarı ile haczedilen malın değerinden hangisi daha az ise, o değer üzerinden hüküm tarihinde yürürlükte bulanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin III. kısmına göre nispi vekalet ücretine hükmedilmesi gerekir…" Yargıtay 8. HD., 17.03.2014, E. 2014/2520, K. 2014/4374 (Kazancı).

dava değeri ileri sürülmediği gibi diğer tarafça da bunun itiraza konu edilmediği, mahkemenin de bu konuda bir tespit yapmadığı ve peşin alınan harçlar tamamlanmamış olduğu durumlarda dava sonunda maktu vekâlet ücretine hükmedilecektir[181].

İstihkak davası sürerken davaya konu olan mal, ihale yolu ile satılırsa artık bu istihkak davasının konusu bu satış bedeline dönüşmekle birlikte dava sonunda vekâlet ücreti de bu bedele göre hesaplanmalıdır[182].

E. Kamulaştırma Davalarında

Kamulaştırma Kanunu'nun Geçici 6. maddesinin 7. fıkrasına göre bedelinin tespiti ve tescil davalarında maktu vekâlet ücretine hükmedilir.

Kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil talep edilen davada kamulaştırma bedeline ilişkin faizin hatalı tespit edilmesi ve aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesinden dolayı mülkiyet ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğine ilişkin Anayasa Mahkemesi'ne yapılan 2016/9364 numaralı bireysel başvuruya ilişkin 09.05.2019 günü verilen kararda "…Bunun yanında söz konusu davada her iki taraf yararına da vekâlet ücreti ödenmesine karar verilmiş ise de başvurucunun kendi yararına hükmedilen vekâlet ücretini 1136 sayılı Kanun'un 164. maddesi uyarınca avukatına ödemekle yükümlü olduğu dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla başvurucunun ödemek durumunda kaldığı vekâlet ücreti kendi yararına ödenen vekâlet ücretinin

---

181 "…Ne var ki, dava dilekçesinde herhangi bir dava değeri belirtilmemiş, yargılamanın hiçbir aşamasında dava değeri bildirilmediği gibi, davalı tarafça da bu yönde bir itiraz yapılmamış; ayrıca mahkemece de bu yönde bir saptama yapılmaksızın alınması gerekli peşin nispi karar ve ilam harcı tamamlanmamış olduğu durumda, mahkemece davanın esası hakkında (kabul veya ret) karar verilirken, alınan harç maktu ise, hükmedilecek vekalet ücretinin de maktu olması gerekir..." Yargıtay HGK., 07.05.2014, E. 2013/1828, K. 2014/583 (Lexpera).

182 "…İstihkak davasına konu mahcuz, takibin devam etmesi neticesinde satılmışsa istihkak davasının konusu satış bedeline dönüşür. Somut olayda, davaya konu menkullerin 17.9.2012 tarihinde yapılan ihale ile alacağa mahsuben, 702.000 TL bedelle davalı alacaklıya geçmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, davanın reddi sebebiyle davalı alacaklı lehine takdir edilecek nispi vekalet ücretinin de, bu satış bedeli üzerinden hesaplanması gerekirken, mahcuzların kıymet takdir raporunda belirlenen değeri dikkate alınarak fazla vekalet ücretine hükmedilmesi de doğru olmamış, hükmün bu sebeple de bozulmasına karar vermek gerekmiştir…" Yargıtay 8. HD., 11.05.2016, E. 2015/21790, K. 2016/8671 (Kazancı).

doğrudan karşılığı olarak görülemez. Bu durumda derece mahkemelerince tarafların aynı miktarda vekâlet ücreti ödemelerine karar verilmekle taraflar kendi masraflarını üstlenmeye zorlanmış ise de ilgili dava kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil davasıdır. Buna göre sürece bir bütün olarak bakıldığında taşınması kamulaştırmakla mülkünden yoksun bırakılan başvurucu kamulaştırmayı yapan idareye kamulaştırma bedelinin yaklaşık %15'i oranında bir tutarı vekâlet ücreti ödemek zorunda bırakılmıştır. Halbuki satın alma usulünde tespit edilen bedeli kabul etmeyen başvurucu yapılan yargılama sonucunda haklı çıkmış olup başvurucunun söz konusu davanın açılmasında bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin satın alma usulünde belirlenen değerden daha düşük bir tutarda tespit edildiği davalarda farklı bir sonuca ulaşılabileceğine dikkati çekmektedir. Ancak böyle durumlarda da hükmedilecek vekâlet ücretinin kamulaştırma bedelini önemli ölçüde azaltmaması gerekmektedir. Özellikle kamulaştırma bedelinin nispeten düşük belirlendiği hallerde vekâlet ücretinin de aynı oranda düşük belirlenmesi gerekir. Aksi halde yani her durumda maktu vekâlet ücreti ödenmesine karar verilmesi somut olayın özelliğine göre mülk sahibinin aşırı bir külfet yüklenmesine yol açabilir…Bu sebeple müdahalenin dayandığı kamu yararı ile başvurucunun mülkiyet hakkının korunması arasındaki adil denge başvurucu aleyhine bozulmuş olduğundan başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahale ölçüsüzdür. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir." denilerek maktu vekâlet ücretine hükmedilmesinin her somut olayda mutlak olarak uygulanmaması gerektiği belirtilerek aksi yöndeki kararın başvurucunun mülkiyet hakkını ihlal ettiğine oybirliği ile karar vermiştir[183].

Kamulaştırmasız el atma davalarında ise müdahalenin önlenmesi veya tazminat talep edilmekle, bu davalarda dava konusu para ya da para ile ölçülebilen bir şey olduğundan Kamulaştırma Kanunu'nun Geçici 6. maddesinin 1. ve 2 fıkrası

[183] AYM 2016/9364 Başvuru Numarası ve 09.05.2019 tarihli Sadettin Ekiz Başvurusu (www.anayasa.gov.tr)

uyarınca el atmanın 1983 yılından önce olması halinde maktu, el atmanın 1983 yılından sonra olması halinde nispi vekâlet ücretine hükmedilir[184].

F. Şuf'a (Önalım) Davalarında

Şuf'a hakkı paylı mülkiyet hükümlerine tabi olan taşınmazlarda bir paydaşın taşınmazdaki payını kısmen ya da tamamen üçüncü bir kişiye satması ihtimalinde, diğer paydaşlara, satılan söz konusu payı öncelikli olarak satın alma yetkisi sağlayan bir haktır[185].

Şuf'a davasına konu taşınmazın aynı konu edildiğinden ve taşınmaz para ile değerlendirilmesi mümkün olduğundan taraflar lehine hükmedilecek vekâlet ücreti nispi ücrettir.

Şufa davasında dava reddedildiğinde davalı lehine hükmedilecek vekâlet ücreti taşınmazın tapu kaydındaki değere göre değil, davacının dava dilekçesinde ileri sürdüğü değere göre hesaplanır. Davanın kabulüne karar verildiğinde ise davacı tarafından yatırılmasına hükmedilen şufa değeri üzerinden davacı lehine nispi vekâlet ücretine hükmedilir.

Şufa ve satış bedelinde muvazaa davasında davacının iddiasını ispatlayamaması halinde, tapuda yazılı satış değeri ile iddia edilen değer arasındaki fark üzerinden nispi vekâlet ücretine takdir edilir. Zira bu durumda davacının kısmen haklı kısmen haksız çıkması söz konusudur. Lakin muvazaa ispat edilmemekle birlikte, satış bedeli karşılığında tescile karar verildiğinde davalının davaya sebebiyet verdiğinden bahisle aleyhine vekâlet ücretine hükmedilemez[186].

---

184 "…dava konusu taşınmaza davalı idarece 04/11/1983 tarihinden önce el atıldığı anlaşıldığından, maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerekirken asıl ve birleşen dava yönünden nispi vekalet ücretine hükmedilmesi… doğru görülmemiştir…" Yargıtay 5. HD., 18.12.2018, E. 2018/6762, K. 2018/25208 (Kazancı).

185 Önalım hakkı konusunda detaylı bilgi için bkz. Fikret Eren, "Türk Medeni Kanunu'na Göre Yasal Önalım Hakkı", **GÜHF Dergisi**, C. XII, Y. 2008, S. 1-2, s. 105 vd.

186 "…davacının bedelde muvazaa iddiasının reddine, şuf'a davasının kabulüne dair verilen kararın davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Dairemizin 03.03.015 tarihli ve 2014/14937 Esas, 2015/2321 Karar sayılı ilamı ile davacının bedelde muvazaa iddiasını kanıtlayamadığı

G. Kadastro Davalarında

3402 sayılı Kadastro Kanunu'nda[187] 31. maddenin 3. fıkrasında vekâlet ücretine dair hükme yer verilmiştir;

"*Avukat veya dava vekili ile takip edilen davalarda vekâlet ücreti; davanın önemi, vekilin sarf ettiği emek, tarafların davada iyi niyetle hareket edip etmediği, hak ve eşitlik kuralları göz önünde tutularak maktuan takdir ve tayin olunur. Şu kadar ki, takdir edilecek vekâlet ücretinin miktarı keşif yapılmışsa, taşınmaz malın değerine göre avukatlık ücret tarifesinin tayin ettiği nispi vekalet ücreti sınırlarının üstünde olamaz*."

Kadastro davaları Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde belirtilmesi gerekirken bu tarifede yer almadığı için uyuşmazlığın sonunda ödenecek maktu ücret uyuşmazlığı çözecek merciinin takdirindedir. Elbette bu ücret hükmedilirken maddedeki kıstaslar göz önünde bulundurulacaktır. Burada bahsedilen ücret yargılama sonunda haksız çıkan tarafa yüklenecek olan yani yargılama giderleri kapsamındaki vekâlet ücretidir. Avukat ile müvekkil arasındaki ücrete ilişkin bir uyuşmazlıkta ücret Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrasına göre belirlenecektir[188].

Kadastro davalarında belirlenecek ücrete ilişkin üçüncü fıkranın ikinci cümlesinde ücretin belirlenmesine bir sınırlama getirerek ücretin; keşif yapılarak taşınmazın değerinin tespit edilmesi durumunda bu değere göre Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde karşılık gelen nispi ücretin üstünde olamayacağı düzenlenmiştir. Yani kadastro davasına konu taşınmaz keşif yapılmak suretiyle incelenerek değer tespiti yapıldıktan sonra hâkim bu değere göre Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi

---

anlaşıldığından davacı yararına dava dilekçesinde belirttiği ve harçlandırdığı 773.000,00 TL bedel üzerinden karar tarihinde yürürlükte bulunan A.A.Ü.T. 28.12.2016 gereğince vekalet ücreti tayini ve harç dışındaki yargılama giderlerinin de bu orana göre taraflara yükletilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulmasının yerinde olmadığı gerekçesiyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir…" Yargıtay 14. HD, 28.12.2016, E. 2016/6991, K. 2016/10950 (Kazancı).

187 09.07.1987 tarih ve 19512 sayılı R.G.

188 Güner, **Avukatlık**, s. 324.

uyarınca nispi ücreti belirleyecek ve belirlediği meblağı üst sınır kabul ederek maddedeki kıstasları gözeterek maktu vekâlet ücreti takdir ve tayin edecektir.

Keşif yapılmadan ya da keşif yapılmasına rağmen değer tespiti yapılmadan dava sonuçlanmışsa hakim; Kadastro Kanunu'nun 36. maddesinin 2. fıkrası uyarınca ilgili taşınmaz mala ilişkin son beyan dönemi emlak vergisi değerini dikkate alarak ve yine davanın önemi, avukatın verdiği emeği, tarafların davada iyi niyetli olup olmadıklarını, hak ve eşitlik kurallarını gözeterek maktu vekâlet ücreti belirleyecektir[189].

Nispi ücretin üst sınır olarak kabul edilmesi göz önüne alındığında, Avukatlık Kanunu'nun 169. maddesinde düzenlenen ve vekâlet ücretinin bazı durumlarda Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yazılı miktarın üç katına kadar olabilmesi durumunun kadastro davalarında uygulanmayacağı düşünülmektedir[190].

---

189 Aydın, **a.g.e.**, s. 78; "…3402 sayılı Yasa'nın 31/son maddesine göre "Avukat veya dava vekili ile takip olunan davalarda vekalet ücreti; davanın önemi, vekilin sarf ettiği emek, tarafların davada iyi niyetle hareket edip etmediği, hak ve eşitlik kuralları göz önünde tutularak maktuen tayin ve takdir olunur. Şu kadar ki takdir olunacak vekalet ücretinin miktarı keşif yapılmışsa, taşınmaz malın değerine göre avukatlık ücret tarifesinin tayin ettiği nispi vekalet ücreti sınırlarının üstünde olamaz." Keşif yapılmayan durumlarda davanın önemi ile aynı kanunun 36/2. maddesi uyarınca "ilgili taşınmaz mala ait son beyan dönemi emlak vergisi değeri" göz önünde bulundurulmalıdır. Hal böyle olunca; 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 31. maddesinde belirtilen hüküm göz önünde bulundurularak, yerinde keşif yapılmadığı ve davalı Hazine aleyhine aynı türde birden fazla dava açıldığı gibi hususlar da değerlendirilerek davalı Hazine yararına vekalet ücretinin maktuen takdir edilmesi gerekirken, nispi hesap edilen 1.929.16 TL. vekalet ücretinin davacı tarafa yüklenmiş olması isabetsiz olup…" Yargıtay 16. HD., 05.11.2009, E. 2009/6839, K. 2009/7390 (Kazancı).

190 İhsan Özmen/Halim Çorbalı, **Kadastro Kanunu Şerhi**, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, 1991, s. 1178; Aydın, **a.g.e.,** s. 78.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNDEN KAYNAKLANAN VEKÂLET ÜCRETİ

I. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİ KAVRAMI, UNSURLARI VE HUKUKÎ NİTELİĞİ

A. Avukatlık Sözleşmesinin Tanımı

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesinde açıkça belirtildiği üzere avukatlık, kamu hizmeti ve aynı zamanda serbest bir meslektir. Avukatlık faaliyetinin kamu hizmeti olması ve aynı zamanda avukatların müvekkillerine karşı bağımsız hareket etmelerinden ötürü serbest meslek olması birlikte düşünüldüğünde avukat ve müvekkili arasındaki ilişkinin tanımı, unsurları ve hukuki niteliğinin tespiti önemlidir.

Avukatlık sözleşmesi, mevzuata ilk olarak Avukatlık Kanunu'nda 4667 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle girmiştir. Söz konusu bu değişiklikle, Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinde her ne kadar avukatlık sözleşmesine yer verilerek sözleşmenin unsurları belirtilmişse de, sözleşmenin tanımı yapılmamıştır. Buna karşılık doktrinde, avukatlık sözleşmesi çeşitli şekillerde tanımlanmıştır.

Sungurtekin Özkan'a göre, vekâlet verenin verilmesini arzu ettiği avukatlık hizmetini ortaya koyan ve avukatın da bunun karşılığında müvekkili için faaliyet göstermeyi ücret karşılığı taahhüt ettiği ivazlı bir sözleşmedir[1].

Aydın'a göre, avukatlık sözleşmesi, avukat ve iş sahibi arasında, avukatın hukuki yardım vermeyi ve iş sahibinin de buna karşılık kural olarak ücret ödeme borcunu yüklendiği tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmedir[2].

---

1 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 203.

2 Aydın, **a.g.e.**, s. 37.

Güner'e göre, baro levhasında kayıtlı ve mesleğini serbest olarak icra eden avukat ya da avukatlık ortaklığı ile iş sahibi arasında hukuki ilişkilerin düzenlenmesi, hukuki sorun ve uyuşmazlıkların çözümlenmesi amacıyla kurulan tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmedir[3].

Günergök'e göre, avukatın belirli bir hukuki yardım sunmayı üstlendiği, taraflarca ücret alınmaması kararlaştırılmadığı sürece, avukatın ücrete hak kazandığı, iş görme borcunu doğuran bir sözleşmedir[4].

İlgün'e göre, avukatlık sözleşmesi; avukat ve iş sahibi arasında belli bir hukuki yardımı veya meblağı ya da değeri kapsayacak şekilde yapılan ve kanuna, ahlaka ve adaba aykırı olmaması gereken sui generis bir sözleşmedir[5].

Karateke'ye göre, hem avukat hem de iş sahibi bakımından hak ve yükümlülükler doğuran, avukata hukuki bilgi ve tecrübeleri ile iş sahibinin menfaatlerini hukuka uygun olarak korumasının; iş sahibine ise hukuki menfaatlerinin korunması karşılığında avukata belli bir miktar ücreti ödemesinin öngörüldüğü ve yazılı olarak yapılmasının zorunluluğu bulunmayan bir sözleşmedir[6].

Yalçınduran'a göre, baro levhasında kayıtlı avukat ile iş sahibi arasında hukuki ilişkilerin düzenlenmesi veya hukuki sorun ve uyuşmazlıkların çözümlenmesi gibi hususlara ilişkin yapılan ve ücret alınmaması kararlaştırılmadıkça avukatın ücret talep edebildiği bir iş görme sözleşmesidir[7].

Cimbar'a göre, avukatlık sözleşmesi, avukatın edim fiili çerçevesinde iş sahibine bağımsız bir şekilde hukuki yardım hizmeti sunduğu, bunun karşılığında iş

---

3 Güner, **Avukatlık**, s. 296-297; Semih Güner, "Avukatlık Sözleşmesi", **Av. Dr. Faruk Erem Armağanı**, Ankara, TBB Yayını, 1999, s. 313-314.

4 Özcan Günergök, **Avukatlık Sözleşmesi**, 3. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2009, s. 31.

5 Candaş İlgün, **Avukatlık Ücret Sözleşmesi**, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015, s. 4.

6 Songül Karateke, "Avukatlık Sözleşmesinde Ücret", **AÜSBE**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004, s. 6.

7 Türker Yalçınduran, **Vekalet Sözleşmesinde Ücret**, 2. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2007, s. 66.

sahibinin de aralarında kararlaştırdıkları veya kanunun belirlediği ücreti ödediği bir sözleşmedir[8].

Kanaatimizce avukatlık sözleşmesi baroya kayıtlı avukat ile iş sahibi arasında kurulan, ücret alınmayacağı kararlaştırılmış olmadıkça belli bir hukuki yardım karşılığı ücret ödenmesini konu edinen tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir.

B. Sözleşmenin Unsurları

1. Genel Olarak

Avukatlık sözleşmesi bakımından sözleşmelerin kuruluşuna ilişkin Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen genel hükümler ile sözleşmenin yapısına uygun olduğu oranda vekâlet sözleşmesine ilişkin özel hükümler uygulama alanı bulur[9].

Türk Borçlar Kanunu'nun 26. ve 27. maddeleri uyarınca sözleşme serbestisi çerçevesinde avukatlık sözleşmesi serbestçe kararlaştırılabilir. Bununla birlikte avukatlık sözleşmesi Türk Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerine göre bir sözleşmede bulunması gereken temel unsurları içermekle birlikte taraf iradelerinin birbirine uygun olması ve iradelerin sakat olmaması gerekmektedir[10].

Avukatlık sözleşmesinin zorunlu unsurlarından biri olarak kabul edilemese de, avukat ile müvekkil arasında zayıf bir bağımlılık unsuru olduğu kabul edilmektedir[11]. Avukatlık mesleği, Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesi ve Meslek Kuralları'nın 2. maddesi gereği bağımsız icra edilmesi gereken bir faaliyettir[12]. Bu doğrultuda avukatın bağımsızlığı esas olup istisna olan talimat ile hareket

---

8 Ferhat Cimbar, **Avukatlık Sözleşmesinde Ücret**, İstanbul, On İki Levha, 2019, s.21.

9 Günergök, **a.g.e.**, s. 31; Aydın, **a.g.e.**, s. 36; Aday, **Genel Esaslar**, s. 89. Bununla birlikte doktrinde *Aday*'a göre, Borçlar Kanunu'nda düzenlenen sözleşmelerden sırasıyla vekâlet, eser ve hizmet sözleşmelerine ilişkin hükümler de işin niteliğine uygun düştüğü ölçüde avukatlık sözleşmesi bakımından uygulama alanı bulur (Aday, **Genel Esaslar,** s. 89).

10 Aday, **Genel Esaslar**, s. 89; Aydın, **a.g.e.**, s. 37.

11 Polat, **a.g.e.**, s. 12.

12 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 109.

etmesidir[13]. Avukatlık sözleşmesinde bağımlılık unsuru diğer iş görme ve hizmet sözleşmelerinde olduğundan daha farklıdır[14]. Avukat iş görme edimi bakımından bağımsız olmasına karşın, avukatlık sözleşmesine konu iş kapsamında belirli konularda niteliğine uygun düştüğü ölçüde; örneğin müvekkil kanun yoluna başvurulup başvurulmaması, tanık bildirilmesi, dava açılması veya icra takibi başlatılması gibi konularda müvekkil avukata talimat verebilir[15]. Ancak müvekkilin talimatlarının mesleki yükümlülüklerin ihlali anlamına geldiği noktada avukat bu talimatla bağımlı değildir[16].

Avukatlık sözleşmesi kapsamında avukatın yaptığı masraflar ve aldığı önlemlerin rizikosuna müvekkilin katlanması dolayısıyla avukatın müvekkilinin talimatından sapma durumunun sınırlı olduğu ve buna karşın, avukatlık mesleği uzmanlık gerektirdiği ve müvekkilin hukuki bilgisi sınırlı olduğu için müvekkilin avukata talimat vermesi de sınırlıdır[17]. Kaldı ki, bilgisine ve tecrübesine dayanarak müvekkilinin talimatına aykırı hareket eden fakat müvekkilinin lehine sonuç doğuran avukatın sözleşmeye aykırı davrandığı söylenemez[18].

Avukatlık sözleşmesinde herhangi bir sözleşmede bulunması gereken temel unsurların dışında ayrıca bulunması gereken unsurlar Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinde belirtilmiştir. Bu unsurlar; belirli bir hukukî yardım, ücret ve tarafların anlaşmasıdır[19]. Esasen tarafların anlaşması her sözleşmenin asgari unsurlarından biri olduğu için avukatlık sözleşmesinin ayırt edici iki unsura sahip olduğu söylenebilir.

---

13 Cimbar, **a.g.e.**, s. 24.

14 Polat, **a.g.e.**, s. 12.

15 Cimbar, **a.g.e.**, s. 24; Polat, **a.g.e.**, s. 12.

16 Polat, **a.g.e.**, s. 11; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 112.

17 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 113.

18 Cimbar, **a.g.e.**, s. 25.

19 İlgün, **a.g.e.**, s. 4; Karateke, **a.g.t.**, s. 7; Günergök, s. 31; Emre Gökyayla, **Avukatlık Sözleşmesinin Avukatın Azli ve İstifası Nedeniyle Sona Ermesi**, 1. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007, s. 18.

2. Belirli Bir Hukuki Yardım

Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesine göre avukatlık sözleşmesinin belli bir hukuki yardımı kapsaması gerekir. Ayrıca Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinde de vekâlet ücretinin hukuki yardımın karşılığı olduğu belirtilmiştir. Bu hükümlerden hareketle hukuki yardımın avukatlık sözleşmesinin zorunlu ve kurucu unsuru sonucuna varılmaktadır[20].

Belli bir hukuki yardımın her ne kadar avukatlık sözleşmesinin kurucu unsuru olduğu kanunda belirtilmişse de, söz konusu hukuki yardımın kapsamı düzenlenmemiştir[21]. Hukuki yardımın kapsamı, Avukatlık Kanunu'nun 2. maddesi ve 35. maddesi birlikte değerlendirilerek belirlenebilir[22]. Nitekim Avukatlık Kanunu'nun 2. maddesine göre avukatlığın amacı; hukuki ilişkilerin düzenlenmesini, tüm hukuki mesele ve sorunların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını bütün yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlamaktır. Keza Avukatlık Kanunu'nun yalnızca avukatın yapabileceği işleri düzenleyen 35. maddesinin birinci fıkrasından[23] da avukatlık sözleşmesinin hukukî yardım unsurunun kapsamını çıkarmak mümkündür.

Avukatlık Kanunu'nun 2. maddesi ile 35. maddesinin birlikte değerlendirilmesinden belirli bir hukuki yardımın yalnızca avukatlar tarafından verilebileceği anlaşılmaktadır[24]. Bununla birlikte avukat ile müvekkili arasındaki her türlü vekâlet ilişkisinin avukatlık sözleşmesi bağlamında hukuki yardımı içerdiği sonucuna da varılamaz[25]. Örneğin, müvekkilin avukata bir taşınmazın satımı için

---

20 Karateke, **a.g.t.**, s. 8; Aydın, **a.g.e.**, s. 37; Günergök, **a.g.e.**, s. 31.

21 Günergök, **a.g.e.** s. 31; Karateke, **a.g.t.,** s. 8.

22 Karateke**, a.g.t.**, s.8.

23 Av. K. m. 35/1'e göre; kanun işleri ile hukuki meselelere ilişkin mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisine sahip olan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilerin haklarını dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait tüm evrakı düzenlemek, sadece baroda yazılı avukatlara aittir.

24 Aydın, **a.g.e.**, s. 38; Karateke, **a.g.t.**, s. 8.

25 Karateke, **a.g.t.**, s. 9.

verdiği vekâletname avukatlık sözleşmesi olarak nitelendirilemez[26]. Hukuki yardıma örnek olarak; sözleşme hazırlanması, dilekçe hazırlanması, müvekkilin mahkeme ve kurumlarda temsil edilmesi, resmi dairelerde müvekkil adına işlem yapılması, şirketlerde hukuki danışmanlık yapılması ya da mütalaa verilmesi, büroda sözlü olarak danışmanlık verilmesi, icra işlemi yapılması gibi işler sayılabilir[27] [28].

3. Ücret

Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinde avukatlık sözleşmesinin belirli bir meblağı ya da değeri içermesi gerektiği, 164. maddesinde ise avukata ödenecek ücretin yüzdeler olarak nasıl belirlenebileceği ile tavan ve taban sınırları düzenlenmektedir. Bu hükümlerden avukatlık hizmetinin ücret karşılığı yapılması gerektiği sonucu çıkmaktadır. Bununla birlikte avukatlık sözleşmesinde ücret, her ne kadar kural olarak zorunlu bir unsur olsa da, sözleşmenin kurucu bir unsuru değildir[29]. Ücret kurucu unsur olmadığından, tarafların ücrete ilişkin sonradan bir sözleşme yapmaları mümkündür.

Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrasına göre avukatlık sözleşmesinde ücret kararlaştırılmamış olsa bile yasal olarak belli bir ücretin ödenmesi söz konusudur. Avukatlık sözleşmesinin zorunlu unsurlarından birinin ücret olması, avukatlık sözleşmesinin Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen vekâlet

---

26 Aydın, **a.g.e.**, s. 38.

27 Karateke, **a.g.t.**, s. 9.

28 "…Avukatlık sözleşmesinin konusunun, ancak bir hukuki yardım olabileceği, Avukatlık Kanunu'nun 2. maddesinde belirtilmiştir. Taraflar arasındaki sözleşmenin az yukarda açıklanan hükmünde, avukatlık sözleşmesinin konusu, "….dosyanın Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda hukuki olarak takip edilmesi ve Yargıtay'dan esastan bozulmasının sağlanması" olarak açıklanmış olup, Yargıtay dairelerinin bozma kararlarına karşı mahkemelerce verilen direnme kararlarının usul ve yasaya uygun olup olmadığını, dosya üzerinden ve duruşma yapmaksızın inceleyerek karar vermekle görevli olan Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda, davalı avukatlar tarafından yapılabilecek bir hukuki yardım söz konusu olamayacağından, taraflar arasındaki sözleşmenin, Borçlar Kanununun 19.ve 20. maddeleri gereğince hukuka, ahlaka ve kamu düzenine aykırı olması sebebiyle geçersiz olduğunun kabulü gerekir. Mahkemece açıklanan husus göz ardı edilerek, sözleşmenin geçerli olduğu kabul edilmek suretiyle yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir..." Yargıtay 13. HD. 26.02.2013, E. 2012/23914, K. 2013/4383 (Kazancı).

29 Aydın, **a.g.e.**, s. 38; Karateke, **a.g.t.**, s. 10; İlgün, **a.g.e.**, s. 12.

sözleşmesinden farkını ortaya koymaktadır[30]. Zira vekâlet sözleşmesinde vekil kural olarak ücretsiz iş görmektedir[31].

C. Hukuki Niteliği

1. Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Bir Sözleşme Olması

İki tarafa borç yükleyen sözleşmeler, sözleşmenin her iki tarafının da aynı zamanda hem alacaklı hem de borçlu olduğu sözleşmelerdir[32]. İki tarafa borç yükleyen sözleşmeler ise, tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler ve eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır[33]. Tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde tarafların asli edimleri arası karşılıklılık bulunmaktadır[34] [35]. Tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde tarafların her birinin diğer tarafın edimini ifa etmesi için kendisi de bir borç altına girdiğinden karşılıklı olarak edimlerin değişimi mevcut olduğu halde; eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde ise edimlerin birbiri ile değiştirilmesi amacı bulunmamaktadır[36]. Eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde edimler birbirinin karşılığı değildir; taraflardan biri bazı koşullarda edim borcunu yüklenir ya da bir tarafın borcu diğer tarafın ediminin tamamlayıcı sonucudur[37].

---

30 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 220; Cimbar, **a.g.e.**, s. 23.

31 TBK m. 502/2: "Sözleşme veya teamül varsa vekil, ücrete hak kazanır".

32 Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 354; Eren, **Genel,** s. 210; Karateke, **a.g.t.**, s. 35.

33 Eren**, Genel,** s. 210.

34 Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 354; Fikret Eren, **Genel,** s. 211; Selahattin Sulhi Tekinay/Servet Akman/Haluk Burcuoğlu/Atilla Altop, **Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1993, s. 826; Ayşe Havutçu, **Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerde Temerrüt ve Müspet Zararın Tazmini**, İzmir 1995, s. 3; Şahin Akıncı, **Borçlar Hukuku Bilgisi**, Konya, Sayram Yayınları, 2011, s. 26 vd.

35 TBK'da iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler için "karşılıklı borç yükleyen sözleşmeler" terimi kullanılmıştır. Bkz. TBK m. 97.

36 Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 355; Eren**, Genel**, s. 211.

37 Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 355.

Avukatlık sözleşmesi de kural olarak tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir[38]. Şöyle ki; avukatlık sözleşmesi gereği avukat, serbest şekilde avukatlık hizmeti verirken, müvekkil bu hizmet karşılığında ücret öder[39]. Hatta avukatlık sözleşmesinde taraflar arasında yazılı olarak ücret belirlememiş olsa bile, ücret yetkili merci tarafından Avukatlık Kanunu'nun 163 ve 164. maddeleri uyarınca belirlenir[40]. Bununla birlikte, ücretin dışında müvekkilin masraf, bilgi ve belge verme yükümlülükleri de mevcuttur. Dolayısıyla avukatlık sözleşmesinde yazılı olarak ücretin kararlaştırılmadığı durumlarda da avukatlık sözleşmesinin iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olması özelliği değişmez[41].

Bununla birlikte avukatlık sözleşmesi her zaman tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olarak karşımıza çıkmayabilir. Nitekim Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrasının ikinci cümlesinde belirtildiği gibi avukatın ücretsiz dava alması durumunda müvekkilin ücret ödeme borcundan bahsedilemeyeceği için sözleşmenin tam iki tarafa borç yüklediği söylenemez. Neticeten bu istisnai durum dışında avukatlık sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme olduğu ifade edilebilir.

2. İvazlı Bir İş Görme Sözleşmesi Olması

Borçlar hukukunda sözleşmeden doğan borç ilişkilerinde kural olarak karşılık (ivaz) ilkesi kabul edilirken karşılıksız sözleşmeler istisnaidir[42]. İş görme

---

38 İlgün, **a.g.e.**, s. 16; Havutçu, **a.g.e.**, s. 3 vd; Güner, **Avukatlık**, s. 244; Semih Güner, **Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2014, s. 314; Eraslan Özkaya, **Vekalet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması**, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınları, 2013, s. 33; Kurtoğlu, **a.g.e.**, s. 25; Eren, **Genel.**, s. 211; Polat, **a.g.e.**, s. 31; Aydın Zevkliler/Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 16. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2016, s. 641.

39 Necmettin M. Berkin, "Avukatlık Hukukuna ve Dava Vekaletine İlişkin Yeni Hükümler Yeni İçtihatlar", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin 50. Yıl Armağanı**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1973, s. 376.

40 Murat Aydoğdu/Nalan Kahveci, **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)**, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2014, s. 780; Aydın, **a.g.e.**, s. 39.

41 Cimbar, **a.g.e.**, s. 38.

42 Eren, **Genel,** s. 20.

sözleşmelerinde taraflardan birinin asli edim yükümlülüğü bir işin görülmesidir[43]. İvazlı bir iş görme sözleşmesinde, taraflardan birinin bir işi yapmayı ve diğer tarafın da buna karşılık bir ivazda bulunmayı üstlenmesi söz konusudur[44]. Bu sözleşmelerde edim ve karşı edim değiş tokuşu mevcuttur[45]. Bu bakımdan avukatlık sözleşmesinde de, iş görme avukatın edimi olan avukatlık hizmetine, ivaz ise müvekkil tarafından ödenen ücrete karşılık gelmektedir[46].

Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesine göre avukatlık sözleşmesi, belli bir hukuki yardım ile bu yardıma karşılık olan ücreti içermelidir. Dolayısıyla avukatlık sözleşmesinde ücret yani ivaz kural olarak zorunludur. Buna karşın Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrasının ikinci cümlesindeki düzenlemede olduğu gibi avukatın ücretsiz dava alması durumunda[47] müvekkilin ücret ödeme borcundan bahsedilemeyeceği için ivazlı olduğu söylenemez[48].

3. İsimli Bir Sözleşme Olması

Sözleşmeler Türk Borçlar Kanunu ya da özel bir kanun tarafından düzenlendiği takdirde isimli (tipik), kanunda düzenlenmediği takdirde isimsiz (atipik) sözleşmeler olarak ifade edilmektedir[49]. İsimsiz sözleşmeler karşımıza karma birleşik, karma ve kendine özgü (sui generis) sözleşmeler olarak çıkmaktadır. Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen sözleşme serbestisi esasının sonucu olarak taraflar bir araya gelerek kanunlarda yer almayan bir sözleşme tipini oluşturmakta özgürdür[50]. Tarafların bu şekilde kanunlarda düzenlenen sözleşmelerin hiçbirinde yer

---

43 Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 49.

44 Karateke, **a.g.t.**, s. 36.

45 Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 354; Eren**, Genel**, s. 211.

46 Karateke, **a.g.t.**, s. 36.

47 Bkz. Bölüm 3, III, B, 2, b.

48 Karateke, **a.g.t.**, s. 37.

49 Saibe Oktay, "İsimsiz Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumu ve Boşlukların Tamamlanması", **İÜHFM**, C. 55, S. 1-2, s. 263; Gökhan Antalya, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. 1-1, 2. Bası, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 276; Eren, **Genel**, s. 207; Mustafa Alper Gümüş, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C. I**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s.4.

50 Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 24; Eren, **Genel**, s. 316; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 77.

almayan unsurları içeren kendine özgü olarak yaptıkları sözleşmelere sui generis sözleşme denilmektedir[51].

Avukatlık sözleşmesinin hukuki niteliği doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre avukatlık sözleşmesi sui generis bir sözleşmedir[52]. Bir başka görüşe göre avukatlık sözleşmesi vekâlet sözleşmesi niteliğindedir[53]. Diğer bir görüşe göre, avukatlık sözleşmesi vekâlet sözleşmesinin özel bir türü niteliğindedir[54].

Kanaatimizce avukatlık sözleşmesinin Avukatlık Kanunu'nda düzenlenmiş olması[55] karşısında isimli bir sözleşme olduğunu kabul etmek gerekir. Bununla birlikte, avukatlık sözleşmesinin vekâlet sözleşmesinin özel bir türü olduğu görüşüne katılmaktayız. Bunun yanında avukatlık sözleşmesine uygulanacak hükümler genel olarak Avukatlık Kanunu, Meslek Etik Kuralları ve Türk Borçlar Kanunu'nda bulunmaktadır. Ancak bu mevzuat, avukat-müvekkil ilişkisindeki tüm meseleleri çözmekte yeterli olmayabilir. Bu durum, avukat ve müvekkil arasındaki bağın mahiyeti ve avukatlık mesleğinin toplum içindeki rolünden kaynaklanmaktadır. Özellikle vekâlet ücretinin alınmayacağının kararlaştırıldığı istisnai durumlarda

---

51 Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 24-25; Eren, **Genel,** Gümüş, **Özel, C. I**, s. 9; s. 209; Fahrettin Aral/Hasan Ayrancı, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 11. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2015, s. 56; Cevdet Yavuz, **Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)**, 15. Baskı, İstanbul, Beta, 2018, s. 15; Erden Kuntalp, **Karışık Muhtevalı Akit (Karma Sözleşme)**, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2013; s. 291; Zevkliler/Gökyayla, **a.g.e.**, s. 12; Polat, **a.g.e.**, s. 14.

52 Haluk Burcuoğlu, "Avukatlık Sözleşmesi ve Avukatlık Ücreti İle İlgili Önemli Bazı Sorunlar", **TBB Dergisi**, S. 49, 2003, s. 49; Güner, **Avukatlık**, s. 299.

53 Mustafa Alper Gümüş, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, C. II, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s. 134; Zarife Şenocak, "Avukatın Akdi Sorumluluğunun Şartları", **ABD**, S. 2, 1998, s. 6. Benzer şekilde Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s. 710; Zevkliler/Gökyayla, **a.g.e.**, s. 619. *Aday* ise avukatlık sözleşmesinin vekâlet sözleşmesine dayandığını belirtmekle birlikte, "kendine özgü", "isimsiz", "atipik" gibi ifadelerin avukatlık sözleşmesi bakımından da kullanılmasında sakınca olmaması gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Aday, **Genel Esaslar**, s. 90.

54 Günergök, **a.g.e.**, s. 35.

55 Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinde yalnızca avukatlık sözleşmesinin ismine yer verilmemiş aynı zamanda avukatlık sözleşmesinin asli edim yükümleri düzenlenmiştir.

avukatlık sözleşmesi, kanunda tanımlanmamış, kendine özgü bir nitelik kazandığı söylenebilir[56].

Avukatlık sözleşmesinin yorumlanmasında, dürüstlük kuralları ve iş ilişkisinde geçerli olan gelenekler dikkate alınmalı; bu bağlamda taraflar Avukatlık Kanunu ve meslek kurallarını Türk Borçlar Kanunu çerçevesinde değerlendirdikten sonra Türk Medeni Kanunu'nun 1. maddesi kapsamında hâkimin hukuk yaratmasını istemelidir[57]. Zira, taraflardan biri talep etmedikçe hâkim re'sen sözleşmedeki boşlukları gideremez[58].

4. Tekel Hakkına Sahip Kişilerce Yapılabilecek Olması

Avukatlık Kanunu'nun 35. ve 63. maddeleri uyarınca avukatlık mesleği yalnızca baroya kayıtlı avukatlarca yapılabilir. Bu nedenle avukatlık sözleşmesinin bir tarafının daima baroya kayıtlı bir avukat ya da avukatlık ortaklığı olması zorunludur[59]. Avukatlara sağlanan tekel hakkının, toplumun yasal mevzuatı ve yargılama sürecini tam olarak bilmemesinden ve bu konularda uzman konumundaki avukatlara olan ihtiyaçtan kaynaklandığı ve böylelikle bireylerin menfaati korunurken aynı zamanda kamu hizmeti sağlandığı söylenebilir[60].

Avukatlık sözleşmesi yapabilme, yalnızca avukat ve avukatlık ortaklıkları açısından mümkün olduğundan avukatlık mesleğinin tekelindedir[61]. Bununla birlikte borçlar hukuku anlamında vekil olabilmek için yalnızca fiil ehliyetini haiz olmak

---

56 Aynı yönde bkz. Cimbar, **a.g.e.**, s. 50-51.

57 Yavuz, **a.g.e.**, s. 16; Zevkliler/Gökyayla, **a.g.e.**, s. 12; Aydoğdu/Kahveci, **a.g.e.**, s. 24-25; Polat, **a.g.e.**, s. 15.

58 M. İpek İşleten, "Sözleşme Boşluklarının Hakim Tarafından Doldurulması", **GSÜSBE**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2009, s. 246.

59 6552 sayılı Yasa'nın 38. maddesinin 3. fıkrası ile bu zorunluluğa istisna getirilmiş ve kurumlarda çalışan avukatların baroya kaydının zorunlu olmadığı düzenlenmiştir.

60 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 55-56; Selçuk, s. 46; Güner, **Avukatlık**, s. 156.

61 Güner, **Sözleşme**, s. 317; Polat, **a.g.e.**, s. 17; Karateke, **a.g.t.**, s. 9; Yalçınduran, **Vekalet**, s. 67; M. Şirin Erdoğan, "Avukatlıkta Tekel Hakkı", **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu, Ankara, 2004, s. 147.

yeterli olduğu halde, icra ve dava takibi yapabilmek için baroya kayıtlı avukat olmak zorunludur[62].

Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen Türk Ticaret Kanununun 272. maddesinde belirtilen esas sermaye miktarının beş katı veya daha fazla esas sermayesi olan anonim şirketler ve üye sayısı yüz veya daha fazla olan yapı kooperatifleri, sözleşmeli bir avukat bulundurmak zorunluluğu ile 35/A maddesindeki avukatların uzlaşma sağlama yetkisi ve bu uzlaşma belgesinin İcra İflas Kanunu'nun 38. maddesi bağlamında ilam niteliğinde olması[63] düzenlemeleri de avukatlara tanınan tekel hakkının kapsamının genişletildiğini göstermektedir.

II. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI VE TARAFLARI

A. Avukatlık Sözleşmesinin Kurulması

Türk Borçlar Kanunu'nun 12. maddesine göre sözleşmelerin geçerliliği, kanunda aksi öngörülüş olmadıkça, herhangi bir şekle bağlı değildir. Dolayısıyla taraflar sözleşmelerini herhangi bir şekilde akdedebilirler[64]. Ancak Türk Borçlar Kanunu'nun 17. maddesine göre kanunda şekil şartına tabi tutulmamış bir sözleşmenin taraflarca belirli bir şekilde yapılması kararlaştırılmış olması halinde ise, belirlenen şekilde yapılmayan sözleşme tarafları bağlamaz.

Avukatlık sözleşmesinin kurulması tarafların karşılıklı ve birbirine uygun iradelerinin varlığı ile gerçekleşir[65] [66]. Bu bakımdan avukatlık sözleşmesi herhangi

---

62 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 54. Dava takip yetkisi konusunda daha fazla bilgi için bkz. Akkan, **a.g.e.**, s. 39 vd.

63 Detaylı bilgi için bkz. Şamil Demir, "Avukatlık Kanunu Tasarısı Çalışma Metninin Uzlaşma Sağlamaya İlişkin 35/A maddesinin Değerlendirilmesi", **ABD**, 2012/2, s. 208; S. Murat Sarısözen, **Uyuşmazlıkların Alternatif Çözüm Yolları Işığında Avukatlık Hukukunda Uzlaştırma**, Ankara, Yetkin, 2011, s. 185 vd.

64 Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 24; Yavuz, **a.g.e.**, s.7; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 77; Zevkliler/Gökyayla, **a.g.e.**, s. 9.

65 Günergök, **a.g.e.**, s. 34.

66 Avukatın sözleşme öncesi görüşmelere dayanarak iş yapması durumunda ücret talep edip edemeyeceği, talep edebilecekse bu ücret çalışmanın kapsamına dahil değildir.

bir geçerlilik şekline tabii değildir. Vekâletnamenin mevcut olması avukat ile müvekkil arasında hukuki bir ilişki kurulduğuna ya da ileride kurulacağına dair karine teşkil eder[67]. Vekâletname çıkartılmamış olması halinde avukatlık sözleşmesinin kurulmuş olup olmayacağı konusunda tartışmalar[68] olsa da, vekâletname bu anlamda yalnızca bir temsil belgesi olup vekâletname olmasa da avukatlık sözleşmesinin kurulabileceği kabul edilmektedir[69]. Örneğin yalnızca avukattan hukuki mütalaa alınması gibi bir hukuki yardımda vekâletnameye gerek olmadığı halde avukat ve müvekkil arasında avukatlık sözleşmesi ilişkisi mevcut olabilir.

Avukatlık sözleşmesinin şekli bakımından, Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinde avukatlık sözleşmesinin taraflarca serbestçe düzenleneceği ve yazılı olmayan sözleşmelerin genel hükümler çerçevesinde ispatlanacağı belirtilmektedir. Her ne kadar avukatlık sözleşmesi bakımından şekil şartı öngörülmemişse de şekil şartı, ispat bakımından önemlidir[70].

Avukatlık sözleşmesinin yazılı olmadığı hallerde ispatı genel ispat kuralları çerçevesinde her türlü delille mümkün olmasına karşın ücrete dair belli bir miktardaki uyuşmazlıkların Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 200. maddesi dolayısıyla tanıkla ispatı mümkün değildir[71]. Avukat ile müvekkili arasında yazılı sözleşme olmadığı durumlarda avukatla müvekkili arasında Avukatlık Kanunu'nun 53. maddesine göre tutulmuş olan görüşme tutanakları ücrete dair uyuşmazlıklarda yazılı delil niteliğinde kabul edilmektedir[72].

---

67 Cimbar, **a.g.e.**, s. 29.

68 Bkz. Yalçınduran, **Vekalet**, s. 60; Günergök, **a.g.e.**, s. 26.

69 Polat, **a.g.e.**, s. 22.

70 Burcuoğlu, **Sorunlar**, s. 62; Özkaya, **a.g.e.**, s. 36; Günergök, **a.g.e.**, s. 37.

71 Burcuoğlu, **Sorunlar**, s. 63; Atalı/Ermenek/Erdoğan, **a.g.e.**, s. 503; Kuru, **İstinafa Göre**, s. 371 vd.

72 Günergök, **a.g.e.**, s. 37; Aydın, **a.g.e.**, s. 45; Karateke, **a.g.t.**, s. 22.

1. Avukatlık Sözleşmesinin Sözleşme Serbestisine Tabii Olması

Borçlar hukukunda benimsenen sözleşme özgürlüğüne uygun olarak Avukatlık Kanunu'nun 37. maddesinde avukatın, kendisine teklif olunan işi herhangi bir neden göstermeksizin reddedebileceği düzenlenmiştir. Zira, avukatlık mesleği kamu hizmeti olmasının yanında serbest meslektir ve mesleğin bağımsızca yapılabilecek bir meslek olması niteliği gereği avukatın vereceği avukatlık hizmetinin konusunu seçme hakkı ile birlikte istemediği iş sahibinin işini reddetme hakkının bulunması isabetlidir[73]. Madde metninde devamla, avukatın işi reddettiğini iş sahibine gecikmeden bildirmesinin zorunlu olduğu ifade edilmiş ancak avukatın ne zaman gecikmiş kabul edileceği hususunda bir düzenleme yapılmamıştır.

Avukatın işi reddettiğini gecikmeden bildirip bildirmediği hususunun tespitinde avukatın kendisine teklif edilen işin kapsamı bakımından gerekli araştırmayı yapması ve işi alıp almamak konusunda değerlendirme yapmak üzere zaman tanınması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bakımdan avukatın dikkat ve özen yükümlülüğü ile işin niteliğine uygun bir sürede değerlendirme yaparak cevap vermesini beklemek isabetli olacaktır[74].

Avukatın Avukatlık Kanunu'nun 37. maddesi uyarınca işi uygun bir sürede reddetmemiş olmasının avukatın işi kabul ettiği anlamına gelip gelmeyeceği bakımından Türk Borçlar Kanunu'nun 503. maddesi de dikkate alınmalıdır. Zira Türk Borçlar Kanunu'nun 503. maddesine göre kendisine bir işin görülmesi teklif edilen kişi, bu işi görme bakımından resmî sıfatı olan biriyse ya da işin yapılması mesleğinin gereği ise veya söz konusu işe benzer işleri kabul edeceğini duyurmuşsa, bu teklif onun tarafından derhal reddedilmedikçe, vekâlet sözleşmesi kurulmuş kabul edilir. Burada işin yapılmasının mesleğinin icabından olması durumunun avukatlık faaliyeti kapsamında düşünülebilir. Bu durumda işi derhal reddetmeyen avukat

---

73 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 114 vd; Güner, **Avukatlık**, s. 352.

74 Günergök, **a.g.e.**, s. 40.

müvekkil ile sözleşme kurmuş sayılacak ve sözleşmesel sorumluluktan kurtulamayacaktır[75].

Sözleşme özgürlüğünün istisnası aynı zamanda avukatın sözleşme ilişkisi kurmak istediği halde işi reddetmek zorunda olması şeklinde de karşımıza çıkmaktadır. Avukatlık Kanunu'nun 38. maddesinde avukatın işi reddetmek zorunda olduğu haller sayılmıştır[76]. Sayılan zorunluluk hallerinin, kendisine baro başkanı tarafından iş tayin edilen avukat bakımından da geçerli olup olmadığı konusunda tartışma[77] olmakla birlikte, kanaatimizce açıkça istisnaları belirtilmedikçe, kanunda sayılan işi reddetme zorunluluğu baro başkanı tarafından tayin olunan avukat bakımından da geçerlidir.

2. Avukatlık Sözleşmesinin Sözleşme Serbestisine Tabii Olmasının İstisnaları

---

75 Haluk Tandoğan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, C. II, İstanbul, 2010, s. 387. *Tandoğan*, bu şekildeki zımni kabulün müvekkil yönünden de gerçekleşebileceğini belirtmektedir. Bkz. Tandoğan, **a.g.e.**, s. 389-390.

76 Av. K. m. 38'e göre avukat;

a) Kendisine yapılan teklifi yolsuz ya da haksız bulur yahut sonradan yolsuz ya da haksız olduğuna kanaat getirirse,

b) Aynı işte menfaati zıt bir tarafa avukatlık hizmeti vermiş ya da mütalaa vermiş olursa,

c) Daha önceden hâkim, hakem, Cumhuriyet savcısı, bilirkişi veya memur olarak söz konusu işte görev yapmış olursa,

d) Kendisi tarafından tanzim edilen bir senet veya sözleşmenin hükümsüzlüğünü ileri sürme durumu ortaya çıkmışsa,

f) Görmesi istenen iş, Türkiye Barolar Birliği tarafından tespit edilen mesleki dayanışma ve düzen gereklerine uygun değilse, teklifi reddetmek zorunluğundadır. Ayrıca bu zorunluluk, avukatların ortakları ve yanlarında çalıştırdıkları avukatlar bakımından da geçerlidir.

Belirtmek gerekir ki, bu maddede sayılan zorunluluklardan özellikle avukatın aynı işte menfaati zıt bir tarafa mütalaa vermiş olması durumu uygulamada pek riayet edilen bir durum değildir. Zira avukatın verdiği mütalaaya rağmen, hukuki uyuşmazlığa dair edindiği başka bilgiler karşısında görüşü değişmiş olabilir.

77 Öğretide *Aydın,* baro başkanı tarafından tayin edilen avukatın istisnai hallerde işi reddetme zorunluluğu olduğunu savururken; Günergök, baro başkanı tarafından tayin olunan avukatın maddedeki tüm zorunluluk hallerinde işi reddetmesi gerektiğini savunmaktadır. Bkz. Aydın, **a.g.e.**, s. 46; Günergök, **a.g.e.,** s. 40 vd.

a. İş Sahibinin İşinin İki Avukat Tarafından Reddi Üzerine Baro Başkanı Tarafından Görevlendirme

Avukatlık Kanunu'nun 37. maddesinde avukatın işi sebep göstermeden reddetme hakkı düzenlenmiştir. Aynı maddenin devamında yer verilen, işi iki avukat tarafından reddolunan kimsenin kendisini temsil için bir avukat görevlendirilmesini baro başkanından istemesi durumu ise avukatın işi reddetme hakkının istisnasıdır.

Avukatlık mesleğinin serbest meslek olma ve kamu hizmeti olma özelliklerinin yansıması olarak avukatın hem işi reddetme hakkı düzenlenmiş hem de işi reddedilen kişinin avukat yardımından yararlanmasına imkân sağlanmıştır. Zira, işi iki farklı avukat tarafından reddedilen kişi baro başkanından kendisine bir avukat tayin edilmesini talep edebilecektir. Bu şekilde tayin olunan avukatın ise kendisinden önceki iki avukat gibi işi reddetme hakkı bulunmamaktadır. Bu durumda avukat müvekkilin işini gerekli özen ve dikkat ile takibe mecburdur. Tayin olunan avukat gerekli özen ve dikkati göstermemesi halinde müvekkiline karşı sorumlu olacaktır[78].

Baro başkanı tarafından tayin olunan avukat ile müvekkil arasındaki avukatlık sözleşmesi için geçerli olan ücret baro başkanı tarafından belirlenen ücret olacaktır. İşin daha önce iki avukat tarafından reddedilmiş olması işin bazı zorlukları olduğunu düşündürdüğünden baro başkanının, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde düzenlenen miktardan yüksek bir miktar belirlemesi gerektiği düşünülmektedir[79].

b. Baro Başkanı Tarafından Geçici Görevlendirme

Avukatlık Kanunu'nun 42. maddesine göre bir avukatın ölümü ya da meslekten yahut işten çıkarılması ya da işten yasaklanması yahut geçici olarak iş yapamaz hale gelmesi ihtimallerinde baro başkanı, ilgililerin yazılı talebiyle ya da iş sahiplerinin yazılı muvafakatini alarak, işleri geçici olarak takip etmek ve devam ettirmek için bir avukatı görevlendirerek dosyaları ona devir ve teslim eder.

---

78 Şebnem Akipek, **Alt Vekâlet**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2003, s. 38; Günergök, **a.g.e.**, s. 40; Karateke, **a.g.t.**, s. 18.

79 Aydın, **a.g.e.**, s. 46.

Kendisine Avukatlık Kanunu'nun 42. maddesi kapsamında baro başkanı tarafından görevlendirme yapılan avukatın haklı nedenleri bulunması halinde işi bu nedenlere bağlı olarak reddetme imkânı bulunsa da, bu nedenlerin yerinde olup olmadığını değerlendirme yetkisi ve görevi baro yönetim kuruluna aittir.

Bu düzenleme ile işi halihazırda bir avukatla takip edilen iş sahibinin avukatı bir şekilde hukuki yardım veremeyecek olursa iş sahibinin hak kaybına uğramaması ve avukatlık mesleğinin kamu hizmetinin yerine getirilmesi sağlanmaktadır[80]. Esasen bu halde, iş sahibinin başka bir avukatla anlaşması mümkündür. Ancak bu düzenleme ile iş sahibinin yeni bir avukat ile kısa bir sürede anlaşamama ihtimalinde hak kaybına uğramaması amaçlanmaktadır. Buradaki görevlendirme geçici bir görevlendirme olup sözleşme serbestisine getirilmiş bir istisna olarak karşımıza çıkmaktadır[81].

Kanaatimizce söz konusu halde taraflar arasında avukatlık sözleşmesi kurulmuş olmaktadır. Nitekim yapılan görevlendirme kapsamındaki işlerin sorumluluğu işi takip eden avukat üzerindedir. Bu nedenle de sözleşme özgürlüğüne bir istisna oluşturmaktadır. Buna karşın, Avukatlık Kanunu'nun 42. maddesi düzenlemesinin kendi içinde çelişkiler barındırarak avukatlık sözleşmesinin kurulup kurulmadığı bakımından şüphe oluşturduğunu düşünmekteyiz. Zira, madde metninde yapılan işlerin ücretini, kendisine vekalet olunan avukatın ödeyeceği düzenlenmişse de önceki avukatın zaten vefat etmiş olması ya da ehliyetsiz hale gelmesi halinde ödeme yapması ya da ölen avukatın temsili mümkün değildir. Bu bağlamda kanun koyucunun özensiz bir dil kullandığı görülmektedir[82].

c. Adli Yardım Kapsamında Görevlendirme

Avukatlık ücretlerini ve diğer yargılama giderlerini karşılama olanağı bulunmayan kişilere avukatlık hizmetlerinin sağlanması olarak ifade edilen adli

---

80 Karateke, **a.g.t.**, s. 19.

81 Aydın, **a.g.e.,** s. 46. Aksi yönde bkz. Polat, **a.g.e.**, s. 26; Günergök, **a.g.e.**, s. 42.

82 Günergök, **a.g.e.**, s. 42, dn. 93.

yardım[83] hem Avukatlık Kanunu'nda hem Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenmiştir. Adli yardım kapsamında, Avukatlık Kanunu'nun 179. maddesine göre adlî yardım talebinin kabul edilmesi durumunda; büro gerekli işlemleri yapmak üzere bir ya da birden fazla avukatı görevlendirir[84]. Adli yardım kapsamında görevlendirilen avukatın bazı şartlarda işi reddetme imkânı vardır. Avukatlık Kanunu'nun 179. maddesinin üçüncü fıkrasına göre görevlendirilen avukat da bu işi yapmak istemez ise; görevin kendisine bildirildiği günden itibaren on beş gün içinde o işin tarifede belirlenen ücretini baroya ödemek zorundadır.

Adli yardım kapsamında görevlendirilen avukat, görev yazısının kendine ulaşmasıyla birlikte, avukatlık hizmetlerini yerine getirme konusunda yükümlülük altına girmesine rağmen işi reddetme hakkını kullanma imkânı da bulunduğundan esasen bu durumun avukatlık sözleşmesinde serbestisine bir istisna teşkil etmediği kanaatindeyiz[85].

B. Avukatlık Sözleşmesinin Tarafları

1. Avukat

Avukatlık sözleşmesinin taraflarından biri daima avukattır[86]. Avukat, hukuki bilgi ve tecrübelerini, tüm yargı organları ve diğer resmi ve özel kişi ve kurumlar nezdinde hukuki ilişkilerin düzenlenmesi ve hukuki meselelerin çözümlenmesi ve hukukun tam olarak uygulanması amacıyla adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis eden kişidir (Av. K. m. 2).

Avukatın avukatlık sözleşmesine taraf olabilmesi için baro levhasına kayıtlı olması zorunludur. Şöyle ki; Avukatlık Kanunu'nun Ek 1. maddesinin 1. fıkrasında kamu kurum ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüslerinde aslen ve sürekli olarak avukat olarak çalışanların baro levhasına yazılmalarının takdirlerine bağlı olduğu ve 3. fıkrasında ise sözü edilen görevlerden ayrılma durumunda avukatlık mesleğinin

83 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 826.

84 Kuru, **İstinafa Göre**, s. 831.

85 Kıyas için bkz. Polat, **a.g.e.**, s. 28; Aydın, **a.g.e.**, s. 47.

86 Bkz. Üçüncü Bölüm, I, C, 4.

yapılabilmesinin baro levhasına yazılmakla mümkün olduğu düzenlenmiştir. Dolayısıyla avukatın, bu hükümdeki istisnai durum dışında, avukatlık mesleğini yapılabilmesi ve bu bağlamda avukatlık sözleşmesine taraf olabilmesi için baroya kayıtlı olması gerekir.

Avukatın, avukatlık sözleşmesine taraf olabilmesi, çalışma şekliyle de yakından ilgilidir. Bir başka deyişle avukatlık sözleşmesi açısından avukatın müvekkil ile arasındaki ilişkinin niteliğine de bakılmalıdır. Şöyle ki; söz konusu ilişki, avukat ile müvekkil aralarındaki sözleşmenin avukatlık sözleşmesi olarak ortaya çıkmasını engelleyebilir. Örneğin, gerçek ya da özel hukuk tüzel kişisi olan müvekkilinin yanında ve ona bağlı olarak hizmet ilişkisiyle çalışan avukatlarda durum böyledir. Yine 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun[87] 3. maddesinin 5. bendi gereğince kamu kurumunda çalışan avukatlar ile söz konusu kamu kurumu arasında avukatlık sözleşmesi bulunmamaktadır. Buna karşılık bir avukatın yanında çalışan avukat, kendisi adına iş alması konusunda yanında çalıştığı avukatla anlaşmışsa müvekkil ile kendi adına avukatlık sözleşmesi yapabilir.

Son olarak avukatlık ortalıklarının avukatlık sözleşmesinde taraf olmalarına değinmek gerekir. Avukatlık Kanunu'nun 44. maddesine göre, aynı baroya kayıtlı birden çok avukat Avukatlık Kanunu hükümleri uyarınca mesleki faaliyetlerini sürdürmek amacıyla tüzel kişiliği avukatlık ortaklığı kurabilirler. Böyle bir durumda avukatlık ortaklığını temsile yetkili kişi ya da kişiler ile müvekkil arasında yapılan sözleşmeler de ortaklık adına yapılmış olup avukatlık sözleşmesi hükmündedir.

2. Müvekkil

Avukatlık sözleşmesinde taraflardan diğeri de kendisine bir hukuki yardım verilmesi konusunda talepte bulunan iş sahibidir. Aslında iş sahibi, avukatın kendisini adli ve idari merciler önünde temsil etmesini isteyen kişi olduğundan, birini kendine vekil olarak seçen kişi anlamına gelen müvekkil olarak da ifa edilebilir.

[87] 23.07.1965 tarih ve 12056 sayılı R.G.

Müvekkilin avukatlık sözleşmesine taraf olabilmesi için Türk Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerine göre sözleşme yapma ehliyeti olmalıdır[88].

Müvekkil, avukatlık sözleşmesini bizzat kendisi yapabileceği gibi vekil aracılığıyla da yapabilir[89]. Ayrıca üçüncü kişi yararına avukatlık sözleşmesi yapılabilmesi de mümkündür[90].

III. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİ ÇERÇEVESİNDE VEKÂLET ÜCRETİNİN KARARLAŞTIRILMASI

A. Vekâlet Ücretinin Kararlaştırılma Şekli

1. Ücretin Yazılı Olarak Kararlaştırılmış Olması

a. Genel Olarak

Avukatlık Kanunu'nun, avukatlık sözleşmesinin yazılı yapılmasını öngören 163. maddesinde 4667 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, avukatlık sözleşmesinin yazılı yapılması zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır. Bununla birlikte, avukatlık sözleşmesinin yazılı yapılması, sözleşmeden kaynaklanabilecek uyuşmazlıklarda ispat bakımından önem taşır[91].

Avukatlık sözleşmesinin kurulması için avukat ile müvekkilin hukuki yardım konusunda anlaşmaları yeterlidir. Vekâlet ücreti, söz konusu sözleşmenin bir şartı olarak düzenlenebileceği gibi; ayrı bir yazılı ücret sözleşmesi ile de düzenlenebilir[92]. Her iki ihtimalde de taraflar, avukatın hukuki yardımının karşılığını belirli bir meblağ ya da değer olarak kararlaştırmalıdır[93].

---

88 Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 80.

89 Aydın, **a.g.e.**, s. 59.

90 Aydın, **a.g.e.**, s. 59.

91 Polat, **a.g.e.**, s. 95; A. Barış Özbilen, **Sözleşmelerin Şekli ve Şekil Yönünden Hükümsüzlüğü**, İstanbul, On İki Levha, 2016, s. 45 vd.

92 Polat, **a.g.e.**, s. 95-96.

93 Karateke, **a.g.t.**, s. 99.

Avukat ile müvekkil, vekâlet ücretini sözleşme kurulurken açıkça belirlemek yerine, ihtilafa yer bırakmayacak şekilde belirlenebilir olarak da kararlaştırabilirler[94]. Örneğin, yargılama sonunda hak edilecek vekâlet ücretinin belirlenmesi konusunda, bir baronun asgari ücret tarifesine atıf yapan bir sözleşme hükmü, hukuken geçerlidir[95].

Vekâlet ücreti, belirli bir miktarın kabulü ya da ücretin yüzde olarak tespiti şeklinde kararlaştırılabilir. İlk durumda maktu ücret, ikinci durumda ise nispi ücret söz konusu olur.

b. Maktu Ücret

Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinin 1. fıkrasında da açıkça belirtildiği üzere avukat ile müvekkil arasındaki avukatlık sözleşmesi, belirli bir hukuki yardımın karşılığında alınacak meblağı veya değeri kapsamalıdır. Ücretin maktu olarak kararlaştırılması ile kastedilen, ücretin belirli bir miktar olarak belirlenmesidir[96]. Örneğin, avukat ile müvekkil aralarındaki sözleşmeye konu hukuki yardımın karşılığında 50.000 Türk Lirası vekâlet ücretinin ödenmesini kararlaştırmışlarsa, söz konusu ücret maktudur.

c. Nispi Ücret

Nispi ücret, vekâlet ücretinin dava olunacak veya hükmolunacak şeyin değerinin yüzdelik bir oranına göre belirlenmesini ifade eder. Ancak, böyle bir durumda vekâlet ücreti, Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin ikinci fıkrasına göre yüzde 25'i aşamaz.

Doktrinde bir görüş, dava olunacak şeyin değerinin belli bir yüzdesinin ücret olarak belirlenmesi durumunda da, dava miktarı belli olduğundan, bu miktarın yüzdesi kolayca hesaplanabilmesi mümkün olduğundan kararlaştırılan ücretin maktu

---

94 Polat, **a.g.e.**, s. 96; Karateke, **a.g.t.**, s. 99; Aydın, **a.g.e.**, s. 79.

95 Karateke, **a.g.t.**, s. 99; Güner, **Avukatlık**, s. 630

96 Karateke, **a.g.t.**, s. 99; Günergök, **a.g.e.**, s. 125; Aydın, **a.g.e.**, s. 60.

ücret niteliğinde olduğu fikrindedir[97]. Kanaatimizce, Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan yüzde 25 oranındaki sınır sadece nispi ücret için söz konusu olup, maktu ücret için söz konusu olmadığından dava olunacak şeyin değerinin belli bir yüzdesinin ücret olarak kararlaştırıldığı durumlarda ancak nispi ücretten bahsedilebilir[98].

2. Ücretin Yazılı Olarak Kararlaştırılmamış Olması

Avukat ile müvekkil arasında vekâlet ücretinin kararlaştırılmaması halinde veya taraflar arasında yazılı bir ücret sözleşmesinin bulunmadığı[99] veyahut da ücret sözleşmesinin belirlenebilir olmadığı ya da tartışmalı ya da ücret sözleşmesinin ücrete ilişkin hükmünün geçersiz olduğu durumlarda, vekâlet ücretinin nasıl belirleneceği Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenmiştir. Bu hükme göre, değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde asgari ücret tarifelerinin altında olmamak koşuluyla ücret itirazlarını incelemeye yetkili mercilerce[100] davanın kazanılan bölümü bakımından avukatın emeğine göre ilâmın kesinleştiği tarihteki dava konusu şeyin değerinin yüzde onu ile yüzde yirmisi arasındaki bir meblağ vekâlet ücreti olarak belirlenir[101]. Ancak değeri para ile

---

97 Aydın, **a.g.e.**, s. 79-80.

98 Polat, **a.g.e.**, s. 97-98.

99 Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinin birinci fıkrasında, yazılı olmayan sözleşmelerin genel hükümlere göre ispatlanacağı hüküm altına alınmıştır. Bu düzenleme, Hukuk Muhakemeleri Kanununun ispata ilişkin hükümlerinden farklı bir anlayış getirmemiştir bkz. Ahmet İyimaya, "Avukatlıkta Özen Borcu", **Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sorunları**, Ankara, 1990, s. 410; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 220; Polat, **a.g.e**, s. 98.

100 Avukatla müvekkil arasında çıkan uyuşmazlıklarda kural olarak uyuşmazlığı çözmeye yetkili mercii mahkemeler olmakla birlikte taraflar arasında geçerli bir tahkim sözleşmesi bulunması halinde uyuşmazlık hakem önüne gidebilir.

101 "…Bir davada görev yapan avukat, vekil edeninden aralarındaki sözleşmeye göre kararlaştırılan miktarı, şayet ücret kararlaştırılmamış ise Avukatlık Kanununun 164/4. maddesine göre özetle değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde asgari ücret tarifelerinin altında olmamak koşulu ile davanın kazanılan bölümü üzerinden yüzde on ile yüzde yirmi arasında belirlenecek miktarı, şayet değeri para ile ölçülemeyecek işlerden ise Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenecek miktarı ücret olarak talep etmek hakkına sahip olduğu gibi, ayrıca yargılama sonunda haklı çıkılan kısım üzerinden hasma yüklenen vekalet ücretini de talep etmek hakkına sahiptir. Vekil eden avukatına belirlenen bu iki kalem ücreti ödemekle yükümlü olup, Avukatlık Kanununun 165. maddesi gereğince avukat tarafından takip edilen dosyada tarafların sulh olmaları halinde vekil eden ile avukat arasında sözleşme bulunmaması, sözleşmedeki ücretin

ölçülemeyen bir dava veya iş söz konusu ise bu durumda Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uygulanır (Av. K. m.164/IV, c. 4).

B. Vekâlet Ücretinin Serbestçe Kararlaştırılması Prensibi Ve İstisnaları

1. Serbestçe Kararlaştırılma Prensibi

Borçlar hukukunda yer alan sözleşme serbestisi ilkesinin avukatlık hukukundaki yansıması olan[102] Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinin birinci fıkrasına göre, avukatlık sözleşmesi serbestçe düzenlenir. Dolayısıyla vekâlet ücreti de avukat ile müvekkil arasında serbestçe kararlaştırılabilir[103]. Bu ücretin, avukatlık sözleşmesiyle veya ayrı bir sözleşme ile kararlaştırılmasının bir önemi yoktur[104].

Vekâlet ücretinin serbestçe kararlaştırılması prensibi, ücretin hem maktu ya da nispi olmasını yani miktarını hem de ücretin işin başında peşin ya da taksitle yahut işin sonunda ödenmesini yani biçimini kapsar[105]. Bununla birlikte söz konusu prensibe, avukatlık mesleğinin özel niteliği gereği kanunla ve meslek kurallarıyla çeşitli istisnalar getirilmiştir.

---

geçersiz olması halinde gerek vekil eden gerekse hasım, sulh olunan miktar, sulh olunan miktar belli değilse, mahkemece gerçek sulh olunan miktar araştırılarak bulunacak miktar, aksi takdirde dava veya icra takibine konu müddeabihin tamamı üzerinden Avukatlık Kanununun 164/4.maddesine göre belirlenecek ücret nedeni ile mütesilsilen sorumlu sayılmaktadır…" Yargıtay HGK, 29.03.2017, E. 2017/13-772, K. 2017/564 (Kazancı).

102 Aydın, **a.g.e.**, s.73; Günergök, **a.g.e.**, s.124; Polat, **a.g.e.**, s. 103.

103 Feridun Müderrisoğlu, **Avukatlıkta Vekalet ve Ücret Sözleşmesi Ve İçtihatlar**, Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1974, s.71; Aday, **Genel Esaslar,** s.126; Aydın, **a.g.e.**, s. 73; Polat, **a.g.e.**, s. 103; Cimbar, **a.g.e.**, s.142; Karateke, **a.g.t**, s. 124.

104 Aydın, **a.g.e.**, s. 73; Polat, **a.g.e.**, s. 102.

105 Karateke, **a.g.t.**, s. 124.

2. İstisnaları

a. Ücretin Belli Bir İşe Hasredilmesi

Avukatlık Kanunun 173. maddesi, vekâlet ücretini belirli bir iş ile sınırlandırmaktadır. Bu hükme göre, sözleşmede aksi yönde bir düzenleme yoksa kararlaştırılan vekâlet ücreti sadece avukatın üzerine almış bulunduğu işin karşılığıdır. Bu işin dışında mukabil dava, bağlantı ve ilişki olsa dahi başka dava ve icra kovuşturmaları ya da her türlü hukuki yardımlar ayrıca bir ücrete tabidir. Örneğin, bir davayı takip işini üstlenen avukat, yargılama sonunda mahkeme ilamını takibe koyması halinde, bu takip için ayrıca ücret isteme hakkına sahiptir.

Avukatlık Kanunu'nun 171. maddesine göre, avukatın yazılı sözleşme olmasa bile üstlendiği işi sonuna kadar takip zorunluluğu vardır. Ancak avukatın, bu işi takip ederken, söz konusu işle ilgili başka işleri de dava ve takip etmesi gerekebileceği gibi üstlenilen asıl işin çözümü için halledilmesi gereken ön meseleleri çözmesi de gerekebilir. Bu gibi durumlar, Avukatlık Kanunu'nun 173. maddesin gereği, avukatlık sözleşmesinde kararlaştırılan ücretin dışında kalmaktadır.

Avukatlık Kanunun 173. maddesinde öngörülen vekâlet ücretinin belli bir işe hasredilmesi, aksine bir sözleşme olmadıkça avukat asıl iş dışındaki her hukuki yardım için ayrıca ücret talep edebilmesi anlamına gelmektedir.

Son olarak Avukatlık Kanunu'nun 173. maddesinde de söz konusu kuralın aksine sözleşme yapılabileceği açıkça belirtildiğinden hükmün emredici olmaması dolayısıyla taraflar, vekâlet ücretinin, asıl işin yanında diğer işleri de kapsayacağını kararlaştırabilirler[106].

b. Ücretsiz Dava Alınmaması ve İstisnası

Avukatlık sözleşmesi ile üstlenilen vekâlet görevi kural olarak ücret karşılığı yerine getirilir. Ancak istisnai olarak avukatın ücretsiz iş alması da mümkündür. Nitekim Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin 4. fıkrasında avukatın ücretsiz dava

[106] Aydın, **a.g.e.**, s. 69; Polat, **a.g.e.**, s. 107.

alması halinde durumu baro yönetim kuruluna bildirmesi gerektiği hükmüne yer verilmiştir. Bununla birlikte, madde metninde her ne kadar *"avukatın ücretsiz dava alması"* şeklinde bir ifadeye yer verilmişse de, bu hükümden her türlü hukuki yardımı anlamak gerekir[107]. Ayrıca, avukatın müvekkili ile yalnızca karşı taraftan yargılama gideri olan vekâlet ücretini almak üzere anlaşması halinde de ücretsiz iş alma söz konusudur[108].

Avukat çeşitli sebeplerle ücretsiz dava alabilir[109]. Bu konuda kanunî bir düzenleme veya bir sınırlama bulunmamaktadır[110]. Örneğin, avukat yakın akrabalarının davalarına ücret almadan bakabilir[111]. Avukat, ücretsiz dava alırken bir gerekçe göstermek zorunda da değildir. Zira kanunda yalnızca baro yönetim kuruluna yapılması gereken bildirimden bahsedilmiş, ayrıca avukatın gerekçe göstermesi aranmamıştır. Kaldı ki, baro yönetim kurulunun avukatın hangi sebeple ücretsiz dava aldığını inceleme yetkisi ve araştırma yükümlülüğü bulunmamaktadır[112].

Avukatlık Kanunu, avukatın, ücretsiz dava alması halinde yapacağı bildirimin şekline ve zamanına ilişkin bir düzenleme içermemektedir[113]. Ancak ispat kolaylığı açısından bu bildirim yazılı yapılması yararlı olmakla birlikte ispat edilmesi kaydıyla

---

107 "Görüldüğü üzere kural olarak Yasa koyucu hukuki yardımın mutlak ücret karşılığı olacağını düzenlediğinden ve istisna olarak ücretsiz hukuki yardıma izin verdiğinden ücretsiz dava alma yasağı vardır ve aksi davranış, yasal düzenlemeler yanında haksız rekabet ve reklam yasağı kurallarının da ihlalidir." TBB Disiplin Kurulu 24.01.2014, E. 2013/639, K. 2014/45 (www.barobirlik.org.tr). Reklam yasağına aykırı ücret sözleşmeleri konusunda detaylı bilgi için bkz. Ali Çetin Arslan, **Avukatlık Hukukunda Reklam Yasağı**, İstanbul, On İki Levha, 2015, s. 289 vd.

108 Aydın, **a.g.e.**, s. 72.

109 Ancak avukatın bu serbestiyi suistimal etmesi ve bu durumu alışkanlık haline getirmesi, tanınmak amacıyla reklam vasıtası olarak kullanması haksız rekabet oluşturabilir (Aydın, **a.g.e.**, s. 70; Erem, **Şerh**, s. 197, Polat, **a.g.e.**, s. 107.)

110 Aydın, **a.g.e.**, s. 70.

111 Polat, **a.g.e.**, s. 109; Cimbar, **a.g.e.**, s. 148.

112 Polat, **a.g.e.**, s. 110.

113 Faruk Erem, "Sosyal Ekonomi Açısından Avukatlık Ücreti", **ABD**, S. 4, 1992, s. 498.

yazılı olmayan bildirimler de geçerlidir[114]. TBB Disiplin Kurulu, avukatın yapacağı bu bildirimin önceden yapılması gerektiğini kabul etmektedir[115].

Avukatın ücretsiz dava aldığı halde durumu baroya bildirmemesi halinde bunun yaptırımının disiplin cezası olduğu Avukatlık Kanunu'nun değiştirilmesinden önceki 163. maddenin ikinci fıkrasının son cümlesinde belirtilmekteydi. Ancak bu hüküm, 4667 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle kaldırılmıştır. Ancak bu durumda dahi avukat, kanun gereği bağlı bulunduğu baroya karşı bir yükümlülüğünü yerine getirmediğinden, disiplin cezası alabilir[116].

Son olarak, avukatın, her ne kadar ücretsiz iş alabilmesi mümkünse de, söz konusu işe ilişkin mali sorumluluğu ortadan kalkmaz. Zira 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun[117] 5. maddesi ve 10. maddesinin (a) fıkrasına göre hizmetin ifası anında KDV açısından vergiyi doğuran olay[118] gerçekleşmiş olmaktadır. Bu nedenle avukat, ücretsiz aldığı işle ilgili asgari ücret tarifesinden ücret almış gibi KDV ödemekle yükümlü olduğu halde, herhangi gelir elde etmeyen avukatın gelir vergisi ödemesi gerekmez[119] [120].

---

114 Aydın, **a.g.e.**, s. 70; Polat, **a.g.e.**, s. 109.

115 "Yasa koyucu istisnai olarak ücretsiz hukuki yardım yapılmasına fırsat vermiş olup bu kural değil istisnadır. Öğretide de hakim görüş bu istisnanın gereklilik olduğudur. Çünkü avukatın aile yakınları vs. gibi ücret alamayacağı iş sahipleri de vardır. Ancak bu durumlarda önceden Baro'ya yazılı bildirimde bulunulması yasa gereğidir" TBB Disiplin Kurulu, 24.01.2014, E. 2013/639, K. 2014/45 (www.barobirlik.org.tr).

116 Aydın, **a.g.e.**, s. 70.

117 02.11.1984 tarih ve 18563 sayılı R.G.

118 Selim Kaneti/Esra Ekmekçi/Gülsen Güneş/Mahmut Kaşıkçı, **Vergi Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019, s. 164; İmdat Türkay, **Serbest Meslek Kazançlarının Vergilendirilmesi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, s. 131; Gülden Şişman, **Katma Değer Vergisinde Vergiyi Doğuran Olay**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s. 166; Şükrü Kızılot, **Katma Değer Vergisi Kanunu ve Uygulaması**, Yaklaşım Yayıncılık, 2010, s. 583.

119 Zira, gelir vergisi bakımından vergiyi doğuran olay gelirin elde edilmesi olup serbest meslek kazançlarında tahakkuk esası değil tahsilat esası geçerlidir. Bkz. Kızılot, **a.g.e**., s. 583; Türkay, **a.g.e.**, s. 113.

120 Katma değer vergisi ve gelir vergisi bakımından vergiyi doğuran olayın farklı düzenlenmiş olmasının bilhassa hizmet bedelinin hizmetin tamamlanmasından sonraki bir zamanda tahsil edilmesi halinde bir uyumsuzluk olduğu ve bu durumun belge düzenlemeden zamanaşımına kadar pek çok konuda sorun yarattığı yönündeki görüş için bkz. Kızılot, **a.g.e.**, s. 584.

c. Ücretin Taban Miktarın Altına İnememesi

Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrasına göre Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin altında ücret kararlaştırılamaz. Bu nedenle avukatın bu taban miktarın altındaki teklifleri kabul etmemesi gerekir (Av. K. m. 164/4). Bu bağlamda, özel kanun niteliğindeki Avukatlık Kanunu'yla, Türk Borçlar Kanunundaki sözleşme serbestisine bir sınırlama getirilmiştir. Avukatlık mesleğinin kamusal niteliği düşünüldüğünde bu sınırlamanın yerinde olduğu söylenebilir[121]. Şöyle ki, avukatın baroya bildirmek şartıyla ücretsiz iş alması dahi mümkünken, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi altında ücret belirlenmesinin kanun koyucu tarafından yasaklanması mesleki rekabet ve etik açısından önemlidir[122].

Avukatlık Kanunu'nun yanında Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde de bu Tarife hükümleri altında kararlaştırılan vekâlet ücretlerinin, Tarife hükümlerine göre yapılmış olarak kabul edileceği düzenlenmiştir (m.1/3). Ancak kanaatimizce avukat, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi altında bir ücretle işi kabul etmişse, daha sonra söz konusu bu ücretin tarifenin altında kaldığı gerekçesiyle artırılmasını talep edemez[123]. Zira böyle bir talep hem dürüstlük kuralına hem de toplumun avukatlık meleğine duyduğu güvenin sarsılmasına neden olabilir[124]. Fakat doktrinde bir görüş, bu şekildeki taleplerin reddedilmek yerine bu ücretin avukat lehine artırılması gerektiğini kabul etmektedir[125]. Bu görüşe göre, ücret artırılması hem taraflar arasında eşitliği sağlar hem de tarifenin altında ücret kararlaştırılmasının yaygınlaşmasını da önler[126].

Ayrıca belirtmek gerekir ki, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi altında ücret kararlaştırılmışsa, avukatın, bu sözleşmenin geçersizliğini ileri sürebilmesi de

---

121 Cimbar, **a.g.e.**, s. 133.

122 Cimbar, **a.g.e.**, s. 132.

123 Güngergök, **a.g.e.**, s. 126.

124 Karateke, **a.g.t.**, s. 108; Günergök, **a.g.e.**, s. 126; Polat, **a.g.e.**, s. 112.

125 Burcuoğlu, **Sorunla**r, s. 68.

126 Burcuoğlu, **Sorunla**r, s. 68.

mümkün değildir[127] [128]. Bu durumda avukat, aldığı işi Avukatlık Kanunun 171. maddesi uyarınca sonuna kadar takip etmelidir. Bununla birlikte Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi altında ücret sözleşmesi yapmış olan avukatın disiplin sorumluluğu doğabilir[129]. Son olarak, avukatın söz konusu işle ilgili mali sorumluluğu bakımından, ücretsiz iş alma yasağının istisnası hususunda yaptığımız açıklamalarımız[130] taban miktarın altında iş alındığında da geçerli olup avukat, asgari ücret tarifesini altında bir ücretle aldığı işle ilgili asgari ücret tarifesinden ücret almış gibi KDV ödemelidir. Ancak gelir vergisi bakımından aynı durum geçerli olmayacaktır. Zira gelir vergisi bakımından vergiyi doğuran olay[131] tahsilatın yapılması olduğundan avukatın, asgari ücret tarifesinin altında olan fakat tahsil ettiği meblağ üzerinden gelir vergisi ödemesi gerekecektir.

ç. Ücretin Tavan Miktarını Aşamaması

1) Nispi Ücret Bakımından

Vekâlet ücretinin nispi şekilde belirlendiği durumlarda kanun koyucu bir üst sınır belirlemiştir. Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin ikinci fıkrasına göre bu nispi oran yüzde 25'ten fazla olamaz. Bu hükmün kabul edilme amacı, Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen gabin hükümleri doğrultusunda, güven ilişkisi dayanan avukat-müvekkil ilişkisinde müvekkilin avukata karşı korunmasını sağlamaktır[132].

Avukat ile müvekkil, kural olarak yüzde 25'i aşmamak kaydıyla dava veya hükmolunacak şeyin değeri ya da paranın belli bir yüzdesini vekâlet ücreti olarak kararlaştırabilir. Tarafların, vekâlet ücreti olarak yüzde 25'in üzerinde bir nispi ücret

---

127 Aydın, **a.g.e.**, s. 72; Polat, **a.g.e.**, s. 112.

128 *Aydın* avukatlar arasında haksız rekabeti engellemek ve mesleki saygınlığı korumak adına getirilen düzenlemelerin emredici nitelikte olduğunu ve TBK m. 20 uyarınca kanuna aykırı sözleşmelerin geçersiz olduğunu; bu bakımdan da AAÜT altında kararlaştırılan ücret sözleşmelerinin kanuna aykırılık nedeniyle geçersiz olduğunu savunmaktadır. Bkz. Aydın, **a.g.e.**, s. 72.

129 Polat, **a.g.e.**, s. 112.

130 Bkz. Bölüm 3, III, B, 2, b.

131 Türkay, **a.g.e.**, s. 113; Kızılot, **a.g.e.**, s. 583.

132 Polat, **a.g.e.**, s. 112.

belirlemeleri durumunda, tavanı aşan sözleşme tavan oranında geçerli olup tavanı aşan oranda geçersizdir (Av. K. m. 163/2). Görüldüğü üzere burada kısmi bir geçersizlik söz konusudur[133]. Bununla birlikte söz konusu geçersizlik hali, ancak fazla ücretin talep edildiği ve ödenmediği durumlarda gündeme gelebilir[134]. Zira kanunda tavan miktarın düzenlendiği cümleden hemen sonra ifa edilmiş sözleşmenin geçersizliğinin ileri sürülemeyeceği açıkça belirtilmiştir (Av. K. m. 163/2). Esasen bu durum, aynı zamanda Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralının da bir sonucudur[135].

Vekâlet ücretinin yüzde 25'i aşan oranda nispi olarak belirlenmesi nedeniyle ücretin geçersizliğine ilişkin açılacak bir davada, ücrete ilişkin taraf iradelerine mahkemenin yapacağı müdahale ancak yüzde 25 ile sınırlıdır[136]. Şöyle ki; taraflar nispi olarak hangi oranı iddia ederse etsin, mahkeme fahiş olduğu iddia edilen oranı yüzde 25'e indirmelidir[137].

2) Maktu Ücret Bakımından

Avukatlık ücret sözleşmesinde öngörülen tavan miktar sadece nispi olarak ücret belirlenmesinde söz konusudur. Vekâlet ücretinin maktu olarak belirlenmesi durumunda esasen böyle bir tavan miktar bulunmamaktadır. Örneğin, 50.000 Türk Lirası değerinde bir davada taraflar vekâlet ücreti olarak nispi oran belirlerse en fazla 12.500 Türk Lirası kararlaştırabilecekken, maktu ücret olarak 25.000 TL belirleyebilir.

Azami miktarı aşan maktu vekâlet ücreti kararlaştırılması durumunda, her ne kadar avukatlık sözleşmesi ücret bakımından geçerli olsa da, Türk Borçlar Kanunu'nun 28. maddesinde düzenlenen aşırı yararlanma hali de gündeme gelebilir.

---

133 Tandoğan, **a.g.e.**, s. 372; Aday, **Genel Esaslar,** s. 130; Aydın, **a.g.e.**, s. 74; Cimbar, **a.g.e.**, s. 134; Polat, **a.g.e.**, s. 113. Buna karşın bu şekilde kurulan yapılan sözleşmelerin yok sayılmasını savunan görüş için bkz. Müderrisoğlu, **a.g.e.**, s. 74.

134 Cimbar, **a.g.e.**, s. 134; Polat, **a.g.e.**, s. 112; Karateke, **a.g.t.**, s. 125.

135 Cimbar, **a.g.e.**, s. 135.

136 Cimbar, **a.g.e.**, s. 135-136.

137 Burcuoğlu, **Sorunlar**, s. 55.

Aşırı yararlanma, avukatın faydalanabileceği bir kurum değildir. Zira avukatın uzmanlık alanı ile ilgili bir konuda tecrübesizliği, bilgisizliği ya da zor durumda olduğu ileri sürülemez[138]. Dolayısıyla sadece müvekkil, aşırı yararlanmanın söz konusu olduğunu ileri sürebilir. Örneğin, müvekkil, sözleşmeyi imzalarken zor durumda olduğunu ve hukuki süreçleri bilmediğinden tecrübesizlik nedeniyle görüştüğü avukatın teklif ettiği tüm şartları kabul ettiğini ileri sürerek dava açabilir ve avukatlık sözleşmesinin geçersizliğine ya da vekâlet ücretinin indirilmesine karar verilmesini talep edebilir[139]. Nispi ücret için öngörülen %25 sınırının maktu ücretin aşırılığı durumunda bir kıyas unsuru olarak nazara alınabileceği savunulmaktadır[140]. Bir başka görüşe göre ise, maktu ücretin %25 sınırını geçip geçemeyeceği bakımından hakim benzer işlerde alınan ücret ve hakkaniyet kurallarını gözeterek her olaya göre ayrı değerlendirmelidir[141].

Uygulamada vekâlet ücretinin fahiş olduğu durumlarda genellikle aşırı yararlanma gündeme gelmekte ve dava değerinin yarısından fazla bir vekâlet ücreti kararlaştırılmışsa aşırı yararlanmanın oluştuğu kabul edilmektedir[142].

d. Dava Sonucuna Katılma Yasağı

Avukatın, avukatlık hizmetinin yerine getirirken hakkın sağlanmasına ve gerçeğin bulunmasına yardımcı olmaktan başka bir düşünceye sahip olmaması ve bağımsız olması gerekir. Avukatın davada kişisel bir çıkarının bulunması, dava konusu mal ya da hakkın bir kısmının kendisine ait olacağı düşüncesi, bağımsızlığını ve objektifliğini kaybederek bunu sağlamak için yasal yolların dışına çıkmasına neden olabilir[143]. Bu olumsuz duruma ancak, dava sonucuna katılma yasağı[144] ile

---

138 Cimbar, **a.g.e.**, s. 137.

139 Aydın, **a.g.e.**, s. 80; Cimbar, **a.g.e.**, s. 138.

140 Aday, **Genel Esaslar,** s. 131; Tandoğan, **a.g.e.**, s. 373.

141 Hilmi Önal, "Müvekkilin Ücret Ödeme Borcu ve Avukatlık Ücreti", **Yargıtay Dergisi**, C. 9, S. 3, 1983, s. 344.

142 Cimbar, **a.g.e.**, s. 138.

143 Aday, **Genel Esaslar,** s. 137.

144 Hasılı davaya iştirak yasağı şeklinde de ifade edilen bu yasak hakkında geniş bilgi için bkz. Pekcanıtez, **Katılma Yasağı**, s. 133 vd.

engel olunabilir. Bu yasak, avukatın davayı şahsi işi haline getirmesine engel olarak, avukatın müvekkiline karşı bağımsızlığını korunmasını sağlar[145].

Davaya katılma yasağının kabul edilmemesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun sistemi bakımından da sakıncalar doğururdu. Şöyle ki; birincisi, davanın sonucuna katılma şeklinde kararlaştırılan ücret sözleşmesi ile avukat temsil ettiği tarafın aslında ortağı haline gelir. Bu durumda kendi davasını takip eden avukat, davayı kazanması durumunda davanın kendisine ait kısmını bir vekil aracılığı ile takip ettirmemesine rağmen haksız olarak vekâlet ücreti alabilecektir. İkincisi, avukat, vekâleten takip ettiği davanın tarafı olarak kabul edilmediğinden, bu davada tanık olarak dinlenmesi de mümkündür[146]. Buna karşılık avukat, davanın sonucuna katılacak şekilde iş aldığında, vekâleten takip ettiği farazi olarak davanın tarafı durumuna gelmesine rağmen, kendi davasında tanıklık yapma ihtimali doğacaktır. Tüm bu gerekçelerle avukatlık hukukunda dava sonucuna katılma yasağı kabul edilmektedir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin üçüncü fıkrasında dava sonucuna katılma yasağı düzenlenmiştir[147]. Bu hükme göre, ücretine ilişkin sözleşmelerde, davaya konu para dışındaki mal ve haklardan bir kısmının aynen avukata ait olacağı kararlaştırılamaz. Bu düzenlemenin yanında Avukatlık Kanunu'nun 47. maddesinde de avukatın el koyduğu işlere ait çekişmeli hakları edinmekten ya da bunların edinilmesine aracılık etmekten yasaklı olduğu düzenlenmiştir. Bu yasak, işin sona erdiği tarihten itibaren bir yıl sürer. Böylece

---

145 Aydın, **a.g.e.**, s. 98; Said Toptaş, "Davada Vekalet Ücreti", **GÜSBE**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007, 39; Cimbar, **a.g.e.**, 150; Güner, **Sözleşme**, s. 309; Aday, **Genel Esaslar,** s. 137; Polat, **a.g.e.**, s. 118; İlgün, **a.g.e.**, s. 205; Kurtoğlu, **a.g.e.**, s. 122.

146 Pekcanıtez, **Katılma Yasağı**, s. 141; Karş. Erem, **Şerh**, s. 48.

147 Dava sonucuna katılma yasağının temelleri Roma hukukuna dayanmaktadır (bkz. Pekcanıtez, **Katılma Yasağı**, s. 136). Hukukumuzda ise ilk olarak 3499 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 129. maddesinde, her ne şekilde olursa olsun, davanın sonucuna katılma biçiminde düzenlenen ücret sözleşmeleri batıl sayılmıştır. Alman ve Avusturya hukuklarında ise kanunî düzenlemelerde bir yasak bulunmamasına rağmen katılma yasağına aykırı sözleşmeler geçersizdir. İsviçre hukukunda da davanın sonucuna katılma yasağı kabul edilmektedir (bkz. Pekcanıtez, **Katılma Yasağı**, s. 138).

avukatın üstlenmiş olduğu bir davayı doğrudan üzerine alamayacağı hüküm altına alınmış, böylelikle dava sonucuna katılma yasağı daha da sağlamlaştırılmıştır[148].

Dava sonucuna katılma yasağı sadece para dışındaki mal ve haklar bakımından söz konusudur. Esasen davaya katılma yasağından bahsedebilmenin temel şartı, para dışında bir hakkın avukata ait olacağını içeren bir maddenin sözleşmede yer almasıdır[149]. Bu nedenle mal veya hakkın yargılama sonundaki rayiç değeri üzerinden belirli bir yüzdenin vekâlet ücreti olarak belirlenebilmesi yasak kapsamında değildir. Nitekim böyle bir durumda Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin ikinci fıkrasına uygun olarak belirlenmiş bir nispi ücretten bahsedilebilir. Örneğin, bir tapu iptal ve tescile konu taşınmazın 150 metrekaresinin avukata ait olacağı şeklindeki sözleşmeler geçersizken; rayiç değerinin belli bir yüzdesinin vekâlet ücreti olarak kararlaştırılması geçerlidir[150] [151]. Buna karşılık Yargıtay verdiği bir kararında, tereke kıymet takdiri üzerinden yüzde 10 olarak kararlaştırılan vekâlet

---

148 Konusu para olmayan, boşanma, ceza, idari işlem iptali gibi davalar bakımından dava sonucuna katılma yasağı söz konusu değildir. Zira bu tür davalarda sözleşmenin konusunu herhangi bir şeyin aynı oluşturmamaktadır (Pekcanıtez, **Katılma Yasağı**, s. 156; Sungurtekin Özkan, **a.g.e.**, s. 260; Tandoğan, **a.g.e.**, s. 372).

149 Buna karşılık sözleşmenin geçersiz, belirsiz veya tartışmalı olduğu durumlarda hâkim, Av. K. m. 164/4 uyarınca dava değerinin yüzde 10'u ile yüzde 20'si arasında bir miktarı avukatın emeğine göre avukatlık ücreti olarak takdir eder. Böyle bir durumda, hâkim tarafından takdir edilen bedel, mutlak para üzerinden hesaplanacağı için, davaya katılma yasağının ihlali hiçbir şekilde gündeme gelmez (bkz. Aydın, **a.g.e.**, s. 99)

150 Avukat ile müvekkili, dava kapsamında yer alan taşınmazın bedelini tahmini olarak veya alanında uzman emlakçılar ile birlikte Av. K. m. 53 gereği tutanak altına alarak belirlese dahi ortada belirsiz bir ücretten bahsedilmektedir. Bu bağlamda tarafların 1.000.000 TL bedel ve bu bedelin %20 oranındaki karşılığı avukatlık ücreti olarak belirledikleri sözleşme kapsamındaki taşınmazın dava sonucunda 100.000 TL üzerinden hükme bağlanması durumunda Av. K. m. 164/IV gereği ilk yapılan anlaşmanın ücrete dair olan kısmı geçersiz olacak ve kanun gereği AAÜT altında kalmamak kaydıyla hâkimin Av. K. m. 164/IV kapsamında emek ve işin niteliğine göre dava değerinin %10-20 arası bir bedel avukatlık ücreti olarak tespit edilir.

151 "…Kaldı ki ... 7. Noterliğinin 22.01.2004 tarih ve 1888 yevmiye sayılı düzenleme şeklinde gayrımenkul satış vaadi sözleşmesinin avukatlık ücreti karşılığı düzenlendiği ve bu sözleşmenin de Avukatlık Kanunu' nun 164/3 maddesinde belirtilen hasılı davaya iştirak yasağına aykırı ve geçersiz olduğu dosya kapsamı ile sabittir..." Yargıtay 13. HD., 26.02.2014, E. 2013/20865, K. 2014/5278 (Lexpera).

ücretinin, Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası uyarınca geçersiz olduğunu kabul etmiştir[152].

Avukatlık sözleşmesinde davaya katılma yasağının ihlal edilmesi, sözleşmeyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Bir başka deyişle, avukatlık sözleşmesi, davaya katılma yasağını düzenleyen madde dışında geçerliliğini korur (Av. K. m. 163/2, son cümle). Dolayısıyla bu halde, avukatlık sözleşmesinin yasağı ihlal eden ücret maddesi batıl (kesin hükümsüz)[153] kabul edilerek ücret unsuru, kanunda belirtilen sınırlar dâhilinde hâkimin takdiriyle belirlenir (Av. K. m. 164/4)[154]. Diğer bir ifadeyle, hâkim, söz konusu maddeyi yok sayarak ya Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrası gereği dava konusunun belirli bir yüzdesini ya da Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi kapsamında maktu bir meblağı vekâlet ücreti olarak belirleyebilir[155].

---

152 "…1136 sayılı Avukatlık Kanununun 4667 sayılı yasayla değişik 163. maddesinde, "Avukatlık sözleşmesi serbestçe düzenlenir. Avukatlık sözleşmesinin belli bir hukuki yardımı ve meblağı yahut değeri kapsaması gerekir.", 164. maddesinin 1. fıkrasında, "Avukatlık ücreti, avukatın hukuki yardımının karşılığı olan meblağı veya değeri ifade eder." Aynı maddenin 2. fıkrasında da "Yüzde yirmi beşi aşmamak üzere, dava veya hükmolunacak şeyin değeri yahut paranın belli bir yüzdesi avukatlık ücreti olarak kararlaştırılabilir.", aynı maddenin 3. fıkrası ise, "İkinci fıkraya göre yapılacak sözleşmeler, dava konusu para dışındaki mal ve haklardan bir kısmının aynen avukata ait olacağı hükmünü taşıyamaz." düzenlemeleri mevcuttur. Taraflar arasındaki vekalet ücret sözleşmesi, "tereke kıymet takdiri üzerinden %10 olarak vekalet ücreti anlaşması yapılmıştır." şeklinde olup, bu şekildeki bir ücret sözleşmesinin, az yukarda belirtilen Avukatlık Kanununun "ücretin belirlenmesine" ilişkin hükümlerine aykırı olduğu ve bu nedenle de geçersiz olduğunun kabulü gerekir..." Yargıtay 13.HD, 23.09.2014, E. 2014/2634, K. 2014/28363 (Kazancı).

153 Butlan konusunda geniş bilgi için bkz. Eren, **Genel**, s. 333 vd; Reisoğlu, **a.g.e.**, s. 140 vd.

154 Davaya katılma yasağına aykırı hareket eden avukat, Av. K. m. 134 "Avukatlık onuruna, düzen ve gelenekleri ile meslek kurallarına uymayan eylem ve davranışlarda bulunanlarla, meslekî çalışmada görevlerini yapmayan veya görevinin gerektirdiği dürüstlüğe uygun şekilde davranmayanlar hakkında bu Kanunda yazılı disiplin cezaları uygulanır" hükmü uyarınca disiplin soruşturmasına tabidir.

155 "…1136 sayılı Avukatlık Kanununun 164/4 maddesinde, avukatlık ücretinin kararlaştırılmamış olduğu veya taraflar arasında yazılı ücret sözleşmesinin bulunmadığı yahut ücret sözleşmesinin belirgin olmadığı veya tartışmalı olduğu veya ücret sözleşmesinin ücrete ilişkin hükmünün geçersiz sayıldığı hallerde; değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde asgari ücret tarifelerinin altında olmamak koşuluyla ücret itirazlarını incelemeye yetkili merci tarafından avukatın emeğine göre ilâmın kesinleştiği tarihteki müddeabihin değerinin yüzde onu ile yüzde yirmisi arasındaki bir miktar avukatlık ücreti olarak belirleneceği hükmü öngörülmüştür. Avukatlık ücreti, işin niteliği, zorluk derecesi, işe harcanan zaman ve sarf edilen emek ve mesaiye göre Kanunda öngörülen oranlar dâhilinde takdir edilmelidir. Mahkemece, davalıların miras bırakanı avukat tarafından yapılan taşınmaz satış işlemi nedeniyle Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesine

Konusu para ile ölçülebilen yargılamalarda vekâlet ücreti olarak hem maktu hem de dava sonucunun bir kısmının avukata ait olacağı kararlaştırılması durumu gündeme gelebilir. Örneğin, bir taşınmaza ilişkin istihkak davasında dava değerinin yüzde 20'si ve taşınmazın mülkiyetinin yarısı vekâlet ücreti olarak kararlaştırılmış olabilir. Böyle bir durumda da avukatlık sözleşmesi, davaya katılma yasağını düzenleyen madde dışında geçerliliğini korur (Av. K. m. 163/2, son cümle)[156]. Dolayısıyla avukat, yalnızca sadece geçerli olan ücreti talep edebilir.

Son olarak belirtmek gerekir ki, davanın sonucuna katılma yasağına aykırı olarak sözleşmede ücretin dava sonucuna katılma olarak kararlaştırılması halinde avukat sözleşmede kararlaştırılan mal veya hakkın kendisine devrini talep ederse müvekkil avukata karşı sözleşmenin ücret hükmünün kesin hükümsüzlüğünü (butlanını) ileri sürebilir[157]. Bu yasağa rağmen sözleşme ifa edilmişse, kanaatimizce Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinin ikinci fıkrasına göre ifa edilen sözleşmenin geçersizliği ileri sürülemeyeceğinden ifa konusu mal veya hakkın iadesi talep edilemez[158]. Bununla birlikte, müvekkilin söz konusu mal veya hakkın iadesini talep etmesine karşılık avukatın, ifa edilen sözleşmenin geçersizliğinin ileri sürülemeyeceği savunmasında bulunması kanaatimizce hakkın kötüye kullanılması teşkil edebilir[159]. Böylece, avukat bakımından hakkın kötüye kullanılması söz konusu olduğunda, müvekkilin ifa konusu mal veya hakkın iadesini talep edebilmesi mümkün olacaktır. Kanaatimizce, Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinin ikinci

göre satış bedelinin %15'i oranında vekalet ücretine hak kazandığı kabul edilmiştir. Davacılar ile davalılar murisi arasında imzalanan avukatlık ücret sözleşmesinin hasılı davaya iştirak yasağı kapsamında olan ücrete ilişkin hükümleri geçersiz kabul edilerek, hizmetin verildiği tarihte yürürlükte bulunan Avukatlık Kanununu hükümleri dikkate alınarak sonuca ulaşılması yerinde görülmüş ise de, davalıların miras bırakanı avukatın verdiği hizmet nedeniyle takdir edilen %15 oranındaki vekalet ücretinin yeterli gerekçe ile desteklenmeden kabulü hatalı olup, somut olayda uygulanması gereken oranın %10 olması gerektiği gözetilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi de usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir...." Yargıtay 13. HD., 07.12.2016, E. 2015/31119, K. 2016/22952 (Lexpera).

156 Bu maddenin TBK m. 27/2'ni bir yansıması olduğu söylenebilir. Bkz. Müderrisoğlu, **a.g.e.**, s. 76; Pekcanıtez, **Katılma Yasağı**, s. 161.

157 Pekcanıtez, **Katılma Yasağı**, s. 162.

158 Aynı yönde bkz. Aydın, **a.g.e.**, s. 103.

159 Mustafa Dural/ Suat Sarı, **Türk Özel Hukuku**, C. I, 5. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2010, s. 210 vd.

fıkrasındaki "ifa edilmiş sözleşmenin geçersizliği ileri sürülemez" düzenlemesinin dava sonucuna katılma yasağını aşındırmasına engel olmak için böyle bir yorum yapılması daha isabetli olacaktır.

e. İhtilaflı Şeyin Avukata Devri (Çekişmeli Hakları Edinme) Yasağı

Avukatlık hizmetinin bağımsızlığının zedelenmesini önlemek amacıyla dava sonucuna katılma yasağına benzer bir şekilde, ihtilaflı şeyin avukata devri de yasağı kabul edilmektedir[160]. Dava sonucuna katılma yasağı, dava konusu olan bir mal ya da hakka ilişkin iken; ihtilaflı şeyin devri yasağı, dava konusu olup olmamasına bakılmaksızın çekişmesiz olan mal veya haktır. Bu bakımdan ihtilaflı şeyin devri yasağının, dava sonucuna katılma yasağına göre daha geniş bir kapsamı olduğu söylenebilir[161].

İhtilaflı şeyin devri yasağı, Avukatlık Kanunu'nun 47. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenmiştir. Bu hükme göre, avukatın takip ettiği işler kapsamında müvekkilin hakkını kendi uhdesine alması veya bu hakkın başka kişilere geçmesine aracılık etmesi mümkün değildir. İhtilaflı şeyin avukata devri yasağı olarak ifade edilen bu yasak, işin sona erdiği tarihten itibaren bir yıl boyunca geçerlidir (m. 47/1, c.2)[162]. Ayrıca söz konusu yasak, avukatın ortakları ile yanında çalıştırdığı avukatları da kapsar (m. 47/2).

İhtilaflı şeyin devri yasağına; avukatın, hacizli bir taşınmazı icraen satışı sonrasında müvekkili temsilen kendi adına tescil ettirmesi, önalım davasına konu taşınmazı depo kararı sonrasında temlik suretiyle kendi adına tescil ettirmesi veya ortaklığın giderilmesi davasında satış işlemine iştirak edip taşınmazı kendi adına tescil ettirmesi örnek gösterilebilir[163]. Yine müvekkili tarafından kendisine teslim

---

160 Aydın, **a.g.e.**, s. 103; Cimbar, **a.g.e.**, s. 159.

161 Pekcanıtez, **Katılma Yasağı**, s. 163; Aydın, **a.g.e.**, s. 103; Cimbar, **a.g.e.**, s. 159.

162 Bununla birlikte, avukatın meslek onurunu koruması kapsamında 1 yıllık süre geçtikten sonra da bu yasağa riayet etmesi gerektiği düşünülmektedir (bkz. Aydın, **a.g.e.**, s. 104)

163 Polat, **a.g.e.**, s. 122; Cimbar, **a.g.e.**, s. 160.

edilen bono hakkında avukatın kendi adına işlem yapması durumları da ihtilaflı şeyin devri yasağına aykırılık teşkil eden bir durumdur[164].

Taraflar arasında ihtilaflı şeyin devri yasağına aykırılık teşkil edecek bir ücret sözleşmesi kararlaştırılmışsa, Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca esasen geçerli bir ücret sözleşmesi mevcut değildir. Böyle bir durumda ise, değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde asgari ücret tarifelerinde belirtilen miktarlardan az olmamak şartıyla ücret itirazlarını incelemeye yetkili merci tarafından davanın kazanılan kısmı bakımından avukatın emeğine göre ilâmın kesinleştiği tarihteki müddeabihin değerinin yüzde onu ile yüzde yirmisi arasındaki bir meblağ vekâlet ücreti olarak hükmedilir (m.164). Değeri para ile ölçülemeyen dava ve işlerde bakımındansa avukatlık asgari ücret tarifesinin uygulanması söz konusu olacaktır.

f. Başarıya Göre Ücret Kararlaştırılıp Kararlaştırılamayacağı

Avukat, avukatlık sözleşmesiyle üzerine aldığı işle ilgili bir sonuç taahhüt etmez; sadece bu iş için gerekli özen ve çabayı göstermeyi taahhüt eder[165]. Bu bağlamda avukatın ücrete hak kazanıp kazanmaması başarılı ya da başarısız olma şartına bağlanamaz[166]. Avukatlık ücret sözleşmesinde avukatın başarılı olması hali için ücret kararlaştırılırken başarısızlık hali için ücret kararlaştırılmamışsa söz

---

164 "…Dava konusu bonoların 30.06.2004 tarihli sözleşmenin 3.maddesi uyarınca davalı Av. O. A.'ın alacaklı M. T. vekili olarak takip ettiği Ankara 30. İcra Müdürlüğü'nün takip dosyalarındaki borca karşılık verildiği, bonoların davalılar tarafından kendi yararlarına asıl alacaklı sıfatıyla takibe konulmasının Avukatlık Kanunu'nun 47.maddesine aykırılık teşkil ettiği, davalıların vekil olarak hareket ettikleri iş nedeniyle verilen bonoları kendilerine mal ettikleri, bonoların davacılar ile davalılar arasında gerçek bir alacağı ifade etmediği gerekçeleriyle davanın kabulüne karar verilmiş, hüküm davalıların vekilleri tarafından ayrı ayrı temyiz edilmiştir… usul ve kanuna uygun bulunan hükmün onanmasına…" Yargıtay 19. HD., 02.04.2015, E. 2015/2368, K. 2015/4723 (Lexpera).

165 Semih Güner, "Avukatın Özen Yükümlülüğü", **TBB Dergisi**, S. 2, Ankara, 2000, s. 562; Talih Uyar, "Avukatın Özen Yükümlülüğü (Av. K. m. 34; TBK. m. 506/III) ve Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK. m. 257/2)", **TBB Dergisi**, S. 131, 2017, s. 378.

166 Yalçınduran, **Vekalet**, s. 114; Aydın, **a.g.e.**, s. 81; Polat, **a.g.e.**, s. 122.

konusu sözleşme geçersiz olur[167]. Doktrinde, dava konusunun para olmadığı ya da para ile ifade edilemediği durumlarda, başarıya göre ücret kararlaştırılmasının işin niteliği gereği mümkün olmadığı ifade edilmektedir[168].

1136 sayılı Avukatlık Kanun'da 4667 sayılı Kanun'la değişiklik yapılana dek Kanun'umuzda başarı şartına bağlı ücret hususunda açık düzenleme mevcuttu[169]. Başarıya göre ücretin açıkça düzenlendiği bu dönemde de avukatın başarısız olması halinde de vekâlet ücretine hak kazanacağının sözleşmede kararlaştırılması gerekmekteydi[170]. Bu şekilde kararlaştırılmayan avukatlık ücret sözleşmesi ise geçersiz kabul edilmekteydi[171]. Avukatlık Kanunu'nda yapılan değişiklikle madde metninde yer alan "davada gösterilen başarıya göre değişmek" ifadesinin kanundan çıkarılmasının yorumlanması konusu doktrinde tartışılmıştır. Bir görüş, her ne kadar madde metninden başarıya göre ücret ifadesi çıkarılmışsa da, açıkça yasaklanmadığından Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin altında olmamak kaydıyla başarıya göre vekâlet ücretinin kararlaştırılabileceğini kabul etmektedir[172].

Başarıya göre vekâlet ücreti kararlaştırılıp kararlaştırılamayacağı konusu doktrinde tartışmalıdır. Bir kısım yazarlar avukatlık mesleğinin niteliği gereği, başarıya göre ücret kararlaştırılması halinde, davanın başarı ile sonuçlanmasında maddi yararı olan avukatın bazı yükümlülüklerini ihlal edebileceğini, bağımsızlığını kaybedebileceğini ileri sürerek başarıya göre ücret belirlenmesini kabul etmemektedir[173]. Karşıt görüşteki yazarlar ise; başarı durumu için kararlaştırılan ücretin avukatı teşvik edeceğini, bu teşvikin değil aksine avukatın daha fazla para

---

167 Osman Kuntman, "Avukatlık Ücreti İle İlgili Hasılı Davaya İştirak, Başarıya Göre Değişen Nisbi Ücret ve Dava Edilen Şeyin Aynen Avukata Ait Olacağı Konularında Bir İnceleme ve Yargıtay Uygulamalarının Eleştirisi", **İBD**, 1984, S.7-8-9, s. 480; Polat, **a.g.e.**, s. 122.

168 Müderrisoğlu, **a.g.e.**, s. 77; Pekcanıtez, **Katılma Yasağı**, s.156.

169 Değişiklikten önce Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin ikinci fıkrasında "davada gösterilen başarıya göre değişmek ve yüzde yirmi beşi aşmamak üzere, dava olunan veya hükmolunacak şeyin değerinin belli bir yüzdesi avukatlık ücreti olarak kararlaştırabilme" ifadesi yer almaktaydı.

170 Müderrisoğlu, **a.g.e.**, s. 74; Pekcanıtez, **Katılma Yasağı**, s. 147; Karateke, **a.g.t.**, s. 130-131.

171 Aday, **Genel Esaslar,** s. 139; Aydın, **a.g.e**., s. 82.

172 Aday, **Genel Esaslar,** s. 138; Aydın, **a.g.e**., s. 82; Yalçınduran, **Vekalet**, s. 114; Günergök, **a.g.e.**, s. 130; Güner, **Avukatlık**, s. 637.

173 Pekcanıtez, **Katılma Yasağı**, s. 147; Erem, **Şerh**, s. 196.

kazanmak için meslek onuru ve itibarı ile hukukun gereklerinden uzaklaşacağı düşüncesinin mesleğe zarar vereceğini savunarak başarıya göre ücret belirlenmesini kabul etmektedir[174]. Kanaatimizce, avukatın başarısız olduğu halde de ücret alacağının öngörülmüş olması kaydıyla, başarıya göre ücret kararlaştırılmasının kanunda açıkça yasaklanmadığı, sözleşme serbestisinin geçerli olduğu ve avukatın onurlu bir meslek oluşunun koşullara göre değişmediği birlikte düşünüldüğünde başarıya göre ücret kararlaştırılması mümkündür. Ancak, avukatın başarısız olması halinde hiç ücret almayacağı kararlaştırılmışsa bu durum ücretsiz iş alma teşkil edeceğinden geçerli kabul edilemez. Nitekim avukat ile müvekkili avukatın başarılı olması halinde ücret almasını öngörmüş ancak başarısız olma halini hiç düzenlememiş ya da bu halde avukatın ücret almayacağını kararlaştırmışsa bu durumda ücrete ilişkin hüküm geçerli olmayacak; Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü maddesi uyarınca ücrete hükmedilecektir.

g. Diğer Kanunlarda Düzenlenen Sınırlamalar: Kamulaştırma Kanunundaki Sınırlamalar

Vekâlet ücretinin serbestçe kararlaştırılmasına getirilen sınırlamalardan bir kısmı da 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda[175] düzenlenmiştir. Kamulaştırma Kanunu'nun 31. maddesinin[176] (e) bendinde kamulaştırma bedelinin tamamının ya

---

174 Aday, **Genel Esaslar,** s.138; Aydın, **a.g.e.**, s. 82; Günergök, **a.g.e.**, s. 130; Sungurtekin Özkan, **a.g.e.**, s. 243.vd.; Başpınar, **a.g.e.**, s. 473.

175 08.11.1983 tarih ve 18215 sayılı R.G.

176 Kamulaştırma Kanunu m. 31'e göre bazı işler ve eylemler yasak olup bunlar;

a) 15'inci maddeye göre oluşturulan bilirkişilerin, kendilerine mahkemece takdir edilen ücret dışında herhangi bir suretle çıkar sağlamaları,

b) Mahkemece 10'uncu maddeye göre yapılan tebligat, davet veya ilanen tebliğden sonra taşınmaz malın başkasına devir ve ferağ veya temliki.

c) Dava giderlerinin avukat ya da dava vekilleri veya onlar adına hareket edenler tarafından kabullenilmesi.

d) Kamulaştırma bedelinin tamamının ya da bir kısmının nakden ya da başka bir şekilde, avukat ya da dava vekili ya da onlar adına hareket edenler tarafından mal sahibine önceden ödenmesi.

e) Kamulaştırma bedelinin tamamının ya da bir kısmının avukat ya da dava vekili ya da onlar adına hareket edenlere ait olacağının kararlaştırılması.

f) Yukarıda yazılı olan yasaklı fiillerin avukat ya da dava vekillerince bizzat ya da aracı ile mal sahibine teklif edilmesi veya bunlara yardımcı olunması.

da bir kısmının avukata ait olacağına dair anlaşma yapılması yasaklanmıştır[177]. Bu düzenlemenin Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan dava sonucuna katılma yasağına daha geniş bir sınırlama getirdiği söylenebilir[178]. Kamulaştırma Kanunu Avukatlık Kanunu'na göre özel kanun niteliğinde olduğundan kamulaştırma bedelinin artırılması davalarında bu hükümler öncelikle uygulanır[179]. Bu madde ile vekâlet ücretinin kamulaştırılan taşınmazdan alınmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır[180].

Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinin ikinci fıkrasında ifa edilen sözleşmelerin geçersizliğinin ileri sürülemeyeceğine ilişkin düzenlemeden faklı olarak Kamulaştırma Kanunu'nun 34. maddesinde, kamulaştırma davasına konu taşınmazın maliklerinin 31. maddedeki yasaklara rağmen avukata yaptıkları ödemeleri ya da sağladıkları yararları bir yıl içinde geri alabilme hakkı düzenlenmiştir.

IV. VEKÂLET ÜCRETİNE İLİŞKİN ÖZELLİKLİ HALLER

A. Avukatın Hapis Hakkı, Ücret Alacağının Rüçhanlı Olması, Ücret Alacağının Devri ve Takası

1. Avukatın Hapis Hakkı

Hapis hakkı yasal şartların varlığı halinde alacaklıya borçluya iade edeceği taşınır mal veya kıymetli evrakı alacağını garanti etmek amacıyla uhdesinde tutma ve

---

177 Belirtmek gerekir ki, uygulamada vekâlet ücretinin kamulaştırma bedelinin belli bir yüzdesi üzerinden belirlenmesine sıklıkla rastlanmaktadır.

178 Aydın, **a.g.e.**, 75.

179 Aday, **Genel Esaslar**, s. 130; Pekcanıtez, **Katılma Yasağı**, s. 137; Aydın, **a.g.e.**, s. 75.

180 Polat, **a.g.e.**, s. 116.

paraya çevirme yetkisi veren ayni bir hak olup[181] hapis hakkının genel çerçevesi Türk Medeni Kanunu'nun 950. maddesi[182] ile çizilmiştir.

Borçlunun rızasıyla alacaklının zilyetliğinde bir taşınır mal veya kıymetli evrakın bulunması, alacağın muaccel hale gelmesi ve alacak ile zilyetlikte bulunan taşınır mal veya kıymetli evrak arasında bağlantı bulunması halinde hapis hakkından söz edilebilir[183]. Hapis hakkı ile alacaklı alacağı kendisine ödenene kadar birtakım taşınırları ve hakkı elinde tutarken bir yandan alacağını teminat altına tutmakta diğer yandan borçluyu ödeme yapması için sıkıştırmaktadır[184].

Avukatlık Kanunu'nda ise hapis hakkı iki ayrı madde ile düzenlenmektedir. Avukatlık Kanunu'nun 39. maddesinin ikinci fıkrasında "Avukat, ücreti ve yapmış olduğu giderleri kendisine ödenmedikçe, elinde bulunan evrakı geri vermekle yükümlü değildir" şeklindeki düzenleme hapis hakkının özel bir görünümüdür[185]. Bu düzenleme ile avukat ekonomik değeri olmayan dava evrağını vekâlet ücreti ödenene kadar elinde tutabilir. Avukatlık Kanunu'nun 166. maddesinin birinci fıkrasındaki "Avukat, müvekkili tarafından verilen veya onun namına aldığı malları, parayı ve diğer her türlü kıymetleri, vekâlet ücreti ve giderin ödenmesine kadar, kendi alacağı nispetinde elinde tutabilir" düzenlemesi ise Türk Medeni Kanunu'nun 950. maddesine benzer şekilde ekonomik bir değer üzerindeki hapis hakkını düzenlemektedir.

Avukatlık Kanunu'nun 166. maddesi ile avukat hapis hakkını kullanarak, ücret ve giderlerin temini aracılığıyla kendisine müvekkili ya da borçlu tarafından

---

181 Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, **a.g.e.**, s. 1019; Bilgehan Çetiner, **Hapis Hakkı**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2010, s. 32 vd; Aydın, **a.g.e.**, s. 113; Polat, **a.g.e.**, s. 130.

182 TMK m. 950/1'e göre; alacaklı, borçluya ait olmakla birlikte onun rızasıyla zilyedi olduğu taşınırı ya da kıymetli evrakı, borcun muaccel olması ve niteliği itibariyle bu eşyanın alacak ile bağlantısı olması durumunda, borç ödeninceye dek hapsedebilir.

183 Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, **a.g.e.**, s. 1020 vd.; Zahit İmre, "Hapis Hakkı Üzerine Bir Tetkik", **İHFM**, C. 18, S. 3-4, s. 769; Aydın, **a.g.e.,** s. 113; Polat, **a.g.e.**, s.131.

184 Karateke, **a.g.t.**, s. 125; Aydın, **a.g.e.**, s. 113; Polat, **a.g.e.**, 131.

185 Karateke, **a.g.t.**, s. 125; Aydın, **a.g.e.**, s. 114; Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, **a.g.e.**, s. 792.

müvekkil nam ve hesabına[186] verilen para ve diğer tüm kıymetleri vekâlet ücreti ve yasal hakları oranında elinde tutabilmektedir[187]. Avukat hapis hakkını kullanırken hangi iş ve davayla ilgili vekâlet ücreti için elinde tuttuğunu müvekkiline bildirmeli ve artan kısmı müvekkile iade etmelidir[188]. Bu şekilde yapılacak bir bilgilendirme avukatın müvekkiline hesap verme yükümlülüğünün de bir sonucudur. Nitekim, Avukatlık Kanununun 34. maddesinde, "Avukatlar, yüklendikleri görevleri, bu görevin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık ünvanının gerektirdiği saygı ve güvene uygun biçimde davranmak ve Türkiye Barolar Birliğince belirlenen meslek kurallarına uymakla yükümlüdürler." hükmü, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kurallarının 43. maddesinde de, "Müvekkil adına alınan paralar ve başkaca değerler geciktirilmeksizin müvekkile duyurulur ve verilir." hükmü bulunmaktadır.

---

186 Avukatın müvekkili namına aldığı kıymetli evrak ile kastedilen avukatın kendisine müvekkili tarafından noter aracılığıyla verilen vekaletname içeriğinde mevcut ahz-u kabz yetkisi çerçevesinde aldığı para ve kıymetlerdir.

187 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 276; Karateke, **a.g.t.,** s. 127; Aydın, **a.g.e.,** s. 113; İlgün, **a.g.e.** s. 196; Yalçınduran, **Vekalet**, s. 216; Gökyayla, **a.g.e.**, s. 105.

188 "…Taraflar arasında yazılı bir avukatlık ücret sözleşmesi bulunmadığı, davalının İzmir 21. İcra Müdürlüğü'nün 2012/9133 Sayılı dosyasında davacılar adına 6305,40-TL tahsilat yaptığı daha sonra 25/12/2012 tarihli azilname ile azledildiği hususlarında bir ihtilaf bulunmamaktadır. Mahkemece, davacının takip ettiği tüm dosyalar incelenerek düzenlenen bilirkişi raporu hükme esas alınmıştır. Ancak, davacı avukatın hapis hakkını Avukatlık Kanunu ve meslek kuralları hükümlerine uygun olarak kullanıp kullanmadığının denetlenmesi için, tahsilat sırasında avukatın muaccel olan vekalet ücreti ve masraf alacağının bulunup bulunmadığının, hangi işten dolayı ve ne miktarda ücret ve masraf alacağı olduğu konusunda karşı tarafı bilgilendirip bilgilendirmediğinin, davalı nam ve hesabına tahsil ettiği alacakları geciktirmeksizin iş sahibine bildirip bildirmediğinin ve taraflar arasında bir hesaplaşmanın yapılıp yapılmadığının tespit edilmesi gerekir. Dosya kapsamında bu hususta bir inceleme yapılmadığı anlaşılmaktadır. Kabule göre de dosya kapsamında avukatın hak ettiği vekalet ücretinin hesaplanmasında Avukatlık Kanunu 164. maddesi kapsamına uygun hesaplama yapılmadığı, bilirkişi raporlarında ücrete takdiri rakamlar eklendiği veya tahmini kanaatler bildirildiği tespitlenmiştir. Hal böyle olunca Mahkemece, hapis hakkının usulüne uygun kullanılıp kullanılmadığı tespit edilmeli, varsa hak edilen vekalet ücreti AK 164 'e göre belirlenmeli gerektiğinde yeniden rapor tesis edilerek sonucuna göre hüküm tesis edilmelidir…" Yargıtay 13. HD., 20.3.2017, E. 2015/39730, K. 2017/3350 (Kazancı).

Avukatın hapis hakkını her türlü kıymet üzerinde kullanabilecek olması geniş yorumlanmaktadır[189]. Her türlü kıymetin kapsamına ekonomik değeri olan her şey gireceğinden devlet tahvili, hazine bonosu, hisse senedi gibi evraklar da dahildir.

Avukatlık Kanunu'nun 171. maddesine göre avukat üstlenmiş olduğu işi kanun hükümleri çerçevesinde ve taraflar arasında yazılı sözleşme bulunmasa bile sonuna kadar takip edeceğinden, taraflar aksini kararlaştırmadıkça vekâlet ücreti alacağı hukuki yardım konusu yasal sürecin kesinleşmesi ile muaccel olur[190]. Avukatın hapis hakkı da yasal sürecin sona ermesi ve vekâlet ücretinin muaccel olmasıyla doğar.

Avukatın hapis hakkını kullanma ihtimali para, mal veya kıymetli evrakın müvekkil tarafından iyi niyetli üçüncü kişiye devredilmesi ya da üçüncü kişinin eline geçmesi durumunda hapis hakkı sona erer[191]. Avukatın hapis hakkını üçüncü kişiye karşı ileri sürebilmesi üçüncü kişinin iyi niyetini ispat edememesine bağlıdır[192].

Avukatın alacağına kavuşamaması halinde, hapis hakkı kapsamında elinde tuttuğu taşınır mal veya kıymetli evrakı nakde çevirme yetkisinin bulunduğu kabul edilmektedir[193]. Bu konuda Avukatlık Kanunu'nda bir düzenleme bulunmasa da Türk Medeni Kanunu'nun 953. maddesi kıyasen uygulanarak; Avukatlık Meslek Kuralları'nın 43. maddesi de gözetilerek müvekkiline önceden haber vererek avukatın uhdesinde tuttuğu şey para ise bunu mülkiyetine geçirmesi, para dışındaki şeyler için de paraya çevirme yoluna başvurmasıdır[194].

---

189 Karateke, **a.g.t.** s. 127; Aydın, **a.g.e.** s. 114, Polat, **a.g.e.** 132.

190 Özen, **a.g.e.**, s. 358; İlgün, a.g.e., s. 197; Yalçınduran, **Vekalet**, s. 215; Müderrisoğlu, **a.g.e.**, s. 145; Kurtoğlu, **a.g.e.**, s. 230; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 275.

191 Aydın, **a.g.e.**, s. 115-116; Günergök, **a.g.e.**, s. 142; Yalçınduran, **Vekalet**, s. 216, Polat, **a.g.e.**, s. 134; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 277, Cimbar, **a.g.e.**, s. 173.

192 Polat, **a.g.e.**, s. 135; Karateke, **a.g.t.**, s. 127.

193 Cimbar, **a.g.e.**, s. 173; Benzer görüş için bkz. Papakçı, **Vekalet Ücreti**, s. 107; Yalçınduran, **Vekalet**, s. 216.

194 Cimbar, **a.g.e.**, s. 173; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 276; Karateke, **a.g.t.**, s. 130; İlgün, **a.g.e.**, s. 61; Aydın, **a.g.e.**, s. 116; Polat, **a.g.e.**, s. 135.

Haczi kabil olmayan mallar konusunda avukatın hapis hakkı kullanıp kullanamayacağı konusu ise tartışmalıdır. Kanaatimizce haczi kabil olmayan mallar üzerinde avukatın hapis hakkı kullanması mümkün değildir[195]. Zira haczi kabil olmayan mallar kişinin meslek ve yaşamını sürdürmesi için ihtiyaçları olan mallar olduğundan bunlar üzerinde hapis hakkının kullanılması kişinin mahvına sebep olabilecektir. Ancak vekâlet ücretinin müvekkilin mahvına sebep olmaması gerektiği gibi bu durum avukatlık onuru ile de bağdaşmaz[196].

Vekâlet ücreti zamanaşımına uğramış olsa bile avukat hapis hakkını kullanarak alacağını elde edebilir[197]. Vekâlet ücretinin zamanaşımına uğraması hapis hakkının kullanılmasına engel olmadığı gibi, zamanaşımına uğrayarak eksik borca dönüşen vekâlet ücreti avukat tarafından her zaman talep edilebilir. Zamanaşımına uğrayan eksik borcu müvekkil her zaman ödeyebileceği gibi, avukat müvekkilinin edimini beklemeksizin uhdesindeki ücret üzerinde hapis hakkını kullanabilecektir[198].

Avukatın hapis hakkını, müvekkilinin başka bir iş için elde ettiği mal, para ya da kıymetler üzerinde kullanıp kullanamayacağı tartışmalıdır. Bir görüşe göre, madde metnindeki düzenlemede bir iş alacağından doğan hapis hakkının başka bir konu nedeniyle elde edilen kıymetler üzerinde de kullanılması mümkün gibi görünse de, bu yaklaşım yasanın genel mantığına uygun düşmemektedir ve bu nedenle hapis hakkına konu kıymetin, alacağı doğuran iş nedeniyle elde edilmesi gerekmektedir[199]. Diğer görüşe göre ise, kanun koyucunun bu düzenlemedeki amacı avukatı sınırlandırmaktan ziyade vekâlet ücretini özellikli kılmak ve avukatın ücretini cebri icra yoluna başvurmadan tahsil edebilmesini kolaylaştırmak olduğundan bu madde geniş yorumlanmalıdır[200]. Zira avukatlık ticari bir meslek olmasa da profesyonel bir meslek olduğundan tacirlere tanınan zilyetlik ve alacağın ticari ilişkiden doğması

---

195 Aydın, **a.g.e.**, s. 114; Cimbar, **a.g.e.**, s. 173; Polat, **a.g.e.**, s. 133.

196 Aydın, **a.g.e.**, s. 114; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 279; Günergök, **a.g.e.**, s. 143; Cimbar; **a.g.e.**, s. 173.

197 Cimbar, **a.g.e.**, s. 174.

198 Eksik borç konusunda daha ayrıntılı bilgi için bkz. Gökhan Antalya, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. I, İstanbul, Legal, 2015, s. 22 vd; Eren, **Genel**, s. 88 vd.

199 Müderrisoğlu, **a.g.e.**, s. 145 vd.

200 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 262; Günergök, **a.g.e.**, s. 142; Polat, **a.g.e.**, s. 134.

halinde tacirlere hapis hakkı tanınıyorsa avukata da tanınması gerekmektedir. Kanaatimizce, avukatın hapis hakkının düzenlenme amacının vekâlet ücretinin tahsilini kolaylaştırma olması ve madde metninde de iş ile arasında bağlantı şartı bulunmaması göz önüne alındığında ikinci görüş isabetlidir.

Avukatın hapis hakkı, avukatın ücret alacağını devretmesi durumunda devralan kişi tarafından kullanılamayacağı gibi, ücret alacağını devralan kişinin de avukat olması durumu değiştirmez[201]. Zira meslek kuralları gereği avukat ile müvekkili arasındaki ilişkinin niteliklerinin 3. kişilerce bilinmesi uygun değildir[202].

2. Ücret Alacağının Rüçhanlı Olması

Hukuken bir alacağın başkaca alacaklardan öncelikli olarak ödenmesi rüçhan hakkı terimi ile tanımlanmaktadır[203]. İcra İflas Kanunu'nun 206. maddesinde hangi alacakların rüçhanlı olduğu belirtilmiştir. Vekâlet ücreti bu maddede açıkça sayılan alacaklardan olmamakla birlikte, maddede özel kanunlarda imtiyazlı olduğu belirtilen alacakların da aynı imtiyazlı olduğu belirtildiğinden özel kanun niteliğindeki Avukatlık Kanunu'nun 166. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca vekâlet ücreti rüçhanlı alacaktır. Bu bağlamda, avukat, sözleşme ile kararlaştırılan ve hâkim tarafından takdir olunan ücretinden dolayı, kendi çalışması sonucunda müvekkilin muhafaza ettiği veya kazandığı mallar ve davadaki diğer taraftan ilam gereğince tahsil edilecek para yahut alınacak mallar üzerinde diğer alacaklılara nazaran rüçhan hakkını haizdir.

Rüçhan hakkı avukatın tekel hakkına dayanan bir hak olduğundan sadece avukat, avukatlık mesleği ile ilişkili olarak almış olduğu vekaletname kapsamında kullanılabilir[204]. Türk Borçlar Kanunu'nun 502. maddesi ve devamı maddeler

---

201 Aydın, **a.g.e.**, s. 116; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 263; Günergök, s. 142; Polat, **a.g.e.**, s. 135.

202 Aydın, **a.g.e.**, s. 116

203 Ejder Yılmaz, **Hukuk Sözlüğü**, 5. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 1996, s. 697.

204 Polat, **a.g.e.**, s. 142.

uyarınca yani vekâlet sözleşmesi kapsamında düzenlenen vekalet ilişkisinde Avukatlık Kanunu'nun 166. maddesinde belirtilen rüçhan hakkı kullanılamaz[205].

Avukatın rüçhan hakkı sözleşmesel vekâlet ücretinin yanında yargılama gideri olan vekâlet ücretini de kapsamasına karşın avukatın müvekkilinin işi için yaptığı giderleri kapsamamaktadır[206]. Bununla birlikte bazı yazarlar, hapis hakkında olduğu gibi para dışında avukatın uhdesinde bulunan mallar açısından da rüçhan hakkı kurulması gerektiği yönünde yasal düzenleme bulunması gerektiğini ileri sürmektedir[207]. Rüçhan hakkı tarafların vekâlet ücretini belirlememiş olması veya ücretin belirlenmesinin ihtilaflı olduğu durumlarda hâkim tarafından takdir edilen ücreti de kapsamaktadır (Av. K. m. 166/2, c. 1). Bununla birlikte müvekkilin iflası halinde de avukat rüçhan hakkını kullanabilir (Av. K. m. 166/2, c. 3)[208].

Avukat ancak müvekkili temsil ettiği, hukuki yardım sunmak üzere vekaletname ibraz ettiği ilişkilerden kaynaklanan alacakları üzerinden rüçhan hakkına sahiptir[209]. Avukatın rüçhan hakkı İcra ve İflas Kanunu'nun 206. maddesinde sayılan işçilik alacakları ve nafaka alacağı istisna olmak üzere diğer tüm alacaklılarla kıyaslandığında rüçhanlıdır[210].

Avukat, müvekkili ile arasında mesleği haricinde başka bir ilişkiden kaynaklanan alacak için rüçhan hakkını kullanamaz[211]. Zira avukatın rüçhan hakkı avukatın mesleki faaliyetinden dolayı müvekkili ile arasında bulunan ücret sözleşmesinden kaynaklanmaktadır.

---

205 Aydın, **a.g.e.**, s. 121.

206 Karateke, **a.g.t.**, s. 132; Aydın, **a.g.e.**, s. 120; Polat, **a.g.e.**, s. 140; Cimbar, **a.g.e.**, s. 180.

207 Karateke, **a.g.t.**, s. 133.

208 İcra ve İflas Kanunu'nun 206. maddesinin birinci fırkasına göre rehinli alacaklarda malın satışında öncelikle mala ilişkin vergi ve resimlerin tahsil edilmesi gerektiği arta kalan kısım için avukatlık ücreti için rüçhan hakkı kullanılabilecektir.

209 Aydın, **a.g.e.**, s. 119; Polat, **a.g.e.**, s. 140; Cimbar, **a.g.e.**, s. 182.

210 Karateke, **a.g.t.**, s. 134; Aydın. **a.g.e.**, s. 119.

211 Polat, **a.g.e.**,s. 141.

Avukatın rüçhan hakkını kullanabilmesi söz konusu hakkın vekâlet ücretinden kaynaklanan alacağına ilişkin olması ve bu alacağın muaccel olmasına bağlıdır[212].

Rüçhan hakkı, vekaletnamenin düzenlenme tarihine, vekaletname umumi ise müvekkil adına ücret konusu işten dolayı ilk yapılan resmi başvurma tarihine göre sıra alacaktır (Av. K. m. 166/2, c.2). Dolayısıyla, avukatın rüçhan hakkını kullanması bakımından dava açması şart olmayıp, resmi bir makamla başlatılan yazışma yeterli olmaktadır[213]. Bununla birlikte, avukatın tespit davası açmak gibi esas işe başlamak için yaptığı birtakım hukuki girişimler de rüçhan hakkının kullanılmasında dikkate alınacaktır. Avukatın ücret alacağına konu işe başlama tarihi olarak ilk resmi başvuru tarihi esas alınarak vekâlet ücretinin alacaklılar arasında sıra alması sağlanmaktadır. Burada vekâlet ücretinin muaccel olduğu tarih değil, ücretle ilgili işe başlama tarihi esas alınarak diğer alacaklıların önüne geçmenin başlangıcı olduğu söylenebilir[214].

Rüçhan hakkının müvekkilin avukatın çalışması sonucunda elde ettiği malları ile ilam gereği karşı taraftan tahsil edilecek para ve mallar üzerinde kullanılabileceği düzenlenmiştir (Av. K. m. 166/2, c. 1). Bu düzenleme doğrultusunda, avukatın davalı vekili olduğu ve davanın reddini sağladığı davalar bakımından müvekkil lehine somut bir kazandırmada bulunmadığı durumlarda rüçhan hakkı kullanılamaz[215]. Buna rağmen, söz konusu halde avukat müvekkilin malvarlığında yaşanacak muhtemel bir azalmayı önlediğinden bu halde de avukatın rüçhan hakkını kullanabilmesi gerektiği savunulmaktadır[216].

Avukatlık Kanunu'nun 166. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, bir ilamın cebri icra yoluna başvurmak suretiyle infazına girişildiğinde, icra dairesi, takip talep eden tarafın ilamda adı yazan avukatına, icra emri ile birlikte düzenleyeceği bir bildiriyi derhal tebliğ eder ve bu bildiri avukata tebliğ edilmiş olmadıkça icranın

---

212 Cimbar, **a.g.e.**, s. 182; Polat, **a.g.e.**, s. 141.

213 Karateke, **a.g.t.**, s. 134; Aydın, **a.g.e.**, s. 121; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 266; Günergök, **a.g.e.**, s. 143.

214 Aydın, **a.g.e.**, s. 121; Karateke, **a.g.t.**, s. 133.

215 Polat, **a.g.e.**, s. 142; Cimbar, **a.g.e.**, s. 183.

216 Aydın, **a.g.e.**, s. 121; Karateke, **a.g.t.**, s. 133; Polat, **a.g.e.**, s. 142; Cimbar, **a.g.e.**, s. 184.

sonraki safhalarına geçilemez. Bu düzenleme ve vekâlet ücretinin kamu düzenini ilgilendirmesi sebebiyle bu bildirimin yapılıp yapılmadığının hâkim tarafından resen incelenmesi gerektiği kabul edilmektedir[217]. Kanun'a aykırı olarak bildirim yapılmaksızın diğer aşamalara geçilerek işlem yapılması halinde bu işlemlere karşı İcra ve İflas Kanunu hükümleri uyarınca şikâyet yoluna başvurulması gündeme gelecektir[218].

Avukatın ölmesi durumunda, mirasçılarına intikal eden vekâlet ücreti alacakları da, avukat alacakları gibi rüçhanlıdır (Av. K. m. 166/4, c.1). Bu düzenleme vekâlet ücretinin tahsilini kolaylaştırma amacının yanında miras hukuku bağlamında külli halefiyet ilkesinin bir neticesidir[219]. Bununla birlikte, icra dairesinin avukata bildirim yükümlülüğü mirasçılar bakımından bulunmamaktadır (Av. K. m. 166/4, c. 2).

3. Ücret Alacağının Devri

Avukatlık ücret alacağının ya da avukatlık ücret sözleşmesinden kaynaklanan diğer hak ve alacakların devrine ilişkin özel bir düzenleme bulunmadığı gibi devri yasaklayan bir hüküm de bulunmamaktadır. Bu durumda vekâlet ücretinin devri alacağın temliki hükümleri çerçevesinde Türk Borçlar Kanunu'nun 183. maddesi ve devamında belirtilen hükümlere tabiidir[220]. Nitekim bu hüküm uyarınca avukat, vekâlet ücretini kanun, sözleşme veya işin niteliğinden kaynaklı bir engel bulunmadıkça, müvekkilinin rızasını aramaksızın üçüncü bir kişiye devredebilir. Temeli güven ilişkisine dayanan bir ilişki olarak düşünüldüğünde avukatlık sözleşmesinde taraflar avukatın alacağını 3. kişiye devrini yasaklayabilir[221].

---

217 Polat, **a.g.e.**, s. 143.

218 Aydın, **a.g.e.**, s. 123.

219 Karateke, **a.g.t.**, s. 135; Polat, **a.g.e.**, s. 144. Külli halefiyet konusunda geniş bilgi için bkz. Mustafa Dural/Turgut Öz, **Türk Özel Hukuku C. IV Miras Hukuku**, Yenilenmiş Yedinci Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2013, s. 12 vd.

220 Alacağın devri konusunda geniş bilgi için bkz. Haluk N. Nomer, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Genişletilmiş 15. Bası, İstanbul, Beta, 2017, s. 486 vd.

221 Polat, **a.g.e.**, s. 126.

Avukatın alacağının devri bakımından avukatın sır saklama yükümlülüğünün ihlal edilmiş olup olmayacağı gündeme gelecektir. Avukat ile müvekkil ilişkisinde müvekkil, üçüncü kişilerin bilmesini istemeyeceği bilgileri avukatı ile paylaşmaktadır[222]. Bir kısım yazarlar avukatlık kanununda devri yasaklayan bir düzenleme bulunmadığı ve avukatlık mesleğinin niteliği gereği de böyle bir yasak bulunmadığı için devrin mümkün olduğunu savunmaktadır[223]. Nitekim, avukatın alacağını devri ile avukat ve müvekkili arasındaki hukuki ilişkinin öğrenilmesinin tek başına devrin mümkün olmadığı anlamına gelmeyeceği, somut olayın özelliklerine göre bakılarak devrin mümkün olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir[224]. Buna karşın bazı yazarlar Türk Borçlar Kanunu'nun 190. maddesi dolayısıyla devrin mümkün olmadığını belirtmektedir[225]. Zira söz konusu maddede devredenin, devralana alacak senedi ile elinde bulunan ispata yarar diğer belgeleri de teslim etmek ve alacağını ileri sürebilmesi için gereken bilgileri vermekle yükümlü olduğu düzenlenmiştir. Bu nedenle de alacağını devreden avukat bu kapsamda her türlü bilgiyi de devralana vererek sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmiş olacağından alacağın devri mümkün değildir[226]. Bu anlamda sır saklama yükümlülüğünün ihlal edilip edilmediğini her somut olayın özelliklerine göre değerlendirmek yönünde bir kabul ise; avukatın alacağı devretmesi, ardından sır saklama yükümlülüğünün ihlal edilip edilmediğinin araştırılmasını gerektireceğinden, bu süreçte müvekkil çoktan mağdur olabilecektir[227]. Eğer ihlal olduğu kanaatine varılırsa hem devir iptal edilerek alacağı devralan üçüncü kişi hem de avukat ile müvekkili arasındaki hukuki ilişki üçüncü kişilerce öğrenildiği için devri iptal etmenin anlamı kalmayacaktır. Alman Federal Mahkemesi verdiği bir kararında alacağını devreden avukatın, alacağı devralan üçüncü kişiye alacakla ilgili senet ve belgeleri, delilleri ve açıklayıcı bilgileri verme zorunluluğu bulunduğunu ve bu bağlamda paylaşılacak bilgilerin sır saklama yükümlülüğüne aykırı olduğunu belirterek ücret alacağının devrinin geçersiz

222 Polat, **a.g.e.**, s. 127.

223 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 270; Polat, **a.g.e.**, s. 127. Bu hususta detaylı bilgi için bkz. Yalçınduran, **Vekalet**, s. 202 vd.

224 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 256; Günergök, **a.g.e.**, s. 138; Polat, **a.g.e.**, s. 127.

225 Aydın, **a.g.e.**, s. 124.

226 Aydın, **a.g.e.**, s. 124.

227 Aydın, **a.g.e.**, s. 124.

olduğunu kabul etmiştir[228]. Kanaatimizce, avukatın müvekkiline karşı sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmeyeceği hususunda yeterli belge göstermesi halinde avukatın alacağını devretmesi mümkündür.

4. Ücret Alacağının Takası

Takas bir hukuk terimi olarak ödeşme; aynı cinsten ve ikisi de muaccel olan iki alacağın karşılıklı sayışması olarak tanımlanmaktadır[229]. Avukatlık Kanunu'nda avukatın ücret alacağının takası konusunda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte avukatın alacağını takas imkânı olup olmadığı Türk Borçlar Kanunu'nun 139. ve devamındaki hükümlere göre değerlendirilmelidir[230]. Bu bağlamda alacaklarını takas edecek iki kişi, karşılıklı olarak bir miktar para veya özdeş diğer edimleri birbirine borçlu olmaları ve her iki borcun muaccel olması şartıyla her biri alacağını borcuyla takas etme imkanına sahiptir. Alacaklardan biri çekişmeli olsa dahi takas ileri sürülebilir. Zamanaşımına uğramış olan bir alacağın takası ise ancak alacağın takas edilebileceği anda henüz zamanaşımına uğramamış olması şartıyla ileri sürülebilir.

Avukat ile müvekkil arasındaki ilişkide vekâlet ücreti alacağına dair takas bakımından bir düzenleme mevcut değildir. Avukat ile müvekkilin karşılıklı olarak alacaklarını takas etmeleri ancak para alacaklarında söz konusu olur. Zira vekâlet ücreti yalnızca para ile ifa edilebilir.

Avukatın ücret alacağını takas etmek istediği paranın kaynağı ve niteliği de avukatın ücret alacağını takas edip edemeyeceği konusunda önem arz etmektedir. Mesela müvekkili adına tahsil ettiği ve müvekkilinin geçimini sağlayacak olan nafaka parasından avukatın ücret alacağını takas etmesi meslek onuru ile

---

228 Aktaran Günergök, **a.g.e.**, s. 139.

229 Yılmaz, **Hukuk Sözlüğü**, s. 775.

230 Takas konusunda detaylı bilgi için bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 1012 vd.; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 564 vd; Eren, **Genel**, s. 1300 vd; Fahrettin Aral, **Türk Borçlar Hukukunda Takas**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2010, s. 21 vd.; Gökçen Topuz/ Seçkin Topuz, "Takasın Davada İleri Sürülmesi", **AÜHFD**, C. 57, S. 3, Y. 2008, s. 720 vd.

bağdaşmaz[231]. Bu nedenle avukatın müvekkilinin alacağının takası mümkün bir alacak olup olmadığı değerlendirilerek avukatın ücret alacağını takas imkanı olup olmadığı tespit edilmelidir[232].

B. Vekâlet Ücretinde Müteselsil Sorumluluk

Türk Borçlar Kanunu'nun 162. maddesinde düzenlenen müteselsil sorumluluk durumunda birden çok borçludan her biri, alacaklıya karşı borcun tamamından sorumlu olmayı kabul ettiğini bildirmiş olursa, müteselsil borçluluk söz konusu olur. Böyle bir bildirim bulunmaz ise, müteselsil borçluluk yalnızca kanunda öngörülen hâllerde söz konusu olabilir. Türk Borçlar Kanunu'nda kural kısmi sorumluluktur. Kısmi sorumluluk tarafların borçtan yalnızca kendi kısmına ilişkin ücretten sorumlu olmasıyken, borçlulardan her birinin alacaklıya karşı borcun tümünden birlikte sorumlu olması müteselsil sorumluluk olarak tanımlanmaktadır[233].

Avukatlık Kanunu'nun 165. maddesinde iş sahibinin birden çok olduğu durumda, bunlardan her birinin, sulh ya da başka bir surette taraflar arasında anlaşmayla sonuçlanmış olan ve takipsiz bırakılan işlerde iki tarafın da, avukatın ücretinin ödenmesi hususunda müteselsil borçlu sayılacağı düzenlenmiştir. Kanunun açık düzenlemesinden evvel Yargıtay yerleşik uygulamasında müvekkil ile hasmın ne suretle olursa olsun anlaşmaları ve anlaşma uyarınca işi takipsiz bırakmalarını sulh olarak kabul ederek müvekkil ile hasmın avukata karşı ücretin ödenmesi konusunda müteselsilen sorumlu olduğunu kabul etmekteydi[234]. Kanun koyucu bu

---

231 Aydın, **a.g.e.**, s. 124.

232 Aydın, **a.g.e.**, s. 124; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 259.

233 Eren, **Genel**, s. 809 vd; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, C. II, s. 301 vd.; Nomer, **a.g.e.**, s. 454 vd.; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 438.

234 "…Dava avukatlık ücretinin ödetilmesine ilişkindir. Davacı avukatlar davalı Limited Şirketin vekili olarak diğer davalı Sümerbank Müessesesi aleyhine açmış bulunduktan davada iki taraf arasında gerçekleşen sulh gereğince davacının feragat beyanında bulunması ile davanın reddine karar verildiğini ileri sürerek hak kazanmış oldukları gerek (davalı Limited Şirketle olan vekâlet ilişkisinden ötürü yazılı ücret sözleşmesi gereğince hesapladıkları vekâlet ücretinin), gerekse (dava olunan üzerinden hasma yükletilecek ve asgari ücret tarifesi üzerinden hesaplanacak avukatlık ücretinin) her iki davalıdan müteselsilen alınmasını istemişlerdir. Gerçekten, Avukatlık Kanunu'nun 165. maddesi hükmüne göre Sulh ile sonuçlanan işlerde her iki taraf avukat ücretinin ödenmesi konusunda müteselsilen borçlu sayılırlar. Her ne kadar davalılar

düzenleme ile avukatın emeğini korumayı amaçlamaktadır. Zira uygulamada müvekkillerin avukata ücret ödemek istememesi nedeniyle karşı tarafla anlaşma yapmasıyla sıkça karşılaşılmaktadır[235].

Avukatlık sözleşmesinde müteselsil sorumluluk durumu müvekkilin birden çok olması ile müvekkilin hasımla sulh ya da ne surette olursa olsun anlaşması ve dosyayı takipsiz bırakmaları olmak üzere iki şekilde söz konusu olmaktadır.

1. Müvekkilin Birden Çok Olması

Avukatın birden çok müvekkilinin olması durumu, bu müvekkillerin menfaatleri çelişmeyen veya birlikte hareket etmeleri faydalı olan kişiler olduğu düşünüldüğünde vekâlet ücretinin bölüşülmesi bakımından tercih edilesi bir durumdur[236]. Bu kişiler usul hukuku bakımından ihtiyari dava arkadaşı ve zorunlu dava arkadaşı konumundadır[237].

Aynı davada aynı avukatla temsil edilen birden çok müvekkil, avukata karşı onun ücreti yönünden müteselsilen sorumludur (Av. K. m. 165). Müvekkillerin sorumlu olduğu ücret; varsa sözleşme ile kararlaştırılmış olan vekâlet ücreti, yoksa Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrasına göre belirlenecek ücret

---

arasındaki tazminat davası görülürken davacı avukatlarının mazeretleri nedeniyle duruşmanın başka bir güne bırakılmasını istedikleri son oturuma gelen Limited Şirket temsilcisinin davadan feragat ettiğini bildirmesi üzerine Ordu Asliye 1. Hukuk Mahkemesince davanın feragat sebebiyle reddine karar verilmişse de aslında anılan şirketin hakkından vazgeçmediği, hasmı ile anlaşıp Sulh olduğunu ve bu sulhun bir şartı olarak açılmış bulunan davadan feragat ettiği Yenimahalle Asliye 1. Hukuk Mahkemesine daha önce yatırmış olduğu teminatın geri verilmesi için vermiş bulunduğu 3.7.1975 günlü dilekçesindeki sözlerinden açıkça anlaşılmaktadır. Esasen mahkemece de Limited Şirketin hakkından feragat etmediği, aksine hasmı ile Sulh olup bu sulhun gereği olarak davadan feragat ettiğini bildirdiği benimsenerek hüküm ona göre kurulmuş ve davalı Sümerbank Müessesesinin bu yöne ilişkin temyiz itirazları Özel Dairece de reddedilmiş olduğuna göre, artık ortada sulh olmayıp kayıtsız bir feragat bulunduğunun ileri sürülmesine hukuken olanak kalmamıştır…" Yargıtay HGK, 22.06.1983, E. 1980/4-2329, K. 1983/699 (Kazancı).

235 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 270; Polat, **a.g.e.**, s. 145.

236 Günergök, **a.g.e.**, s. 144; Polat, **a.g.e.**, s. 146.

237 Karateke, **a.g.t.**, s. 121; Günergök, **a.g.e.**, s. 144. İhtiyari ve zorunlu dava arkadaşlığı konusunda geniş bilgi için bkz. Kuru, **Usul,** C. III, s. 3284.

ve yargılama gideri olan vekalet ücretidir[238]. Müvekkiller bu bakımdan, iç ilişkilerinde hangi oranda sorumluluk belirlemiş olursa olsun avukata karşı Türk Borçlar Kanunu'nun 167. maddesi uyarınca birlikte ve müteselsilen sorumlu olduğundan avukat ücretini müvekkillerin biri veya birkaçından talep edebilir[239].

2. Müvekkil ile Hasmın Müteselsil Sorumluluğu

Avukatlık Kanunu'nun 165. maddesi kapsamında sulh veya başka bir şekilde taraflar arasında anlaşmayla sonuçlanmış olan ve takipsiz bırakılan işlerde hem müvekkil hem karşı taraf, avukat ücretinin ödenmesinden müteselsilen sorumlu olur. Bu bağlamda doktrinde müvekkil ve hasmı akdi vekâlet ücreti ve yargılama gideri olan vekâlet ücreti açısından avukata karşı bu ücretin tamamından sorumlu olduğu savunulmaktaydı[240] [241]. Bu görüşe göre, tarafların arasındaki anlaşma ile, mahkeme öncesi veya sonrası anlaşma ile menfaat temin eden taraf, karşı taraf avukat ücretinin tamamından müteselsilen sorumlu kabul edilmekteydi[242].

Yargıtay içtihatları ise 165. maddede düzenlenen müvekkil ve hasmın müştereken sorumluluğunun kapsamına dair farklı kararlar barındırmaktaydı. Ancak Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun 05.10.2018 tarihli ve 2017/6 Esas, 2018/9 Karar sayılı kararı[243] ile Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi ve Yargıtay 3. Hukuk Dairesi ve Yargıtay 13. Hukuk

---

238 Aydın, **a.g.e.**, s. 106.

239 Aydın, **a.g.e.**, s. 105; Müteselsil sorumlulukla ilgili geniş bilgi için bkz. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu/ Rafet Özdemir, **Türk Borçlar Hukuku Şerhi**, Ankara, Yargıtay Yayınları, 1987, s. 309 vd; Reisoğlu, **a.g.e.**, s. 424 vd.

240 Cimbar, **a.g.e.**, s. 164; Saim Üstündağ, **Medeni Yargılama Hukuku**, Cilt I-II, 7. Bası, İstanbul, 2000, s. 768 vd; Kuru, **Usûl,** C. IV, s. 3767 vd.; Atalay, **Pekcanıtez, Usûl**, s. 2409; Günergök, **a.g.e.**, s. 147 vd.; Aydın, **a.g.e.**, s. 107-108; Yalçınduran, **Vekalet**, s. 197; Yılmaz, **Şerh**, C. III, s. 3187; Kurtoğlu, **a.g.e.**, s. 205.

241 Avukat ile müvekkili arasındaki sözleşmeden doğan vekâlet ücretinden hasmın sorumlu tutulmasının sözleşmelerin nispiliği ilkesine aykırı olduğu; bunun yerine hasmın AAÜT uyarınca belirlenecek bir ücretten sorumlu tutulması gerektiği yönünde bkz. Karateke, **a.g.t.**, s. 123.

242 Ayşenur Şahin Caner, **Türk Borçlar Kanunu'nda Müteselsil Borçluluk**, İstanbul, On İki Levha, 2017, s. 15.

243 20.03.2019 tarih ve 30720 sayılı R.G.

Dairesi kararları arasındaki farklılıklar giderilmiştir[244]. Buna göre, Avukatlık Kanunu'nun 165. maddesinde düzenlenen ücret dolayısıyla müteselsil sorumluluk hâllerinden olan "sulh veya her ne suretle olursa olsun taraflar arasında anlaşma ile sonuçlanan ve takipsiz bırakılan işlerde" karşı tarafın avukatı lehine ve ödenmesinden iki tarafın da müteselsil sorumlu olacağı vekâlet ücreti kapsamına avukat ile müvekkil arasında bulunan avukatlık ücret sözleşmesine göre avukata ödenmesi gereken sözleşmesel vekâlet ücreti dâhil değildir. Kararın gerekçesinde avukat ile müvekkili arasındaki ilişkiden doğan ücretten hasmın sorumlu tutulmasının sözleşmelerin nispiliği, sözleşme özgürlüğü ve neticeten hukuk güvenliği ilkesine aykırılık teşkil edeceği; ayrıca maddenin kapsamının her iki ücreti kapsadığı şeklindeki kabulün Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 140. maddesinin ikinci fıkrası ile önemi vurgulanan sulh müessesesinin önüne bir engel konması anlamına geleceği ifade edilmiştir.

Kanaatimizce Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun kararı bir kısım başkan ve üyelerin karşı oylarında da belirtildiği üzere[245]; maddenin kapsamına akdi vekâlet ücretinin dahil edilmemesinin Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesindeki avukat ücretinin tanımının dışına çıkmak olacağı, nitekim Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 329. maddesinde benzer bir düzenleme ile kanun koyucunun sözleşmenin nispiliğine bir istisna getirmiş olduğu, Türk Medeni Kanunu'nun 1. maddesi uyarınca hakimin kanunun sözü ve özü ile yorum yapabileceği ve kanunun özünün bulunmasında kanunun sistematiğinin yardımcı olacağı gözetildiğinde Avukatlık Kanunu'nun 163, 164 ve 164 maddelerinin belli bir sıra ve sistematik ile dizilmiş olması karşısında kanun boşluğu olmadığı ve yoruma ihtiyaç bulunmadığı ve bu nedenle maddeye yorum yoluyla başka bir anlam

---

244 Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 3. Hukuk Dairesi, 13. Hukuk Dairesi kararlarında; 165. maddenin iş sahibi ile hasmın avukata karşı hem akdi vekalet ücreti hem de yargılama gideri olan vekalet ücretinden müteselsilen sorumlu olduğu, zira kanunun her iki ücret bakımından bir ayrım yapmadığını kabul etmiştir. Buna karşın Yargıtay 4. Hukuk Dairesi kararlarında; her iki tarafın müteselsilen sorumlu oldukları avukatlık ücretinin yalnızca yargılama gideri olan karşı yan vekalet ücreti olduğunu, zira avukat ile müvekkil arasındaki ilişkiden hak edilecek avukatlık ücretinden bu ilişkinin dışındaki hasmın sorumlu tutulamayacağını savunmuştur.

245 Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu bu kararı oy çokluğu ile almış olup karara karşı farklı gerekçelerle 3 ayrı karşı oy grubu çoğunluk görüşüne katılmamıştır.

vermenin özel kanun niteliğindeki Avukatlık Kanunu'nun çıkarılış amacına, yazılış tekniğine ve sistematiğine uygun olmadığı, 165. madde lafzında iş sahiplerinin birden çok olması durumu da tartışılan bu hususla aynı cümlede düzenlendiğinden sorumluluğun kapsamının yalnızca yargılama gideri olan vekâlet ücreti olarak kabul edilmesinin iş sahiplerinin birden çok olması hali için de aynı sonucu doğuracak olması nedenleriyle isabetli değildir.

Avukatlık Kanunu'nun 35/A maddesinde avukatlara, müvekkilleri ile birlikte kaşı tarafla uzlaşma sağlama yetkisi verilmiş olup avukatların müvekkillerinin karşılıklı uzlaştığına dair tutulacak tutanağın mahkeme ilamı niteliğinde olduğu düzenlenmiştir[246]. Bu madde ile müvekkiller avukata karşı müteselsilen sorumludur[247].

Avukat, müvekkili ile karşı taraf arasında yapılan sulh işlemi neticesinde, yapılan işlemin açık ya da gizli şekilde, tarafların gerçek amacının sulh işlemi olmamakla birlikte kendi haklarının engellendiğine dair iddialarını tanık dahil tüm delillerle mahkeme önünde ispatlayabilmelidir[248]. Sulh bedelinin dava değerinden düşük olduğu durumlarda ispat yükünün hakkaniyet gereği avukatta değil müvekkil ile hasmında olması gerekmektedir[249]. Buna karşın Yargıtay bir kararında ispat yükünün avukatta olduğunu ifade etmiştir[250]. Bununla birlikte her sulh ya da takipsiz

---

246 Detaylı bilgi için bkz. Ömer Ulukapı, "Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 4667 Sayılı Kanunla Getirilen İlam Niteliğindeki Belge Üzerine İnceleme", **Prof. Dr. Ergün Önen'e Armağan**, İstanbul, 2003, s. 458 vd; Sarısözen, **a.g.e.,** s. 185 vd.

247 Cimbar, **a.g.e.,** s. 164; Günergök, **a.g.e.,** s. 145-146; Kurtoğlu, **a.g.e.,** s. 207.

248 Avukat, müteselsil sorumlu olan müvekkili ile karşı tarafa birlikte dava açabileceği gibi iki taraftan birine de dava açabilir. Aydın, **a.g.e.,** s. 111; Günergök, **a.g.e.**, s. 147.

249 Cimbar, **a.g.e.,** s. 164.

250 "…Tarafların gizli sulh olduğu mahkemenin de kabulündedir. Dosyada çözülmesi gereken ihtilaf davacı avukat tarafından takip edilen dosyalarda tarafların sulh olmaları halinde avukatın vekalet ücretinin hangi meblağ üzerinden hesaplanacağı noktasındadır. Dairemizin uygulamalarına göre, sulh olunan miktar belli değilse; mahkemece, gerçek sulh olunan miktar araştırılarak bulunacak miktar, sulh olunan miktar tespit edilemezse vekil ile vekil eden arasında varsa yazılı sözleşme hükümleri gereğince, sözleşme yok ise Avukatlık Kanunu'nun 164/4. maddesi gereğince harcı ödenen dava değeri üzerinden vekalet ücreti hesaplanmalıdır. Ayrıca, Avukatlık Kanunu'nun 165 maddesi gereğince davanın sulh ile sonuçlanması halinde her iki taraf avukatlık ücretinin ödenmesinden müteselsilen sorumludur. Bu durumda, davacı avukat hem akdi hem karşı yan vekalet ücretinin tamamına hak kazanır. Her ne kadar, mahkemece sulh olunan miktarı ispat

bırakma durumunda değil yalnızca tarafların gerçek iradelerinin bu olmadığı halde muvazaa ile hareket ettikleri durumlarda Avukatlık Kanunu'nun 165. maddesinin gündeme geleceği düşünülmektedir[251].

Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında ücretsiz dava alınan durumlarda, müvekkil ve hasmın anlaşması ya da herhangi bir nedenle işi takipsiz bırakması durumunda avukata karşı müteselsil sorumluluktan söz edilemez[252]. Bu durumda, avukatlık sözleşmesinin niteliği değişerek kendine özgü isimsiz bir sözleşmeden bahsedilmelidir[253]. Bununla birlikte tarafların yapacağı sulh sözleşmesinde avukatın ücretini farklı oran ve şekilde ödemeleri mümkündür. Avukatlık sözleşmesinin ücrete ilişkin hükmünün geçersiz olması ya da avukatlık sözleşmesinin hiç bulunmaması durumunda müvekkil ile hasım, avukata karşı sulh olunan veya sulh miktarının tespit edilememesi halinde dava veya icra değerine göre müteselsilen sorumludur[254]. Bununla birlikte, bilhassa ilamsız icra takiplerinde itiraz üzerine durma kararı verilen alacak kapsamında süresinde itirazın iptali davası

---

külfetinin davalılarda olduğu ve sulh olunan miktarın ispat edilemediği kabul edilerek muhtemel sulh miktarı belirlenerek tarafların ayrı ayrı sorumlu olduğu miktar belirlenip davanın kabulüne karar verilmiş ise de; gerçek sulh olunan miktarı ispat etme külfeti davacı avukatta olup, Avukatlık Kanunun 165. maddesi gereği sulh halinde sulh olan taraflar akdi ve karşı yan ücretinden müştereken ve müteselsilen sorumludurlar. Bu durumda, mahkemece, yapılması gereken iş, davacı avukata sulh olunan miktara dair varsa delillerini sunmak için süre verilmeli, buna yönelik delili olmaması halinde Avukatlık Kanunu 164. ve 165. maddeleri göz önüne alınarak harçlandırılmış dava değeri üzerinden tarafların müşterek ve müteselsil sorumlu olduğu da gözetilip hasıl olacak sonuca göre akdi ve karşı yan ücretinin belirlenmesi gerekirken, muhtemel hesaba göre ve ayrı ayrı sorumluluk belirlenmek suretiyle yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir…" Yargıtay 13. HD, 01.02.2018, E. 2015/33440, K. 2018/1146 (Kazancı).

251 Cimbar, **a.g.e.,** s. 164.

252 Polat, **a.g.e.**, s. 150; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 273; Günergök, **a.g.e.**, s. 146.

253 Cimbar, **a.g.e.**, s. 167.

254 "…dosyada mevcut olan delillere ve sulh protokolü kapsamına göre, davalıların hangi miktar üzerinden sulh oldukları ve sulh sonucunda davalı S'ye kazandırılan menfaatin ne olduğu anlaşılamamaktadır. Hemen belirtmek gerekir ki, bu konudaki ispat yükümlülüğü davalılara aittir. Davalıların, davacı avukat tarafından takip edilen söz konusu davalarda, tarafların sulh olmaları nedeniyle, davaların müddeabihlerine göre davalı S.'ye sağlanan menfaatin, daha az bir miktar olduğunu ispat etmeleri durumunda vekalet ücretinin bu miktar üzerinden tespit ve takdir edilmesi gereklidir. Ancak bu hususun ispat edilememesi halinde ise vekalet ücretinin, söz konusu davaların müddeabihlerinin değerleri üzerinden ödenmesi gerektiği de kabul edilmelidir…" Yargıtay 13. HD., 05.02.2013, E., 2012/5183, K. 2013/2304 (Kazancı).

açmayan müvekkil ile hasmın avukata karşı sorumluluğunun tespiti için öncelikle taraflar arasında gerçek bir sulh olup olmadığı araştırılmalıdır[255].

Sulh işleminde tarafların gerçek iradesinin belirlenmesi çerçevesinde somut olaya göre değerlendirme yapılması gerekmektedir. Örneğin avukatın takip ettiği onlarca dosya arasından iki adet dosya kapsamında sulh işlemi yapıldıktan sonra müvekkilin avukatı haksız azletmesi halinde sulh işleminin tüm dosyalar kapsamında mı yoksa iki adet dosya için mi yapıldığı araştırılmalıdır. Nitekim, sulh işlemi tüm dosyalar için gerçekleştirilmişse karşı taraf müvekkille birlikte ücret bakımından avukata karşı müteselsil sorumludur[256]. Ancak iki adet dosya dışında karşı tarafın sulh iradesi mevcut değilse bu durumda karşı taraf ile müvekkil yalnızca sulh olunan iki dosya bakımından avukata karşı müteselsilen sorumlu olur; diğer dosyalar bakımındansa müvekkil haksız azil nedeniyle sorumlu olur. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında müvekkil ile hasmın sorumluluğunun tespiti bakımından sulh işleminde tarafların gerçek iradelerinin tespit edilmesi gerektiğini ifade etmiştir[257].

---

255 "…mahkemenin davalı ... şirketinin icra takibini takipsiz bırakması halinin mutlak bir şekilde tarafların haricen anlaşmış olduğu şeklinde yorumlanamayacağı gerekçesi yönünden yapılan incelemede ise, benzer taraflar arasında görülen ve Dairemiz incelemesinden geçen 2016/10811 E, 2016/10806 E ve 2017/10010 E sayılı dosyaların birlikte değerlendirilmesi suretiyle taraflar arasından sulh bulunup bulunmadığı araştırılarak sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken, hatalı değerlendirmeyle yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir…" Yargıtay 13. HD. 14.02.2018, E. 2018/283, K. 2018/1734 (Lexpera).

256 Cimbar, **a.g.e.**, s. 167.

257 "…Bir davada görev yapan avukat, vekil edeninden aralarındaki sözleşmeye göre kararlaştırılan miktarı, şayet ücret kararlaştırılmamış ise Avukatlık Kanununun 164/4. maddesine göre özetle değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde asgari ücret tarifelerinin altında olmamak koşulu ile davanın kazanılan bölümü üzerinden yüzde on ile yüzde yirmi arasında belirlenecek miktarı, şayet değeri para ile ölçülemeyecek işlerden ise Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenecek miktarı ücret olarak talep etmek hakkına sahip olduğu gibi, ayrıca yargılama sonunda haklı çıkılan kısım üzerinden hasma yüklenen vekalet ücretini de talep etmek hakkına sahiptir. Vekil eden avukatına belirlenen bu iki kalem ücreti ödemekle yükümlü olup, Avukatlık Kanununun 165. maddesi gereğince avukat tarafından takip edilen dosyada tarafların sulh olmaları halinde vekil eden ile avukat arasında sözleşme bulunmaması, sözleşmedeki ücretin geçersiz olması halinde gerek vekil eden gerekse hasım, sulh olunan miktar, sulh olunan miktar belli değilse, mahkemece gerçek sulh olunan miktar araştırılarak bulunacak miktar, aksi takdirde dava veya icra takibine konu müddeabihin tamamı üzerinden Avukatlık Kanununun 164/4.maddesine göre belirlenecek ücret nedeni ile mütesilsilen sorumlu sayılmaktadır…" Yargıtay HGK, 29.03.2017, E. 2017/13-772, K. 2017/564 (Kazancı).

Vekâlet ücretinin mahkeme tarafından takdir edildiği durumlarda, vekâlet ücreti ilamlı icraya konu edildiğinde avukat bakımından bağımsız bir alacak haline geldiğinden ilamlı icra takibi sürecinde, müvekkilin alacaktan feragat etmesi durumunda müvekkil avukata karşı tek başına sorumlu olur[258].

C. Usulüne Uygun Tevkilde Ücret

Tevkil, temsilci olan bir kişinin, temsilcisi olduğu kimseyi temsil etmesi için kendinden başka bir kişiyi veya kişilere yetki vermesidir[259]. Bu bağlamda avukatın, başkalarını tevkil edebilmesi için bu konuda kendisine özel yetki verilmiş olması gerekir[260]. Zira avukat, üzerine aldığı işi kural olarak işi bizzat ifa etmekle yükümlüdür (Av K. m. 171/2)[261].

Avukata verilen vekâletnamede[262], başkasını tevkil konusunda yetki tanınmış olabilir. Böyle bir durumda, yazılı sözleşme ile aksi açıkça kararlaştırılmış olmadıkça, avukat, işi başka bir avukatla birlikte ya da başka bir avukata vererek takip ettirebilir (Av. K. m. 171/2, c. 1). Ayrıca vekâletnamede, söz konusu vekâletnamenin düzenlenmesinden sonra açılacak olan ya da takip edilecek olan tüm

---

258 "…Her ne kadar mahkemece davalı tapu iptali ve tescil davasında hükmedilen karşı yan vekalet ücretinden sorumlu tutulmuş ise de dava sulh ile sonuçlanmamıştır. Eldeki davada, talep edilen karşı yan vekalet ücreti sonuçlanan tapu iptal tescil davasına dair olup bu ücret avukata aittir. Davacı avukatın bu ücreti her iki taraftan da isteyebilmesi için sulhe konu dava sebebiyle oluşan bir vekalet ücret olması gerekir. İlama bağlanan ve icra dosyası ile takibe konularak asıl alacak haline gelen bir alacaktan sulh olduğundan bahisle avukatın kendi müvekkili dışındaki borçlunun da bu ücretten sorumlu olduğu düşünülemez. Davalı 27.1.2012 tarihli feragatname başlıklı belge ile icra dosyasına konu edilen vekalet ücreti ve yargılama masraflarından feragat etmiş olup, bu ücretten bizzat sorumludur. Hal böyle olunca, mahkemece davalı yönünden karşı yan vekalet ücreti talebi yönünden de davanın reddine karar verilmesi gerekirken hatalı değerlendirme sonucu yazılı şekilde karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir…" Yargıtay 13. HD., 14.03.2018, E. 2015/34740, K. 2018/3089 (Kazancı).

259 Aday, **Genel Esaslar,** s. 112.

260 Aday, **Genel Esaslar,** s. 112.

261 Aday, **Genel Esaslar,** s. 114; Aydın, **a.g.e.**, s. 126. Ayrıca Türk Borçlar Kanunu'nun 506. maddesinin birinci fıkrasına göre vekil de vekâlet borcunu kural olarak şahsen ifa etmek zorundadır. Ancak bazı durumlarda vekilin şahsen ifa zorunluluğu bulunmayabilir. Şöyle ki, vekile yetki verildiği veya durumun zorunlu ya da teamülün mümkün kıldığı hâllerde vekil, işi başkasına yaptırabilir (TBK m. 506/1, c.2).

262 Avukata, vekâletnamede dışında sonradan yapılan yazılı bir sözleşme ile de bu yetki verilmiş olabilir (Aydın, **a.g.e.**, s. 127; Polat, **a.g.e.**, s. 153).

dava ve işlerde vekâlete ve başkasını tevkile genel şekilde yetki verilmesi de söz konusu olabilir. Böyle bir durumda ise avukat, bu tarihten sonraki dava ve işlerde müvekkilinden ayrıca vekâlet alması gerekmeksizin işi başka bir avukatla birlikte ya da başka bir avukata vererek takip ettirebilir (Av K. m. 171/2, c. 2).

Avukat, işi başka bir avukata tevkil etse de, müvekkile karşı sorumluluğu devam eder (Av. K. m. 171/3, c. 1). Ayrıca birlikte takip etmiş olduğu ya da işi tamamen devretmiş olduğu avukatların kusurlarından ve meydana getirdikleri zarardan da, tevkil eden avukatın müvekkile karşı şahsen ve tevkil olunan avukatla birlikte müştereken ve müteselsilen sorumluluğu mevcuttur (Av. K. m. 171/3, c. 2). Ancak bu durum, Avukatlık Kanunu'nun 12. maddesinde yazılı bir iş sebebiyle başka bir yerde çalışması konusunda bir gerekliliği sebebiyle işi tamamen başka bir avukata devreden avukatlar bakımından geçerli değildir (Av. K. m. 171/3, c. 3).

Avukatlık Kanunu'nun 171. maddesinin dördüncü fıkrasına göre, avukat tarafından işe başka avukatlar dâhil edilmiş ve dolayısıyla avukat, işi başka avukatlarla birlikte yürütüyorsa, avukat, bu durumda ayrı bir ücret isteyemez. Ayrıca işi birlikte takip eden tevkil olunan avukatın da müvekkilden ücret isteyebilmesi mümkün değildir. (Av. K. m. 171/4). Bir diğer deyişle, tevkil olunan avukat ile iş sahibi arasında kurulmuş bir sözleşme olmadığından[263] tevkil olunan avukat iş sahibinden vekâlet ücreti talep edemeyecek olmasına karşın, iş sahibinin yapılan işin gereği gibi yapılması hususunda tevkil olunan avukattan talepte bulunması mümkündür[264]. Bununla birlikte iş tamamen başka bir avukata bırakılmış ise, tevkil eden ve tevkil olunan avukatlar ücret sözleşmesindeki ya da tarife gereği belirlenen miktarı aşmamak koşuluyla, harcadıkları mesaiye karşılık gelen ücreti müvekkilden talep edebilir (Av. K. m. 171/4, c. 2). Ancak, tevkil eden avukat müvekkilden ücreti peşin olarak ya da taksitlerden bir kısmını almışsa, harcadığı mesaiye karşılık gelen meblağın fazlasına denk gelen kısmı tevkil ettiği avukata ödemekle yükümlüdür (Av. K. m. 171/4, c. 3). Söz konusu ücretten anlaşılması gereken; bir ücret sözleşmesi yoksa ya da geçersizse Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrası

263 Akipek, **a.g.e.**, s. 83.

264 Güner, **Avukatlık**, s. 695; Cimbar, **a.g.e.**, s. 152.

uyarınca hâkim tarafından takdir edilen ücret ile yargılama gideri olan ve avukata ait olan vekâlet ücretidir[265].

Son olarak belirtmek gerekir ki, avukatın, tevkil yetkisi olmadığı halde başka bir avukata yetki belgesi vererek işi gördürmesi durumunda tevkilden değil; Türk Borçlar Kanunu'nun 526. maddesinde düzenlenen vekâletsiz iş görmeden bahsedilebilir[266]. Ayrıca böyle bir durumda avukatın disiplin ve cezai sorumluluğu da gündeme gelebilir[267].

D. Müvekkilin İşi Başka Avukata Vermesinde Ücret

Müvekkil, bir hukuki yardım için birden fazla avukatla anlaşma yapabilir[268]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda veya Avukatlık Kanunu'nda buna engel bir hüküm mevcut değildir. Bu bağlamda müvekkil, avukat ile temsil edilmekte olduğu mevcut bir hukuki yardım konusunda da, birden fazla avukatla çalışmak isteyebilir. Nitekim Avukatlık Kanunu'nun 172. maddesine göre, müvekkil hâlihazırdaki avukatının yazılı olurunu almak şartıyla başka bir ya da birkaç avukatla anlaşma yapabilir[269]. Kanun metninde her ne kadar "işin kovuşturma ve savunmasına katabilir" ifadesi yer alsa da, söz konusu hükmün uygulama alanı sadece ceza hukukuna ilişkin soruşturma ve kovuşturmalarıyla sınırlı değildir. Bu hüküm, ceza

---

265 Karateke, **a.g.t.**, s. 141; Polat, **a.g.e.**, s. 159-160.

266 Polat, **a.g.e.**, s. 153.

267 Gökcan, **a.g.e.**, s. 213.

268 Karateke, **a.g.t.**, s. 141; Polat, **a.g.e.**, s. 160; Güner, **Avukatlık**, s. 694. Esasen burada bahsedilen birden fazla avukattan kasıt; bürosu, mesleği icra ediş şekli ve bağımsızlığı ayrı olan avukattır. Bu bakımdan Av. K. m. 44'te açıklanan ve aynı büroda çalışan avukatlar müvekkil için farklı avukatlar olarak değerlendirilemez. Nitekim genellikle müvekkil vekâlet verirken avukatın sahibi ya da çalışanı olduğu bürodaki diğer tüm avukatlara birlikte vekâlet vermektedir. Böyle durumlarda müvekkilin tek bir avukatlık ücreti ödemesi ile borcu sona ermektedir. Bununla birlikte yargılama sonunda hâkimin davanın kabul ya da ret oranına göre hükmedeceği vekâlet ücreti bakımından da avukat ya da avukat grubu tek bir avukat olarak kabul edilir (Cimbar, **a.g.e.**, s. 199, dn. 311).

269 Güner, **Avukatlık**, s. 694; Günergök, **a.g.e.**, s. 154-155; Karateke, **a.g.t.**, s. 141-142.

hukukunun yanında özel hukuka veya idare hukukuna ilişkin tüm hukuki yardımları ve bu hukuki yardımların bütün süreçlerini kapsar[270].

Müvekkilin, kendisini temsil eden avukatının yanına başka bir avukatı dâhil etmesi üzerine, hâlihazırdaki avukat, sürece dâhil edilen avukatla işi birlikte yürütmek istemeyebilir[271]. Ayrıca işi birlikte yürüten avukatlar müvekkile karşı birlikte sorumlu olacağından hâlihazırdaki avukat, sonradan sürece dâhil olan avukatla birlikte sorumluluk altına girmek de istemeyebilir[272].

Avukatlık Kanunu'nun 172. maddesinin ikinci fıkrasına göre, müvekkil, kendisine tevdi veya tebliğ edilecek bir yazı ile en az bir haftalık süre vermek şartıyla, ilk avukatın muvafakat etmesini talep eder. Avukat, bu süre içinde cevap vermezse, muvafakat etmiş sayılır[273]. Dolayısıyla hâlihazırdaki avukat, durumu kabul etmiyorsa, bunu açıkça bildirmelidir.

Avukatlık Kanunu ile müvekkile yüklenen avukata bildirimde bulunma yükümlülüğüne benzer bir yükümlülük de Avukatlık Meslek Kuralları ile sürece dâhil edilen avukat açısından getirilmiştir. Buna göre, müvekkil vekâlet verdiği avukatın ardından başka bir avukata da vekâlet vermek isterse, sonraki avukat işi kabul etmeden evvel, ilk vekâlet verdiği avukatı yazıyla bilgilendirmelidir (m. 39). İştirak eden avukat, bu kurala uymazsa meslek kurallarına uymayan davranışı nedeniyle Avukatlık Kanunu'nun 134. maddesi gereği disiplin cezası alabilir[274].

Müvekkilin, kendisini temsil eden avukatının yanına başka bir avukatı dâhil etmesi üzerine, muvafakat eden avukatın sözleşmede belirlenen vekâlet ücretinden indirim yapması mümkün değildir[275]. Zira Avukatlık Kanunu'nun 172. maddesinin

---

270 Cimbar, **a.g.e.**, s. 199, dn 309.

271 Polat, **a.g.e.**, s. 160.

272 Polat, **a.g.e.**, s. 160, Cimbar, **a.g.e.**, s. 200.

273 Bununla birlikte, avukatın takip ettiği işe başka bir avukatın dahil olduğunu öğrenmesi itibariyle de bir haftalık cevap süresi başlamış kabul edilir (Günergök, **a.g.e.**, s. 155; Aydın, **a.g.e.**, s. 131; Yalçınduran, **Vekalet**, s. 227; Cimbar, **a.g.e.**, s. 200.)

274 Polat, **a.g.e.**, s. 163; Karateke, **a.g.t.**, s. 144.

275 Aydın, **a.g.e.**, s. 130; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 288; Günergök, **a.g.e.**, s. 155; Gökyayla, **a.g.e.**, s. 131; Kurtoğlu, **a.g.e.**, s. 216; Cimbar, **a.g.e.**, s. 201.

dördüncü fıkrasına göre, müvekkil, ilk avukatının muvafakati ile işin başka avukatlarca da takip edilmesi halinde ilk avukatın ücretinden kesinti yapamaz. Dolayısıyla taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça ilk avukat, vekâlet ücretinin tamamına hak kazanır[276] [277].

Müvekkilin, kendisini temsil eden avukatının yanına başka bir avukatı dâhil etmesi üzerine, muvafakat etmeyen avukat ücretinin tamamını alır. Zira Avukatlık Kanunu'nun 172. maddesinin üçüncü fıkrasında, ilk avukatın muvafakat etmemesi halinde, vekâlet akdinin kendiliğinden sona ereceği ve müvekkilin, muvafakat göstermeyen avukata ücretin tamamını ödemekle yükümlü olacağı hüküm altına alınmıştır. Doktrinde bir görüş, söz konusu bu sona ermenin avukat bakımından haksız azil ile benzer olduğunu ifade etmektedir[278]. Ancak doktrinde, katıldığımız diğer görüşe göre ise, bu sona erme halinde, avukatın haklı istifasından bahsedilebilir[279]. Nitekim burada, avukatın haklı istifasının da doğal sonucu olan, tüm ücreti almaya hak kazanılması söz konusudur[280].

Avukatın muvafakat etmemesi durumunda hak kazanacağı ücret müvekkili ile aralarındaki sözleşmede kararlaştırılan ücrettir. Ancak taraflar arasında ücretin kararlaştırılamadığı veya ücretin belirlenemediği ya da ihtilaflı olduğu hallerde, bu ücret, Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrasına göre yetkili merci tarafından takdir edilir[281] [282].

---

276 Polat, **a.g.e.**, s. 166; Karateke, **a.g.t.**, s. 145-146; Cimbar, **a.g.e.**, s. 201.

277 Yargılama gideri olan vekâlet ücreti açısından ise, aksine bir sözleşme olmadığı müddetçe, bu ücret avukatlar arasında eşit olarak paylaşılır (Güner, **Avukatlık**, s. 695; Karateke, **a.g.t.**, s. 146; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 288). Taraflar bunun aksine sözleşme akdedebilir ancak bu durumda sözleşmenin mahkemeye ibrazı gerekmektedir (Cimbar, **a.g.e.**, s. 202). Uygulamada ilamda birbirinden bağımsız ve müşterek takip eden avukatların tümünün ismi yazmakta ve bu avukatlardan biri tarafından icra işlemi ile tahsil edilen vekâlet ücreti avukatlar arasında taksim edilmektedir. Avukatların mükerrer tahsil talepleri ise şikayet işlemine konu edilmekte ve inceleme sonunda borçlunun tek bir vekâlet ücreti ödeyeceği yönünde karar verilmektedir.

278 Karateke, **a.g.t.**, s. 144.

279 Cimbar, **a.g.e.**, s. 206; Gökyayla, **a.g.e.**, s. 131.

280 Gökyayla, **a.g.e.**, s. 131.

281 Karateke, **a.g.t.**, s. 145; Cimbar, **a.g.e.**, s. 205.

282 Buna karşılık yargılama gideri olan karşı yan vekâlet ücreti bakımından düzenleme olmadığı için somut olayın koşullarına göre bu ücretin hangi avukata ödeneceği ya da nasıl taksim edileceği

Müvekkilin işe başka bir avukatı dahil etmesi durumunda muvafakat verilmesi ya da verilmemesi bakımından iki avukattan hangisinin önce/sonra dahil olan avukat olduğunun tespitinde, avukatların söz konusu hukuki yardım sürecine dahil olma tarihine göre belirlenir[283]. Örneğin bir avukatla anlaşan müvekkil, dosya henüz hazırlık aşamasındayken başka bir avukata vekaletname çıkartır ve yeni avukat davayı açarsa müvekkilin ilk avukata karşı sorumluluğunun ancak sözleşme öncesi hükümlere dayanabileceği savunulmaktadır[284]. Dolayısıyla müvekkilin ilk avukattan muvafakatname alması gerekmemektedir. Avukatlık Kanunu hükümlerinin uygulanması için dava, tespit ya da icra işlemine başlamanın ön koşul olması gerektiği ancak kanun koyucunu yazılı bildirimine geniş bir anlam yüklediği düşünülmektedir[285].

E. Avukatın Azil ve İstifasında Ücret

1. Genel Olarak

Avukat, üzerine aldığı işi sonuna kadar takip etmekle yükümlüdür (Av. K. m.171). Bu bağlamda vekâlet ücreti de aksine bir hüküm kararlaştırılmamışsa, Avukatlık Kanunu'nun 163. ve 164. maddeleri uyarınca, hukuki sürecin kesinleşmesi ile muaccel olur. Ancak avukatla müvekkil arasında güven ilişkisine dayanan bu ilişkinin zoraki devam ettirilmesi beklenemez.

Avukatlık sözleşmesinin tarafları avukat ve müvekkil, tek taraflı beyanlarıyla bu sözleşme ilişkisini sonlandırabilir. Avukatın müvekkili ile arasındaki sözleşmeyi sonlandırmasına istifa, müvekkilin sözleşmeyi sonlandırmasına ise azil denir[286]. Avukatın hak edeceği ve müvekkilin ödeyeceği ücret açısından azil ve istifanın

---

belirlenmelidir (Cimbar, **a.g.e.**, s. 205). Avukatların işin alanındaki uzmanlığı ya da emek ve mesaileri göz önünde tutularak bir oran belirlenebilecektir (Polat, **a.g.e.**, s. 165; Karateke, **a.g.t.**, s. 145).

283 Cimbar, **a.g.e.**, s. 205.

284 Cimbar, **a.g.e.**, s. 205.

285 Cimbar, **a.g.e.**, s. 205.

286 Tandoğan, **a.g.e.**, s. 619-620; Gökyayla, **a.g.e.**, s. 40; Akipek, **a.g.e.**, s. 238.

yargılamanın hangi aşamasında gerçekleştiğinin bir önemi yoktur[287]. Söz konusu ücreti etkileyen husus, azil ya da istifanın haklı veya haksız olmasıdır.

Avukatın istifası, bozucu yenilik doğuran ve müvekkile ulaştıktan belli bir süre sonra sonuç doğuran tek taraflı bir irade beyanıdır[288]. Müvekkilin herhangi bir hak kaybına uğramasına engel olmak için kanun koyucu istifa da etse avukatın sorumluluğunun bir süre daha devam etmesini kabul etmiştir.

Avukatlık Kanunu'nun 41. maddesine göre, belli bir işi takip etmekten ya da savunmadan isteği ile çekilen avukatın o işe ilişkin vekâlet görevi, durumun müvekkiline tebliğinden itibaren on beş gün boyunca devam eder[289]. Ancak müvekkil yeni bir avukat ile sürece dahil olmuşsa on beş günlük sürenin beklenmesi gerekmez[290]. Bununla birlikte Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 82. maddesinde de istifa eden vekilin vekâlet görevinin, istifanın müvekkiline tebliğ edilmesinden itibaren iki hafta boyunca devam edeceği düzenlenmiştir[291]. Her ne kadar avukatın istifası şekle bağlı olmasa da Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 81. maddesi uyarınca vekilin istifası, hem mahkeme hem karşı taraf yönünden hüküm ifade edebilmesi için, bu beyanın dilekçeyle sunulması ya da sözlü olarak sunulmuşsa da tutanağa geçirilmesi; ayrıca gerektiğinde ilgilisine yapılacak tebliğ ile

---

287 Gökyayla, **a.g.e.**, s. 91; Cimbar, **a.g.e.**, s. 209.

288 Cimbar, **a.g.e.**, s. 223.

289 Burada amaçlananın sözleşme ilişkisinin aynen devamından ziyade kamu düzenine dayalı nedenlerle müvekkilin gerekli önlemleri almasına kadar avukatın zorunlu işleri yapmasını öngören yasal bir süreç olduğu savunulmaktadır. Bkz. Nejat Aday, **Avukatın Sözleşmeden Doğan Hukuki Sorumluluğu**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2016, s. 198.

290 İlgün, **Sözleşme**, s. 162.

291 Anıl Köroğlu, "Avukatın İstifasının Mevcut Davaya Etkileri", **AÜHFD**, 2016, C. 65, S. 4, s. 3529 vd.

mümkündür[292]. Ancak her halükarda avukatın istifası müvekkilin kabulüne bağlı değildir[293].

Kural istifanın belli bir süre sonra sonuç doğurması olsa da, taraflar sözleşme ile bu sürenin daha uzun olmasını kararlaştırabilmektedir[294]. Yargıtay da, avukatın istifası halinde sorumluluğunun devam edeceği sürenin kanunda belirtilenden daha uzun olması yönündeki sözleşme hükmünün geçerli olduğunu kabul etmektedir[295].

Türk Borçlar Kanunu'nun 514. maddesinde de vekilin istifasının sonuç doğurması için istifa beyanının vekil eden tarafından öğrenilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan Avukatlık Kanunu ile aynı bakış açısının benimsendiği söylenebilir. Zira avukatlık sözleşmesinde de avukatın sözleşme ile bağlı kalmaması için istifa beyanının müvekkile ulaşması gerekmektedir.

2. Avukatın Haksız Nedenle İstifasında

Avukatın haksız nedenle istifasının, vekâlet ücreti bakımından çeşitli sonuçları söz konusudur. Ancak bunun için öncelikle, avukatın istifasının haksız olup olmadığının tespit edilmesi gerekir. Bu bağlamda avukatın istifasının haksız olup olmadığı hususu; avukatın, kendi açısından haklı olarak gördüğü bir istifa sebebi,

---

292 "…Mahkemece, davacı asilin dava dilekçesinde belirtilen adresine Avukat ...'ın vekillikten istifa dilekçesinin tebliğ edilmediği anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca davacı asil, adli yardımlı avukatının istifasından ve davanın yokluğunda görüldüğünden haberdar olmamıştır. Açıklanan sebeplerle dosyanın işlemden kaldırılması ve davanın açılmamış sayılmasına dair karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir…" Yargıtay, 4. HD., 01.06.2016, E. 2016/5734, K. 2016/7271 (Kazancı).

293 Karateke, **a.g.t.**, s. 151; Aydın, **a.g.e.**, s. 135, Polat, **a.g.e.**, s. 176.

294 Cimbar, **a.g.e.**, s. 224.

295 "…aksi halde sürenin sonunda haklı olarak vekalet akdini feshedeceğini, fesihten itibaren vekillik görevine sözleşme gereğince 2 ay daha devam edeceğini, diğer yasal haklarını talep edeceğini, ihtar ettiği anlaşılmıştır… O halde davaya konu ihtilafın, tarafların serbest iradeleri ile yaptıkları ve geçerli olan bu sözleşme hükümlerine göre çözümlenmesi gerektiğinden, davacı avukatın istifasının sözleşme hükümlerine göre değerlendirilerek, sözleşmenin sona erdiği tarih itibariyle davacı avukatın sözleşmenin az yukarda belirtilen hükümleri gereğince hak etmiş olduğu vekalet ücreti miktarı tespit edilerek, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, sözleşmenin geçersiz olduğundan bahisle, yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir…" Yargıtay 13 HD., 02.02.2016, E. 2014/38360, K. 2016/2442 (Kazancı).

müvekkil açısından haksız olacağından, istifa sebebinin müvekkil açısından değerlendirilmesiyle belirlenebilir[296]. Önemle belirtmek gerekir ki, avukatın hiçbir sebep göstermeden istifa etmesi, haksız nedenle istifa olarak kabul edilmelidir[297].

Avukatın haksız bir nedenle istifa etmesinin vekâlet ücretine etkisi, Avukatlık Kanunu'nun 174. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenmiştir. Bu hükme göre, üstlendiği bir işi haklı bir nedeni bulunmadığı halde takipten vazgeçen avukat, hiçbir ücret isteyemeyeceği gibi, ücreti peşin almışsa da iade etmelidir. Bu bağlamda haksız istifa eden avukat, sadece peşin almış olduğu vekâlet ücretini değil, takip edeceği iş için almış olduğu ve kullanmadığı masrafları da müvekkiline iade etmelidir[298]. Ayrıca avukatın haksız istifasının müvekkilin zarar görmesine de neden olması durumunda, müvekkilin bu zararın tazminini de talep edebileceği belirtilmektedir[299].

3. Avukatın Haklı Nedenle İstifasında

Avukatın istifasının hangi hallerde haklı istifa olarak nitelendirileceğine ilişkin de Avukatlık Kanunu'nda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak avukatın haklı nedenle istifa halleri esasen avukat ile müvekkili arasındaki güven ilişkisinin zedelendiği hallerdir. Bu bakımdan taraflar arasındaki güveni zedeleyen, ahlak, iyi niyet ve dürüstlük kurallarına aykırılık teşkil eden durumlarda, avukatın haklı nedenle istifası gündeme gelebilir[300]. Dolayısıyla avukatın haklı nedenle istifa nedenleri, sınırlı sayıda olmayıp somut olaya göre değerlendirilmelidir.

Uygulamada, bazı durumlar haklı nedenle istifa sebebi olarak kabul edilmektedir. Örneğin, müvekkilin avukata hatalı ve yanıltıcı bilgi ve belge vermesi, avukata karşı mali yükümlülüklerini tam ve zamanında yerine getirmemesi, avukattan onay almaksızın işin takibini başka bir avukata vermesi, avukatı dahil

296 Polat, **a.g.e.**, s. 177.

297 Karateke, **a.g.t.**, s. 152; Günergök, **a.g.e.**, s. 148.

298 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 282; Karateke, **a.g.t.**, s. 152; Aydın, **a.g.e.**, s. 138; Günergök, **a.g.e.**, s. 148.

299 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 282; Polat, **a.g.e.**, s. 178.

300 Aydın, **a.g.e.**, s. 134-135; Günergök, **a.g.e.**, s. 148.

etmeksizin hasmı ile sulh olması haklı nedenle istifa sebebidir[301]. Yine müvekkilin avukata karşı suç teşkil eden bir fiilde bulunması da haklı istifa nedenlerindendir[302].

Avukatın haklı bir nedenle istifa etmesinin, vekâlet ücretine etkisi, Avukatlık Kanunu'nda açıkça düzenlenmemiştir[303]. Ancak bu durum, Kanun bakımından bir eksiklik teşkil etmez. Zira Avukatlık Kanunu'nun 174. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen avukatın haksız azline ilişkin hükmün esasen avukatın haklı istifasında uygulanması gerekir[304]. Bu hükme göre, haklı nedenle istifa eden avukat, müvekkili ile aralarında kararlaştırdıkları ücretin tamamına hak kazanır. Ancak avukat ve müvekkili arasında ücret sözleşmesi bulunmuyorsa vekâlet ücreti, Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, yetkili mercilerce belirlenir. Ayrıca avukatın haklı nedenle istifası halinde, yargılama sonucunda iş sahibi lehine hükmedilecek olan vekâlet ücretinin de avukata ödenmesi gerekir[305]. Dolayısıyla avukatın haklı istifası durumunda, avukata ödenecek ücret, söz konusu iki ücretin toplamı olacaktır[306].

4. Avukatın Haklı Nedenle Azlinde

Müvekkil, avukatına duyduğu güvenin sarsılması halinde tek taraflı irade beyanı ile avukatı azledebilir. Azil iradesinin avukata ulaşmasıyla hüküm ve sonuç doğuracaktır[307]. Avukatın azli kabul etmesi gerekli değildir. Ancak azlin haklı

---

301 Karateke, **a.g.t.**, s. 151; Aydın, **a.g.e.**, s. 135; Azil ve istifa durumlarında ücret konusunda detaylı bilgi ve çeşitli yargı kararları için Bkz; Coşkun Ongun, "Azil ve İstifa Hallerinde Avukatlık Ücretinin Belirlenmesi", **İBD**, C. 88, S. 2014/3, s. 78 vd.

302 Karateke, **a.g.t.**, s. 151; Aydın, **a.g.e.**, s. 135; Azil ve istifa durumlarında ücret konusunda detaylı bilgi ve çeşitli yargı kararları için Bkz; Ongun, **a.g.m.**, s. 78 vd.

303 Avukatlık Kanunu'nun 41, 171 ve 174. maddeleri haricinde Avukatlık Meslek Kuralları'nın 38. maddesinin üçüncü fıkrasında "avukat davayı almaktan ve kovuşturmaktan çekinme hakkını iş sahibine zarar vermeyecek şekilde kullanmaya devam edecektir" denilerek avukatın çekinme hakkı düzenlenmiştir.

304 Günergök, **a.g.e.**, s. 148.

305 Haklı istifada olduğu gibi haksız azilde de iş sahibi lehine hükmedilecek yargılama gideri olan vekâlet ücretine vekilin ne zaman hak kazanacağına ilişkin bkz. Haksız azil konusunda bkz. Bölüm 3, IV, E, 5.

306 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 282 vd; Karateke, **a.g.t.**, s. 151; Aydın, **a.g.e.**, s. 136.

307 Erem, **Şerh**, s. 479.

nedene dayanması istenebilecek ücret, tazminat ve alacak bakımından önemlidir[308]. Avukat üzerine aldığı işi azledilene kadar gerekli özenle yapmakla yükümlü olduğu gibi, azil iradesi kendisine ulaşana kadar yaptığı işlemlerden ücret alacaktır[309].

Avukatın haklı nedenle azline dayanak olarak gösterilen Av. K. m. 34'e göre avukat yüklendiği görevi bu görevin kutsallığına layık bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde gerçekleştirmek ve avukatlık ünvanının gereği olan saygı ve güvene uygun biçimde davranmakla yükümlüdür. Bu madde genel çerçeve olmak ve haklı azil nedeni olup olmayacağı her somut olayın özelliklerine göre değerlendirmek üzere; avukatın işi zamanında yapmaması, işi takipsiz bırakması, eksik yapması, müvekkiline karşı yasal sorumluluklarını yerine getirmemesi, eksik bilgi vermesi, müvekkilin bilgisi dışında karşı tarafla görüşmesi, müvekkili adına aldığı paraları tam ve zamanında vermemesi, güveni sarsıcı davranışlarda bulunması azli haklı kılan nedenler olarak sayılabilir[310].

Avukatın haklı nedenle azledilmesi halinde ücret ödenmeyeceği Avukatlık Kanunu'nun 174. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir. Bunun yanında, Avukatlık Kanunu'nun 174. maddesinin birinci fıkrası alındığında avukatın peşin almış olduğu ücret ve masrafları da iade etmesi gerektiği kabul edilmektedir[311]. Aksi takdirde, vekâlet ücretini peşin alan avukatın kusuru nedeniyle azledilmesi halinde dahi ücreti iade etmemesi ve sorumluluktan kurtulması söz konusu olacaktır; ancak bu durum kabul edilemez[312].

Müvekkil, avukatı haklı nedenle azlettiğini tanık dahil her türlü delille kanıtlayabilecektir[313]. Avukatın haklı nedenle azledilmesi bakımından önemli olan

---

308 Özkaya, **a.g.e.**, s. 663.

309 Aydın, **a.g.e.**, s. 139.

310 Aydın, **a.g.e.**, s. 142-143; Karateke, **a.g.t.**, s. 147; Diğer haklı azil nedenleri ve Yargıtay kararları için bkz. Gökyayla, **a.g.e.**, s. 77 vd.

311 Karateke, **a.g.t.**, s. 148; Aydın, **a.g.e.**, s. 111.

312 Aydın, **a.g.e.**, s. 144.

313 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 283; Aydın, **a.g.e.**, s. 140; Karateke, **a.g.t.**, s. 147.

avukatın kusur veya ihmali davranışının bulunup bulunmadığı olup avukatın iyi niyetli ya da kötü niyetli olmasının önemi yoktur[314] .

Doktrinde bir görüşe göre; avukat haklı nedenle azledilmiş olsa da kötü niyetli değilse ve mesleki bilgi ve mesaisinin müvekkil adına kullanmaktan dolayı müvekkile zarar vermemişse emek ve mesaisinin karşılığına denk gelen ücret avukata ödenmelidir[315]. Nitekim Yargıtay'ın eski tarihli bir kararında da bu yönde görüş benimsenmiştir[316]. Yukarıda anılan maddelerin açıkça, kusur veya ihmali davranışı nedeniyle haklı olarak azledilen avukatın ücret alamayacağını düzenlemesi karşısında kanaatimizce bu görüşe katılmak mümkün değildir[317]. Kaldı ki, avukat müvekkili zarara uğratmış ise bu ayrıca tazminat davasına konu olabilecektir[318].

5. Avukatın Haksız Nedenle Azlinde

Avukatın kendi sorumluluğu dışındaki sebeplerle müvekkil tarafından işten el çektirilmesi durumunda haksız azil gündeme gelmekle birlikte hangi hallerde haksız azlin söz konusu olacağı somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapılarak tespit edilebilir[319]. Nitekim kanunda da haksız azil sebepleri sayılmamıştır. Ancak Avukatlık Kanunu'nun 174. maddesinin ikinci fıkrasından hareketle, avukatın kusur veya ihmalinden kaynaklanmayan tüm azillerde haksız azilden bahsedilebilir[320]. Örneğin; müvekkilin gerekli masrafları vermemesi sebebiyle geciken işten dolayı avukatı azletmesi veya hukuka aykırı talepte bulunması sebebiyle yerine getirilmeyen işten dolayı avukatı azletmesi haksız azildir[321].

Avukatlık Kanunu'nun 174. maddesinin ikinci fıkrasına göre, haksız azledilen avukat, vekâlet ücretinin tamamına hak kazanır. Bu konuda haksız azlin

314 Aydın, **a.g.e.**, s. 144; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 284 vd.; Karateke, **a.g.t.**, s. 148.

315 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 284; Sarı, **a.g.t.**, s. 188-189.

316 Yargıtay HGK, 23.09.1987, E. 1987/3-188, K. 1987/658 Bkz. Özkaya, **a.g.e.**, s. 668.

317 Aynı yönde görüş için bkz. Karateke, **a.g.t.**, s. 148; Günergök, **a.g.e.**, s. 152; Aydın, **a.g.e.**, s. 144.

318 Aydın, **a.g.e.**, s. 144.

319 Aydın, **a.g.e.**, s. 145; Polat, **a.g.e.**, s. 182.

320 Aydın, **a.g.e.**, s. 145; Polat, **a.g.e.**, s. 182; Karateke, **a.g.t.**, s. 149.

321 Aydın, **a.g.e.**, s. 145.

işin hangi aşamasında gerçekleştiğinin bir önemi yoktur[322]. Haksız azil halinde azledilen avukat, müvekkili ile aralarında sözleşme ile belirlenen ücret ile yargılama gideri olan vekâlet ücretini müvekkilden talep edebilir[323]. Bununla birlikte taraflar aralarında ücret kararlaştırmamışlarsa veya ücret sözleşmesi geçersizse, söz konusu ücret, Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca yetkili merci tarafından belirlenir[324].

Haksız azlin genellikle davanın sona ermesinden evvel gerçekleştiği düşünüldüğünde karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücretinin henüz bir ilamda hükmedilmiş olmamasından dolayı müvekkilin bu ücreti ödeyip ödemeyeceği konusu tartışmalıdır. Müspet zarar olarak kabul edilmeyen bu ücrete avukatın hak kazanmadığı savunulmaktadır[325]. Nitekim Yargıtay bu konuda bir kararında, haksız azil durumunda karşı tarafa yüklenecek ücretin avukat tarafından talep edilebilmesi

---

322 Günergök, **a.g.e.**, s. 149; Aydın, **a.g.e.**, s. 148; "…Buna karşılık haksız azil halinde ise avukat, hangi aşamada olursa olsun, üstlendiği işin tüm vekalet ücretini talep etme hakkına sahiptir…" Yargıtay 13. HD.,14.1.2019, E. 2016/17198 K. 2019/24 (Lexpera); aynı yönde bkz. Yargıtay 13. HD., 25.10.2017, E. 2015/20392 K. 2017/10193 (Lexpera), Yargıtay 13. HD., 29.5.2018, E. 2015/25953 K. 2018/6322 (Lexpera); Yargıtay 13. HD., 28.06.2018, E. 2015/26796 K. 2018/7472 (Lexpera); Yargıtay 13. HD.,29.5.2018, E. 2015/25953 K. 2018/6322 (Lexpera).

323 Güner, **Avukatlık**, s. 670; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 286; Aydın, **a.g.e.**, s. 147; Polat, **a.g.e.**, s. 183; "…Dava, davacı avukatın haksız azledildiği iddiasına dayalı olarak yasal ve akdi vekalet ücretleri ile dava ve icra dosyalarında davalı adına yapılmış masrafların davalıdan tahsili talebine ilişkindir... Ayrıca azil haklı olsa bile azil tarihinde tamamlanmış işler bakımından avukat vekalet ücretine hak kazanacağından, karşı yan vekalet ücretleri de talep edebilecektir…" Yargıtay 13. HD., 2.4.2018, E. 2015/43229 K. 2018/4002 (Lexpera).

324 "…davacı avukatı 25/08/2010 tarihinde azlettiği, taraflar arasında yazılı vekalet ücret sözleşmesi bulunmadığı dosya kapsamından anlaşılmakta olup bu hususlar taraflar arasında da çekişmesizdir. Avukatlık Kanununun 164/4 maddesinde "…Avukatlık ücretinin kararlaştırılmamış olduğu veya taraflar arasında yazılı ücret sözleşmesinin bulunmadığı yahut ücret sözleşmesinin belirgin olmadığı veya tartışmalı olduğu veya ücret sözleşmesinin ücrete ilişkin hükmünün geçersiz sayıldığı hallerde; değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde asgari ücret tarifelerinin altında olmamak koşuluyla ücret itirazlarını incelemeye yetkili merci tarafından davanın kazanılan bölümü için avukatın emeğine göre ilâmın kesinleştiği tarihteki müddeabihin değerinin yüzde onu ile yüzde yirmisi arasındaki bir miktar avukatlık ücreti olarak belirlenir…" hükmü düzenlenmiştir. Taraflar arasında yazılı ücret sözleşmesi bulunmadığına göre davacı avukat anılan yasal düzenleme gereğince dava ve takip dosyasında harcı yatırılmış değerlerin %10-20'si oranında akdi vekalet ücreti de isteyebilir…" Yargıtay 13. HD., 23.2.2015, E. 2014/17437 K. 2015/5496 (Lexpera).

325 Detaylı tartışma için bkz. Günergök, **a.g.e.,** s. 150 vd; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 286; Karateke, **a.g.t.**, s. 150.

için dava veya takip ile talep edilen alacakların tahsil edilmiş olması gerektiğini belirtmiştir[326].

Haksız azilde avukatın tüm ücrete hak kazandığı görüşüne karşılık Yargıtay bazı kararlarında ücretin tamamından indirim yapılması gerektiğini belirtmektedir. Bilhassa avukatlık hizmetinin sürekli olarak verildiği sözleşmeler bakımından, avukatın sözleşme süresinin geri kalan kısmının alacağını[327] avukatın işi yapmamasından kaynaklanan tasarruf ettiği veya diğer bir işten kazandığı ve kazanmaktan kasıtlı olarak feragat ettiği şeylerin ücretten indirilmesi gerektiği ifade edilmektedir[328].

Haksız olarak azledilen avukatın vekâlet ücretini talep ve dava hakkı azil iradesinin kendisine ulaşmasıyla başlar. Bu durumda avukat alacak davası açabileceği gibi ilamsız icra takibi de başlatabilir. Müvekkilin icra takibine itiraz etmesi durumunda açılacak itirazın iptali ya da kaldırılması davasında somut olay kapsamında avukat lehine icra inkâr tazminatı da hükmedilebilir[329].

---

326 "… Karşı tarafa tahmil edilecek vekalet ücretinin miktarı, dava ve icra takibinin sonuçlanması ile belli olur. Vekil edenin avukatına ödeme borcuda, bunun karşı taraftan tahsil edildiği anda doğar. Henüz karşı taraftan vekalet ücreti alacağını tahsil etmemiş olan müvekkilden, avukat bu alacağını isteyemez. Ancak kural böyle olmakla birlikte hakim bu kurala sıkı sıkı bağlanmamalı, Avukatlık kanununun 164 /son maddesine işlerlik kazandıracak şekilde her olayın özelliğine, durum ve şartlarına göre değerlendirme yapılmalı, özellikle MK'nun 2. maddesinde belirtilen hakkın kötüye kullanılmasına dürüstlük kurallarının ihlaline izin verilmemeli, gerektiğinde müvekkilin bu alacağını da karşı taraftan tahsil etmiş olduğu kabul edilmelidir…" Yargıtay 13. HD., 17.02.2207, E. 2006/14029, K. 2007/1900 (Kazancı).

327 Yargıtay 13. HD., 07.07.1997, E. 1997/4615, K. 1997/6170 Karar için bkz. Özkaya, **a.g.e.**, s. 670.

328 "…Bu nedenle taraflardan her biri sözleşmeyi her zaman için fesih edebilir. Yani vekaletten istifa ve azil BK.nun 396/1. maddesi gereği her zaman için mümkündür. Ne var ki, azil haksız ise, davacı kalan süre sonuna kadarki ücretin tamamına hak kazanır. Davalı kooperatifin feshi ihbar süresine uymadan sözleşmeyi fesih etmesi, haksız fesih ve azil niteliğindedir. Bu nedenle davacı, 2004 yılı ücretinin tamamını bir önceki yıl ücretine göre istemeye hak kazanmıştır. Ancak BK.nun 390 ve 325. maddeleri uyarınca davacının işi yapmadığından dolayı tasarruf ettiği, yahut diğer bir iş ile kazandığı ve kazanmaktan kasten feragat ettiği şeylerin ücretinden indirilmesi gerekir…" Yargıtay 13. HD., 14.01.2008, E. 2007/8188, K. 2008/253 (Kazancı).

329 "…Diğer bir anlatımla hasım taraftan henüz vekalet ücreti alacağını tahsil etmemiş veya edememiş olan müvekkilden avukat bu alacağını isteyemez. Tahsil edilmiş olmasını beklemek durumundadır. Kural böyle olmakla birlikte hakim bu kurala sıkı sıkıya bağlı kalmamalı, Avukatlık Yasasının 164 /son maddesine işlerlik kazandıracak şekilde her olayın özelliğine,

Müvekkili tarafından haksız azledilen avukatın kişisel hakları zedelenmiş olabilir. Bu durumda avukatın, vekâlet ücretinin yanında kişisel haklarına saldırı nedeniyle manevi tazminat talep etme imkânı da vardır[330].

V. VEKÂLET ÜCRETİNDE MUACCELLİYET, FAİZ VE ZAMANAŞIMI

A. Vekâlet Ücretinde Muacceliyet

Muacceliyet, alacaklının edimi talep edebileceği ve borçlunun da bu talebe uyarak, edimi yerine getirmekle yükümlü olduğu andan itibaren söz konusu olur[331]. Avukatın, ücret alacağını müvekkilden talep edebilmesi için de vekâlet ücretinin muaccel olması gerekir. Ayrıca belirtmek gerekir ki, ücret alacağının doğması ile muaccel olması birbirinden farklı hususlardır. Nitekim avukatlık sözleşmesinin kurulmasıyla ücret alacağı doğsa da, bu alacağın muaccel olmadan talep edilebilmesi mümkün değildir[332].

Vekâlet ücretinin muacceliyetine ilişkin yasal bir düzenleme söz konusu değildir. Bununla birlikte Avukatlık Kanunu'nun 171. maddesinin birinci fıkrasına göre, avukatın işi sonuna kadar takip etme zorunluluğu düzenlenirken, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin ikinci maddesinde de ücretin hükmün kesinleşmesine kadar olan dava, iş ve işlemlerin karşılığı olduğu düzenlenmiştir. Bu iki hüküm birlikte değerlendirildiğinde, vekâlet ücretinin, avukat ile müvekkili arasında aksine bir sözleşme yoksa üstlenilen işin bittiği anda muaccel olacağı söylenebilir[333]. Avukat

---

durum ve şartlarına göre değerlendirme yapmalı, özellikle M.K.nun 2. maddesinde ifadesini bulan hakkın kötüye kullanılmasına ve dürüstlük kurallarının ihlaline izin vermemeli, gerektiğinde müvekkilin dava veya takip sonucunda belirlenen bu ücret alacağını tahsil etmiş kabul etmeli, aksi halde bu nitelikteki ücret alacağına ilişkin istemi henüz muaccel olmadığından reddetmelidir… takip konusu asıl alacak değerlendirildiğinde likit olup asıl alacak miktarı üzerinden davacı yararına icra inkar tazminatına hükmedilmesi gerekir. .." Yargıtay 13. HD., 24.11.2005, E. 2005/10723, K. 2005/17349 (Kazancı).

330 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 285; Güner, **Avukatlık**, s. 674.

331 Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 800.

332 Yalçınduran, **Vekâlet**, s. 135; Polat, **a.g.e.**, s. 186.

333 Aynı yönde bkz. Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 295 vd.; Günergök, **a.g.e.**, s. 134; Aydın, **a.g.e.**, s. 158; Karateke, **a.g.t.**, s. 153; Polat, **a.g.e.**, s. 186.

haklı olarak istifası veya haksız olarak azli halinde, istifa beyanının müvekkile veya azil beyanının avukata ulaşması ile Avukatlık Kanunu'nun 174. maddesine göre alınacak ücret muaccel olur. Ancak burada vekâlet ücretinin tarafların sözleşme ile kararlaştırdığı kısmı haklı istifa ya da haksız azil beyanının diğer tarafa ulaşmasıyla muaccel olurken, yargılama gideri olan vekâlet ücretinin ne zaman talep edilebileceği (muaccel olacağı) konusundaki tartışma yukarıda incelendi[334].

Ücretin kural olarak işin bitmesinden sonra muaccel olması, aslında avukatlık hizmetinin niteliğinin de bir gereğidir. Şöyle ki, avukat ile müvekkili arasındaki ilişkinin temeli bir vekâlet ilişkisidir. Bu bakımdan vekilin, ücret alacağının, söz konusu işin gereği gibi tamamlanması ile birlikte muaccel olacağına ilişkin görüş, avukat açısından da kabul edilebilir[335].

Vekâlet ücreti, işin nasıl sonuçlandığından bağımsız olarak, verilen emeğin karşılığını oluşturduğundan, ücretin talep edilebilir hale gelmesi için işin lehe sonuçlanmış olması aranmaz[336].

Vekâlet ücreti, her ne kadar kural olarak işin bitimi ile muaccel olsa da, sözleşme serbestisi gereği taraflar aksini kararlaştırabilirler[337]. Örneğin, taraflar ücretin tümünün peşinen ödenmesi veya ücretin taksitler halinde ödenmesi, taksitlerin belirli zaman aralıklarına bölünmesi veya ilk taksitin ön incelemenin yapıldığı ikinci taksitin hüküm verildiği gün ödenmesi konusunda anlaşabilirler[338]. Avukatlık Kanunu'nun 174. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, taraflar vekâlet ücretinin peşin ödeneceğini kararlaştırmış olduğu halde müvekkil ödemezse, avukat işe başlamak zorunda olmadığı gibi bu sebepten doğabilecek her türlü sorumluluk iş sahibine aittir[339]. Keza taksitle ödeme de farklı şekillerde kararlaştırılabilir. Avukat

---

334 Bkz. Üçüncü Bölüm, IV, E, 5.

335 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 295-296; Aydın, **a.g.e.**, s. 158; Polat, **a.g.e.**, s. 187.

336 Aydın, **a.g.e.**, s. 159.

337 Polat, **a.g.e.**, s. 185.

338 Aydın, **a.g.e.**, s. 163.

339 Avukatlık sözleşmesindeki diğer ödeme şartlarının yerine getirilmemesinden dolayı avukat işi takip etmek ve sonucunu elde etmekten mahrum kalırsa sorumluluk bakımından aynı hüküm uygulanır (Av. K. m.174/3, c. 2).

ve müvekkil, kanunda herhangi bir yasak söz konusu olmadığından, taksitlerden birinin ödenmemesi halinde kalan tüm taksitlerin muaccel olacağına ilişkin bir anlaşma da yapabilirler[340].

B. Vekâlet Ücretinde Faiz

Vekâlet ücretinin muaccel hale gelmesiyle avukat, müvekkilinden bu ücreti talep edebilir. Bu ücreti avukata ödemeyen müvekkil temerrüde düşer. Böyle bir durumda ise müvekkilin, temerrüdün bir sonucu olarak faiz ödemesi gerekebilir.

Avukat ile müvekkil, sözleşme ile aksini kararlaştırmadıkça, kural olarak vekâlet ücreti alacağına yasal faiz uygulanır. Bu bağlamda müvekkilin tacir olması avukatın ticari faiz talep etmesi için yeterli değildir. Ancak sözleşme serbestisi prensibi gereği taraflar, temerrüde düşen müvekkilin ticari faiz ödemesi konusunda anlaşabilirler[341].

Vekâlet ücretine işleyecek faizin başlangıç anının tespit edilebilmesi için müvekkilin ne zaman temerrüde düştüğünün belirlenmesi gerekir. Zira avukat, vekâlet ücreti artık muaccel hale geldiği için bu andan itibaren müvekkilinden ücret alacağını isteyebilir ve müvekkil de bu talebe karşı direnirse temerrüde düşer. Avukat ile müvekkili arasında ücretin ne zaman ödeneceğine dair bir anlaşma bulunmaz ise, avukatlık ücret alacağı işin bitmesiyle muaccel hale geleceğinden avukat müvekkiline işin bittiğini, ücret alacağının miktarını bildirip talep etmesiyle müvekkil temerrüde düşer[342]. Bu bakımdan müvekkilin temerrüde düşürülmesi için avukatın işin bittin bittiğini müvekkile bildirme yükümlülüğünün bulunduğu, aksi takdirde faizin işlemeye başlamayacağı söylenebilir[343]. Dolayısıyla avukat, müvekkiline işin bittiğini bildirmeksizin bu talebini yetkili mercilere taşırsa, böyle bir durumda faizin başlangıcı söz konusu mercilere başvurma tarihi olur.

---

340 Polat, **a.g.e.**, s. 185-186.

341 Günergök, **a.g.e.**, s. 135; Karateke, **a.g.t.**, s. 153; Aydın, **a.g.e.**, s. 160.

342 Aydın, **a.g.e.**, s. 162; Karateke, **a.g.t.**, s. 153. Buna karşılık *Günergök*, bu bildirime gerek olmadığını, işin tamamlanmasıyla artık avukatlık ücretinin muaccel hale geldiği görüşündedir (Bkz. Günergök, **a.g.e.**, s. 135)

343 Polat, **a.g.e.**, s. 188.

Vekâlet ücretinin taksitle ya da peşin ödeme gibi şekillerde ödenmesine göre faizin başlangıç zamanı değişiklik gösterir. Öncelikle, vekâlet ücretinin peşin olarak belli bir günde ödenmesi kararlaştırılmış olabilir. Dolayısıyla söz konusu günün gelmesiyle ücret alacağı muaccel olur. Böyle bir durumda avukat, bu tarihten itibaren faiz talep edebilir. Zira bu halde müvekkilin temerrüde düşürülmesi için avukatın müvekkile herhangi bir bildirimde bulunmasına gerek olmaz. Bununla birlikte vekâlet ücretinin peşin olarak ödeneceği kararlaştırılmasına rağmen ödeme tarihi belirlenmemişse, avukatın müvekkiline ihtar çekerek müvekkilini temerrüde düşürmesi gerekir. Bu durumda avukat, ancak ihtarın karşı tarafa ulaştığı andan itibaren faiz talep edebilir[344].

Vekâlet ücretinin peşin değil de, taksitler halinde ödenmesi kararlaştırılmış olabilir. Bu durumda, taksitlerden birinin ödeme günü geldiğinde borç muaccel olur. Müvekkil, taksitlerden birinin ödeme gününün gelmesine rağmen borcu ödemezse, ayrıca ihtara gerek kalmaksızın temerrüde düşer. Böyle bir durumda ise avukat, bu tarih itibariyle faiz talep edebilir. Taraflar vekâlet ücretinin taksitler halinde ödenmesini kararlaştırmış ve fakat taksitleri ön inceme, kesin hüküm gibi birtakım olaylara bağlamışsa bu olayların gerçekleşmesi ile müvekkil temerrüde düşmez ve avukatın faiz hakkı doğmaz. Bu durumda da avukatın müvekkile ihtar çekmek suretiyle bildirim yapması ve borcu muaccel hale getirmesi gerekmektedir. Ancak eğer müvekkil bu olayların gerçekleşme tarihini biliyor ve hatta bu olaylara avukatla birlikte iştirak ediyorsa bu durumda artık avukatın bildirim yükümlülüğünden söz edilemez; olayın gerçekleşmesiyle borç muaccel olur ve borcu ödemeyen müvekkil temerrüde düşer[345].

Avukatın haksız azli ya da haklı istifası durumlarında vekâlet ücretinin muaccel hale gelmesi ve faiz istenebilmesi farklılık göstermektedir. Avukatın haksız azli durumunda vekâlet ücretini faizi müvekkilin avukatı azletmesi ve bu beyanın avukata ulaşması ile borç muaccel hale gelir ve ödemeyi yapmayan müvekkil

344 Aydın, **a.g.e.**, s. 162.

345 Aydın, **a.g.e.**, s. 163.

temerrüde düşer. Bu durumda avukatı haksız azlettiğini bilen müvekkile ihtar çekilerek ayrıca temerrüde düşürülmesine gerek yoktur.

Avukatın haklı istifası durumunda avukatın istifa beyanının müvekkile ulaşmasıyla vekâlet ücreti muaccel olur. Avukat istifasında haklılığını müvekkile ihtar ettiğinde, müvekkil kararlaştırılan vekâlet ücretini ödemekle yükümlüdür. Müvekkil ödeme yapmaması durumunda vekâlet ücretine bu tarihten itibaren faiz talep edilebilecektir. Avukat müvekkile bu konuda bir ihtar çekmez ve dava yoluna başvururs a dava tarihinden itibaren faiz talep edebilecektir[346].

C. Vekâlet Ücretinde Zamanaşımı

Vekâlet ücretinin tabii olduğu zamanaşımı süresine dair özel bir düzenleme bulunmamakla birlikte, avukatlık sözleşmesi Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen vekâlet sözleşmesine benzerlik göstermesi nedeniyle vekâlet sözleşmesine dair hükümler bu konuda kıyas yoluyla uygulama alanı bulacaktır.

Türk Borçlar Kanunu'nun 147. maddesinde bazı sözleşme türlerinin 5 yıllık zamanaşımı süresine tabii olduğu düzenlenmiştir[347]. Bu maddede sayılan sözleşme türlerinden biri de vekâlet sözleşmesi olduğundan kıyasen avukatlık sözleşmesinin de 5 yıllık zamanaşımına tabi olduğu kabul edilmektedir[348]. Yargıtay da içtihatlarında avukatlık sözleşmesinin 5 yıllık zamanaşımına tabi olduğunu kabul etmektedir[349].

---

346 Karateke, **a.g.t.**, s. 154; Aydın, **a.g.e.**, s. 162.

347 TBK m. 147 : "Aşağıdaki alacaklar için beş yıllık zamanaşımı uygulanır: 1. Kira bedelleri, anapara faizleri ve ücret gibi diğer dönemsel edimler. 2. Otel, motel, pansiyon ve tatil köyü gibi yerlerdeki konaklama bedelleri ile lokanta ve benzeri yerlerdeki yeme içme bedelleri. 3. Küçük sanat işlerinden ve küçük çapta perakende satışlardan doğan alacaklar. 4. Bir ortaklıkta, ortaklık sözleşmesinden doğan ve ortakların birbirleri veya kendileri ile ortaklık arasındaki; bir ortaklığın müdürleri, temsilcileri, denetçileri ile ortaklık veya ortaklar arasındaki alacaklar. 5. Vekâlet, komisyon ve acentalık sözleşmelerinden, ticari simsarlık ücreti alacağı dışında, simsarlık sözleşmesinden doğan alacaklar. 6. Yüklenicinin yükümlülüklerini ağır kusuruyla hiç ya da gereği gibi ifa etmemesi dışında, eser sözleşmesinden doğan alacaklar." denilmektedir.

348 Aydın, **a.g.e.**, s. 165; Günergök, **a.g.e.**, s. 136; Karateke, **a.g.t.**, s. 154; Güner, **Avukatlık**, s. 824.

349 "…Dava, vekâlet sözleşmesinden kaynaklanan alacağın tahsili istemine ilişkindir. Davacının, 1.11.2007 tarihli vekâletname ile davalı vekili iken davalı tarafından 23.8.2010 tarihinde vekillikten azledildiği hususunda uyuşmazlık bulunmamaktadır. Hemen belirtmek gerekir ki, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 147. maddesi (mülga 818 Sayılı Borçlar Kanunu'nun 126.

Bir borçlunun zamanaşımı def'i ileri sürmesi savunmanın doğal bir parçası olmakla birlikte zamanaşımı def'i ileri süren borçlu borcu ödemekten kurtulur. Zamanaşımı geçmesine rağmen borcu ödeyen borçlu ise ödemenin iadesini isteyemez. Borçlunun zamanaşımı def'i ile sürmesi tek başına kötü niyetli olarak değerlendirilemeyeceği gibi bu hakkını kullanan borçlunun dürüstlük kuralına her zaman riayet ettiği de söylenemez.

Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesine göre, herkes haklarını kullanırken dürüstlük kuralına uymak zorundadır. Aksi takdirde bu durum hakkın kötüye kullanılmasını teşkil edecektir. Bu bakımdan avukatın dava açmasını engellemek için oyalayan müvekkilin oyalayıcı davranışlar sergilemesi hakkın kötüye kullanımı anlamındadır[350].

Avukatlık Kanunu'nun 174. maddesinin üçüncü fıkrasında avukatın peşin ödenmesi kararlaştırılan ücreti alana kadar işe başlamayabileceği belirtilmesine karşın müvekkiline güvenerek işe başlayarak işi bitiren avukata karşı ücret almadan işe başlamasaydı savunmasının yapılması hakkın kötüye kullanılmasıdır. Zira kanundaki düzenleme avukata bir seçimlik hak tanımaktadır[351]. Uygulamada bir avukatın çoğu kez bir müvekkilin birden çok işine baktığı ve bir işi için ücret alırken diğeri için de nasıl olsa ödeneceği güveni ile ücret almadan işi takip ettiği düşünüldüğünde, müvekkilin ücret almadan başlamasaydı şeklindeki savunmasının dürüstlük kuralına aykırı olarak hakkını kötüye kullandığını gösterir.

---

maddesi) gereğince vekâlet sözleşmesinden kaynaklanan alacaklar, 5 yıllık zamanaşımı süresine tabi olup, bu sürenin geçmesi ile zamanaşımına uğrarlar. Davacı 30.03.2016 tarihli ıslah dilekçesi ile talebini artırmış olup, davalı süresi içerisinde zamanaşımı definde bulunmuştur. Davalı süresinde zamanaşımı def'inde bulunduğundan, ıslah tarihi 30.03.2016 tarihi itibariyle ıslah edilen alacak yönünden davalının zamanaşımı def'i hususunda olumlu veya olumsuz bir karar verilmemiştir. Bu konuda bir karar verilmeksizin davanın kabulüne karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir…" Yargıtay 13. HD., 20.09.2017, E. 2016/22966, K. 2017/8369 (Kazancı).

350 Aydın, **a.g.e.**, s. 165-166; Günergök, **a.g.e.**, s. 136; Karateke, **a.g.t.**, s. 154; Karahasan, **a.g.e.**, s. 1609.

351 Aydın, **a.g.e.**, s. 166; Karateke, **a.g.t.**, s. 154.

VI. VEKÂLET ÜCRETİNE İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

A. Genel Olarak

Avukatlık sözleşmesi, esasen müvekkilin hukukî bazı uyuşmazlıklarının çözüme kavuşturulması konusunda verilen hizmeti konu edinse de, zaman zaman bu sözleşmenin tarafları arasında da uyuşmazlıklar çıkmaktadır. Bu bağlamda taraflar arasında ücrete ilişkin de birçok uyuşmazlık söz konusu olabilmektedir

1136 sayılı Kanunda 4667 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önce, avukatla müvekkili arasında ücrete ilişkin uyuşmazlık doğması halinde, avukat, icra takibi ya da dava açmadan önce baroya bildirimde bulunmak zorundaydı[352]. Yapılan değişiklikle avukatın, müvekkiline karşı açacağı dava veya girişeceği icra takibi ile ilgili baroya bildirimde bulunma zorunluluğu kaldırılmıştır.

Avukatla müvekkili arasındaki ücret uyuşmazlığı farklı nedenlere dayanabilir. Örneğin, ücrete ilişkin uyuşmazlık; ücretin miktarı, ödeme şekli, ödeme zamanı, muaccel hale gelen ücretin ödenmemesi gibi durumlardan kaynaklanabilir. Yine tarafların arasında hiç ücret belirlenmediği veya belirlenen ücretin geçersiz olduğu durumlarda da uyuşmazlık doğabilir[353].

Vekâlet ücretinin miktarı, ödeme şekli ve zamanı gibi konulardaki uyuşmazlıkları incelen merci, burada taraflar arasındaki sözleşme hükümlerini inceleyerek uyuşmazlığı çözmeye çalışır. Bu çözüm sırasında, sözleşmenin yapıldığı tarihte yürürlükte olan Avukatlık Kanunu hükümlerinin mi yoksa uyuşmazlığın çıktığı tarihteki hükümlerinin mi uygulanacağı sorusu gündeme gelebilir. Bu konuda

---

352 Değişiklikten önce Av. K. m. 167 "Ücret davası açacak avukatlar önce baro yönetim kuruluna haber vermek zorunluluğundadırlar. Bu zorunluluk ihtiyati tedbir ve ihtiyati haczi kapsamaz." şeklindeydi.

353 Güner, **Avukatlık**, s. 799 vd.

Yargıtay, sözleşmenin kurulduğu tarihteki Avukatlık Kanunu hükümlerinin uygulanması gerektiğini kabul etmektedir[354].

B. Görevli ve Yetkili Mahkeme

4667 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önce 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 167. maddesinde, vekâlet ücreti bakımından zorunlu tahkim kabul edilmişti. Buna göre, ortaya çıkan uyuşmazlıklar baro hakem kurulları tarafından tayin ve takdir edilmekteydi. Bu düzenleme, her ne kadar yargılama giderleri ve süresi açısından kolaylık sağlamışsa da, uyuşmazlığın hakem kurulları tarafından çözülmesinin dayatma olduğu yönünde eleştiriler almıştır[355]. Bununla birlikte bu çözüm yöntemini, uyuşmazlıkların çabuk çözülmesi bakımından olumlu karşılayan yazarlar da mevcuttu[356]. Ancak Anayasa Mahkemesi, 2004 yılında Avukatlık Kanunu'nun 167. maddesini iptal etmiş ve kararın gerekçesinde söz konusu maddenin Anayasa'nın 9. ve 36. maddelerine aykırı olduğunu belirtmiştir[357].

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından sonra artık, ücret uyuşmazlıklarının baro hakem kurulları tarafından çözülmesi zorunluluğu kalmamıştır. Bununla birlikte tarafların aralarında tahkim sözleşmesi yapabilmeleri mümkündür (HMK m. 407 vd.)[358]. Tahkim sözleşmesi, taraflar arasındaki avukatlık sözleşmesinin bir şartı veya ayrı bir sözleşme şeklinde yapılabilir (HMK m. 412/2)[359]. Ayrıca Hukuk

---

354 "…ücret sözleşmesinin geçerliliğinin belirlenmesinde sözleşmenin dava veya takipten önce ya da sonra yapılmış olması etkili olmayıp, bu husus sözleşmenin yapıldığı tarihte yürürlükte olan Avukatlık Kanunu hükümlerine göre belirlenmelidir…" Yargıtay 3. HD., 09.10.2006, E. 2006/10267 K. 2006/12459 (Lexpera).

355 Karateke, **a.g.t.**, s. 165.

356 Haluk Burcuoğlu, "Hakem Kurulu Görev ve İşleyişi", **Günışığı Aylık Hukuk Dergisi**, S. 5-6, Temmuz-Ağustos 2003, s. 38 vd.

357 AYM, 03.03.2004, E. 2003/98, K. 2004/31 (10.07.2004 tarih ve 25518 sayılı R.G.)

358 Ejder Yılmaz, "Avukatlık Ücretinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri", **Prof. Dr. Yavuz Alangoya İçin Armağan**, İstanbul, Alkım, 2007, s. 369; Güner, **Avukatlık**, s. 804 vd.; Polat, **a.g.e.**, s. 198.

359 Güner, **Avukatlık**, s. 804 vd.; Aydın, **a.g.e.**, s. 170; Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 312; "…Kural olarak, vekil ile müvekkil arasında düzenlenen avukatlık parası sözleşmesi konusunda çıkacak uyuşmazlıkların hakem eliyle çözümlenmesi taraflarca kararlaştırılabilir. Bu günkü mer'i ve mevzu hükümler arasında bunu önleyen bir hüküm yasalarda mevcut değildir. Hatta, uyuşmazlık meydana geldikten sonra dahi bunun hakem yada hakemler eliyle çözülmesinin

Muhakemeleri Kanunu'nun 412. maddesinin birinci fıkrasına göre, doğmuş veya doğabilecek uyuşmazlıkların tamamı veya bir kısmı için tahkime başvurulabilir. Dolayısıyla vekâlet ücretine ilişkin uyuşmazlık çıkmadan veya uyuşmazlık çıktıktan sonra taraflar tahkim sözleşmesi yapabilirler. Hatta taraflar yargılama sırasında bile vekâlet ücretinin tahkim yoluyla çözülmesi konusunda anlaşabilirler. Böyle bir durumda da mahkeme, dava dosyasını hakeme gönderir (HMK m. 412/5).

Taraflar, ücret uyuşmazlığının çözümü konusunda ihtiyari tahkimi kararlaştırmamışlarsa, aralarındaki ücret uyuşmazlıklarında dava açabilirler. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, ücret alacağı için dava açılmaksızın ilamsız icra yoluna başvurabilmesi de mümkündür[360].

Taraflar, ücret uyuşmazlığının çözümü için dava açmaya karar verirlerse, bu davada görevli ve yetkili mahkemenin tespit edilmesi gerekir. Bir uyuşmazlığın medenî yargı içindeki hangi mahkemede görüleceği görev kurallarıyla belirlenir[361]. Taraflar arasında ücrete ilişkin uyuşmazlıklarda hangi mahkemenin görevli olduğu konusunda Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda ya da Avukatlık Kanunu'nda özel bir görev kuralı yoktur. Dolayısıyla Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 2. maddesi gereği görevli mahkeme, asliye hukuk mahkemesi olacaktır. Bununla birlikte 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un[362] yürürlüğe girmesinden sonra tüketici işleminin kapsamının genişletilmesi ile birlikte avukatlık ücret uyuşmazlıklarında tüketici mahkemesinin mi yoksa asliye hukuk mahkemesinin mi görevli olduğu tartışması çıkmıştır[363] [364]. Bu bağlamda 6502 sayılı Tüketicinin

---

kararlaştırılmasına engel yoktur…" Yargıtay 4. HD., 29.01.1980, E. 1979/10780, K. 1980/991 (Lexpera).

360 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 311; Güner, **Avukatlık**, s. 809 vd.; Polat, **a.g.e.**, s. 198

361 PekcanıtezAtalay/Özekes, **a.g.e.,** s. 140; Mine Akkan, **Pekcanıtez Usul Medenî Usul Hukuku**, C.I, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha, 2017, s.233; Karslı, **a.g.e.,** s. 167; Ulukapı, **Usûl**, s. 150; Fatih Tahiroğlu, "Medeni Usul Hukukunda Görevli Mahkemenin Belirlenmesi", **İÜSBE**, Yayınlamamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013, s. 9 vd.

362 28.11.2013 tarih ve 28835 sayılı R.G.

363 Burak Keçecioğlu, "Avukatlık Sözleşmesinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Tüketici Hukukunun Uygulanması", **MÜHFHAD, Cevdet Yavuz'a Armağan**, C. 22, S. 3, İstanbul, 2016, s. 1654.

364 Bu Kanundaki tüketici kavramının çok geniş yorumlanarak birçok uyuşmazlığı tüketici mahkemelerinde görülmesine sebebiyet verdiği hususunda ve geniş bilgi için bkz. Seda

Korunması Hakkında Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra Yargıtay da bazı kararlarında[365] tüketici mahkemesinin görevli olduğunu kabul ederken; bazı kararlarında[366] asliye hukuk mahkemesinin görevli olduğunu kabul etmiştir.

Özmumcu, "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Hükümleri ve Yargıtay Kararları Çerçevesinde Tüketici Mahkemelerinin Görev Alanına Giren uyuşmazlıklara Genel Bir Bakış", **DEÜHFD, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan**, C. 16, Özel Sayı, İzmir, 2014, s. 841.

365 "… Eldeki davada davacı avukat, müvekkilinden haksız azil nedeniyle ödenmeyen vekalet ücreti alacağının tahsilini istemiştir. Davacı avukatın takip ettiği dosyalar değerlendirildiğinde; müvekkili adına ortaklığın giderilmesi ve ortaklığın giderilmesi davası ile bağlantılı mülkiyetin tespiti davasını takip ettiği ve bu durumda davalının 6502 Sayılı yasa kapsamında tüketici vasfını taşıdığı anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca, davaya bakmaya genel mahkeme değil, Tüketici Mahkemesi görevlidir…" Yargıtay 13. HD., 24.01.2019, E. 2016/5830, K. 2019/596 (Kazancı); "…Somut olayda davalı Kadastro Mahkemesinde görülen iki adet taşınmazın beyanlar hanesinde yer alan şerhin değiştirilerek kendi hissesi oranında tapuya kayıt ve tescili, mirasçılık belgesi alınması ve aleyhinde açılan takibin iptalinin sağlanması sebebiyle davacı avukata vekaletname vermiştir. Davalı bu hukuki işlem içerisinde tüketici konumunda olduğundan, taraflar arasındaki hukuki ilişkinin tüketici işlemi olduğunun kabulü gerekir. İş bu davanın da 6502 Sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra açıldığı anlaşılmaktadır. O halde, uyuşmazlık Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun kapsamında kaldığına göre davaya bakmaya Tüketici Mahkemesi görevlidir…" Yargıtay 13.HD., 04.10.2017, E. 2015/20473, K. 2017/9129 (Kazancı).

366 "…Bir hukuki işlemin sadece 6502 Sayılı yasada düzenlenmiş olması tek başına o işlemden kaynaklanan uyuşmazlığı tüketici mahkemesinde görülmesini gerektirmez. Bir hukuki işlemin 6502 Sayılı yasa kapsamında kaldığının kabul edilmesi için taraflardan birinin tüketici, diğer tarafın ise satıcı, sağlayıcı ya da müteşebbis olması gerekir. Somut olayda, davacı ...'ın işçi statüsü ile diğer dava dışı üçüncü kişiye karşı açtığı işe iade davası kapsamında davalıya vekâlet verilmiş, uyuşmazlık da bu vekâlet ilişkisinden kaynaklanmıştır. Davacı ...'ın iş mahkemesindeki işe iade davasında, tüketici olarak değerlendirilemeyeceğinden taraflar arasındaki uyuşmazlığın Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun kapsamında kaldığının kabulü de mümkün değildir. Görevle ilgili düzenlemeler kamu düzenine dair olup taraflar ileri sürmese dahi yargılamanın her aşamasında resen gözetilir. Görevle ilgili hususlarda kazanılmış hak söz konusu olmaz. Bu durumda mahkemece, işin esasına girilerek sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken tüketici mahkemesinin görevli olduğundan bahisle görevsizlik kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir…" Yargıtay 13.HD., 18.01.2016, E. 2015/37991, K. 2016/562 (Kazancı); "…bir hukuki işlemin 6502 Sayılı yasa kapsamında kaldığının kabul edilmesi için taraflardan birinin tüketici, diğer tarafın ise satıcı, sağlayıcı ya da müteşebbis olması gerekir. Somut olayda, davalı ...'nın işçi statüsü ile diğer davalıya karşı açtığı işçilik alacağından kaynaklanan davada davacıya vekalet verilmiş, uyuşmazlık da bu vekalet ilişkisinden kaynaklanmıştır. Davalı ...'in iş mahkemesindeki alacak davasında, tüketici olarak değerlendirilemeyeceğinden taraflar arasındaki uyuşmazlığın Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun kapsamında kaldığının kabulü de mümkün değildir. Görevle ilgili düzenlemeler kamu düzenine dair olup taraflar ileri sürmese dahi yargılamanın her aşamasında resen gözetilir. Görevle ilgili hususlarda kazanılmış hak söz konusu olmaz. Bu durumda mahkemece, işin esasına girilerek sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken tüketici mahkemesinin görevli olduğundan bahisle görevsizlik kararı verilmesi usul ve yasaya aykırıdır…" Yargıtay 13.HD., 23.12.2015, E. 2015/28334, K. 2015/37617 (Kazancı).

Yargıtay'ın kararları incelendiğinde, avukat ile müvekkili arasındaki ücret uyuşmazlığına bakmaya görevli mahkemenin belirlenmesinde avukatla müvekkili arasındaki sözleşmeye konu hukuki yardımın konusunu irdelediği görülmektedir. Bu kapsamda, eğer avukat müvekkilin tüketici işlemi yani mesleki ve ticari olmayan amaçlarla yapılan bir iş sayılamayacak bir işi için hukuki yardım vermişse[367] aralarındaki ücret uyuşmazlığını çözmek bakımından asliye hukuk mahkemelerinin görevli olduğunu, aksi halde[368] tüketici mahkemelerinin görevli olduğunu belirttiği görülmektedir. Belirtmek gerekir ki, avukat ile müvekkil arasındaki ilişkinin tüketici işlemi sayılması halinde, bu ilişkiden doğan uyuşmazlıkları çözmek bakımından tüketici hakem heyetlerinin de gündeme gelmesi söz konusudur[369]. Zira Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 68. maddesine göre belirli bir parasal sınırın altındaki tüketici uyuşmazlıklarında kademeli olarak ilçe ve il hakem heyetlerine başvuru zorunludur.

Bir yargılamanın hangi yerdeki mahkemede görüleceği ise yetki kurallarını ilgilendirir[370]. Vekâlet ücretinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde yetkili mahkeme, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun genel yetki kuralları çerçevesinde belirlenir[371]. Buna göre, ücret uyuşmazlığına ilişkin davalar, öncelikle davalının

---

367 "…Somut uyuşmazlıkta, her ne kadar Genel Mahkemenin görevsizlik kararı üzerine Tüketici Mahkemesi sıfatıyla yargılama yapıldı ise de taraflar arasında vekil-müvekkil ilişkisi bulunduğu ve aralarındaki vekalet ilişkisi dayanağının bono takibi olduğu, bu sebeple ilişkinin ticari nitelikte olduğu anlaşılmakla davaya bakmakla görevli mahkemelerin ... Asliye Hukuk Mahkemeleri olduğu; görevle ilgili düzenlemeler kamu düzenine ilişkin olup taraflar ileri sürmese dahi yargılamanın her aşamasında resen gözetilmesi gerektiğinden, davaya bakmaya Asliye Hukuk Mahkemesi'nin görevli olduğunun kabulü gerekir…" Yargıtay 13. HD., 30.04.2019, E. 2016/9587, K. 2019/5574 (Kazancı).

368 "…Bir hukuki işlemin 6502 Sayılı yasa kapsamında kaldığının kabul edilmesi için taraflardan birinin tüketici olması gerekir. Eldeki davada davacılar, davalı avukat tarafından icra dosyasından tahsil edilen bedelin kendilerine ödenmediğini ileri sürmüştür. Davalı avukatın takip ettiği ... 4. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2008/59 Esas sayılı dosyası değerlendirildiğinde; davacıların müşterek çocuklarının geçirmiş olduğu trafik kazası sonucu vefatı nedeniyle açılan tazminat davası olduğu ve bu durumda davacıların 6502 Sayılı yasa kapsamında tüketici vasfını taşıdığı anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca, davaya bakmaya genel mahkeme değil, Tüketici Mahkemesi görevlidir…" Yargıtay 13. HD., 28.03.2019, E. 2018/6805, K. 2019/4245 (Kazancı).

369 Güner, **Avukatlık**, s. 816.

370 Pekcanıtez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 162; Akkan, **Pekcanıtez Usûl**, s.267; Karslı, **a.g.e.**, s. 213.

371 Güner **Avukatlık**, s. 821; Polat, **a.g.e.**, s. 200

yerleşim yeri mahkemesinde açılabilir (HMK m. 6/I). Bununla birlikte birden fazla davalı olduğu durumlarda dava, davalılardan birinin yerleşim yeri mahkemesinde açılabilir (HMK m. 7/1, c. 1)[372]. Ayrıca avukatlık sözleşmesinin ifa edildiği yerde de dava açılabilir (HMK m. 10)[373].

Avukatlık sözleşmesiyle tarafların, ücret uyuşmazlıklarında yetkili mahkemeyi kararlaştırabilmeleri ise mümkün değildir. Şöyle ki, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 17. maddesine göre, sadece tacirler veya kamu tüzel kişileri yetki sözleşmesi yapabilirler. Bu bakımdan avukatlar, mesleğin niteliği gereği basiretli bir tacirden daha fazla basirete ve hukuk bilgisine sahip olsalar bile yetki sözleşmesi yapamazlar[374].

Ücret uyuşmazlığına ilişkin davalarda kesin yetkili mahkeme öngörülmediğinden, davanın yetkisiz mahkemede açılması durumunda ileri sürülecek itiraz, ilk itirazdır (HMK m. 116). Böyle bir durumda, davalı cevap dilekçesi ile birlikte yetki ilk itirazında bulunmalıdır (HMK m. 19/2, c.1; 119/1)[375]. Ayrıca davalı, yetki itirazında, yetkili mahkemeyi; birden fazla yetkili mahkeme varsa seçtiği mahkemeyi bildirir. Aksi takdirde yetki itirazı dikkate alınmaz (HMK m. 19/2, c.2)

C. Yargılama Usulü

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yazılı yargılama usûlü (m. 118-186) ve basit yargılama usûlü (m. 316-322) olmak üzere iki yargılama usulü düzenlenmiştir. Bir yargılamada, davanın açıldığı mahkemeye ya da uyuşmazlığın niteliğine göre bu

372 Aydın, **a.g.e.**, s. 178; Güner, **Avukatlık**, s. 821.

373 Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**, s. 308; Güner, **Avukatlık**, s. 822;

374 İbrahim Aşık, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Yetki Sözleşmesi", **TBB Dergisi**, 2011, S. 97, s. 22.

375 Davalı, cevap dilekçesi vermiş fakat yetki ilk itirazını ileri sürmemişse, henüz cevap süresi dolmamış olsa bile, artık ilk itirazda bulunamaz (Hakan Pekcanıtez, **Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, C.II, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha, 2017, s. 1222; Seda Özmumcu, **Yargıtay Kararları Işığında Medeni Yargılama Hukukunda Ön Sorun**, İstanbul, On İki Levha, 2019, s. 127).

yargılama usullerinde biri uygulama alanı bulur[376]. Medeni usûl hukukunda asıl olan, yazılı yargılama usulü olduğundan, bir mahkeme veya belli bir yargılama bakımından basit yargılama usulünün uygulanabilmesi için kanunda açıkça bir düzenleme olması gerekir[377].

Vekâlet ücretine ilişkin davalarda uygulanacak yargılama usulüne ilişkin açık bir hüküm mevcut değildir. Ancak söz konusu davalarda asliye hukuk mahkemesi görevli olduğundan, bu davalar yazılı yargılama usulüne göre görülür. Zira asliye kural olarak hukuk mahkemelerinde görülen yargılamalarda yazılı yargılama usulü uygulanır[378]. Buna karşılık, Yargıtay'ın kabulü nedeniyle, ücret uyuşmazlığına ilişkin davaların tüketici mahkemelerinde görülmesi durumunda, bu davalarda basit yargılama usulü uygulanır. Zira tüketici mahkemelerinde görülen yargılamalar ise, basit yargılama usulüne tâbidir (TKHK m. 73/4).

D. Kanun Yolları

Vekâlet ücretine ilişkin uyuşmazlıklarda mahkemenin verdiği karara karşı taraflar istinaf kanun yoluna başvurabilirler. İstinaf kanun yoluna müracaat eden tarafların bu konuda hukuki yararının bulunması gerekir. İstinaf yoluna başvuru süresi iki hafta olup, bu süre, ilamın usulüne uygun olarak taraflardan her birine tebliğiyle işlemeye başlar (HMK m. 345)

İstinafa, usulüne uygun istinaf dilekçesiyle başvurulabilir (HMK m.342). İstinaf dilekçesi, hüküm veren mahkemeye ya da hüküm veren mahkemeye gönderilmek üzere başka bir yer mahkemesine verilebilir (HMK m. 343/1).

Değeri 4.400 Türk lirasını (2019 yılı için) geçmeyen vekâlet ücretine ilişkin davalarda verilen kararlar kesin olduğundan (HMK m. 341/2) istinaf kanun yoluna başvurulamaz. Avukatlık ücret alacağının bir kısmının dava edilmiş olması halinde ise 4.400 Türk liralık kesinlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenir (HMK m. 341/3). Buna karşılık avukatlık ücret alacağın tamamının dava edilmişse, kararda asıl

376 Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2089.

377 Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2090.

378 Tanrıver, **Usûl**, s. 140 dn.1; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2090.

talebinin kabul edilmeyen kısmı bakımından Türk Lirasını geçmeyen taraf, istinaf yoluna başvuramaz (HMK m. 341/4).

İstinaf mahkemesinin vekâlet ücretine ilişkin karar verdiği davanın değeri 58.800 Türk lirasını (2019 yılı için) geçiyorsa, istinaf mahkemesinin bu kararına karşı da temyiz kanun yoluna başvurulabilir (HMK m. 362/1, a). Temyiz kanun yoluna, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinden verilen kararın tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde başvurulabilir (HMK m. 361/1).

Temyize, usulüne uygun dilekçeyle başvurulabilir (HMK m. 364). Temyiz dilekçesi, hüküm veren bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine ya da Yargıtay'ın bozması üzerine karar ilk derece mahkemesine veya temyiz eden tarafın bulunduğu yer bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine ya da ilk derece mahkemesine verilebilir (HMK m. 365/1).

SONUÇ

Tarihsel süreç içinde avukatın sunduğu hukuki yardıma karşılık ücret alması kabul edilmiştir. Bununla birlikte, avukatlık hem serbest meslek hem de kamu hizmetidir. Bu bakımdan avukatın alacağı ücret ve bu ücret hakkının doğması özel düzenlemeler yapılmasına neden olmuştur.

Avukatın ücret hakkı müvekkili ile arasındaki avukatlık sözleşmesinden doğabileceği gibi hukuk yargılamasında iradi temsilcisi olduğu tarafın lehine hüküm kurulması nedeniyle de doğabilir. Avukatın davaya vekâleti ile kazanacağı ya da müvekkili ile arasındaki sözleşmeden dolayı kazanacağı ücret için vekâlet ücreti, vekâlet ücreti gibi kavramlar kullanılmaktaysa da; çalışmamızda Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile uyumlu olması ve kavram kargaşası oluşmaması için hem yargılama gideri olan hem de sözleşmeden kaynaklanan ücret hakkı için vekâlet ücreti terimi kullanılmıştır.

Avukatın müvekkiline davada vekâlet etmesi dolayısıyla hükmedilecek vekâlet ücretinin incelenebilmesi için öncelikle davaya vekâlet, vekâletname kavramlarının incelenmesi gerekmektedir. Davada taraf temsili medenî hukuk bağlamındaki temsilin usulî bir görünümüdür. Davada temsil kanunî veya iradî temsil şeklinde olabilir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 52. maddesine göre medenî hakları kullanma ehliyetine sahip olmayan gerçek kişiler davada kanunî temsilcileri, tüzel kişiler ise yetkili organları tarafından temsil edilirler. Buna karşılık hukukumuzda vekille temsil zorunluluğu bulunmadığından dava ehliyetini haiz olan herkes, davasını kendisi veya görevlendirdiği vekili aracılığıyla açabilir ve takip edebilir. Dava ehliyeti bulunan ve fakat davasını bir vekil ile takip ettirmek isteyen tarafın davaya vekâlet vermesi gerekir. Davaya vekâlet, temsil edilenin tek taraflı bir irade beyanı ile gerçekleşen tek taraflı bir hukuki işlemdir. Temsil yetkisini içeren yazılı irade beyanına ise vekâletname denir. Dava vekâletnameleri noter tarafından düzenleme ya da onaylama şeklinde yapılabilir.

Vekil ile takip edilen davalarda usulüne uygun vekâletnamenin dava dosyasında bulunması dava şartıdır. Dava şartı olması nedeniyle eksikliği halinde davanın usulden reddi sonucu doğacaktır. Buna karşılık Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 77. maddesinde ise bu eksiklik halinde davanın açılmamış ya da gerçekleştirilen işlemlerin yapılmamış sayılacağı düzenlenmiştir. Her iki maddenin birbirinden farklı usulî sonuçlar öngörmesi karşısında özel bir düzenleme olması ve esasen ortada usulden reddedilecek bir dava bulunmaması nedeniyle 77. madde hükmünün uygulanması gerektiği düşünülmektedir.

Bir kimse adına dava açmak, açılmış olan davada savunma yapmak üzere vekil olarak görevlendirilecek kişinin davaya vekâlet ehliyetinin bulunması gerekmektedir. Türk Borçlar Kanunu'na göre herkes vekil olabileceği halde, dava takibi bakımından kural olarak yalnızca baroya kayıtlı avukatlar ve avukatlık ortaklıkları vekil olarak yetkilendirilebilir. Davaya vekâlet ehliyeti bulunmamasına rağmen kişinin vekil sıfatıyla dava açması durumunda açılan dava usulden reddedilir. Ancak bu durum giderilmesi mümkün bir eksiklik olduğundan ve usul ekonomisi ilkesi gereği, davanın usulden reddine karar vermeden evvel adına vekâleten dava açılmış olan tarafa icazet verip vermeyeceği hususunda kesin süre vermelidir. Bu durumda taraf, açılmış olan davaya icazet vererek davayı bizzat kendisi takip edebileceği gibi, davaya vekâlet ehliyeti olan birini vekil olarak yetkilendirmesi şeklinde olabilir.

Davaya vekâlet esas olarak davanın sonuçlanması ve kesinleşmesi ile hükmün icrası ile sona erer. Bununla birlikte dava devam ederken avukatın istifası ve azli; avukatın ölümü, meslekten ya da işten çıkartılması, geçici olarak işi yapamaz hale gelmesi, mesleği bırakması, meslekten yasaklanması gibi haller ile müvekkilin ölümü hallerinde de davaya vekâlet sona erer.

Yargılama gideri olan vekâlet ücreti, davayı vekil ile takip eden tarafın davada haklı çıkması halinde lehine hükmedilen vekâlet ücretidir. Yargılama gideri olan vekâlet ücretine, karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre hükmedilir. Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi, tüm ülkede hem sözleşmeden doğan vekâlet ücretleri bakımından bir alt limit olması hem de yargı

makamlarının tüm ülkedeki avukatlara aynı meblağ ve oranlarda vekâlet ücretini yargılama gideri olarak hükmetmesini sağlayarak yeknesaklık oluşturmaktadır. Avukatlık Kanunu'nun 169. maddesinde yargı mercilerince haksız çıkan taraf aleyhine yükletilecek vekâlet ücretinin, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yazılı miktardan az ve üç katından fazla olamayacağı hüküm altına alınmıştır. Buradan hareketle, yargılama gideri olan vekâlet ücretine hükmedilmesi bakımından Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin bağlayıcı olduğu söylenebilir. Bununla birlikte hâkim, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yazılı meblağlar alt sınır ve üç katı üst sınır olmak üzere takdir yetkisi kullanabilir.

Yargılama gideri olan vekâlet ücretinin taraf lehine hükmedileceği Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 330. maddesinde açık bir şekilde düzenlenmiştir. Bununla birlikte, Avukatlık Kanunu'nda 4667 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle 164. maddenin son fıkrasına göre dava sonunda, kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yükletilecek olan vekâlet ücreti avukata aittir. Bu nedenle yargılama gideri olan vekâlet ücreti avukata ait olmasına rağmen avukat davada taraf olmadığı için taraf olan müvekkili lehine hükmedilmelidir.

Avukatın, avukatlık sözleşmesinden doğan vekâlet ücretinin incelenmesi için ise öncelikle avukatlık sözleşmesinin niteliği üzerinde durulmuştur. Avukatlık Kanunu'nun 163. maddesinde avukatlık sözleşmesinin belirli bir meblağı ya da değeri içermesi gerektiği, 164. maddesinde ise avukata ödenecek ücretin yüzdeler olarak nasıl belirlenebileceği ile tavan ve taban sınırları düzenlenmektedir. Bu hükümlerden avukatlık hizmetinin ücret karşılığı yapılması gerektiği sonucu çıkmaktadır. Bununla birlikte avukatlık sözleşmesinde ücret, her ne kadar kural olarak zorunlu bir unsur olsa da, sözleşmenin kurucu bir unsuru değildir.

Avukatlık sözleşmesi baroya kayıtlı avukat ile iş sahibi arasında kurulan, ücret alınmayacağı kararlaştırılmış olmadıkça belli bir hukuki yardım karşılığı ücret ödenmesini konu edinen tam iki tarafa borç yükleyen sui generis bir sözleşmedir.

Avukatlık sözleşmesinin kurulmasında sözleşme serbestisi ilkesi geçerli olmakla bu serbesti sözleşme kurma ya da işi reddetme şeklinde olabilir. Buna karşılık avukatın işi reddetmesinin istisnaları da bulunmaktadır.

Avukatlık sözleşmesinin hüküm doğurabilmesi için yazılı bir sözleşme yapılmasına ya da yazılı sözleşme yapılmış olsa bile ücretin bu sözleşmede belirlenmiş olmasına gerek yoktur. Tarafların, hukuki yardım konusunda anlaştıktan sonra, vekâlet ücretini daha sonra ayrıca belirleyebilmeleri mümkündür. Vekâlet ücretinin kararlaştırılmamış olduğu veya taraflar arasında yazılı ücret sözleşmesinin bulunmadığı veyahut da ücret sözleşmesinin belirlenebilir olmadığı veya tartışmalı ya da ücret sözleşmesinin ücrete ilişkin hükmünün geçersiz olduğu durumlarda, vekâlet ücreti, değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde asgari ücret tarifelerinde belirtilen meblağlardan az olmamak şartıyla ücret itirazlarını incelemeye yetkili merci tarafından davanın kazanılan kısmı bakımından avukatın emeğine göre ilâmın kesinleştiği tarih itibariyle dava konusunun değerinin yüzde onu ile yüzde yirmisi arasındaki bir meblağ vekâlet ücreti olarak belirlenir. Ancak değeri para ile ölçülemeyen bir dava veya iş söz konusu ise bu durumda Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uygulanır.

Yüzde yirmi beşi aşmamak şartıyla, dava veya hükmolunacak şeyin değeri veya paranın belli bir yüzdesi vekâlet ücreti olarak kararlaştırılabilir. Avukatlık sözleşmeleri, dava konusu para dışındaki mal ve haklardan bir kısmının aynen avukata ait olacağı hükmünü taşıyamaz. Bu yasak dava sonucuna katılma yasağı olarak nitelendirilmektedir. Avukatlık asgarî ücret tarifesi altında vekâlet ücreti kararlaştırılamaz. Ücretsiz dava alınması halinde, durum baro yönetim kuruluna bildirilir. Başarıya göre ücret kararlaştırılmasının kanunda açıkça yasaklanmadığı, sözleşme serbestisinin geçerli olduğu ve avukatın onurlu bir meslek oluşunun koşullara göre değişmediği birlikte düşünüldüğünde başarıya göre ücret kararlaştırılması mümkündür.

Avukatın haksız istifası ile haklı azlinin sonucu aynı olup avukat vekâlet ücretine hak kazanamaz ve peşin aldığı ücreti iade etmek zorundadır. Avukatın haklı istifası ve haksız azli halinde ise avukat vekâlet ücretinin tamamına hak kazanır.

Sözleşmeden doğan vekâlet ücreti her ne kadar avukat ile müvekkili arasında söz konusu olsa da Avukatlık Kanunu'nun 165. maddesi kapsamında sulh ya da başka bir şekilde, taraflar arasında anlaşmayla sonuçlanmış olan ve takipsiz bırakılan işlerde müvekkil ile karşı taraf, avukat ücretinin ödenmesinden müteselsilen sorumlu olur. Bu bağlamda müvekkil ve hasmı akdi vekâlet ücreti ve yargılama gideri olan vekâlet ücreti açısından avukata karşı bu ücretin tamamından sorumludur. Yargıtay'ın son tarihli İçtihadı Birleştirme Kararında bu hükümde kast edilenin yalnızca yargılama gideri olan vekâlet ücreti olduğu izah edilmişse de biz aksini savunmaktayız.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 329. maddesinin birinci fıkrasına göre kötü niyetli olan davalı ya da hiçbir hakkı bulunmasına rağmen dava açan taraf, yargılama giderlerinin dışında diğer tarafın avukatıyla aralarında kararlaştırılmış olan vekâlet ücretinin tamamını veya bir kısmını ödemekle sorumlu tutulabilir. Bu hükmün uygulanması halinde sözleşmesel vekâlet ücretinin de karşı tarafa yükletilmesi söz konusu olabilmektedir.

KAYNAKÇA

Aday, Nejat : **Avukatlık Hukukunun Genel Esasları**, 2. Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık, 1997 [Genel Esaslar]

Aday, Nejat : **Avukatın Sözleşmeden Doğan Hukuki Sorumluluğu**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2016 [Sözleşme]

Ağar, Serkan / Eller, M. Kağan : "Yasal Vekalet Vekâlet Ücretinin KDV Karşısındaki Durumu", **TBB Dergisi**, S. 88, 2010, s. 389-420

Alangoya, Yavuz : **Medeni Usul Hukukunda Dava Ortaklığı (Tarafların Taaddüdü)**, Tıpkı Basım 1999.

Alangoya, Yavuz/ Yıldırım, M. Kamil/ Deren-Yıldırım, Nevhis : **Medenî Usul Hukuku Esasları**, 8. Baskı, İstanbul, Beta, 2011

Akkan, Mine : **Medenî Usul Hukukunda Avukatla Temsil Zorunluluğu**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2011

Akıncı, Şahin : **Borçlar Hukuku Bilgisi**, Konya, Sayram Yayınları, 2011 [Borçlar]

Akil, Cenk : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Sulh Ve Sulh Yoluyla Şarta Bağlı Hüküm Verilip Verilemeyeceği Meselesi", **GÜHFD**, C. 16, S. 4, 2012, s. 1-18

Akipek, Şebnem : **Alt Vekâlet**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2003

Akkan, Mine : **Pekcanıtez Usul Medenî Usul Hukuku**, C.I, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha, 2017 [Pekcanıtez Usul]

Aksoy, Elif : "Objektif Dava Birleşmesi", **TBB Dergisi**, S. 117, 2015, s. 201-232

Akünal, Teoman : **Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler**, Beta, İstanbul 1995

Akyol Aslan, Leyla : **Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat**, Ankara, Yetkin, 2011

Akyol, Şener : **Türk Medeni Hukukunda Temsil**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009 [Temsil]

Akyol, Şener : **Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı**, 1. Baskı, İstanbul, 1995 [Dürüstlük Kuralı]

Aldemir, Hüsnü : **Hukuk Davalarında Yargılama Gideri**, 4. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2017

Antalya, Gökhan : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. I, İstanbul, Legal, 2015

Antalya, Gökhan : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. 1-1, 2. Bası, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019

Ansay, S. Şakir : "Sulh", **AÜHFD**, C.1, S.2, 1944, s. 200-209

Aral, Fahrettin / Ayrancı, Hasan : **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 11. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2015

Aral, Fahrettin : **Türk Borçlar Hukukunda Takas**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2010

Arslan, Ali Çetin : **Avukatlık Hukukunda Reklam Yasağı**, İstanbul, On İki Levha, 2015

Arslan, Ramazan : **Medenî Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı**, Ankara, Sevinç Yayınevi, 1989

Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder/

Taşpınar Ayvaz, Sema/

Hanağası, Emel : **Medenî Usul Hukuku**, 4. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2018

Aşık, İbrahim : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Yetki Sözleşmesi", **TBB Dergisi**, 2011, S. 97, s. 11-48

Atalı, Murat : **Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, C. III, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha, 2017

Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/
Erdoğan, Ersin : **Medenî Usûl Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2018

Aydın, Murat : **Avukatlık Ücreti**, 6. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015

Aydoğdu, Murat /Kahveci, Nalan : **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)**, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2014

Aykut, Gökhan : "Hukuk Davalarında Avukatlık Ücreti", **İKÜSBE**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018

Ayli, Ali : "Vekilin Vekalet İlişkisi Çerçevesinde Aldıklarını Geri Verme Borcu", **Bilgi Toplumunda Hukuk: Ünal Tekinalp'e Armağan**, C. II, İstanbul, Beta, 2003, s. 591-612

Başpınar, Veysel : **Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu (Avukatın, Hekimin, Mimarın, Bankanın),** Ankara, Yetkin Yayınları, 2004 [Özen]

Belgesay, Mustafa Reşit : **Hukuk ve Ceza Usulü Muhakemesinde Deliller**, Güven Basımevi, İstanbul, 1940

Berki, Şakir : **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, Ankara, Ege Matbaası, 1952

Berkin, Necmettin M. : "Avukatlık Hukukuna ve Dava Vekaletine İlişkin Yeni Hükümler Yeni İçtihatlar", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin 50. Yıl Armağanı**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1973 [Avukatlık]

Berkin, Necmettin M. : **Medenî Usul Hukuku Esasları**, İstanbul, Hamle Matbaası, 1969 [Medenî Usul]

Berkin, Necmettin M. : **Tatbikatçılara Medenî Usul Hukuku Rehberi**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1981 [Rehber]

Bilgili, Fatih/ Demirkapı, Ertan : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Dora Basım Yayın, 13. Baskı, Bursa, 2019

Börü, Levent : "Medenî Usûl Hukukunda Davaya Vekâlet Ehliyeti", **AÜSBE** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006

Budak, Ali Cem/ Karaaslan,Varol : **Medenî Usul Hukuku**, Ankara, Adalet, 2017

Bulut, Uğur : **Medeni Usûl Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2017

Burcuoğlu, Haluk : "Avukatlık Sözleşmesi ve Avukatlık Ücreti İle İlgili Önemli Bazı Sorunlar", **TBB Dergisi**, S. 49, 2003, s. 49-82

Cimbar, Ferhat : **Avukatlık Sözleşmesinde Ücret**, İstanbul, On İki Levha, 2019

Çelikoğlu, Cengiz Topel : "Karşı Tarafa Tahmil Olunan Avukatlık Ücretinin Hukuki Niteliği", **DEÜHFD, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan**, C. 16, Özel Sayı 2014, İzmir, 2015, s. 1093-1139

Çetiner, Bilgehan : **Hapis Hakkı**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2010

Çınar, Sinan : "Bireysel Başvuruda Bulunma Usulü", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, S. 6, 2015, s. 97-137

Çiftçi, Pınar : "Özel Hayatın Korunması Menfaati Kapsamında Medeni Yargılamada Aleniyet İlkesinin Sınırlandırılması", **DEÜHF Dergisi**, C. 20, S. 2, 2018, s. 159-189

Deliduman, Seyithan : "Tüzel Kişilerin Davada Temsili", **EÜHFD**, S. 1, Y. 1998, s. 175-187

Demir, Şamil : "Avukatlık Kanunu Tasarısı Çalışma Metninin Uzlaşma Sağlamaya İlişkin 35/A maddesinin Değerlendirilmesi", **ABD**, 2012/2, s. 187-215.

Dişbudak, Aylin/ Bülbül, F. Mine : "Hakimin Takdir Hakkının Yargıtayca Denetlenmesi", **ABD**, S. 1, 2006, s. 11 vd.

Donay, Süheyl **: Meslek Sırrının Açıklanması Suçu**, İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, 1978 [Meslek Sırrı]

Donay, Süheyl : "Vekilin Talimata Uyma ve Dürüstlükle Hareket Etme Borcu", **BATİDER**, C. V, S. 4, 1970, s. 728-749 [Talimata Uyma]

Dural, Mustafa/ Sarı, Suat : **Türk Özel Hukuku**, C. I, 5. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2010

Dural, Mustafa / Öğüz, Tufan : **Türk Özel Hukuku, C. II**, Filiz Kitabevi, 19. Bası, İstanbul, 2019

Dural, Mustafa/ Öz, Turgut **: Türk Özel Hukuku C. IV Miras Hukuku**, Yenilenmiş Yedinci Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2013

Ercan, İbrahim : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı Bağlamında Medenî Yargıda Avukat ile Temsil Zorunluluğu", **MİHDER**, Y. 2006/3, S. 5, s. 1275-1299.

Erdoğan, M. Şirin : "Avukatlıkta Tekel Hakkı", **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu, Ankara, 2004, s.138-155

Erdoğan, İhsan : "İstisna Sözleşmesi ve Bazı İş Görme Sözleşmeleri İle Karşılaştırılması", **SÜHFD**, Ocak-Haziran 1990, S. 3, s. 135-172.

Erem, Faruk : **Meslek Kuralları (Şerh)**, Güncelleştirilmiş Yeni Baskı, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2007 [Şerh]

Erem, Faruk : "Sosyal Ekonomi Açısından Avukatlık Ücreti", **ABD**, S. 4, 1992, s. 487-504 [Sosyal Ekonomi]

Eren, Fikret **: Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 17. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014 [Genel]

Eren, Fikret : **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014 [Özel]

Eren, Fikret : "Türk Medeni Kanunu'na Göre Yasal Önalım Hakkı", **GÜHF Dergisi**, C. XII, Y. 2008, S. 1-2, s. 103-126 [Önalım]

Ergün, Ömer : **Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinin Ehliyet Durumu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2010

Ermenek, İbrahim : **Medenî Usul Hukukunda Davayı Kabul**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2009

Ersoy, Rifat : **İzahlı-Notlu-İçtihatlı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu**, Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1976

Gökyayla, Emre : **Avukatlık Sözleşmesinin Avukatın Azli ve İstifası Nedeniyle Sona Ermesi**, 1. Baskı Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007

Görgün, L. Şanal/ Börü, Levent/

Toraman, Barış/ Kodakoğlu,

Mehmet : **Medenî Usul Hukuku**, 7. Baskı, Ankara, Yetkin, 2018

Gümüş, Mustafa Alper : **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, C. I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013 [Özel, C.I]

Gümüş, Mustafa Alper : **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, C. II, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014 [Özel, C.II]

Gümüş, Mustafa Alper : **Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda Vekilin Özen Borcu**, Beta Basım Yayın, 2001 [Özen Borcu]

Güner, Semih : "Avukatın Özen Yükümlülüğü", **TBB Dergisi**, S. 2, Ankara, 2000, s. 557-586 [Özen]

Güner, Semih : "Avukatlık Sözleşmesi", **Av. Dr. Faruk Erem Armağanı**, Ankara, TBB Yayınları, 1999, s. 301-322 [Sözleşme]

Güner, Semih **: Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti**, Ankara, Yetkin, 2014 [Ücret]

Güner, Semih : **Avukatlık Hukuku**, 6. Baskı, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2015 [Avukatlık]

Günergök, Özcan : **Avukatlık Sözleşmesi**, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2009

Hanağası, Emel : "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun Tarihsel Gelişimi", **AÜSBE** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2001

Hatemi, Hüseyin/ Kalkan

Oğuztürk, Burcu : **Kişiler Hukuku**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014

Havutçu, Ayşe **: Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerde Temerrüt ve Müspet Zararın Tazmini**, İzmir, 1995,

Helvacı, Serap : **Gerçek Kişiler**, Legal Yayıncılık, 5. Bası, İstanbul, 2013

İlgün, Candaş : **Avukatlık Ücret Sözleşmesi**, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015

İmre, Zahit : "Hapis Hakkı Üzerine Bir Tetkik", **İÜHFM**, C. 18, S. 3-4, s. 742-782

İnceoğlu, Sibel **: Adil Yargılanma Hakkı**, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi-4, Avrupa Konseyi, 2018

İnceoğlu, Sibel : **İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Adil Yargılanma Hakkı**, 2. Bası, İstanbul, Beta, 2005

İşleten, M. İpek : "Sözleşme Boşluklarının Hakim Tarafından Doldurulması", **GSÜSBE**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2009

İyimaya, Ahmet : "Avukatlıkta Özen Borcu", **Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sorunları**, Ankara, 1990

Kaneti, Selim/ Ekmekçi, Esra/
Güneş, Gülsen/ Kaşıkçı, Mahmut : **Vergi Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019

Karafakih, İsmail Hakkı : **Hukuk Muhakemeleri Usulü Esasları**, Ankara, 1952

Karahasan, Mustafa Reşit : **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, C.II, İstanbul, Beta Yayınları, 2002

Karateke, Songül : **Avukatlık Sözleşmesinde Ücret**, 1. Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2006

Karslı, Abdurrahim : **Medenî Muhakeme Hukuku**, 4. Baskı, Alternafif Yayıncılık, 2014

Keçecioğlu, Burak : "Avukatlık Sözleşmesinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Tüketici Hukukunun Uygulanması", **MÜHFHAD, Cevdet Yavuz'a Armağan**, C. 22, S. 3, İstanbul, 2016, s. 1649-1678

Keçeoğlu, Ravda : "Avukatlık Kanunu 35/A Maddesi Gereğince Avukatın Uzlaşma Yetkisi", **Leges Hukuk Dergisi**, Y. 4, S. 39, 2013, s. 11-20.

Kılıçoğlu, Ahmet M. : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 14. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2011

Kızılot, Şükrü : **Katma Değer Vergisi Kanunu ve Uygulaması**, Yaklaşım Yayıncılık, 2010

Kiraz, Taylan Özgür : **Medenî Yargılama Hukukunda İkrar**, Ankara, Bilge Yayınevi, 2005

Koç, Evren : "Usulî İşlemlerde İrade Sakatlıkları", **İÜSBE**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009

Köroğlu, Anıl : "Avukatın İstifasının Mevcut Davaya Etkileri", **AÜHFD**, 2016, C.65, S.4, s.3529

Köroğlu, Anıl : "Medeni Usul Hukukunda Sürelere İlişkin Esaslar", **İÜSBE**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014

Kuntalp, Erden : **Karışık Muhtevalı Akit (Karma Sözleşme)**, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2013

Kuntman, Osman : "Avukatlık Ücreti İle İlgili Hasılı Davaya İştirak, Başarıya Göre Değişen Nisbi Ücret ve Dava Edilen Şeyin Aynen Avukata Ait Olacağı Konularında Bir İnceleme ve Yargıtay Uygulamalarının Eleştirisi", **İBD**, 1984, S.7-8-9, s. 468-485.

Kurtoğlu, Tülin : **Akdî Vekâlet Ücreti ve Avukatın Hukuki Sorumluluğu**, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2016

Kuru, Baki **: Hukuk Muhakemeleri Usulü**, C. II, 6. Baskı, Demir Demir Müşavir ve Yayıncılık, 2001 [Usul, C.II]

Kuru, Baki **: Hukuk Muhakemeleri Usulü**, C.V, 6. Baskı, Demir Demir Müşavir ve Yayıncılık, 2001 [Usul, C.V]

Kuru, Baki : **İstinafa Göre Medeni Usul Hukuku**, Birinci Baskıya Ek 1. Tıpkı Baskı, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2016 [İstinafa Göre]

Kuru, Baki : **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2017 [İcra ve İflas]

Kuru, Baki : "Yeni Avukatlık Asgari ücret Tarifelerinin Yürürlüğü (Uygulama Zamanı)", **ABD**, S. 5, 1976, s. 833-848.

Kürşat, Zekeriya : "Eser ve Vekalet Sözleşmelerinin Nitelendirilmesi Sorunu ve Nitelendirmenin Hükmü", **İÜHFM**, C. LXVII, S. 1-2, 2009, s. 143-166

Küzeci, Deniz/Vuraldoğan, Kemal : "Avukata Ait Olan Vekalet Ücreti Kimin Lehine Hülmedilmelidir?", **ABD**, 2006, S. 1, s. 145-164

Müderrisoğlu, Feridun : **Avukatlıkta Vekalet ve Ücret Sözleşmesi Ve İçtihatlar**, Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1974

Moroğlu, Ersin/ Muşul, Timuçin : **Tebligat Hukuku**, 2. Baskı, İstanbul, Filiz Yayınevi, 1990

Muşul, Timuçin : **Medenî Usûl Hukuku**, 3. Baskı, Ankara, Adalet, 2012 [Usûl]

Muşul, Timuçin : **İcra ve İflas Hukuku**, 6. Baskı, C. I, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013 [İcra ve İflas]

Nomer, Haluk N. : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Genişletilmiş 15. Bası, İstanbul, Beta, 2017

Oduncu, Leyla Nur : "Bireysel Başvuru Kanun Yolu İçin Dava Vekâletnamesinde Özel Yetkinin Yer Alması Zorunluluğu", **GÜHFD**, C. XVIII, S. 1, 2014, s. 209-241.

Oğuz, Arzu : "Roma ve Türk Hukukunda İnançlı İşlem ve Vekalet Sözleşmelerinin Karşılaştırılması", **AÜHFD**, C. 41, S.1-4, 1989-1990, s. 225-281

Oğuzman, M. Kemal/ Öz, M. Turgut : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. I, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2019 [Genel, C. I]

Oğuzman, M. Kemal/ Öz, M. Turgut : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. II, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2018 [Genel, C.II]

Oğuzman, M. Kemal/ Seliçi, Özer/ Oktay Özdemir, Saibe : **Eşya Hukuku**, Yenilenmiş ve Mevzuata Uyarlanmış 15. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2012

Oktay, Saibe : "İsimsiz Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumu ve Boşlukların Tamamlanması", **İÜHFM**, C. 55, S. 1-2, s. 263-296.

Ongun, Coşkun : "Azil ve İstifa Hallerinde Avukatlık Ücretinin Belirlenmesi", **İBD**, C. 88, S. 3, 2014, s. 76-81

Önal, Hilmi : "Müvekkilin Ücret Ödeme Borcu ve Avukatlık Ücreti", **Yargıtay Dergisi**, C. 9, S. 3, 1983, s. 339-353

Önen, Ergun : "Feragat Ve Kabul Kesin Hüküm Teşkil Etmez", **ABD**, 1976, S.1, s. 26-40

Örsten Esirgen, Seda : "Mecelle ve Fransız Medeni Kanunu Çerçevesinde Vekalet Sözleşmesi", **ABD**, S. 1, 2013, s. 167-184

Özay, İl Han : **Gün Işığında Yönetim**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2004

Özbilen, A. Barış : **Sözleşmelerin Şekli ve Şekil Yönünden Hükümsüzlüğü**, İstanbul, On İki Levha, 2016

Özekes, Muhammet : "Yargılamada Dürüstlük Kuralına Aykırı Davranan Taraf Aleyhine Hükmedilecek Taraf Aleyhine Hükmedilecek Vekâlet Ücreti", **Legal Medeni Usûl ve İcra iflas Hukuku Dergisi**, S. I, 2005, s. 29-49 [Dürüstlük Kuralı]

Özekes, Muhammet : **Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2003 [Hukuki Dinlenilme]

Özekes, Muhammet : **Medenî Usûl Hukukunda Aslî Müdahale**, İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1995 [Asli Müdahale]

Özekes, Muhammet : **Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, C. III, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha, 2017 [Özekes, Pekcanıtez Usûl]

Özen, Atilla : **Avukatlık Hukuku**, 2. Baskı, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2017

Özer, Tülay : **HUMK'tan HMK'ya Medeni Usul Kanunu Tasarıları**, İstanbul, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 2012

Özkaya, Eraslan **: Vekalet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması**, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınları, 2013

Özmen, İhsan / Çorbalı, Halim : **Kadastro Kanunu Şerhi**, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, 1991

Özmumcu, Seda : "Davanın Açılmasına Bağlanan Hukuki Sonuçların Davanın Açılmamış Sayılması Halinde Değerlendirilmesi", **İÜHFM**, C. LXX, S. 2, Y. 2012, s. 183-205 [Açılmamış Sayılma]

Özmumcu, Seda **: Yargıtay Kararları Işığında Medeni Yargılama Hukukunda Ön Sorun**, İstanbul, On İki Levha, 2019 [Ön Sorun]

Özmumcu, Seda : "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Hükümleri ve Yargıtay Kararları Çerçevesinde Tüketici Mahkemelerinin Görev Alanına Giren uyuşmazlıklara Genel Bir Bakış", **DEÜHFD, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan**, C. 16, Özel Sayı, İzmir, 2014, s. 831-871 [Tükeci]

Papakçı, Acun : **6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Uyarınca Yargılama Gideri Olan Vekalet Ücreti**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2016 [Vekâlet Ücreti]

Papakçı, Acun : "Avukatlar Açısından İşbirliği Olanakları", **Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan**, C. II, İstanbul, 2010, s. 1481-1506 [İşbirliği Olanakları]

Pekcanıtez, Hakan : **Medenî Usul Hukukunda Fer'i Müdahale**, Ankara, 1992 [Fer'i Müdahale]

Pekcanıtez, Hakan : "Avukatlık Sözleşmesi", **Makaleler**, C. I, İstanbul, On İki Levha, 2016, s. 657-661 [Avukatlık]

Pekcanıtez, Hakan, : "Davanın Sonucuna Katılma Yasağı", **Makaleler**, C.I, İstanbul, On İki Levha, 2016, s.133-165 [Katılma Yasağı]

Pekcanıtez, Hakan/Atalay, Oğuz/

Sungurtekin Özkan, Meral/

Özekes, Muhammet : **İcra ve İflas Hukuku**, 4. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017

Pekcanıtez, Hakan : **Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, C. II, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha, 2017 [Pekcanıtez Usul]

Pekcanıtez, Hakan/ Taş Korkmaz,

Hülya : **Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, C. II, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha, 2017 [Pekcanıtez Usûl]

Pekcanıtez, Hakan/ Özekes,

Muhammet/ Akkan, Mine/

Taş Korkmaz, Hülya : **Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, C. III, 15. Bası, İstanbul, On İki Levha, 2017 [Pekcanıtez Usul]

Pekcanıtez, Hakan/ Atalay, Oğuz/ Özekes, Muhammet : **Medenî Usûl Hukuku**, 14. Bası, Ankara, Yetkin Yayınları, 2013

Polat, Metin **: Avukatlık Sözleşmesinde Ücret**, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2017

Postacıoğlu, İlhan E./ Altay**,** Sümer : **Medenî Usul Hukuku Dersleri**, 7. Bası, İstanbul, Vedat, 2015

Reisoğlu, Safa : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Beta, İstanbul, 2010

Rüzgaresen, Cumhur : **Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2013

Sarı, Suat : "Vekalet Sözleşmesinin Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi", **İÜSBE**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, 2004

Sarısözen, S. Murat : **Uyuşmazlıkların Alternatif Çözüm Yolları Işığında Avukatlık Hukukunda Uzlaştırma**, Ankara, Yetkin, 2011

Selçuk, Seyhan : **Medeni Usul Hukukunda Dava Vekaletnameleri**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2011

Servet / Burcuoğlu, Haluk/ Altop, Atilla : **Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1993

Sevgili Gençay, Fatma Didem : "Adsız Düzenleyici İşlemlerin normlar Hiyerarşisindeki Yeri", **AÜHFD**, C. 63, S. 2, 2014, s. 397-417

Sungurtekin Özkan, Meral : **Avukatlık Mesleği**, 4. Baskı, İzmir, Barış Yayınları, 2012 [Avukatlık]

Şahin Caner, Ayşenur : **Türk Borçlar Kanunu'nda Müteselsil Borçluluk**, İstanbul, On İki Levha, 2017

Şanlı Atay, Yeliz : **Türk İdare Hukukunda Adsız Düzenleyici İşlemler**, Ankara, TODAİE Yayınları, 2011

Şenocak, Zarife : "Avukatın Akdi Sorumluluğunun Şartları", **ABD**, S. 2, 1998, s. 5-33.

Şişman, Gülden : **Katma Değer Vergisinde Vergiyi Doğuran Olay**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014

Tahiroğlu, Fatih : "Medeni Usul Hukukunda Görevli Mahkemenin Belirlenmesi", **İÜSBE**, Yayınlamamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013

Tandoğan, Haluk : **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, C. II, İstanbul, 2010

Tandoğan, Haluk : "İstisna Akdi Kavramı, Unsurları ve Benzeri Akitlerden Ayırdedilmesi", **İmran Öktem'e Armağan**, Ankara, AÜHF Yayınları, 1970

Tanrıver, Süha : "Mahkeme Huzurunda Yapılan Sulhler", **AÜSBFD**, C. 49, S.1, 1994, s. 333-348 [Sulhler]

Tanrıver, Süha : **Medenî Usul Hukuku**, Ankara, Yetkin, 2018 [Usul]

Toptaş, Said : "Davada Vekalet Ücreti", **GÜSBE**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007

Topuz, Gökçen/ Topuz, Seçkin : "Takasın Davada İleri Sürülmesi", **AÜHFD**, C. 57, S. 3, Y. 2008, s. 719-731

Türkay, İmdat : **Serbest Meslek Kazançlarının Vergilendirilmesi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016

Ulukapı, Ömer : **Medeni Usul Hukukunda Dava Arkadaşlığı**, Konya, Mimoza Yayınları, 1991 [Dava Arkadaşlığı]

Ulukapı, Ömer : **Medenî Usul Hukuku**, 3. Baskı, Konya, Mimoza, 2015 [Usûl]

Ulukapı, Ömer : "Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 4667 Sayılı Kanunla Getirilen İlam Niteliğindeki Belge Üzerine İnceleme",

Prof. Dr. Ergün Önen'e Armağan, İstanbul, 2003, s. 447-460

Uyar, Talih : "Avukatın Özen Yükümlülüğü (Av. K. m. 34; TBK.m.506/III) ve Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK. m. 257/2)", **TBB Dergisi**, S. 131, 2017, s. 373-404

Uyar, Talih : "Mahkemelerce Karşı Tarafa Yüklenecek Avukatlık Ücretinin Uygulamada Yarattığı Tereddüt ve Problemler", **ABD**, 1970, S. 2, s. 270-273

Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet/

Özdemir, Rafet : **Türk Borçlar Hukuku Şerhi**, Ankara, Yargıtay Yayınları, 1987

Yalçınduran, Türker : **Alt İstisna (Taşeronluk) Sözleşmeleri**, Ankara, 2000 [Alt İstisna]

Yalçınduran, Türker : **Vekalet Sözleşmesinde Ücret**, 2. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2007 [Vekalet]

Yavuz, Cevdet : **Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)**, 15. Baskı, İstanbul, Beta, 2018

Yılmaz, Dinçer : "Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragate İlişkin Hükümlerin İdari Yargı Usulünde Uygulanması", **AÜSBE**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2011

Yılmaz, Ejder : "Avukatın Uzlaşma Sağlama Yetkisi", **75. Yaş Günü İçin Baki Kuru Armağanı**, Ankara, 2004, s. 843-856 [Uzlaşma]

Yılmaz, Ejder : "Bir Meslek Olarak Dünden Yarına Avukatlık", **AÜHFD**, S. 1-4, C. 44, 1995, s. 193-208

Yılmaz, Ejder : "Avukatlık Ücretinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri", **Prof. Dr. Yavuz Alangoya İçin Armağan**, İstanbul, Alkım, 2007, s. 361-383 [Çözüm Yeri]

Yılmaz, Ejder : "Çocuğun Hakları Açısından: Çocuğun Davada Temsilinin ve İradesinin Önemi", **DEÜHFD**, C. 11, Özel S.: 2009, s. 819-941 [Çocuğun Temsili]

Yılmaz, Ejder : **Hukuk Muhakemeleri Şerhi**, C. I, 3. Baskı, Ankara, Yetkin, 2017 [Şerh, C. I]

Yılmaz, Ejder : **Hukuk Muhakemeleri Şerhi**, C. II, 3. Baskı, Ankara, Yetkin, 2017 [Şerh, C. II]

Yılmaz, Ejder : **Hukuk Muhakemeleri Şerhi**, C. III, 3. Baskı, Ankara, Yetkin, 2017 [Şerh, C. III]

Yılmaz, Ejder : **Hukuk Sözlüğü**, Genişletilmiş 5. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 1996

Yılmaz, Ejder : "Yargılama Giderlerinin İşlevi ve Sosyal Hukuk Devleti" **ABD**, 1984, S. 2, s. 200-224 [Yargılama Giderleri]

Zevkliler, Aydın /Gökyayla, Emre **: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 16. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2016